
This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

Google™ books

<https://books.google.com>

ANDOVER-HARVARD LIBRARY

AH 5CMK 0

**HARVARD DEPOSITORY
SPECIAL COLLECTION
CIRCULATION RESTRICTED**

816.9

Turkish, Armen

1845-

יהוה

INSTITVTIO THEOLOGICA

ANDOVER FVNDATA MDCCCVII.

Ps. CXIX

IOH. XVII.

ΑΚΡΟΓΩ

Υ ΧΡΙΣΤΟΥ.

Bright Use of the Gospels.

London - 1882

John Laila

ՀԱՅՐԱՊԵՏԼԵՐԻՆ

ԴԻԹԱԳԼԱՐԸ ՏԻՆ ՄԻՒՃԱՏԵԼԵԼԵՐԻՆՏԵ

ՓԱՅԻՏԵԼԵՐԻ ԻԻԶԵՐԻՆԵ

ԳԻՐ

ՐԻՍԱԼԵ

Փարիզ շէհրինտէ Ֆրանսըզ Բարեկարգեալ Բիւրոսին
Փափասլարընտան պիրի օլան ՅՈՎՏԵՆ
ՏԵՅԼՂԻԷՆԻՆ քիթապընտան իճ-
մալ օլընմուշ տուր :

ԻԶՄԻՐՏԵ

ԿՈՒԼԵԼՄՈՍ ԿՐԻՓՓԻԹԻՆ ԳԼՍՄԱԻԱՆԵ-
ՍԻՆՏԵ ԳԼՍՄԱ:

1845

ՄՈՒԳԱՏԵՄԷ

Վրիստոս Լֆենտիմիզ Թէմէլէթտիյի
Եկեղեցիտէ՝ պիր մատտէնին խուսուսուն-
տա իքի գըսըմ պուլունուր : Պու գը-
սըմլարըն պիրի՝ իմանընըն ուղղափառ օլ-
տուղունու սապիթ էթմէք իչիւն՝ հատտէն
աշըրը Հայրապետէրին քիթապլարընը
խթիմալ էտէյօր . վէ օպիրի՝ էյէրչի
Հայրապետէրի օգույօր իսէտէ՝ իմանընըն
ուղղափառ օլտուղունու սապիթ էթմէք ի-
չիւն՝ եալընըզ Լւլաճ Թա՛ալանըն եէր
իւղէրինտէ իլհա՛ օլտա՛նըն իրատէի ճէլիլէ-
սինին Վիթապընա եա՛նի Լստուածաշուն-
չա իսթի՛տա էտէյօր :

Պու իքի դարաֆըն հէր պիրի իգըար
էտէրքի , տինտէ Թէմէլլի մատտէլէր տէ-
յիլ՝ ալէսսէվի հէման օլ Թա՛լիմլէրի գա-
պուլ էտէյօրքի , աշըգ աշըղա Լստա-
ծաշունհա Թէմէլլէնմիշ օլուպ Լուաքեալ-
լարըն վէ Նիկիա ժողովքունուն Հա-
ւատամքլարընտա Թագտիմ օլունույօր :
Լաքին Հուվմայ քիլիսէսինտէ Հայրապե-
տական դարաֆ՝ իշպու Թա՛լիմլէրէ՝ պիր

դագրմ տիւրլիւ տիւրլիւ թա'լիմէր տաճա' իլավէ էտէրլէր , վէ էյէրչի օնլարը Մ'զիզ Վ'իթապլարտա աշիքեար իլճամ' օլունմա- մամը իտիքլէրինի իգրար էտէրլէ'ր իսէաէ' ֆարզ տէյիւ Վ'րիսթիան թա'լիմինին պիր փէք մուգթազի դարաֆը տըր տէրլէր . վէ պու իլավէ օլան թա'լիմլէրին իսպաթընը' Հայրապետլէրին թէլիֆաթլարընտան իս- թիսրաճ էտէրլէր : () պիր դարաֆտան Մ'ետարանական դարաֆ տէր քի , Մ'լա- Տըն Վ'էլամընտա աշըգտան աշըղա իլճամ' օլունմամը պիր շէյի' իման մատտէսի տէ- յիւ գապուլ էտէ'մէզիզ . վէ Հայրապետ- լէրի' Մ'լաՏըն Վ'էլամընըն Խանուսընը էյի' անկլամագ իչիւն սալթ պիր եարտը'մ' տէ- յիւ իսթի'մալ էտէրիզ :

Պունտան էօթիւրիւ պու դարաֆլարըն իքիսինէ' տախի փէք իգթիզալը'տըր քի , Հայրապետլէրտէն ճասիլ օլաճագ ֆայտէյի տօղըո'ւ անկլասընլար . Տէմ' պիր Հայրա- պետին ասըլ ֆիքրինի անկլատըլարմը անկ- լամատըլարմը էյիճէ ֆէ'ճմ' էթսինլէր . Տէմ' տախի պիլմէյէ իգթիզալը' տըր քի , պիր շէյի Հայրապետլէրին ըէյի տէյիւ թաճմին էտիպ շէճատէթ իչիւն գապուլ էթտիքլէրի զէման' օլմայա օլ շէյ Հայրա- պետլէրին օլմայըպ պիր Ղայրի քիմսէնին ըէյի օլմաղըլէ քէնտիլէրինի ալտաթմըշ օսունլար :

Ֆրանսաւզ եկեղեցականլարընտան ա'լիմ վէ միւսքերէմ (Յովհան Տայլենէ՝ փարիս շէհրինտէ, Ռարեկարգեալ Վիլիսէլերինին պիրինտէ փափաս իքէն՝ պու մէսէլէյի՝ եանի Հայրապետլերին թէլիֆաթընը ֆայիտէ իլէ օգուսմասընըն խուսուսուսու տիգգաթ իլէ թէֆթիշ էյլէտի, վէ օնուն գարար գըլտըղը նէթիճէլէր իշպու ըիսալէտէ՝ պուլունուր, քի պու կիւնէ՝ գատար վաֆիր տիլէրտէ պասըլպ օգուսույօր : Պու մուսանիֆ Հայրապետլերի տիգգաթ իլէ օգուսուգտան սօնկրա, պու նէթիճէյէ կէլտիքի, շէփիշի պէմնպէ Ղւետարանական Վրիսթիանլար իլէ Հուովմայ քիլիսէսինին մապէյնինտէ միւճատէլէ սէպէպլէրի օլան էն պէօյիւք սայըլան մատտէլէրտէ՝ Հայրապետլեր միւճատէլէյէ գարար վէրէճէք պիր շէհատէթ վէրէճէլէր :

()նուն պու նէթիճէյէ կէլմէյէ դութտուղու թէրթիպին սուրէթի՝ պունուն կիպի տիր : “ Հայրապետական դարաֆ ինանը՝ր քի, իլք իւչ եախօտ տէօրթ դարլարըն Հայրապետլերի՝ շիմտիքի զէմանտէ միւճատէլէ օլմագտէ օլան շէյլէրէ պիր գարար վէրէ պիլիւրլէր . վէ պու վէճհիլէ օնլար՝ իմանէ տայիր մատտէլէրտէ պիր թէմէլ օլա պիլիւրլէր : Աքին Հայրապետլեր պու մատտէլէրտէ հէօքմ քէսէ պիլմէք իշիւն՝ օնլարըն էօլէ պիր նուֆուզու վար

միւնասիւս վէ տաճա գուվվէթի մաճալէ պագմալըյըղ ”:

Իշպու իբի սիւալէր՝ պու ըխալէնին մուսանիֆինտէն թէֆթիշ օլունտու : Ե պու ըխալէյի հէր օգույանտան մադլու պումուզ պոլ տուրքի , թերպիյէ եախօտ ա՛տէթ վասիգասի իլէ կէլէն հէր մէյլինի պէր դարաֆ էտիպ՝ պու մուսանիֆին ֆիքրինի՝ թա քիթապըն սօնուեա գատար պի դարազ թէֆթիշ էյլէսին : Ե էյէր պապլէրին պիրինտէ մուսանիֆին պուրհանընը զայի՛ֆ եա սապիթ տէյիլ եախօտ պիր նէթիճէսի եօգ զանն էտէրսէ , օնտան սօնկրա կէլէն պապլէրտէ՝ մուսանիֆին սապիթ էթմէյէ չալըշտըղը մատտէնին կէրչէք օլտուղուեա տէֆա՛ վէ տէֆա՛ զա՛մմ՝ օլունմուշ շէհատէթ պուլաճագ , հէմ՝ օգույանըն ֆիքրինէ սատըր օլան հէր պիր սիւալէ ճէվապ պուլաճագ :

Իշ տէյիլ իսէ պու պուրհանը թէք միլէն թէֆթիշ էտէն հէր պիր խիւլիւսի փաք հաւատացեալըն ֆիքրի գու պաճտէնդէյլէ գանաճագտըր : Եա՛նի օ՛ պու իիւլասայէ կէլէճէքքի , Լ՛ստուաճաշունչ կիպի սահիհ քիթապ եօ՛գ տուր . Լ՛լահըն Վէլամը՝ կիպի սահիհ շէհատէթ եօ՛գ տուր . Լ՛լահըն Բուհունուն իլհամը իլէ սէյլէյէն Լ՛ռաքեալլար կիպի սահիհ գուլաղուպար եօ՛գ տուր : () քիմսէ՝ Լ՛լահա՛ պիրի պի-

րի արտըստը Կէլէն պունճէ դարլարտա պունճէ ա'լիմ վարդապետէր վէ միւքեր-
րէմ Հայրապետէր վէ բարեպաշտ մու-
սանիֆէր գալարրտըդ իշիւն շիւքր ետէ-
ճէք : Վէ օնլար՝ Լ'զիզ Վիթապլարը
էջրէնմէյէ վէ անկլամադա եարտըմ տէ-
յիւ իսթի'մալ էտիպ' էն ագալի' պիր շէյ-
տէ օնլարըն նասիհաթընը տողոու տէյիւ
գապուլ էտէճէք . ետ'նի օնլարըն քիթապ-
լարընը հէփ օգույանլարա թէքլիֆ էթտիք-
լէրինէ կէօրէ' Լ'զիզ Վիթապլարա տա-
յանմադա իրշատ օլունաճագ : ()նլար՝ Լ'-
զիզ Վիթապլարըն փունկարընտան իչ-
տիքլէրի' կիպի' պիզ տախի էօյլէ' էտէլիմ .
օնլար Լ'զիզ Վիթապլարտան մա'տա տին
ու իմանլէրինէ զայրի պիր թէմէլ սայմա-
տըգլարը կիպի' պիզ տէ էօյլէ' էտէլիմ :
()իրա Լ'զիզ Վիթապլար պիզի' " Լսէ-
լասէ ալիմ էթմէյէ գատիր տիբլէր " (ք
Տիմ . 4 . 15 :)

Կէչմիշ դարլարըն ճիւմլէսինտէ' Եկեղե-
ցի Լ'ստուաճաշունչուն նուֆուզունու վէ
րիւթպէսինի' պագի հէփ քիթապլարըն
նուֆուզունտան վէ րիւթպէսինտէն դայէթ
իւսթիւն սայարըտը : Պունտան պէօյլէ'
Լ'ստուաճաշունչ հէփ քիլիսէլէրին մախ-
սուս իսթի'մալ իշիւն պասմա օլու-
նուպ պիր ճիւլա պիր եէրտէ պաղլանմըշ

տըր , վէ օլ ճիւտին իչինտէ՝ հիչ պիր
 Հայրապետին քիթապը ասլա գօնմուշ տէ-
 յիլ տիր , նէ՛ տէ Հայրապետէրին քի-
 թապլարը՝ Լւլահըն իլհամ օլունմուշ քե-
 լամը տէյիլ քիլիսէտէ օգունտուղոլ վար :
 Պու սահիհ վուգուլա՛թտէն ա՛յան աշի-
 քեա՛ր տըր քի , Վրիսթիանլար՝ էվվէլտէն
 պերու իմանէ տայիր մատտէլէրտէ՝ Լ՛ղիզ
 Վրիթապլարը պագի հէփ քիթապլարտան
 իլէրի՛ սայարլարըտը . վէ օնա էթտիքլէրի
 րաղպէթի ղայրի հիչ պիր քիթապա էթ-
 մէղլէրիտի : Եախօտ պաշգա սէօղլէր իլէ՛
 պո-նճիլէյին Լ՛ղիզ քիթապլար՝ Լ՛լտհըն
 իլհամ օլունմուշ վէ Էտնղըլմազ ուօղլէ- սա-
 յըլըրտը , վէ պու ա՛տէթտէն եինէ կէօ-
 րիւնիւր քի , իլհամ օլունմուշ վէ օնուն
 իչիւն՝ եանղըլմազ իթիպարը իլէ ղայրի
 հիչ պիր քիթապ պէօյլէ ի՛թիպար իլէ մու-
 շէրրէֆ օլմուշ տէյիլ տիր :

Պու տախի զիքր օլունմաղա շայէսթէ՛
 տիր քի , Լւլահըն Վրէլամը՝ Հայրապետ-
 լէրին թէլիֆաթլէրի իչինէ ատէմլէրին եան-
 ղըլմալարը եախօտ հիլէլէրի վասիդասի իլէ
 իտխալ օլունան ղալաղաթտէն վէ պօղուն-
 լուգլարտան՝ պաշլըճա փաք սագլանմըշ
 տըր : Եա՛նի՛ Լւլահըն Բուհու իլէ եա-
 ղըլմամըշ օլան ատէմլէրին քիթապլարըն-
 տան պիրի՛ պիզիմ էլլէրիմիզէ Լ՛ստուածա-
 շունչ տէյիլ եէթիշէճէյի միւմքիւնսի՛ւզ

տիւր : Հէմ տախի Լ'ստուածաշունչուն
'Քիթապլարը՝ ատէմլէրին քէյֆինէ վէ
զիւհ'ամլէրինէ մուդապըգ կէլմէք իշիւն
տէյիշթիրմէյէ գապիլ օլաճաղը միւմ-
քիւնսիւզ իտի :

Սէ պունուն սէպէպլէրի իշպու աթի
էլ պէյան տըր : 1. (Ս) Լ'Քիթապլար՝
Լ'լաճտան ճիւմլէ տէհրլէր իշիւն եազմա-
մաղա իլճամ օլունմուշ ատէմլէրտէն՝ Լ'լ-
լաճըն Բուհու վասիդասի իլէ եազըլտըլար :
2. Հէր պիր Լ'ւետարան եա մէթթուպ՝
եազըլտըղը կիպի, 'Քրիստոսուն հէփ քի-
լիսէլէրինտէ եիւճէ սէս իլէ օգունուրու-
տու : 3. Հէփ քիլիսէլէր՝ թէզիյէ Լ'ու-
քետլարըն պաշգապաշգա մէթթուպլարընը
պիրի պիրի իլէ տէյիշթիրթրլէրիտի, եա՝
նի պ'ր քիլիսէ քէնտինէ եազըլմըշ մէթ-
թուպու պիր դայրի քիլիսէյէ կէօնտէ-
րիրիտի, վէ օնտան օնա կէօնտէրիլմիշ
եախօտ օնուն էլինտէ պուլլունան պիր
սայիր քիլիսէյէ եազըլմըշ մէթթուպու ա-
լըրըտը, վէ պու մինվալ իւզըն 'Լոր Կտա-
կարանըն 'Քիթապլարը եազըլտըղլարը կի-
պի, թէզիյէ ճիւմլէ քիլիսէլէրտէ օգու-
նուրլարըտը : 4. 'Լոր Կտակարան՝ Լ'լ-
լաճըն 'Քէլամը սայըլտըղը՝ էճիլտէն, փէք
թէզ դայէթ չօգ լիսանլէրէ՝ մէսէլա Լ'սորի-
ճէյէ՝ Լ'րապիյէ՝ Հայոց տիլինէ՝ Լ'աթին-
ճէյէ ևճ թէրճիւմէ՝ օլունտու : 5. Լ'նա-

գիր Եռանասիճէնին վէ թերծիւմէ օլուն-
մուշ տիւլերին պիր չօգ էլ եազըլարը՝ թէզ
պիւնէրճէ քիմսէլերին էլէրինէ՝ տաղը-
տըլար : 6 . () Լ զէմանլերին քիլիսէլերինի-
էն էսքի լաղոսլարը՝ շին վէ Լոր Լտա-
կարանլարա քէնտի շէհատէթլերինին միւ-
հիւրէրինի՝ վերաիւէր , քի Լ՝լահըն Վ՝է-
լամը եալընըզ օնլա՛ր տըր : Լաքին շայ-
րապետլերին թէլիֆաթլերի խուսուսուստա՛
պու ալթը շէյլերին հիշ պիրի սահիհան
վուգո՛ւ պուլմուշ տէյիլ տիր : Ը է
պունտան պէջլէ՝ եինէ կէօրիւյօրուզ քի ,
Լ՝ստուածաշունչ՝ տիգգաթէ լայըգ պիր
դարը իլէ սայիր հէփ քիթապլարտան իւս-
թիւն տիւր (ա) :

Իշպու միւ՛ թէպէր մուսանիֆին պու-
րիսալէսինի թերծիւմէ էթտիյիմիզտէ պուր-
հանընը սապիթ էթմէք իչիւն՝ օնուն կէ-
թիրտիյի էօրնէքլերտէն պիր չօղունու՛
ուզուն սէջլէնմիշ կէօրիւնմէսին տէյիւ՛
թէրք էյլէտիք : Պա՛ղըսընը տախի՛ փէք

(ա) Պոռնա՛ վէ պոռնա՛ն Էհապլէ սայիր
խոսուսլարա շէհապէլէ իչիւն օգոյսանը Իչ-
միրաբէ պասըլըշ “ վափանըն իտտիա՛լերի”
վէ “ Լ՝զիզ Վ՝իթապլարըն օգունմասը”
Էհվանի իլէ օլան իլապլարա իհօնէրի-
րիւ :

ուզողն օլտուգլարընտան՝ օլմայա օգույան-
լարըն ա՛գլընա անկլաշըլմազ կէօրիւնսիւն
տէյիւ տիշարը պրագտըզ , վէ Ղայրիլէրի-
նի՝ քիթապըն ֆայիտէլի օլմասընա պիր չօգ
գըյմէթլի սայմատըղըմըզտան գօ՛մատըզ :
Լաքին քիթապը հէր նէ՛ գատար իճմալ
էթտիք իսէտէ , պուսու էթտիյիմիզտէ տա-
յիմա մուսանիֆին ֆիքրինի հըֆզ ու պէյան
էթմէյէ ճէհտ էյլէտիք , վէ օնու էջլէ էթ-
մէյէ չալըշտըզ քի , թահմինիմիզէ կէօրէ՛
էյէր քիթապը իճմալ էթմէնին ա՛մէլինի
մուսանիֆ քէնտիսի էթմիշ օլսայըտը , այ-
նի պուսու՛ն կիպի էտէրիտի :

Վիթապըն սօնուստա պիր ՏԻՊԼԱՂԻ :
տէյիւ՝ կէրէք պու քիթապըն իչինտէ զիքը
օլունան՝ վէ կէրէք սայիր էն մէշհուր օլան
չայրապետլէրին վէ Ղայրիլէրին վէֆա-
թընըն թարիխինէ շամիլ պիր տէֆթէր
վերիլտի : Ա է օնտա՛ իլք իւչ եախօտ
տէօրթ դարըն՝ թէլիֆաթլէրի կիւնլէրիմի-
զէտէք եէթիշէն պաշլըճա մուսանիֆլէրին
ճիւմլէսինին ատլարը իշարէթ օլունմուշ
տուր : Հէմ տալի օնտա պաշլըճա ժողովք-
լարըն՝ վէ Ռաֆհանրալան տէնիլէն ժողովք-
լարըն ճէմ՝ օլմալարընըն սէպէպի՝ վէ թա-
րիխլէրի վէ գանուսլարըն մէրամը իշար օ-
լունտու :

Ա է նիյազըմըզ պո՛ւ տուր քի , Լալաշ
ա՛գլիմ ուշշան իշպու քիթապըն օգունմասը-

նը՝ իմանէ տայիր մատտէլէրտէ պիր վէճհ-
իլէ ինսան շէհատէթինի՝ Լւլլահըն Բու-
հու իլհամը իլէ եազըլան Զին վէ Լոր
Լտակարանլարըն մուսանիֆլէրինին տերէ-
ճէսինտէն իւսթիւն եախօտ պերապեր պիլէ
սայմաղա մէրամ էտէնլէրէ միւպարէք էյ-
լէսին :

ՀԱՅՐԱՊԵՏԼԵՐԻՆ

ՓԵՏԻՏԻԻԼԻՆ ՕԳՈՒՆՄԱՐՆԵՆ

ԳՈՒԼԱՂՈՒԶՈՒ

ԻԳԹԻՏԱՒ ԳԵԼԱՄ

Պու քիթապըն մերամը՝ Հայրապետ-
լերին եազտըգլարը թեքիֆաթլերի՝ տի-
նէ տայիր միւճատեկէլեր պահսլերինէ գա-
րար վերիպ հէօքմ էթմէք զըմննտա՝ ֆա-
յիտէ իլէ նէ՝ դարիգտէ իսթի՝ մալ օլոննա
պիլմէլերի խոսոսոսունտա թեֆթիշ վէ
թեֆէհհիւս էթմէք տիր։ Ս է օնտա իս-
պաթ օլոննուր քի, Հայրապետլեր հերնէ
գատար ֆազիլէթ վէ իսթի՝ տատ սահիպ-
լերի իսէլերտէ, շիմտիքի ա՛սիրտէ քիլի-
սէնին արասընտա՝ մէսէլա Հոռվմէական
վէ Լեւտարանական Վրիսթիանլարըն
պէյնինտէ օլան միւճատեկէլերէ շէրա՛աթ
քէսէճէք շէրա՛աթճըլեր՝ ճախօտ եանղըլ-
մաղ հաքիմլեր օլա՛մաղլար։

Պու նէթիճէ՝ շիմտի զիքր էտէճէյի-
միզ իքի գայի՛տէնին սապիթ օլմասընա

մերպուլթ օլուպ՝ օնլարա իմթիսալէն իշ-
պու քիթապ իքի գըսըմա թողսիմ վէ
թէրթիպ օլունմուշտուր։ Եւլէլա՝ քի-
լիսէլերին մապէյնինտէ շիմաիքի զէմանտէ
օլան միւճատէլէլերէ՝ շայրապետլեր շէ-
րա՝ աթ քէսէճէք հաքիմլեր օլա՝ մազ ի-
տիքլերինէ պիր սէպէպ՝ օնլարըն եազտըգ-
լարը քիթապլարը օգումատան՝ պու մատ-
տէլերին իւզերինտէ ըյ ու ի՝ թիգատլերի
նէ՝ օլտուղունու անկլամասը ղայէթ կիւճ
վէ միւշքիւլ օլտուղու տուր։

Սանիա . շայրապետլերին քիթապլարը՝
քիլիսէլերտէ վագի՝ միւճատէլէլերէ գա-
րար վերէմէտիքլերի իքինճի սէպէպ տա-
խի պո՛ւ տուր քի, էյեր պիղ՝ շայրապետ-
լերին ֆիքր ու ըյլերինի պու մատտէլեր-
տէ աչըգ աչըղա վէ սահիհան էյրէնէ
պիլէք պիլէ՝ եինէ օնլարըն ըյի եան-
ղըմազ վէ տօղըու օլմամագ թէհլէքէսին-
տէն ա՛րի օլմատըղը էճիլտէն՝ ոտէմի
գանտըրմաղա քիֆայէթ էտէր նուֆուսու
վէ հէօքմիւ օլա՝ մազ . զիրա ատէմին ազլ
ու իտրաքի՝ տին մատտէլերի խուսուսուն-
տա աչըգ աչըղա վէ սահիհան կերէք օլ-
տուղունու պիլտիյի շէյտէն մա՛տա պիր
շէյ գապուլ էտէմէղ, վէ էթմէլի տէյիլ
տիր։

Օյիքը օլունան գայի՛ տէլէրին հէր պիրի
 թափսիլ իւզըէ իսպաթ օլունմուշտուր .
 վէ էյէր՝ պիպիմ զանն էթտիյիմիզէ կէօ-
 րէ՝ պու իսպաթ քիֆայէթ էտէր իսէ ,
 պէլի՛ տիր քի , միւճատէլէլէրիմիզի՝ Հայ-
 րապետլէրին եազտըգլարը թէլիֆաթ իլէ
 տէյիլ՝ իլա զայրի պիր գանուն իլէ ֆասլ
 էտիպ՝ օնլարա օնո՛ւն միւճէպինճէ գա-
 րար վէրմէլիյիզ : Տին խուսուսունտա
 միւճատէլէլէրիմիզի ֆասլ էտիպ օնլարա
 գարար վէրմէք իչին՝ զայրի կէօնա միւճա-
 տէլէլէրի ֆասլ էտիպ օնլարա գարար
 վէրմէյէ դութտուղումուզ եօլու դութմա-
 լըյըլ : Սէսէլա ի՛լմէ տայիր միւճատէլէ-
 լէրիմիզտէ՝ պիրի պիրիմիզտէն իսթիլաֆ-
 տէ օլտուղումուզ պահսլէրին կերչէքլէյի-
 նի պէյան վէ սապիթ էթմէք իչին՝ հէօքմ
 ու գարար քէսէճէք գանուն տէյիլ ճիւմ-
 լէմիղին գապուլ էթտիյի շէյլէրի սէչէ-
 րիլ : Պու ուսլուպ իւզըէ՝ էյէր պիր նէ-
 թիճէյէ կէլմէսինի իսթէրսէք , հէլիմի-
 զին գապուլ էթտիյի Մ՝ զիլ Վ՝ իթապլա՛ր
 կիպի պիր գանո՛ւն սէչմէլիյիլ , քի միւճա-
 տէլէլէրիմիզէ օնո՛ւն , հէօքմիւ միւճէպինճէ
 գարար վէրէլիմ :

Եւ Հայրապետլէրին թէլիֆաթընը

պիւթիւն պիւթիւն թերք էթմէլի՞մի :
 Հա՛շա . օնլարը օգումալըյըզ . օնլարը՝
 տիգգաթ էտերէք վէ սագընարագ՝ վէ
 միւճատէլէլէրիմիգէ նազարէն պախուսուս
 պիգարաֆ ղայրէ՛թ իլէ օգույուպ՝ օնլար-
 տա՝ Հայրապէ՛րէլի՛ն ըէյ ու ի՛թիգատլէ-
 րինի վէ Կէյիւ պիղիմքինի արայարագ՝ օ-
 գումալըյըզ . վէ օնլարտա պուլա՛մատըղը-
 մըզ մատտէլէրի շիւպհէլի սայմալըյըզ :
 Օխրա տին ու իմանէ՛ տայիր իգթիզալը
 վէ պաշըճա օլանմատտէլէրին պիրինտէն
 քիլիսէտէ պու մերթէպէ ի՛թիպար վէ
 շէօյրէթ պուլմոնշ ատէմլէրին պիխապէր
 օլմալէրի իհթիմալ տէյի՛լ տիր : Ապին
 օ պիր դարաֆտան՝ օնլարըն ճիլտլէրի ի-
 չինտէ հէր պիր պուլունան շէյի պիրտէն
 պիրէ մուսթագիլ ճշմարտութիւն տէյի
 գապուլ էթմէլի տէյիլիզ . չիւնքի օնլար՝
 էյերչի Սուրբլա՛ր իսէ տէ , հէման ատէմ-
 լէ՛ր իտի . վէ պուէճիլտէն եա պիլմէյերէք
 եախօտ եանղըշ անկլայարագ՝ եանղըշ-
 լըղա տիւշմէլէրի գապիլիզ տէյիլտիր , նի-
 ճէքի եազտըգլարը քիթապլարտան պէլ-
 լի տիր , հէմնիճէ քէնտիլէրի՛ տախի՛ չօգ
 քէրրէ՛ եանղըլտըգլարընը իգրա՛ր էտեր-
 լէր :

ԳԸՍՄԻ ԵՎՎԵԼ

Հայրապետներին՝ շինութի ա'սիրտէ վազի' միւճատելէ-
լէր խուսուսունտալ րէյ ու ի'թիզատէրի նէ' օլտուղունու
պիլմէսի կիւճ օլտուղու էճիլտէն , պու միւճատելէ-
լէրտէ շերա'պթ քէսէճէք հպքիմլէր օլամազ օլտուգ-
լարընա իսպաթլար :

ՊԼՂ 1 :

ՊԻՐԻՆՃԻ ՍԵՊԵՊ :

Իւլ' ի'իւնճի ղէ ի-շէ-նճի- դարլարաւ Հայ-
րապետներաւէն Էապլան լէլէֆալլա-
րըն չօղա- լէլէֆ օլա-պ , իի-նլէ-
մի'իւլէրէս Էլլէլէն ճի-պ յի
պիւր շէյրիւ :

Իյեր էսքի Հայրապետներին եազտըգ-
լարընտան փէք ազ շէյ գալմը իսէ ,
Եկեղեցիտէ հազըրտա' պիրի պիրինտէն
Փարգը պո'ւ գատար միւճատելլէր վար ի-
քէն , պու մատտէլլէրին հէր պիրիսի իշիւն
Հայրապետներին ի'թիգատը զըմնընտա շէ-

հատէթլէր ճէմ' էթմէսի փէք կիւճ վէ
խոսսոսա էյէր պու գալան ան շէյ տա-
խի պաշլըճա զայրի մատտէլէրին իւզէրի-
նէ' իսէ' զայէթ միւլքիւլ օլտուղու աշի-
քեւոր տըր : Ա' էնինէ պիր Հայրապետին
եազտըղը թէլիֆաթ հէր նէ'գատար էս-
քի' իսէ , Բրիսթիանըղըն էն թէմիզ օլ-
տուղու' Լ'ռաքեալլարըն զէմանընա տահա
եագըն օլտուղու էճիլտէն' օնուն շէհատէթի
օ գատար տահա' զիյատէ մու'թէպէր տիր :
Հէր քէս իքրար էտէ'ր քի , Լ'ռաքեալլարա
էն եագըն օլան զէման' կէրէք ի'թիգատտէ
վէ ային ու ա'տէթլէրտէ վէ կէրէք Վրիս-
թիան թա'լիմինտէ էլպէթթէ էն ազ պօ-
ղուգլուղա միւլպթէլա օլմալը : Ա' իրա է-
յէր քիլիսէլէրտէ պօղուգլուգլար պուլու-
նո'ւյօր իսէ , ազար ազար օլմուշար տէյիւ
թահմին էթմէյէ հագգըմըզ եօգ տէյի'լ-
տիր : Ա' քին էյէր պիրի' Լ'ռաքեալլարըն
հէման ա'գապընճա օլսն դարտա' վէ Եւ-
սէրիոսուն շէհատէթինէ կէօրէ Լ'ռաքեալ-
լարըն զէմանընտա' պիլէ քիլիսէտէ պօղուգ-
լուգլար կէօրիւնմէյէ պաշլատը (ա) տէյէ-
ճէք օլուրսա , օնա տէլիզ քի , պիզ պու-
նու ինքեար էթմէյիզ . լաքին էյէր տիւշ-
ման քէնտի թօխոսմունու պո'ւ գատար էր-

(ա) Եւսէրիոս Եւսէրիոս պատմութիւն
թիւապ 3 . պաշ 29 :

քէն էք մէյէ պաշտար՝ իսէ , պու Փասիտ
ա՛մէլինի սօնկրաքի տէհրլէրտէ՛ տախի իճ-
րա էլմէյէ նէ՛ գատար տահա զիյատէ
արալըգ պուլմուշ օլմալը տըր : 1) Է պուն-
տան աշիքեար կէօրիւնիւր քի , էյէրչի
իլք տէհրլէր հերետիկոսլուգտան պիւթիւն
պիւթիւնէ ա՛րի տէյիլէ՛ր իտի իսէ տէ ,
Լ՝ռաքեալարըն թէսիրաթինտէն պու գա-
տար ուզագլանմըշ սօնկրաքի զէմանլէրին
թասլատըղը փաքըգտան չօգ զիյատէ փաք
օլմալը տըրլար . նիճէ քի Աուրբ Աիպրիա-
նոս տէր . “ Զէր նէ զէման թա՛լիմին տէ-
րէսինի վէ ագընթըսընը՝ ազաճըգ օլսուն՝
պօզուլմուշ պուլո՛ւրսագ , տէօնիւպ թա
փունկարընա՛տէք վարմալըյըղ ” (ք) : 1 ա-
քին չօգ քիմնէլէր վար քի , պու նասիհաթա
վազիֆէլէրի օլմայըպ՝ էսքի Զայրապետ-
լէրի պրաղըպ պէշինճի՝ ալթընճը վէ պուն-
տան սօնկրաքի դարլարըն Զայրապետլէրի-
նէ կէլմէյէ խօշլանըրլար . վէ պունճիլէյին
սիւքիւթ իլէ՝ իգրար էտէրլէր քի , հիմայէթ
էթտիքլէրի մատտէյէ Փայիտէ էտէճէք՝ էս-
քի Զայրապետլէրտէ փէք ազ շէյ պուլու-
նուր :

Զագիգաթ՝ իլք դարլարտա եազըլան թէ-
լիֆաթլարըն իչինտէ պու գատար ազ շէյ
պուլուլտուղունուն սէպէպի պո՛ւ տուր քի ,
իլք Վրիսթիանլար՝ չօգ վաճ էթտիլէր , վէ

(ք) Աիպրիանոս Տէրմուպ 74 :

անգ Եազտըլար . Վրիսթիանըղա էթտիք-
լէրի Տիմայէթին չօղու սուրբ վարքլարը
վասիդասի իլէ օլուպ՝ Եազտըգլարը քի-
թապլարը իլէ օգատար տէյիլիտի : Պոլ
սէպէպտէն Եւսերիոս Եկեղեցի պատմու-
թիւնունու Եազմաղա պաշլատըղը՝ զէման՝
Եկեղեցիին իւզէրինէ Եազըլմըշ օ՛լ Գա-
տար ազ մատտէ պուլտո՛ւ քի , “ Պիք Եէնի՛
վէ պէնպէն իլէրի իկէնլէրին հիշ պիլիպէն
պատըլմըշ Եօղու Եի-րի-յօրու ” տէր : (ա)

Ս է պունտան Գաղը՝ Նազար՝ Էն Էսքի
Վրիսթիանլարըն Եազտըգլարը շէյլէրին
չօղու վագթ իլէ՝ Եա պիր վուգուա՛թ Եա-
խօտ Փասիտ Նիյէթ վասիդասի իլէ զայ՝ օլ-
մուշ տուր : Ս էսէլա Փափիաս՝ Հեկեսիփ-
փոս՝ Ս՝ Ելիթոն՝ Վիոնիսիոս՝ Ղպողինարիս՝
ՊարտէսանԵս՝ Հերակղիոս՝ Ս՝ Բսիմոս՝
Տրիփոն վէ պունլար կիպի պիր չօգ մու-
սանիֆլէրին տաճա Եազտըգլարը քիթապ-
լար Տաճի : Պոլ թէլիֆաթտան պագի
Հայրապետլէրին պա՛ղըսը քէնտի Եազտըգ-
լարը քիթապլարտա պուլունան պա՛ղը
մուխթասար իսթիխրաճտէն մատա պիր Է-
սէր Գալմամըշ : Իլք Դարըն՝ շիւպՏէսիզ
օլարագ՝ կիւնլէրիմիզէտէք Եէթիշէն թէ-
լիֆաթըն ճիւմլէսի պիր Եէրէ ճէմ՝ օլուն-

(ա) Եկեղեցի պատմութիւնու 1 իլուպ ,
պատ 1 :

սա , իբի եիւզ սահիֆէտէն ի'պարէթ պիր ճիւտ օլմազ : Ո՛ր է էյէր իքինճի վէ իւ- չիւնճիւ դարլարա կէլէճէք օլուրսագ , եի- նէ թա'ճիւպ օլունաճագ պիր շէյտիր քի' Հայրապետէրին պիրինտէն եազըլտըղընա հէր շիւպհէտէն խարիճ օլան թէլիֆաթ- լար փէք ազ տրր : Պագէն մախսուս պիր Եկեղեցիտէն խասս վէ սահիհ տէյիւ գա- պուլ օլունմուշ իսէ տէ' ընդհանրական Եկեղեցիինն ա'լիմէրինտէն գալպ վէ եափ- մա տէյի րէտտ օլունան թէլիֆաթլար էլ- պէթթէ պու հիսապա կիրմէղէր : Հա- գիգաթ' տէօրտիւնճիւ վէ պէշինճի դար- լարըն թէլիֆաթը տահա' չօգ տուր , լաքին օնլար Վոունկար պաշընտան ուղագ տիւշ- տիւքլէրի էճիլտէն' օնլարըն նուֆուսու վէ հէօքմիւ օգատար գուվլէթլի օլմազ : Պունտան մա'տա' պու դարլարտա Եկեղեցի Փըրգա Փըրգա այրըմաղա պաշլամըշտը , վէ օլ զէմանըն Հայրապետէրինին շէհա- տէթի' պիլ իգթիզա պիր մախսուս եկեղե- ցիինն շէհատէթի օլուպ' (Նդհանրական Եկեղեցիինն շէհատէթի տէյիլտիր . վէ պունտան պէօլէ իլք դարլարըն Հայրա- պետէրինինքի գատար մութէպէր օլա- մազ :

ՊԼՊ 2 :

Ի Ք Ի Ն Ճ Ի Ս Է Պ Ե Պ

Անհի իւր դարձարն ինչեղիսիւհիւհիւհիւ
Լիւնէն Սայրապիւհիւհիւ Լիւնէֆալիւհիւ շէ-
պիսի տ'ոնրիւ միւճապիւհիւ տլիւն-
դա օլան հապապիւհիւհիւ իւհի
Փարգիւ հապապիւհիւ
Խաւաւաւաւաւաւաւ
Կը լիւար :

▲
Սայրապիւհիւ քէնտի քիթապլարնը՝
շիմտիքի ա'սիրտէ միւճատէլէ օլմագտա
օլան մատտէլէրտէն պիւթիւն պիւթիւնէ
Փարգիւ շէյլէր իչիւն եազտըլար : ()նլար
վազթի հաճէթէ կէօրէ՝ Վրիսթիանըղը
փուլթիւհիւթիւթիւն սիթէմլէրիւնտէն հիմա-
յէթ էթմէք՝ եա Եէհուտիլէրի գանտըրմագ
եա հաւատացեալարը բարեպաշտութիւն
եօլունա վէ սապր ու թէհամիւլէ դայ-
րէթլէնտիրմէք՝ եա Վ'զիզ Վրիթապլարն
սէօլէրիւնէ թէֆսիր վէրմէք իչիւն եազտը-
լար : Պու թագտիրտէ էյէր պա'ղը տէ-
ֆա՝ շիմտիքի միւճատէլէ էթմէքտէ օլտու-
ղումուղ մատտէլէրիւն խուսուսունտա ազըղ-
լարնտան՝ պիր դարաֆըն եա օ պիր դա-

րաֆըն րէյ ու ի'թիգատինի սապիթ էտէր
կիպի պիր սէօզ՝ գաչտը՝ իսէ , պու՝ րանթ
կէլէ կիպի վէ պիզիմ միւճատէլէլէրիմիզէ
տայիր Տիչ ասլա պիր Փիքիր օլմագտան
վագի՝ օլմուշտուր . վէ պու Տիմայէթ եա-
խօտ րէտ էթմէյէ չալըշտըղըմըղ թա'լիմ
պէլքի րէտտ օլունմամըշ՝ եախօտ պէլքի օ-
զէման տաճա իճատ օլունմամըշտը :

Սուրբ (Յուստիանոս վկայ վէ Տերտու-
ղիանոս՝ թէոփիլոս՝ լագթանթիոս վէ Մ-
նոպիոս փուլթիէրէսթլէրէ տինլէրինին պա-
դըլ օլտուղունու կէօսթէրէրէք՝ օնլարըն
չօգ ալլաճլարընա գարշը սէջլէյիպ՝ եալը-
նըզ պի'ր Մլաճըն վարըղընը իսպաթ է-
տէրլէր : Սուրբ Երանոս՝ Տէփ գուվվէ-
թինի Ս ալէնթինիան վէ Անոսթիգ տէնիլէն
Տերետիկոսլուգլարա՝ գարշը գուլանըյօր :
Սուրբ Արարիանոս՝ Վրիսթիան Եկեղեցի-
սինին իտմանը վէ Փազիլէթլէրի՝ իւզէրինէ
եազայօր : Մրիոսուն՝ Սակեդոնուն՝ Փո-
տինոսուն՝ Պեղաքիոսուն՝ Նեստորուն վէ
Եւտիքեսին զիւ'մլէրի՝ տէօրտիւնճի վէ
պէշինճի դարըն չայրապետլէրինին էլ-
լէրինէ Տայլի իշ վէրտիլէր : ()նլարըն
եազտըղը՝ միսիլի քիթապլարտա՝ Փափա-
նըն Սիապետուլթիւնու՝ քաճանայա կիզլի
խոստովանանքըն՝ պատկերլէրէ երկրպա-
գուլթիւն էթմէնին՝ Սուրբլարա տուա՝ էթ-
մէնին վէ պունուն կիպի շէյլէրին խուսու-

ի՛լմին էն ա՛լէա տէրէճէսինէ էրմիշ օլմագ
կէրէքտիր : Աքին Հայրապետէրի մէշք
էտէճէք՝ իշ պու սիֆաթլէր իլէ մէվսուֆ ա-
տէմ փէք նատիր պուլունուր :

Եօգարըտա սէջլէնէնլէրտէն աշիքեար
կէօրիւնիւր քի, քիլիսէլէրին պէյնինտէ
միւճատէլէ օլմագտա օլան ի՛թիգատլէր
խուսուսունտա էսքի Հայրապետէր նէ ի՛-
թիգատտէ իտիքլէրինի սաճիճ պիլմէսի՝ փէք
կիւճ վէ դայէթ միւշքիւլ պիր շէյ տիր :

ተተጋተጥሯል ሀይማኖት

[illegible]

Պոլնտան էվվէլ իբի պապտէ թաֆսիլ օլունան միւլհազալար՝ իշպու՝ վէ պոլնտան սօնկրաքի պապլէրտէ թաֆսիլ օլունաճագ միւլհազալարա նազա՛րէն պիւր շէյտէմէք տէյի՛յտիւր :

Հայրապետէրին իսմի իլէ էլիմիզէ կէլէն քիթապլար քիմտէն թէլիֆ օլունտուգլարընը՝ վէ օլ քիթապլարըն մէրամ ու մագսուտինի վէ ֆիքիրլէրինի անկլամասը զայէթ կիւճ վէ միւֆիւլ պիր շէյ տիր : Ա է պու կիւճիւյէն իլքսէպէպ՝ եանղըշըղըլա եախօտ եալանճըլ՝ ք ֆիթնէսի իլէ Հայրապետէր եագմըշ տէյիւ գապուլ օլունան

Հիսապսրզ քիթապլար տրր : Հէր պիր
ինսանի ի'լմ' ու ֆուռուռէ տայիր եազըլմըշ
քիթապլար տախի հէման պու քէյֆի յէթէ'
օղրատըլար . վէ քրիթիգա ի'լմինէ մէշղուլ
օլան պու ա'սիրին ալիմլէրի' ֆէյլսօֆլարըն
թէլիֆաթը' արասընտա' թահմին իլէ սէօյ-
լէնմիշ վէ տիւզմէ վէ եափմա հանկըսը' վէ
սահիհ վէ խասս հանկըսը օլտուղուռու ֆէրգ
էտիպ սէչմէյէ պիր չօգ զահմէթ չէքէյօր-
լար :

Պու պէտ իսթիմալ' եկեղեցական մուէ-
լիֆլէրին արասընտա օլտուղու գատար զայ-
րի մուէլիֆլէրտէ օլմուշ տէյիլ տիր . վէ
ճիւմլէսի' միւճատէլէնին կէրէք պիր դարա-
ֆընտան կէրէք օպիր դարաֆընտան օլան-
լար' պուռտան շիքեպէ'թ էտէրլէր . վէ
ճիւմլէսի' պու գարըշըգլըգտան պիզի խէլաս
էթմէյէ ճէհտ էտէրլէ'ր իսէտէ' էքսէրի քէն-
տի ի'թիգատլէրինի սապիթ էթմէք արզու-
սուռնա մայիլ օլտուգլարընտան' ճէհտլէ-
րինտէն հասիլ օլան ֆայիտէ փէք աշ օլու-
յօր : Ա'իրա ատէմլէր' քիթապլար խու-
սուսուռնտա շէրա'աթ քէսէճէք օլուրլար-
սա , էքսէրի կէրչէքլիյի պէր դարաֆ էտիպ'
քէնտիլէրինէ մէնֆա'աթլը կէօրիւնտիյիւ-
նէ' կէօրէ շէրա'աթ քէսմէքտէն խօշլանըր-
լար . օնլար' քէնտիլէրին զիւի'ւմլէրինէ պիր
վէճհ իլէ հէփ զըթ սէօյլէյէնլէրի ըէտտ է-
տիպ' հէփ քէնտիլէրտէն դարաֆա սէօյլէ-

յէնլէրի գապուլ էտէրլէր : Պու մագու-
լէ պիր քիմսէ՝ Սուրբ Արարիանոս եախօտ
Սկեբերանըն իսմի իլէ պիր քիթապ կէօր-
տիւյիւ զէման , էյէր օնու՝ քէնտի դարա-
ֆընտան սէջլէր պուլուրսա , տէր ա'գապ'
պու քիթապ Սուրբ Արարիանոսուն եա Սս-
կեբերանըն տըր տէր . լաքին օնուն զիւի'ւ-
մինէ զըտ սէջլէր պուլուրսա , անիտէ՝ պու
քիթապը օլ Հայրապետլէրին իսմի յիլէ կէ-
չիրմէ յէ իսթէյէն պիր ճահիլ հէրիֆտէն
եազըլմըշ տըր տէր :

Պու թագսիրտէ՝ էյէր իշիմիդ եալընըզ
եօգարըտա զիքր օլունան դարաֆկիրլիքլէր
վէ խիւլեալար իլէ ճէնքլէշմէյէ գալալտը ,
մասլահաթ օլ գատար ֆէնա օլմազըտը .
եինէ կէրչէք իլէ եալանըն ֆարգընա վար-
մանըն կիրտապընտան չըգմաղա պիր եօլ
պուլա պիլիրիտիք : լաքին պիր քիթա-
պըն եախօտ պիր քիթապտա պա'զը շէյլէ-
րին մուսանիֆի քիմ օլտուղունու պիլմէնին
միւշքիւլիւ՝ փէք չօգ քէրրէ օլ շէյլէրին
գարանըզ՝ վէ ֆարգ օլունմասը կիւճ օլ-
տուղունտան ա'րիզ օլույօր . շէջլէ քի
սէօյլէնէն մատտէնին՝ ա'գլ ու իտրաք վա-
սիդասի իլէ՝ եախօտ օնլարտա թագտիմ օ-
լունան եանղլըշլըղըն փէք էսքի պիր շէյ
օլմասը՝ եա կէրչէք իլէ եալանըն պիրի պի-
րինէ պէնկզէմէսի սէպէպի իլէ սահիհինի
անկլամասը փէք կիւճ տիւր : Եւ իրա պու

կէօնէ եափմա գալալ թէլիֆաթ եէնի վէ տիւնքի շէյլէր տէյիլ տիր . պու պէտ մու'ամէլէ պին ալթը եիւզ միգտարի սէնէ վուգո'ւ պուլմատա'օլմուշ տուր :

Հայրապետէրին էքսերիսի' պու գալ-պազանլըգտան շէքվա էտիպ տէրլէ'ք քի , Հերետիկոսլար' քէնտիլէրին զիւի'ւմի պա-դըլլէրինէ տաճա զիյատէ նուֆուզ քէսպ էտիպ սապիթ էթտիրմէք մերամը իլէ' էն մէշշուր վէ մի'ւթէպէր եկեղեցական մու-սանիֆլէրին' վէ Ղաքեալլարըն պիլէ' իսմի իլէ պու գալալ թէլիֆաթլարը իճատ էթ-միշլէր տիր : Ս է Վոնիա Եպիսկոպոսու Ղմիհիլդքիոս եափմա վէ եալան թէլիֆաթըն սայըսընը կէօսթէրէրէք' պու մատտէնին իւզէրինէ մախսուսէն պիր տետրակ եազ-մըշ տըր (ա) : Սուրք Հերոնիմոս' Ղա-քեալլարըն վէ օնլարըն իլք շայիրտլէրինին իսմի իլէ նէշթ օլունուպ' Պետրոսուն' Ղառ-նաբասըն վէ զայրիլէրին իսիմլէրի իլէ րէ-վան օլան թէլիֆաթլարտան վաֆիրինի րէտտ էտէր (բ) : Իմամաս Ղաքեալըն աւետարանը վէ Սաւոդիկիալըլարա օլան մէքթուպու եէտինճի ժողովքաան եափմա վէ գալալ տէյիլ րէտտ օլունմուշլար : Իմ-

(ա) Եէպինճի Ժողով , ճիւլ , 3 . Սահիֆէ 2 :

(բ) Սուրք Հերոնիմոս Եկեղեցի Կոնստան-
լէրի Իստանբուլի Դիւլ 1 . Սահիֆէ 316 :

տի էյէր առեմէր՝ Մաքեալարըն իսիմէ-
րինի պու մինվալ իւղըէ գուլանմաղա ու-
թանմատըլար իսէ , Հայրապետէրին իսմի
իլէ եալան թէյիֆաթլար նէշը էթմէյէ տա-
հա զիյստէ ճէսարէթ էտէճէքլէրի իհթի-
մալ տէյիլմի :

Իմտի պու սէպէպտէն պուլուրուղ քի ,
շիմտի զիքր օլունան ալտատըճըլըղըն սօնկ-
րաքի թիւրլիւսիւ փէք չօգ գուլանըլմըշ :
Սէսէլա՝ պա՝ղը Սէսթօրիլէր՝ Սուրբ Աիւ-
րեղ Մղէքսանդրացիսին իսմի իլէ՝ քէնտի-
լէրին զիւրիւմէրինի սապիթ էթմէք զըմ-
նընտա պիւր մէքթո՛ւպ նէշը էթտիլէր (ա) :
Ս է ելինէ՝ Եւտիքականլարըն պիւր գաշը՝
ա՛լէմին իչինէ՝ ուղղափառ վարդապետէրին
տիւր տէյիւ պա՝ղը քիթապլար տաղըթտը-
լար , օ՛ իսէ՝ օ քիթապլար Մպողնարիսին
եաղտըղը իտիլէր : Վըպղըլէր տաիի պու
եօլա զահիպ օլարագ՝ քէնտի ի՛թիգատլէ-
րինէ նուֆուղ վէրմէք իչիւն՝ Իսթանպօլ
փաթըրիյի Սինասըն իսմի իլէ պիւր քարոզ՝
վէ օնտան մա՛տա պիւր գաշ թէյիֆաթլար
տահա տիւղիւպ ա՛լէմին իչինէ տաղըթտը-
լար (բ) : Մտէմին ճէսարէթի նէլէր էտէ
պիլտիյինի հէման պիւրազ կէօսթէրէլիմ՝
տէյիւ՝ պու խուսուստա եալընըղ իքի իւչ

(ա) Պէշէնճի Ժողով՝ Ճէյէյէ 6 :

(բ) Մլէնճը Ժողով՝ Մէլ . 3 :

էօրնէքէր կէթիրտիք . լաքին խաղրրտա
օլսուէն քի , պուէնլարըն ճիւմէսի՝ եւտիննճի
դարըն նիհայէթինտէն եվվէլ վագի՝ օլ-
մուշ տուր :

Եւտիննճի դարտան սօնկրա՝ քիլիսէլէրտէ
պատկերլէր խուսուսուէնտա օլան միւճա-
տէլէլէրին՝ վէ (Բում իլէ \ լաթին քիլիսէլէ-
րինին արասընտա օլան նիղա՝լարըն ճիւմ-
լէսինտէ կէօրիւրիւզ քի , միւճատէլէ վէ
նիղա՝ էտէնլէրին պի՛ր դարափը տա՝ օ
պի՛ր դարափըտա՝ հէր շէյտէն զիյա-
տէ պիրի պիրինէ սիթէմ էտէրէք՝ րէյ
ու ի՛թիգատլէրինի սապիթ էթմէք ի-
շիւն շէհատէթէ կէթիրտիքլէրի թէլիֆա-
թը՝ գալպ վէ սիղին եափաղընըզ տիւզմէ
տի՛ր տէյիւ պիրի պիրինի գապահաթթը՝
շըդարըրլար (ա) : Պու պէօյլէ օլուննա՝
տիւշիւնէրէք թէֆթիշ վէ թէֆէհհիւս
էտէլիմ , վէ կէօրէլիմ քի , Հերետի-
կոսլար տախի՝ հէման պու ուսթալըզ գուլ-
լանըպ՝ օ զէմանտէն պէրու պուէնէ երւզ
սէնէլէրին զարփընտա հէման օ դայրէթ
իլէ Հայրապետլէրին ատընտա ա՛լէմէ՝ քէն-
տի զիւիւմլէրինի սապիթ էթմէք իշիւն՝
պի՛ր շօգ գալպ վէ եալիմա թէլիֆաթլար
տաղըթտըլարմը : Լճապ իհիմալ տէ-
յիլ մի քի , օգուտուղումուղտա՝ պա՛ղը

(ա) Եւտիննճի Ժողով , ճէֆէյէթ 20 :

տէֆա պիր Հայրապետ իլէ սէջլէշէճէք
 եհրտէ պիր Հերետիկո՛ս իլէ սէջլէշէյօ-
 րուզ , վէ պունտան պէջլէ՛ էօնիւմիւզտէ
 պիր տօսթումնո՛ւզ վար զանն էթտիյիմիզ
 եհրտէ՛ հուզուրումնուզտա թէպտիլի սու-
 րէթ օլմուշ պիր տիւշման տուրույօր :
 Խմտի պունտան պո՛ւ խիւլասայէ կէլիւրիզ
 քի , պա՛ղը քէրրէ էսքի Եկեղեցիին ի՛-
 թիգատլէրինի վէ գանունլարնը՝ գապուլ
 էտէյօրուզ վէ իգրար էտէյօրուզ տէյիւ
 զանն էտէ՛րքէն՝ օլմայա գապուլ էթտի-
 յիմիզ վէ իգրար էթտիյիմիզ պիր պա-
 յաղը էսքի Հերետիկոսուն զիւի՛ւմի պա-
 գըլէրի օլա տէյիւ գօրգմաղա հագգըմըզ
 վար :

Լաքին տէյէլիմ քի , Հերետիկոսլար
 պու հիլէպազ ուսթալըգլարը իլէ էսքի
 քիթապլարը փէք չօ՛գ պօզմուշլար , ամմա
 պու ճիւմլէ իլէ՛ էյէր օնլարն տիւզտիւ-
 յիւնտէն զայրի եափմա քիթապլարըմըզ
 օլմասայըտը , եինէ տօղըու վէ խասս օլանը
 եափմա վէ գալպ օլանտան այրրտ էթմէսի
 փէք կիւճ պիր մատտէ օլմաղըտը : Լաքին
 պու մա՛րազը սայքի չարէսիզ կիպի էտէն
 պու տուր քի , պու միսիլի գալպազանըգ՝
 Եկեղեցիին իչինտէ պիլէ փէք ալէսսէվի՛
 վէ էսքի զէմանտէն պէրու օլա կէլմիշ պիր
 շէյ տիր : Պու ույղունսուզլուգուն պաշ-
 լըճա սէպէպինի Հայրապետլէրէ տէյիլ՝

իլլա պատմա սանա՝ աթը իճատ օլունմազտան
էվվէլ՝ էլեազըլարընտան նէսխ էտիպ քի-
թապ եազան վէ քիթապ սաթան քիմսէլէ-
րէ՝ վէրիրիմ : Ս է Սուրբ Հերոնիմոս
քէնտիսի՝ պու քիմսէլէրին էհմալըղը՝ վէ
քիթապլարը պօզմագտա ճէսուրլուգլէրի
խուսուսուեստա սէջլէյիպ տէր . “ () Նլար
պուլտուգլարընը տէյիլ՝ իլլա անկլատըգ-
լարընը՝ եազարլար . վէ ղայրի ատէմլէրին
եանղըըզլարընը իսլահ էթմէյէ չալը .
շըրլա՝ իքէն , քէնտի եանղըըզլարընը՝
պէյան էտէրլէր ” (Կ) : Պուստան հագգ
իւզըէ թահմին էտէպիլիրիզ քի , օնլար
քիթապ պօզմագտա գուլանտըգլարը ճէսա-
րէթի՝ եափմա քիթապլար տախի տիւզմէյէ
գուլանմըշլար տըր , վէ խուսուսա՝ պիր
պէյիւք քիմսէնին իսմի իլէ եափմա քիթապ
տիւզմէքտէն ֆայտէ՝ թահսիլ էտիպ՝ քի-
թապ պօզմագտան օնլարա պիր ֆայիտէ
օլմատըղընտան՝ թահմինիմիզ պօշ տէյիլ
տիր . զիրա մինվալի մէշըուհ իւզըէ քիթապ
տիւզտիւքլէրի թագտիրտէ՝ աղըր պահա ի-
լէ սաթըպ ագչէ՝ ալա պիլիրլէրիտի :

Պու ուսըուպ իւզըէ՝ էյէր քիթապ սա-
թանլարըն էլինէ քիթապխանէլէրին պի-
րինտէն պիր քիթապ կէչիպ՝ օնուն մուսա-
նիֆինին ատը օնտա եազըլը օլմատըղը՝ եա-

(Կ) Սուրբ Հերոնիմոս 1 լուկին . Տէրլուպ 28 :

խօտ պիր մա'լիւմ' օ'լմնյան' եւ իմիպարտա
ա'յարը ալչադ պիր քիմնէնին թէլիֆի օլ-
սուղու թադտիրտէ , օնլար' պու քի թապ
արանսըն վէ աղըր պահա իլէ սաթըլսըն
տէյիւ' օնուն ի'ւնվանընը վիք գօլայ տէ-
յիշտիրիպ' օնուն եէրինէ Եկեղեցիտէ մու-
գատտէմա մէշհուր վէ միւ' թէպէր օլմուշ
պիր քիմնէնին ատընը' եազա պիլիրէրիտի :
Մ'էսէյա' Սուրբ Հերոնիմոսուն պիլէ պէ-
յան էթտիյինէ կէօրէ' (Կ) Հոովմա Եկե-
ղեցիսինտէ պիր հերձուածողութիւնա պաշ
օլան 'Նովաթիանոս նամ' քիմնէնին ատը'
քրիսթիանլարըն պէյնինտէ մէքրոնէ կէօ-
րիւնիւրիւտիւ , վէ պիլ ա'քս' Տերտուղիա-
նոսուն ատը' օնուն ա'լիմիյի վէ ի'րֆանը'
սէպէպինտէն' հէր քէստէն սէվիլիրիտի :
Իմտի պալատէ ղէքր օլունան քի թապ եա-
ղըճըլլարընըն պիրի' 'Նովաթիանոսուն Եր-
րորդութիւն իւղէրինէ պիր քի թապընը
նէսխէտիպ եաղաւքէն , պու իքիզաթըն նէ'
ի' թիպարտէ օլտուղունու պիլմէյիլէ' 'Նո-
վաթիանոսուն ատընը գօյաճադ եէրտէ
Տերտուղիանոսո'ւն ատընը գօտու : "Քրիս-
տոսուն ասըլ իըղմէթի" իւղէրինէ' պիր
քի թապ տահա' վար , քի օնուն մուսանիֆի'
քի թապըն իւղէրինէ քէնտի ատընը գօմա-
յարադ' Հոովմա Եպիսկոպոսլարընըն պի-

(Կ) Ղ'էլապ իննճի' Բա-Ֆինոստ Գարշէ :

րինէ՛ կէօնտէրտի : ()նտան սօնկրա պիր
քիթապ սաթըճը օնուէն իւզէրինէ Սուրբ
Վիպրիանոսուն ատընը՛ եազտը . վէ պու
պէօյէ իքէն՝ հէր պիր Փըրգանըն ա՛լիմէրի
իգրար էտէրլէ՛ր քի , օ քիթապ՝ Սուրբ
Վիպրիանոսուն օ՛լմամալը տըր : (ը)

Սահաֆլարըն՝ եա՛նի քիթապ սաթմանլա-
րըն խառնալէյնալէն իլէրի կէլէն ֆէնալդ-
լարտան մա՛տա՝ կէրէք քէնտիլէրին վէ կէ-
րէք տանըշտըգլարը քիմսէլէրին ճա՛հիլէյն
տախի՛ ա՛լէմին իլինտէ չօգ եսիմա վէ
գալպ քիթապլարըն տաղըլմասընա սէպէպ
օլմուշտուր : Պու սուրէթտէ՛ օնլարըն է-
լինէ մուսանիֆի պէլլիսիզ պիր քիթապ
կէ՛շտիյի կիպի՛ պիր ատէմին իսդիլահը եա-
խօտ ատը պիր զայրի ատէմինքինէ պէնկզէ-
տիյինտէն՝ եա քիթապըն մատտէսինտէն
թահմին էտէրէք՝ օլ քիթապըն գաւիու-
սունտա պէօյիւք Հայրապետէրտէն պի-
րինին ատընը՛ եաղարլարըտը . վէ պու մին-
վալ իւզրէ՛ եալընըզ սահաֆըն ճահիլիյի՛
հէօքմիւ իլէ օ քիթապ կէլէճէք սիլսիլէլէրէ՛
օ Հայրապետին ի՛ թիգատինէ շամի՛լ տէյի
վէրիլիր իտի :

Վաքին գապահաթ պիւթիւն պիւթիւնէ
եաղըճըլարըն վէ սահաֆլարըն իւզէրինէ
աթըլմալը տէյիլտիր . հառանիֆէր քէնտի-

(ը) Վիպրիանոս չիլմապլար Սահիֆէ 441 :

լէրի՝ հէր քիմէր իտիլէր իսէ՝ պու կէօնա
ալտատըճըլըղըն իճրասընա ղայրէթ վէրմէ-
յէ տէվամ՝ էթտիլէր : Օլորա հէր զէ-
մանտէ՝ տիւնեատա քէնտի միւլհազալարը-
նըն տաղըլմասընը տէլիճէսինէ խըրս իլէ
արզուլէյէն առէմէր պուլունտո՛ւ քի ,
եազտըգլարը քէնտի առարընտա նէշո օ-
լունսա շէօհրէթ պուլամայաճազլարընը
անկլամալարը իլէ՝ ա՛լէմէ քէնտի թէլի-
ֆաթլարընը Հայրապետէրին աոր՝ իլէ
կէշիրտիլէր . օնլար՝ քէնտիլէրինի քէնտի
սահիհ էսվապլարընտա թահգիր օլունմուշ
կէօրմէքտէն՝ պիր եալանտան էսվապ իլէ
էօրթիւնմէսինի էվլա՝ սայտըլար : Իմտի
պու միսիլլի քիմսէլէր՝ քէնտի խըրսլարընա
կէօրէ՝ Հայրապետէրին իսղիլահընըն վէ
ռւսուլունուն թագլիտինի էթմէյէ ճէհտ
էթտիլէր , վէ պու մինվալ իւզրէ՝ քէնտի
ա՛գըլլարընըն մէյվէսինի տիւնեայէ իղհար
էթտիլէր : Տիւնեա տախի արզուսունուն
հէրարէթի իլէ պու գալպ վէ եապմա հա-
սիլաթը տիգգաթ իլէ տէվշիրիպ օնլարը
սէվէրէք հըֆզ էթմէյիլէ , ազար ազար
քիթապխանէլէրի օնլար իլէ տօլտու :

Ղայրի քիմսէլէր՝ պու գալպազանըղը
իշլէմէյէ զայրի վէսիլէլէրտէ՛ն գամէթլէն-
տիլէր : Սէսէլա պիր քիմսէնին պիր մախ-
սուս քիմսէյէ եախօտ պիր մախսուս ի՛թի-
գատէ չօգ մուհապպէթի օլտուղու թագ-

տիրտէ՛ օնուն հագգընա եաղտըղը շէօճրէթ
պուլուպ տաճա էյի կէչմէք մէրամը իլէ՛ օ-
նու ա՛լէմին իչինէ էսքի զէմանըն պիր միւ՛
թէպէր մուէլիֆինին ատը՛ իլէ տաղըտըր
իտի : Իշպու մինվալ իւզըէ քաճանանըն
պիրի՛ “Պողոս իլէ լմէգլանըն ա՛մէլէրի”
ի՛ւնվանի իլէ ա՛լէմէ պիր քիթա՛պ տաղըթ-
տը . մուսանիֆի քէնտիսի՛ օլտուղու մէյ-
տանա չըգը՛նճա , Պողոս Լաքեալա չօգ
մուհապպէթի օլտուղունտան օնա շան ու
ի՛զզէթ քէսպ էթմէ՛ք մէրամը իլէ պու
գալպազանլըղա իրթիքեապ էթտիյինի ա-
չըգտան իգրար էյլէտի (շ) : Վէզալիք
Բուֆինոս նամ պիր քիմնէ Որոգինեսին
թէլիֆաթընըն սաճապէթլիյի զըմնընտա
պիր քիթապ եաղըպ՝ օնա Սուրբ վէ մէշճուր
օլան Փամֆիլոս ատընտա պիր զաթըն իս-
մինի վէրտի , կէօյա քի պու քիթապըն մու-
սանիֆի օ՛ տուր (ք) : Սէզքիւր Բուֆի-
նոս՝ Սէքստոս նամ Փէյլօսօֆուն վարքընը՝
իշթիճար պուլուպ տաճա էյի գապուլ օ-
լունսո՛ւն տէյիւ՛ մէյտանա Սուրբ Սէքս-

(շ) Սուրբ Հերանիոս Եկեղեցի Կառու-
նիքլէրի իւղէրինէ , Սահեֆէ 350 : Տերգու-
ղեանոս իւրգու-լիւն իւղէրինէ :

(ք) Սուրբ Հերանիոս Բուֆինոս ճէվապ
Սահեֆէ 335 . վէ Ռեշու-պ 69 :

տոս նահատակըն իսմի' իլէ չըդարտը (ն) :

Պիր փէք ա'ճայրպ 'գազիյէ տախի պոլ տուր քի , փէք միւ'թէպէր վէ մէշնուր պիր քիմնէ' Սուրբ Հերոնիմոսուն Հին Ատակարանը Ի'պրանիճէտէն թէրճիւմէ էթտիյինտէն խօշանմամաղըլա' տահա Սուրբ Հերոնիմոս հայաթտա' իքէն' օնուկն ա'տը' իլէ Հոովմատա վէ Ափրիկէտէ պիր մէքթուպ տաղըթտը , վէ օնտա պէյան էտէր քի , կէօյա Սուրբ Հերոնիմոս Հին Ատակարանը թէրճիւմէ էթտիյինէ փիշման օլմուշ տուր : Լյէր պու հիքեսայէթի պիզէ Սուրբ Հերոնիմոս քէնտիսի նագլ էթմիշ օ'լմասա իտի , պէլքի պունու ինանմազըտըգ : Լյքի քրիսթիանլարըն Սիպիլլանըն ատը իլէ Վրիստոսուն' վէ փատիշահըղընըն կէլմէսինին խուսուսուն' տա ա'լէմոէ տաղըթտըգլարը պոլ գատար փէյղամպերլիքլէրի տախի' փու թփէրէսթլէրին քրիսթիան օլմալարը արզուսունտան սատիր էտէն խայալլէրինէ վէրմէլիյիղ : Լաքին պունլարըն ճիւմլէսինին պաշլըճասը պոլ տուր քի , քէնտի րէյ ու ի'թիգատլէրինէ իշթիհար պուլտուրմագ իչիւն' պու ուսթալըղը Հայրապետլէրին պա'ղը սը տախի գուլլանտը : Ս'էսէլա Լաթին' եախօտ Հոովմալըլար' Հոովմայ Եպիսկո-

(ն) Սուրբ Հերոնիմոս Երեմանըն Իւլէրինէ Ռիմո-լի-ն 4 :

պոսլարընն Ռնդհանրական Եպիսկոպոս-
լուգ վէ ճիւմէ Եկեղեցիներն՝ պախուսուս
Լփրիկէ քիլիսէսինն պաշարը օլմագ
մաղլուպլարընը սապիթ էթմէյէ իսթէր-
լէրիտի : Պէշինճի դարըն էվաիլինտէ՝
Րում Եպիսկոպոսլարը՝ Հոովմաննն՝ Օո-
սիմոս վէ Պոնիփակիոս նամ իբի Եպիսկո-
պոսլարընտան՝ պու մաղլուպլարընը սապիթ
էթմէք նիյէթիլէ՝ Նիկիա ժողովքունուն
ատը իլէ պա՛զը եափմա գանունլար տիւ-
զիւպ՝ օ տիւզմէ գանունլարը Լփրիկէտէ
օլան ժողովքլարա թագտիմ՝ էթտիլէր տէ-
յիւ շիքեայէթ էթտիլէր : Լաքին պիր
չօգ թէֆթիշտէն սօնկրա՝ Լփրիկէ Եպիս-
կոպոսլարը էյէրչի պու խուսուս իշիւն
Խսթանպօլա՝ Լըէքսանդրիայա վէ Լնտիոք
շէհրինէ կէօնտէրիպ արատըլա՛ր իսէտէ՝ Նի-
կիա ժողովքունուն սահիհ սիճիլէրինին
հիչ պիրինտէ պու գանունլարը պուլամա-
տըլար . վէ պու կիւնէ՝ գատար՝ Հոովմա-
լըլարտան պասմայա վէրիլիպ նէշը օլունան
օլ ժողովքուն գանունլարընտա էօյլէ՝ պիր
շէհատէթ պուլունտուղու եօ՛գ տուր : Իմ
տի պունտան պոլ նէթիճէյէ կէլէ պիլիւրիպ
քի , Պոնիփակիոս իլէ Օոսիմոս Եպիսկո-
պոսլարը՝ պու գանունլարը թագտիմ՝ էթ-
մէյէ պիր քիմնէ ալտաթմը՛շ օլմալըտըր (ա) :

(ա) Վիլլիէնչա Ժողովու , 2 ճէֆէյէլ :
Լէրիլէ Ժողովու 6 . Պապ , 3 :

Ինանըլըր քի օլ ասիրտէ՝ “ պիր էյի զանն օլունան շէյի վէ էյի իշի պաշա չը-
գարմագ իշիւն պա՛ղը քէրրէ պիրազ եա-
լան գուլանըպ՝ “ (Նարեպաշտ հիւլէյէ ”
գաչմասը հագգ վէ շէրի՛տիր ” տէյիւ
խալընն արասընտա րէվի օլան այէթին
չօղլարըն ա՛գլընա ա՛ղիմ թէսիրի՛ վարը-
տը : Պու՛նտան էօթիւրիւ Հոռվմէականլար՝
Հոռվմանըն ա՛ղիմ՝ վէ պաշ օլմասը փէք
իգթիզալը վէ էլլէմ՝ վէ Վրիստոնէուլթիւ-
նա ֆայտալը պիր շէյ օլտուղունու գալիճէ
ինանմալարը իլէ՛ պուլ ամէլտէն հասիլ օ-
լաճագ ֆայիտէ եալանըն կէթիրէճէք զա-
րարա մութեաֆաթ օլնուր տիւշիւնէրէք՝ պի-
րազ հիլէ գուլանմաղա գարա՛ր գըլտըլար :
Պու՛ “ (Նարեպաշտ հիւլէյէ ” պէր գարար
պիր տէվամ վասիդասի իլէ՛ քրիսթիանլա-
րըն փէք չօղու Փափըն պաշ օլմասընը
Նիկիա ժողովքու սապիթ էթտի տէյիւ ի-
նանմաղա մէյլ էթմիշէր :

Պու մատտէնին իւզէրինէ պու գատար
չօգ սէօյլէտիյիմիղէ է՛օզիւրիւմիւզ՝ պու
մատտէնին փէք պաշլըճա վէ մուգթազի
պիր շէյ օլտուղո՛ւ տուր : (Վիրա Մե-
տարանականլար հագգ իւզըն տէյէ պի-
լըրլէ՛ր քի , էյէր իքի Փափա եափմա վէ
գալպ թէլիֆաթ գուլանմաղա իրթիքեապ
էթտիլէր իսէ , պագի Եպիսկոպոսլարտան
վէ վարդապետլէրտէն նէ՞ ումուլմաղ :

Եւ յէր պու շէյլէր պէշինճի դարտա վու-
գո՛ւ պուլտո՛ւ իսէ , օնտան սօնկրաքի
դարլարտա ատէմլէր նէ՞ էթմէյէ ճէսա-
րէթլէրի օլամատը : Եւ յէր 'Լիկիա ժո-
ղովքունուն գանունլարը կիպի իլք քրիս-
թիանլըղն պէօյլէ պիր ա'ղիզ էսէրինի
նափաքլամաղա ճէսարէթ էթտիլէ'ր իսէ ,
ի'թիպարտա օնտան աշաղա օլան հա՞նկը
թէլիֆաթէ տօգո՛ւնմատըլար տէյիւ տիւ-
շիւնմէյէ եէրիմիզ վար : Եւ եինէ՛ է-
յէր 'Փրիկէտէ ճէմ' օլան կիպի պիր փէք
միւ 'թէպէր ժողովքուն վէ օնտա Եւրբ
() գոստինոսուն նազարէթի ալթընտա պու-
լունան պունճէ սուրբ վէ ա'լիմ՝ ատէմլէ-
րին հուզուրունտա պէօյլէ աչըգ վէ պէս
պէլլի պիր եափմա եալանը թագտիմ՝ էթ-
մէյէ ութանմատըլար իսէ , օնտան սօնկրա
օլան գարանլըգ տէհըլէրինտէ քիմտէ՞ն
ութանաճագլարըտը :

Էր նէ՛ իսէ պու ատէմլէրին էթտիյինէ
շիմտիլիք՝ նէ պէհանէ՛ պուլույօրում , նէ՛
տէ է՛օղիւր տիլէյօրում . լաքին օնտա
եալընըգ պո՛ւ խիւլասայը չըգարըրըմ քի ,
Հայրապետլէրին թէլիֆաթը պիղէ եէ-
թիշմէզտէն՝ օլ կէօրտիւյիւմիւղ հիլէպաղ
ուսթալըգլարը պա'ղը տէֆա գուլանան
քիմնէլէրին էլէրինտէն կէշմէլէրի իլէ՛ պու
թէլիֆաթտան Հայրապետլէրին լէյ ու
ի'թիգատլէրինի անկլամասը խալըն զանն

էթտիյի գատար գօլայ մէվատտէն տէյիլ տիր :

Մտէվէրին՝ քէնտի ինանտըղլարընը ա՛լ էմէ եափմա թէլիֆաթլէր վասիդասի իլէ եայմաղա օլան մէյլէրինի պա՛ղը հօրնէքլէր իլէ տաճա էյի աչա պիլիրիզ : Պէշինճի ժողովքտա՝ Սուրբ Աիւրեղին հօլիւմիւ հագգընտա թէոդորիտոսուն ատը իլէ պիր եափմա մէքթուպ օգունտու : ()նտան սօնկրա օ մէքթուպ՝ հէփի ա՛լիվէրտէն գալպ տէյիւ րէտտ օլունտու (ա) : Եինէ՛ եէտին՝ ճի ժողովքտա՝ Սուրբ Մթանասիոսուն իամի իլէ եափըլըշ պիր մէքթուպ օգունտու , քի օնտա Վուրթարըճըմըզըն պիր պատկերինին Պէրութ շէհրինտէ էթտիյի միւ՛ճիզաթլարըն նագլիյէթի զիքր օլունուրուտու : Աքին օնտան սօնկրա՝ ա՛լիմ՝ Վաթուլիքլէր իգրար էթտիլէ՛ր քի , օ մէքթիւպ Սուրբ Մթանասիոստան եազըլմըշ օլտուղու ասլա գապիլ տէյիլ տիր (բ) : Եինէ՛ “Ասքի Փափալարըն մէքթուպլարը” ատընտա պիր քիթապ վար , քի օնտա կէջա իլք Փափատան՝ իւչ եիւզ սէքսէն պէշ սէնէյէ՛ գատար օլան Փափալարըն մէքթուպլէրի վար : Պու քիթապ սէքիզ եիւզ երլ գատար օլ Փափալարըն մէք-

(ա) Պէշինճի ժողովք ա՛մէլ 5 :

(բ) Եէտինճի ժողովք ա՛մէլ 4 :

Թուպլարը՝ տըր տէյի քրիսթիանաւորտան
օգունտու . վէ պու մէքթուպլարըն վաօի-
դասի իլէ չօգ միւճատէլէրէ՝ մէ՛սէլա Վա-
փանըն պաշ օլմասը վէ օնուն կիպի մէսէ-
լէլէրէ՝ Հոովմանըն զիւրի՛ւմինէ՛ կէօրէ գա-
րար վէրիլտի : Ապին պու ճիւմլէ իլէ՛
Հոովմա քիլիսէսի ա՛լիմլէրինին պիր չօ-
ղունտան՝ մէսէլա մէշհուր Վալթալլըն՝
Վուսանոս կարդինալ՝ Թուրքիքրիմալմա
կարդինալ՝ Երասմոս՝ Վասսա՛նտըր՝ Ես-
փէնսէոս՝ Ա իկոր Պարոնիոս կիպի վէ դայ-
րիլէրտէն պու մէքթուպլարըն չօղու եափ-
մա վէ գալպ սայըլմըշտըր : Ա է հագի-
գաթ՝ պիրինճի դարտան տօգուզունճու
դարա կէլինճէյէտէք՝ հիչ պիր մուսանիֆ-
տէն ասլա զիքր օլունմոնշ տէյիլէրտիր :

Հայրապետէրին ատըր իլէ պու հափմա
քիթապլար՝ Թա սօնկրաքի ղէմանլէրէտէք
եափըլմատա՛օլտու : Իմտի պին սէնէտէն
իլէրի եազանլարա մա՛լիւմ՝ օլան՝ Հայրա-
պետէրին քիթապլարը հէր նէ՛ գատար
ազ իսէտէ՛ կիւնլէրիմիզտէ օնլարըն սայըտա
օ՛լ գատար զիյատէ՛ պէլքի Հայրապետլէ-
րին շիմտի մէվճիւտ օլան եազտըգլարըն-
տան պիր րուպ՝ զիյատէ օլմալէրինէ Թա՛-
ճիւպ էթմէյէլիմ : Ա՛լիմլէր՝ Հայրա-
պետէրին քիթապլարընը եափմաւորտան
միւմքիւն օլտուղու գատար սէչէրէք պաս-
մայա վէրիպ՝ պու մա՛գուլէ շիւպհէլի օ-

լանլարը պըրըպ քիթապլարըն սօնունա՝
 գօտուլար : Լաքին օնլարըն՝ ասլա Հայ-
 րապետէրին օլուպ քիթապըն իշինէ գօն-
 մագ կէրէք օլան պա՛ղը շէյլէրի պըրըպ
 սօնունա շիւպհէլի տէյիւ գօմատըղլարը
 նա քիմ՝ քէֆիլ օլա պիլիւ : () Ելարըն՝
 թերթիպլէրինի խիւլնալարընա կէօրէ էթ-
 մէտիքլէրինի նէտէն պիլէլիմ : Չիւնքի՝
 պիրինին թօրթոլ տէտիյինէ՝ օ պիրի ալ-
 թոլն տէր . պիրինին խասս սայտըղընը օ
 պիրիսի գալպ սայար : Սէսէլա Վաթո-
 լիքլէրտէն Պարոնիոս՝ Կղեմէս Հռովմայե-
 ցինին ատը իլէ կէչէն “Սիքիրլէր” տէնի-
 լէն քիթապա՝ “Պէօյիւք եալանլար վէ
 տիվանէճէ սայըղլամալարիլէ տօլու պիր
 մոլրտար վէ չիրքէֆ պաթաղը” տէր : (ա)
 Լաքին եինէ Վաթօլիքլէրտէն Պէլարմի-
 նոս տէր քի , օլ քիթապ՝ եա Կղեմէստէն՝
 եա օնուն գատար էսքի պիր քիմնէտէն եա-
 զըլմըշտըր (բ) : “Կոյ” Սարիտին Ռիւլ-
 րասմոս՝ Սիքսթոս Սէնոնսիս վէ Պարո-
 նիոստուն րէյի պու քի՝ Սուրբ Հերոնիմո-
 սուն տէյիլ տիր : Վրիսթօֆօրոս ա
 Վասթրօ նամ Շէսուիթ պուլնուն ա՛քսի-
 սինի ինանըր : Թուրրիանոս՝ Պօվին վէ

(ա) Պարոնիոս Լարիլի «Էնէ 51 :

(բ) Իրադէի ճիւղէյէ իւղէրէնէ :

ղայրիւէրի “Մաքնալսարն գանուկարը” տէնիլէն թէլիֆաթը խասս վէ սահիճ տէլ յիւ մէտճ էտէրլէր . լաքին Պարոնիոս՝ Փօսսէվինոս վէ փէթավինոս՝ Ճիւմլէսի Վաթուիքլէր իքէն՝ օլ գանուկլէր ճագգընտա շիւպճէ էտէրէք սէյլէրլէր :

Հայրապետլէրին քիթապլարը խոսուսուսունտա ճանկըսը խասս վէ ճանկըսը գալպ վէ եափմա օլտուղու զըմնընտա էն ա՛լիմ՝ քիմնէլէրին պէյնինտէ պիրի պիրինէ մուխալիֆ չօգ րէյլէր տաճակէթիրէ պիլիւրիլ . լաքին պուրատա պու գատարճըգ եէթէր : (Խմտի կէլէլիմ քի , պիրի պիրինէ մուխալիֆ պու գատար րէյլէրին արասընտա պիր պոյաղը ատէմ եախօտ պիր քիլիսէ՝ տօղըոսու ճանկըսը օլտուղունու նաճըլ ֆարգ էտէ պիլիր : Պիր քիթապը՝ պիր մախսուս Հայրապետին օլտուղունու ֆարգ էտիպ դանըմաղա՝ պիր քիմնէտէ քէմալի մէրթէպէ թամ ագլ ու զիճին՝ վէ քէսքին կէօզ վէ գուլաճ գազըմտըր . օլ քիմնէ՝ Ճիւմլէ թէվարիսի թէքմիլ պիլմէլի , կէրէք էսքի կէրէք եէնի մուսանիֆլէրին Ճիւմլէսինէ վէ ճէր նէվինէ աշնա՝ օլմալը , վէ օնլարըն ճէր պիրինին եազտըղը դարղ ու ուսուլինի՝ վէ օլտուղու դարը վէ միլէթի էյի՝ պիլմէլիտիր : Պու միսիլլի ատէմլէր փէք նատիր պուլունուր . լաքին տէյլիմ քի , էօյլէ պիր ատէմ պուլունսա՝ , օլ քիմ

սէ պու թելիֆաթլարըն վաֆիրինի՝ Հայ-
րապետէրին պիր գապա վէ խօրեաթ թագ-
լիտի տէյի րէտտ էտէճէյինէ շիւպհէ եօ՛գ
տուր : Աքին տէյելմ քի , պիրիսի՝ օ-
նա Հայրապետէրին ատը իլէ եափմա պիր
քիթապ կէթիրտի , քի օնու եափան՝ Հայ-
րապետէրինքինէ ա՛յնի ա՛նինա ույտուր-
մուշ տուր , վէ օլ քիթապա վէրիլմիշ օլտն
Հայրապետին ատընտա եազըլմըշ Ղայրի
հիւ պիր թելիֆաթ պուլունմազ քի՝ օնուն
իլէ րուպար էտիպ՝ խասսմը եափմամը ֆար-
գընա վարա : Պու սուրէթտէ՝ օնէ՛ եօլ
դութա պիլիր : Ալպէթթէ օնուն իլք է-
տէճէք շէյլէրին պիրի պո՛ւ տուր քի , Սուրբ
Հերոնիմոսուն վէ իօթիոսուն մուսանիֆէր
ճէտվէլի տէֆթէրլէրինէ պագըպ՝ օնլարըն
պիլիպ իսիմլէրինի իշարէթ էթտիքլէրի Ե-
կեղեցի մուսանիֆլէրինին թելիֆաթլարընըն
ատլարընը էյիճէ կէօզտէ՛ն կէշիրէ : Իմ-
տի էյէր օ քիթապըն ատընը օնլարըն ճէտ-
վէլլէրինտէ պուլմազսա , օնուն օքիթա-
պը օնլարտան սօնկրա եազըլմըշ թաճմին
էթմէյէ էլպէթթէ հագգը՝ օլուր : Աքին
տէյելմ քի , օլ քիթապըն ատընը՝ մէզ-
քիւր ճէտվէլլէրին իչինտէ պուլմուշ տուր .
օ զէման գալը՛ր քի , օ քիթապըն Դէֆլէլէ
էյիճէ թէֆթիշ վէ թէֆէհհիւս էտէ ,
վէ կէօրէ քի , օ զէմանըն պու միսիլլի
շէյլէրէ “ Լարեպաշա հիլէ ” տէմէյէ օլտն

ա՛տեթիւնէ կէօրէ՛ օնտան պիր էյլիք հիւ-
լեասը իլէ եափմա օլտուղունու պիլերէք
Հայրապետէրտէն օնու գուլլանան օլտու-
մու :

Հուտտիանոս վկայ վէ Խէոփիլոս պու
տիւրլիւ եանղլըշլըզլարա տիւշտիւքլերի
աշիքեա՛ր տըր . չիւն օնլար՝ Սիպիլլալերին
պէյթլերինի իլհամ մէգամընտա շէհատէ-
թէ՛ կէթիթիլէր : Կղեմէս Լղէքսանդրացի
տախի պու եանղլըշլըզլա տիւշտիւ . զիրա
Լղաքեալլարըն վէ իլք շայիրտլերին իամի
իլէ օ զէմանտէ ճէրեան օլան թէլիֆաթլէ-
րի գուլլանմըշ տըր . շիմտի իսէ՛ օնլարըն
եափմա օլտուղու՛ հէր քեսէ մա՛լիւմ տիւր :
Պուլնտան պէջլէ կէօրիւյօրուզ քի , Հայ-
րապետէ՛ր պիլէ՛ տայիմա խասս թէլիֆաթ
իլէ եափմա օլանլարը դանըյրպ ֆէրգ է-
տէմէմիշլէր տիր : Սուրբ Հերոնիմոս՝ Լա-
թին Հայրապետէրին էն ա՛լիմի՛ պա՛ղը
քէրրէ պիր քիթապը թէֆթիշ էթմէյերէք
կէչէր : Ս՛էսէլա՛ Ս՛ինուծիոս Ֆիլիքսին
ատըր իլէ ճէրեան պիր քիթապըն խուսու-
սունտա տէր քի , “ Լ՛յէր՝ պու քիթապըն
իւնվանի պիլէ սահիհ մուսանիֆինի խապէր
վերիյօր իսէ պիլէ ” (ա) : Հէմ օ՛ Պօղոս
Լղաքեալ իլէ Սէնէգա ֆէյլօսօֆուն ատըր
իլէ կէչէն մէթուպլէրի խասս վէ սահիհ

(ա) Հէրո . Ս՛էրլուպ Ս՛անին : 84 .
ճիլա 2:

սայար . Վաթուխք Պարոնիոս իսէ՝ օնլարը
շիւպչէլի սայայօր : (տ)

Լաքին՝ Հայրապետէր պա՛ղը տէֆա՛
պիր քիթապըն խասս վէ սաճի՛ճ մի՛ եօգսա
գալպմը Փարգ էթմէյէ ճէման Գոթիբօ օլտ՝
Խաթուլարը կիպի , այնի պունոնն կիպի
պա՛ղը տէֆա՛ պիր քիթապըն իշինտէ չօգ
էյի վէ ազ ֆէնա շէյ վար միւլճա՛ղասը
իլէ՝ օնու Փարգ էթմէսինի Խաթուլարէրի :
Լաքին Հերոնիմոս Բուֆինոս իլէ նիզա՛-
լաշտըղը զէման՝ օնուն գալպաղանլըղընը վէ
քիթապլարըն իշինէ սօգտուղու եափմա
շէյլէրի մէյտանա չըգարմաղա ֆուրսաթ
պուլտու . քի պէլրի նիզա՛լարը օլմասայը-
տը պունու էթմէղիտի : Վէզալիք Վի-
րիկէնին Հայրապետէրի տախի՝ Օսիմոս
նամ՝ Վափանըն Հոռմայ քիլիսէսինին պաշ
օլմասը խուսուսունտա կէթիրտիյի շէճա-
տէթլէրին սաճի՛ճ եա եափմա օլտուգլարը
իշին՝ օնլարըն քէնտի մէնֆա՛աթընա զոտ
սէօյլէնմէտիքճէ օնլարա գարշը պիր շէյ
տէ՛մէտիլէր : Իշպու զիքր օլունան սէ-
պէպլէրտէն՝ անկլաշըլը՛ր քի , Հայրապետ-
լէրին պա՛ղըսը՝ պա՛ղը տէֆա՛ պիր քի-
թապտան ի՛ւնվանընա նազար էտէրէք իս-
թիլսրաճ էթտիքլէրի սէպէպտէն՝ պու պի-
զիմ կիւնլէրիմիզտէ պիպէ թագտիմ օլու-

(տ) Պարոնիոս Լեւոնի . ճիւղ 1 , 66 «Էնէ
իւլէրիէն :

նան՝ հէր վէճհիլէ օնլարըն հէման օլ իս-
թիխրաճ էթտիքլէրի քիթապ տըր տէյէ-
մէզիզ :

Պու ճիւմլէ իլէ՝ Հայրապետէրին պիղէ
պիր քիթապըն ի՛ւվանընը զիքր էթմէտիք-
լէրի՝ հիչ պէօյլէ պիր քիթապ ասլա եա-
զը՛լմատըղընա պիր սահիհ իսպաթտըր տէն-
մէզ օլտուղունու տախի իգրար էտէրիզ :
Լաքին իհթիմալ իւզըէ սահիհ օլան պիր
քիթապըն բէտտ էթմէսի՝ իհթիմալ իւզըէ
եալան վէ եափմա օլան պիր քիթապը գա-
պուլ էթմէքտէն էվլա տըր , վէ խուսուսա՝
Լաքեալսըն իլհամի բէպպանի իլէ եազ-
տըգլարըն էլիմիզտէ օլուպ հէր հալտէ օնլա-
րը գանուն վէ գուլաղուղ տէյիւ գուլա-
նա պիլտիյիմիզ տին կիպի պիր մատտէտէ
պէօյլէ էթմէմիզ իլէ հէր թէհլիքէտէն էմին
օլուրուզ :

Խմտի պիղէ Հայրապետէրին ատլարը-
յըլա կէլէն քիթապլարտան հանկըսը հագի-
գաթ օնլարըն օլտուղունու՝ անտէն պիր
քիթապըն սահիհան օնլարըն պիրինտէն
կէլտիյիսի էօյրէնտիյիմիզ թագտիրտէ՝ օ-
նուն ի՛ւլմտէ՝ վէ բարեպաշտութիւնտա նէ՛
րիւթպէտէ օլտուղունու վէ օլ քիթապը
կէնճլիյինտէ՛մի իսթիարըղընտա մը եազ-
տըղընը տալիմա պիլէ՛մէտիյիմիզի անկա-
տըղըմըզ թագտիրտէ՝ իշպու պապըն խի-
թամընտա սիւալ էտէրիզ քի , եալընըլ՝

Հայրապետէրին թելիֆաթլարը հանկըսը
 օլտուղունու տէյիլ՝ իլլա պու զէմանլէրտէ
 պիզիմ միւճատէլէ էթտիյիմիզ շէյլէրին
 խուսուսունտա օնլարըն ըէյ ու ի'թիգատ-
 լէրի նէ' օլտուղունո՛ւ տախի պիլմէսի միւշ-
 քիւլ պիր շէյ տէյիլ մի :

ՊԼՊ 4 :

Տ Ե Օ Ր Տ Ի Ի Ն Ճ Ի Ի Ս Ե Պ Ե Պ

Չիւնի , Հայրապետէրին հագեցաւ աւելի
 ձէ իսկ օլան լեւել՝ Գալարնն շոյն՝ շոյ
 Եկրէրնիսէ զհան իլէ Եա ճահելէ՝ ձէ
 Կըլէզէ՝ իլէ՝ Եաիօս իերէ՝ Բարե-
 Կաշս ձէ իերէ՝ Փասիս հիլէ՝ Վասի-
 Դասի իլէ՝ իերէ՝ Եաս զհանլէր-
 Կէ իերէ՝ սօնիլասի Դարլար-
 Կա խանսսսէն Կօզս-լ
 Դոշս՝ Կըր :

Լսէր Հայրապետէրին թելլիֆաթլարը-
 շնն՝ իշպու պապըն պաշնտազիքը Եթ-
 տիյիմիզ սէպէպլէր վասիդասի իլէ թէպ-
 տիլ օլունտուգլարը իսպաթ օլունա պիլիր-
 սէ , պիզիմ՝ շիմտիքի միւճատէլէ Եթտի-
 յիմիզ մատտէլէրին խուսուսունտա օնլա-
 րըն ըէյ ու ի՝ թիգատը նէ օլտուղունու
 պիլմէսի միւշքիլ օլաճաղը աշիքնայր տըր :
 Վիթապ նէսիս հտէն եազըճըլարըն վա-
 սիդասի իլէ օլ թելլիֆաթլարըն իչինէ
 րասթ կէլէ իտխալ օլան եանղըշլար խու-
 սուսունտա՝ Եյէրչի՝ Հերոնիմոս՝ “ () նլար
 Կո-լրո-գլարնն Կէյիլ իլա անիլարսէլ-

բռնը՝ Եազարլար՝ (ա) տէյօր իսէտէ , պիզ
 փէք ազ սէյլէյէճէյիզ : Պասաւա սա-
 նա՛աթը իճատ օլունմազտան էվվէլ՝ պու
 եազըճըլար պին պէշ եիւզ եըլ միգտարի՝
 պիրիօ պիրինին արտընճա պու քիթապլա-
 րը նէսխ էտիպ եազմագտա՛ օլտուլար . վէ
 պու գատար եըլ օլ քիթապլար կիւվէլէրէ՛
 նէմ՝ վէ քիւֆէ վէ ճաշիլ եազըճըլարըն է-
 լինէ՛ պրազըլտըգտան սօնկրա՛ շիմտի օն-
 լարտա օգուտուղումուզ հէր պիր լուղէթ
 տօղրու տօղրույա օնլարըն եազտըղը՝ օլ-
 տուղու նէտէ՛ն մա՛լիւմ : Լաքին պիրի
 տէյէճէք քի , “ Պու տախի պիզէ՛ Լ՛զիզ
 Վիթապլարտա պուլտուղումուզ՝ տօղրու
 տօղրույա մուսանիֆլէրինին եազտըղը լու-
 ղէթլէր օլտուղու մա՛լիւմ՝ օլտուղու գա-
 տար մա՛լիւմ տիւր ” : Լլ ճէվապ . խա-
 յըր՝ էյլէսի տէյիլ տիր : Լ՛զիզ Վի-
 թապլար՝ հէփ քիլիսէլէրտէն սագլանտըղ
 վէ օգունտուղու գատար՝ Հայրապետլէրին
 հիչ պիրինին քիթապը սագլանըպ օգուն-
 մատը : Լ՛զիզ Վիթապլար եազըլտըգ-
 տան սօնկրա փէք չափուք ղայրի լիսանլա-
 րա թէրճիւմէ՛ օլունտուլար , վէ հէր քէսին
 էլինէ՛ կէչտիլէր , քի պունուն կիպի հիչ
 պիր Հայրապետին թէլիֆաթընա վագի՛
 օլմամըշ տըր : Վրիսթիանլարըն հէփ

(ա) Հէրանիոս 28 Ռէֆլուպ՝ Լլ-կին :

Ֆրրգալարը՝ հերետիկոսլար վէ փուլթփէ-
րէսթէր պիլէ՝ Լ՛գիզ Վիթապլարտան
օլմայա պու Ֆրրգալարըն պիրի պիր շէյ
թէպտիլ էտէ տէյիւ՝ պիրի պիրինի՝ կէօզէ-
տիրէրիտի . լաքին՝ պէլքի քիմ օլտուղու
պիլէ պէլլիսիզ պիր Հայրապետին թէլի-
ֆաթը իչինէ ըասթ կէլէ եանղւըշլըգլար
կիրմէյէ ըուխսաթ վերէնի տօղըղլթմազ
իչիւն կէօզէտէճէք քիմնէ եօ՛ղուտու :

(Խմտի օլ թէլիֆաթլարըն իչինէ մախ-
սուս եափըլան թէպտիլլիքլէրէ՝ կէլէլիմ :
Պուշլար իքի թիւրլիւ տիւր : Պլիւնճիսի
էյի նիյէթ իլէ եափըլանլար՝ վէ իւնճիսի
քէօթիւ նիյէթ իլէ եափըլանլար տըր :
Լաքին օնլար հէր նէ՝ նիյէթ իլէ եափըլ-
մը՝ իսէլէրտէ՝ պիզէ պու գատարր եէթէր
քի , օնլար հէր հալտէ թէպտիլլիքլէր
տիր , վէ պիղի՝ Հայրապետլէրին քէնտի
եաղտըղլարըն սահիհինի պիլմէքտէն մէն՝
էտէրլէր : Լէյի կէլսին տէյիւ քէօթիւ
եափմամալըյըլ , (Հոմմ . 74 . 8) . վէ
Հայրապետլէրի՝ ատէմլէրին իմանընը արթ-
մազ մէրամը իլէ թէպտիլ էտէն օլ էյի ա-
տէմլէր՝ քիլիսէյի պիր պէօյիւք ֆէնալըզմ
օղըրաթըլար :

Հերետիկոսլարըն՝ Հայրապետլէրին եաղ-
տըղլարընը պօղտուղլարը խուսուսուստա
տալիսի փէք աղ սէօյլէյէճէյիզ . չիւն քի՝
հէր զէմանըն վէ հէր քիլիսէնին ալիմլէրի՝

պունուն պէջլէ օլտուղունու պիլ իթթի-
 ֆագ իգրա՛ր էտէրլէր : Ս'էսէլա՛ Ռ'նդհան-
 րական ժողովքլարըն քիթապլարընը Հոով-
 մատա պասմայա վէրէն ա'լիմ Վաթիկի-
 լէր՝ մուգատտէմէլէրինտէ պիզէ խապէր
 վէրիյօրլար քի, " յոողովքլարըն ա'մէլէրի՛
 էլլէրիմիզէ թէքմիլ՝ փաք վէ խասս վէ հա-
 լիս կէլմէտիյինին սէպէպի Հերետիկոսլար
 տըր " (ա) : (Ե իմտի օնլարըն պու շէհա-
 տէթի՛ պիզէ պին ղայրի շէհատէթտէն
 մագպուլ տուր : (Ե իրա էյէր իմանըն
 մի'ւթէմէտի վէ հրֆզ էտիճիսի օլմագ իա-
 տիա'սընտա օլան Հոովմայ եկեղեցիսի՝ Ժո-
 ղովչլարըն թէլիֆաթընտան պիր գըղա'սը՝
 հէր նէ օլուրսա օլտուն՝ հէլաք օլուպ զա'յ
 օլմաղա մուսա'տէ էթտի՛ իսէ, Հայրապետ-
 լէրին պագը թէլիֆաթլէրի տախի նէյէ՞
 օղրամբշ օլմալը տըրլար . պագի քիլիսէլէր
 վէ Հերետիկոսլար՝ նէ՞ էթմիշ օլմալը տըր-
 լար : Ս'է էյէր ժողովքլարըն վէ Հայ-
 րապետլէրին թէլիֆաթլէրի հիլէ իլէ թէպ-
 տիլ օլունմուշլար իսէ, էսքիլէրին իթի-
 գատլէրի վէ րէյլէրի նէ՛ իտիյինի Նա'սըլ
 պիլէ պիլիւրիզ :

Լաքին շիմտի՛ իլք Եկեղեցիներն զէմա-
 նընտա եազըլան թէլիֆաթլէրին թէպտիլի-

(ա) Ռ'նդհան . Ս'աղով . Ծիլը ա' հոգապ-
 արէիէ :

նէ Ուղղափառ տէնիլէն դարաֆ տախի իւ-
հագգ օլտուումու՝ օլմատըմը թէֆթիշ էտէ-
լիմ : Փէք աշիքեանր տըր քի , շիմտի Եու-
նանիճէսի զա՛յ օլմուշ օլան Որոգինէսին
թելիֆաթընը՝ լիսանի մէզքիւրտէն թէր-
ճիւմէ էտէն Րուֆինոս՝ վէ Եւսեբիոս վէ
ղայրիլէրի մէզքիւր թելիֆաթը օ՛լ մերթե-
պէ իսթէտիքլէրի՝ կիպի սըգըշտըրըպ տէ-
յիշտիրտիլէր քի , շիմտի օնտա՝ պիր շէյ
տէյիշիլմէմիշ եախօտ թէրք օլունմամըշ
պիր սահիֆէ նատիր պուլունուր : Որո-
գինէսին թելիֆաթընը թէրճիւմէ էտէն
Հերոնիմոս տախի քէնտիսի իգրար էտէր
քի , “ Սէհիլքէլի օլտուղունու տիւշիւն-
տիւյիւ շէյի ըէտտ էթմէյէ՝ վէ Փայիտէ-
լի օլան շէյի օլտուղու կիպի պրագմաղա՝
էյիսինի թէրճիւմէ էթմէյէ վէ Փէնասընը
թէրք էթմէյէ ճէսարէթ էտէրէք ” (ւ) օ
տա՝ հէման էյլէ՛ էյլէտի . եա՛նի օլ զէ-
մանտէ ալէսսէվի ինանըլան պիր շէյէ մու-
թապըգ օլմայան պիր շէյ պուլտուղու
թագտիրտէ՝ պայաղը խալգա զըտ կէօրիւն-
մէսին տէյիւ՝ օշէյի թէրճիւմէսինէ գօմա-
տը . վէ օնտանիլէրի Հիլարիոն վէ Եւսեբիոս
տախի պէյլէ էթտի տէյիւ թաստը՛գ էյ-
լէտի : Հերոնիմոս Եւսեբիոսա պիր մու-
գատտէմէսինտէ տախի իգրար էտէր քի ,
զիքր օլունմաղա շայէսթէ սայմատըղընը

(ւ) Հերոնիմոս Սէհիլքէլու 62 Ֆէթհ-պ :

Թերք էյլետի, վէ օնուէն պիր չօգ դարա-
 Փընը տէյիշթիրտի (ա) : Ա է էյէր օնուէն
 “Աթինճէ Թէվարիսինի” Եւսեբիոսուն
 Կալան գըդալարը իլէ րուպար էտէրսէք,
 աշիքեար կէօրէճէյիզ քի էսքի զէմանտէ
 ատէմլէրին ճէսարէթի պիրի պիրինին Թէ-
 լիֆաթընը Թասսիհէթմէքտէ նէ տէրէճէ-
 յէ չըգարըտը : Իմտի օնլարտան սօնկրա
 կէլէնլէր ճէման օնլարըն ի պրէթինէ ույ-
 մատըղլարընա՝ վէ պուէնտան պէօյլէ օնլար
 տախի քէնտի զէմանլէրինտէ հէր մագպուլ
 օլմայան շէյի վէ վագթըն քիլիսէսինին
 ի թիգատինէ ույմայանը Թերճիւմլէրին-
 տէն րէտտ էթմէյէ ճէսարէթ էտէմէտիքլէ-
 րինէ պիզի քիմ ինանտըրա պիլիր :

Պու խոսուստա կէթիրէ պիլտիյիմիզ
 ճէփ էօրնէքլէրի կէթիրէճէք օլսագ, պիր
 ուզուէն վէ օսանտըրըր մասլահաթը էլէ ալ-
 մըշ օլուրուլ : Պու ախըր դարլարըն ա-
 լիմլէրինտէն Հայրապետլէրի էյիճէ մէշք
 էթմիշ վէ պու Թէպտիլլիքլէրին Փարգընա
 վարմայըպ օնլարտան շէքվա էթմէմիշ ա-
 տէմ եօգ տուր . վէ Հայրապետլէրին էլ
 եազըսը քիթապլարընըն հաշիյէլէրինտէ
 օնլարըն՝ “Պուրատա պիր քիմնէ քէնտի
 քէլամի պիհուտէսինի զամմ էթմիշ տիր”

(ա) Հէրո . “Իպրանիճէ Լուղէլլէր”
 Խղէրինէ Դուգուպէմէ :

տէյիւ իշարէթլէրինի պու գատար չօգ պուլմամըզն սէպէպի պո՛ւ տուր : ()գոստինոսուն՝ “ Լլաճըն շէճրի ” նամ քիթապընըն եիրմի տէօրտիւնճի գոսըմընըն սօնունտա պուլունան քաւարա՛նըն թաստըգը զըմնընտա օն սաղըր շէյ՝ պու մագուլէ զամլլարտան օլտուղունա շիւպճէ եօգ տուր : “ չիւն քի՝ պու սաղըրլար էսքի էլ եազըլարընսա պուլունմազ ” : Վիլէմէնքլի օլսթէյն նամ ա՛լիմ շէճատէթ էտէ՛ր քի , օ՛ փատիշաճ քիթապլսանէսինտէ Լթանասիոսուն վէ Սկեբերանըն էսքի էլ եազըսը քիթապլարընտան՝ պա՛զը եէրլէրի պու ախրը դարլարտա գազընմըշ վէ տէյիշտիրիլմիշ քիթապլա՛ր պուլտու (ւ) :

Լաքին պու տէյիշտիրմէլէր՝ էն շէրիֆ վէ ա՛մմէնին մա՛լիւմիւ օլան իլէէնին Լաւրհրպաթէրի Լիպի իլապլարընտ տախի վապի՝ օլմուշտուր : Պունուն իսպաթընա շէճատէթ իչիւն՝ ա՛լիմ Լնգրէաս Սասաիոսուն եազտըգլարընը՝ կէթիրէլիմ : Սոլսանիֆի մզքիւր՝ Սուրը Լարսեղին պատարագ Լարողութիւնունու Լսորիճէտէ Եունանի լիսանընտա օլտուղու գատար ուզուն օլմատըղընըն Փարգընա վարմաղըլա , օնուն սէպէպինի սէօլէյիպ տէյօր ,

(ւ) Լաւանաթիոսուն իլապլարընտ պատարընտ Լաւաթիւմէնին :

քի , “Օ՛խրա ատէմլէրին տայիմա տինէ տայիր մատտէլէրտէ հալ ու իսթի՛տատլէրի պո՛ւ տուր քի , պապալարընտան գալմըշայինլէր իլէ՛ օնլար հէր նէ գատար ա՛ղիզ իսէլէրտէ՝ գանա՛աթ էտէնի կիւճ պուլա պիլիրսին : Պուենուն իչիւն կէօրիւրիւզ քի , վագըթ կէչտիքճէ Եպիսկոպոսլարա խալգը թարեպաշտութիւնա վէի՛պատէթէ գամէթլէնտիրմէյէ միւնասիպ կէօրիւնտիւլ յիւնէ կէօրէ՛ օլ այինլէրէ տահա պիր չօգ շէյ զամմ՝ օլունտու , եախօտ օնլարտան տէյիշիլտի : Ա՛յէ քէօթիւսիւ շունտա՛ տրր քի , պիր չօգ աւելորդապաշտութիւնլար տախի իճատ օլունտու , քի պու մատտէտէ՛ անկլայըշմա կէօրէ՛ Լ՛սորի Վ՛րիսթիաւլար Լ՛ումլարտան վէ Լ՛աթիւնլէրտէն տահա մա՛գուլ վէ տահա ի՛նսաֆլը օլտուլար ” (ւ) : ‘Լասսանտեր տախի թաստըդ էտիպ՝ զայրի մուէլիֆլէրտէն տէ իսպաթ էտէ՛ր քի , “ Լ՛սքի խորհրդատետուլլէր ազար ազար՝ պու սօնկրօքի դարլարտա պասմայա վէրիլտիքճէ պէօյիւտիւլտիւլլէր ” (բ) :

Իշպու էսքի թէլիֆաթլէրի պու սօնկրա՛քի զէմանլէրին ա՛տէթլէրինէ ույտուրմագ իչիւն , օնլարը եէնի ա՛տէթլէրէ մութա՛

(ւ) Լ՛սորի խորհրդատետուլլէրն հաճատալէ՛ Տէսինպէ :

(բ) Լսորհրդատետուլլէր իւլլէրինէ , Պատ 2 :

պըգ սէջլէմէյէ ույտուրտուլար : Ս'է. սէլա Եւսեբիոսուն պա'զը պասմա թէվա-
րիխինտէ՝ պուլուրուզ քի , օնա պա'զը քիմ-
սէլէր տէտիրիյօրլար քի , Պէօյիք Փէրհիզ՝
Թէլէոֆսոստան իճատ օլունտու , վէ կի-
րակի կիւնիւնիւն սագլանմասընը՝ Փիոս
Հոովմայ Եպիսկոպոսու թա'յին էյլէտի ,
քի Եւսեբիոսուն թէվարիխինին էլեազըսը
քիթապլարընըն հիչ պիրինտէ՝ նէ պիրի
կիպի նէ օ պիրի կիպի զէքը օլունմուշ պեր
շէյ պուլունուր :

Պու թէպտիլ էթմէք իչիւն օլունան ճէ-
սարէթ՝ Լ'ուաքեալլսըրն զէմանընտան ու-
զագ տիւշտիքճէ՝ Ֆէնալաշմատա՝ օլույօր :
Ս' է շիմտի՝ պու մատտէտէ պիրի պիրինիչօգ
շէյլէրտէ գապահաթլը չըգարմագ զըմըն-
տա՝ թէվարիխտէ եազըլմըշ պուլունան չօգ
վուգուա՝թտէն՝ իճմալ իւզրէ պիր գաշ
էօրնէք կէթիրէլիմ՝ : Իլք Էօրնէք : Փա-
փա Լ'էոնուն վէքիլէրի՝ Վաղկեդոն ժո-
ղովքունտա ալթը եիւզ Եպիսկոպոսուն
հուզըրունտա Հոովմայ Եկեղեցիսինին
պաշ օլմասընը իսպաթ էթմէյէ ճէսարէթ
էտէրէք տէտիլէ'ր քի , 'Լիկիա ժողովքու-
նուն ալթընճը գանունու՝ " Հոովմայ՝ Ե-
կեղեցիսին տայիմա պաշ օլտու " տէյիւ
թաստը'գ էտէյօր : (Շիմտի կէլէլիմ քի ,
օլ ժողովքուն Լ'մէլլէրինին՝ կէրէք Եու-
նանիճէ կէրէք Լ'աթինճէ եազըլմըշ քի-

Թապալարըն հիչ պիրինտէ պու սէօզէրին
էսէրի եօգ տուր :

Իսինճի Էօրնէս : Վաղկեդոն ժողովքուն-
տան եէթմիշ տէօրթ գատար երլ սօնկրա՝
Վփոնէսիոս Լքսիկիլաս նամ քիմնէ Հօով-
մատա ժողովքլարըն ամէլէրինէ շամիլ պիր
մէճմա՝ա էյլէտի , քի պու՝ օնտան սօնկրա՝
փէք էսքի էլեազըսը նուսխալարտան վա-
րիլ շէհրինտէ պասմայա՝ վէրիլտի : Պու
մէճմա՝անըն իշպու պասմա քիթապլարընա
հէր քիմ տիգգաթ իլէ նազար էտէրսէ ,
կէօրէճէքտիր քի , պիր քիմնէ օնտա պիր
չօգ շէյլէ՝ր թէպտիլ էթմիշտիր , քի օնլա-
րըն պիր գաչընը պուրատա զիքր էտէրիլ :
Լաւոդիկիատա ճէմ՝ օլան ժողովքուն սօնկ
գանունու՝ քիլիսէլէրտէ կանոնական օլան
քիթապլարտան մա՝տա քիթապլարըն օ-
գունմասընը եասագ էտէր . վէ օնտան սօնկ-
րա կանոնական քիթապլար հանկըլարը օլ-
տուղունու՝ պիր պիր իսիւլէրինի պէյան է-
տէր պիր տէֆթէր վէրիր : Սէգքիւր
Վփոնէսիոս պու եասաղը Թահրիր էթտիյի
զէման , պու տէֆթէրի գօմատը : Սէ
սէպէպի նէ՞ տիր : Լլ ճէվապ . օլմայա
Հօովմայ Եկեղեցիսի տէֆթէրի կէօրիւնճէ
գաթթակղուծիւնա՝ տիւշէ : Օլիրա Լա-
ւոդիկիանըն Հայրապետէրի պու տէֆթէ-
րին իչինտէ Սակարայեցոց՝ Սողոմոնուն ի-
մաստուծիւնու՝ Տորիթ՝ Երուդիթ՝ Լա . քի-

Թապալարընը ղեքը է'թմէ յօրլար , Իննօ-
չէն ձիոս նամ Հոովմայ Վախասը իսէ' պու-
քի թապալարըն ճիւմէսինի' պիր կոնդակը' ի-
լէ' Հագէ' Բարբառ քի թապալարըն կանոնունա՝
գօմուշուտու : Լաքին ա'լէմին պախթըն-
տան' Բում վէ' Վրանսըզ Եկեղեցիէրինին
Ժողովք մէճմա՝ ալարընտա՝ մէզքիւր Ժողով-
քուն գանունլարըն տախի սաճիճի հըֆզ օ-
լունմո'ւշ տուր :

Իւլէնձիւ Էօրնէ : Պիր թէպտիլ էթ-
մէք տախի պո'ւ տուր : Բումլարըն Ժո-
ղովք սիճիլէրինտէ' Իսթանպօլտա ճէմ' օ-
լան իլք Ժողովքուն եէտի գանունու պուլու-
նուր , վէ' պու գանունլար մէզքիւր սիճիլին
Հոովմատա պասմա օլունմո'ւշ Լաթինձէ-
տէ տախի պուլունուրլար : Լաքին պու
գանունլարըն պէշինձի ալթընձը վէ' եէ-
տինձիսի' հէր նէ գատար փէք իգթիզալը ի-
սէլէրտէ' պիքր օլունան Վիոնիսիոսուն մէճ-
մա՝ ասընտա եօ'գ տուր . զիրա օնլար գա-
պահաթը Եպիսկոպոսլարըն թէտիպի' խու-
սուսունտա տըր : Իշպու գանունլար օ-
րատա նիջիւն օ'լմասըն : Իշ ճէվապ . հիչ
տէյիլ իսէ' պունո'ւ տէյէ պիլիրիզ քի , օլ
գանունլարտա Եպիսկոպոսլարա տապա-
լարընը Հոովմայա գալտըրմաղա իզին վէ-
րիլմէմիշ . հէմ տախի' պիր Եպիսկոպոսուն
չէրա՝ ալթընը եալընըզ վափա կէօրէ պի-
լիր' տէ'նմէյօր . իլա գուվվէթին ճիւմէսի'
7
է

էյալէ՛թ սինադոսլարընա վերիլմիշ տիր :
Տեօրոյննձիւ Էօրնէք : Իսթանպօլ ժողով-
քունուն գանունլարընտան սօնկրա՝ Բում
սիճիլինտէ Եփեսոստա ճէմ՝ օլան ընդ-
հանրական ժողովքուն գանունլարը՝ գօն-
մուշտուր , քի Հռոմատա մէզքիւր սիճիլին
Լաթինձէսինին իլք պասայա վերիլմէսին-
տէ պունլար տախի պասըլմըշտոր : Լաքին՝
Վփոնիսիոս օնլարը՝ տախի րէտտ էտիպ՝ օն-
լարտան հիշ պիրինի մէճմա՝ասընա գօմա-
մըշ տոր . վէ նի՛հլն , պէլքի սէքիզինձի
գանունուն զիքր էթտիյի մասլահամըն-
տան իօշլանմատրղը իչիւն : « Երա պու
գանուն էմր էտէրքի , “ Հիշ ուր Եպիս-
կոպոս՝ էվվէլտէն պէրու քէնտինին՝ վէ օն-
տան էվվէլ կէլմիշլէրին հէօքմիւնտէ օլմա-
յրպ՝ վիճակընտան տիշարը օլան էյալէթէ
գարըշմաղա գուվվէթի օլմասըն ” :
“ Պու սէպէպտէն քի , օլմայաքի ա՛ղիզ
իւրզմէթ իճրասը պէհանէսի իլէ՝ աշխարհա-
կան հէօքիւմէթ՝ Եկեղեցիներն իւրնէ՛ կիրէ ,
վէ պունտան պէօյլէ՝ պիզ տույմազտան ա-
զար ազար՝ ինսան ճինսինին Վուրթարըճը-
սը Բապպըմըզ Յիսուս Վրիստոսուն պի-
ղիմ իչիւն քէնտի գանը իլէ սաթըն ալտը-
ղը ազատութիւնու զայպ էտէլիմ ” (ւ) :

(ւ) Եռնանիճէ Սիճիլ Եփեսոսունն Ժո-
ղովոս Գանուն 8 :

Լէյէր Հռովմալըլար՝ “Պու գանուն Ռում-
լարըն եափմասը՝ տըր” տէյէճէք օլուրլաւ-
սա, պիզէ օնուն հի՛չ պիր զարարը եօ՛գ
տուր . զիրա պունտան պէ՛ս պէլլի օլույօր
քի, օլ գանունլարը՝ եա զամմ՝ էթմէյիլէ
եախօտ օնլարտան պիր շէյ չըգարմաղըլա՝
պիր քիմնէ տէյիշտիրմիշ օլմալը տըր, վէ
պու պիզէ եէթէր :

Պէշնիճի Էօրնէր : Պու Էօրնէք՝ էսքիտէն
պէրիօլմուշ թէպտիլլիքլէրի՝ այան աշի-
քեար կէօսթէրէն Էօրնէքլէրին պիրիտիր :
Պալատէ մէզքիւր Ռում սիճիլինտէ Վաղ-
կեգոն ժողովքունուն իյիրմի սէքիզինճի
գանունտա պիր էմիր պուլուրուզ քի, օ-
նուն իլէ՝ Խաթանպօլուն իլք ժողովքունա
իմթիսալէն՝ հէօքմ օլունույօր քի, “Խա-
թանպօլ շէհրի տէվլէթ շուրասընըն մէ-
քեանը վէ փաիթախթ օլուպ՝ հէր հալտէ
Հալլայ շէհրէ իլէ պէրապէր օլտուղու է-
ճիլտէն, կէրէքտիր քի, Եկեզեցի խուսու-
սունտա տախի օնուն օլտուղու մէրթէպէյէ
վէ ա՛գամէթէ գալտըրըլըպ՝ օնուն Եպիս-
կոպոսու Փօնթոս՝ Լսիա վէ Ռումէլիտէ
մէթրօփօլիթլէր նասպ վէ թա՛յին էթմէյէ
գուվլէթի՝ օլա” (ա) : Պունու՝ օլ ժողով-
քուն պիր սահիհ գանունու օլտուղունա՝

(ա) Եռնանի Սիճիլ Վաղլի-բոն ժողով-
քու՝ գանուն 28 :

կերէք շուովմալը վէ կերէք Բուժ մուէ-
րիսլէրին չօղու շէհատէթ էաէրլէր. վէ էօյ-
լէ իքէն՝ Վփոնիսիոսուն զիքր օլունան մէճ-
մա՛ասընտա՛ սայքի Վաղկեղոն ժողովքու
էօլէ պիր գանուէն հիչ եափմամըշ կիպի՛
պուլը՛ւնմայօր : Աշէլլիմ քի , Վփոնիսիոս՛
ժողովքլարըն գանուէլարընը նիզամ իւզըէ
թէրթիպ էտէճէյինի վա՛տ էթտիյի զէման՛
պու գանուէնու նիճիւն տիշարըյա պրագ-
ար . եախօտ էյէր օնուէն պրագտորղը եօղ
իսէ՛ օնու քիմ՛ իճատ էտիպ գանուէլարըն
սըրասընա գօտու : Այէր Բումլար՛ Ա-
թինլէր իչիւն պու գանուէլարը հըֆղ էտիպ՛
վապթի հաճէթտէ՛ մէյտանա չըգարմասա-
լարըտը՛ տօղըրուսունու նէրէտէն էօյրէնիր
իտիք :

Այերէք պունտա՛ կերէք եօգարըտա զիքր
օլունան վուգուա՛թլարտա՛ հագգ քիմի՞ն
եէտինտէ՛ Աթինլէրի՛ն . եէտինտէմի՛ եօգսա
Բումլարըն եէտինտէմի՛ գարար վէրմէյէ
պիզէ հաճէթ եօ՛գ տուր : Փէք աշիքեա՛ր
տըր քի , եա պիր դարաֆտան՛ եա օ պիր
դարաֆտան պիր քիմնէ՛ ժողովքլարըն մու-
քէրրէմ գանուէլարընը՛ պիլէ տէ յիշտիրմէ-
յէ ճէսարէթ էթմիշ տիր : Ա է պու իբի
դարաֆըն հէր պիրի գապահաթը օ պիրինին
իւզէրինէ աթմատա՛ օլտուգլարը՛ թագտիր-
տէ , պիզ տէրիզ քի , պիզէ՛ գանուէլարըն
թէպտիլ օլպուսղոննու կէօրտիւլիւմիւզ եէ-

Թէր , վէ տողրու նուսխանըն հանկրսր օլ-
տուղունու պիլմէսի կիւճ տիւր : Ա է պուն-
տան պէօյլէ տէրիղ քի , պու՝ Հայրապետ-
լէրին սահիհ ի'թիգատը հանկըսը՝ վէ արթ-
մա հանկըսը օլտուղունու պիլմէսի միւշ-
քիւլ օլտուղունա պիր թագէ իսպաթ տըր :

Ա լաթինլէր իլէ Ռումլարըն՝ պիրի պիրինի
ժողովքլարըն գանունլարընը՝ պիլէ տէյիշ-
թիրտինիղ տէյիւ գապահաթլը չըգարմա-
ղա իսթէտիքլէրինէ՝ արթըգ պու միսիլի
էօրնէքլէր կէթիրմէ յէ հաճէթիմիղ եօգ
տուր : Ա քին պունտան՝ դապիաթլը իլէ
պու սիւալ ա'րիլ էտէր քի , էյէր պիլտի-
յիմիղ պու գատար գալպ եափմալար վա'ր
իսէ , ա'ճապա նէ՞ գատար տահա օլմալը
քի , օնլարտան խապէրիմիղ պիլէ եօգ
տուր : Ա իրա պուրատա կէօրիւրիւղ քի ,
ալթընճը դարըն էվաիլինտէն պէրու Ա-
թինլէր Ռումլարը վէ Ռումլար Ա լաթինլէրի՝
“ Պունու սիղ տէյիշտիրտինիղ ” տէյիւ
պիրի պիրինի գապահաթլը չըգարըյօրլար :
Պու մինվալ իւզըն օն պէշինճի դարըն է-
վաիլինտէ իլորէնչա նամ շէհիրտէ ճէմ՝
օլունան ժողովքտա՝ Ա լաթինլէր՝ րղխումն ի
Հօրէ Ե Ուրդու իւզէրինէ՝ Ռումլարա
գարչը Եպիփանիոստան շէհատէթ կէթիր-
տիքլէրինտէ , Ռումլարտան Եփեսոս Եպիս-
կոպոսու Ա՝արկոս՝ օնլարա տէտի քի , “ ()
եէր՝ չօգտան պէրու պօզուլմուշ իմիշ ” .

վէ Ռարսեղ կեսարացիտէն եինէ պու մատ-
տէնին իւզէրինէ պիր զայրի շէհատէթ կէ-
թիրտիքէրինտէ , եինէ Սարկոս ճէվապ
վէրիպ՝ Ռարսեղին պու սէօղէրինին մա-
նասընը պիր քիմսէ տէյիշտիրմիշ օլմալը ի-
տիյինի իսպաթ էյլէտի : Պուենտան կէօ-
րինիւր քի , Լաթինլէր՝ Լըլեկեան Եկե-
ղեցիլէրինի տախի քիթապ թէպտիլ էթ-
մէքտէ՝ Լըլեմուտք Եկեղեցիսի գատար գա-
պահաթը պուլույօրլար :

Եինէ՝ Ռումլար Լաթինլէրէ գարշը Լե-
ռաքեալլարըն տէնիլէն գանունլարտան շա-
քաթ կիւնիւ օրուճ դու թմադ խուսուսուն-
տա ալթմըշ սէքիզինճի գանունու կէթիր-
տիքէրի՝ վագրթ՝ Լաթինլէրտէն Վէթա-
վիոսուն պունա գարշը՝ “ Ռումլար պու
գանունու քէյֆլէրինէ կէօրէ պօղտուլար ”
տէմէտէն զայրի ճէվապը եօ՛գտուր : Եի-
նէ՝ գանունլարըն պօղուլմուշ օլտուգլա-
րընա պիր իսպաթ զըմնընտա՝ սէքիզինճի
Լնդհանրական տէնիլէն ժողովքուն՝ Ռում-
լարտան վէ Լաթինլէրտէն պաշգա պաշգա
պասմայա վէրիլէն ա՛մէլէրինի րուպար է-
տիպ՝ օնտա մէվճիւտ օլան Փարգը նազար
էյլէ : Եինէ՝ Վաթիլիքէրտէն օլան՝ հա-
ֆըզը քիւթիւպ Լնասթասիոսուն՝ Ռումլա-
րը իլքտէն մա՛տա հէփ Լնդհանրական ժո-
ղովքլարըն գանունլարընը քէյֆլէրինէ կէօ-
րէ պօղտուլար տէյիւ գապահաթը չըգար-
տըղընը՝ տինկլէ :

Իշպու պիրի պիրինտէն շիքեայեթ էթ-
տիքլէրինին նագլինի թագտիմ էթմէմիզ-
տէն մերամ՝ Լաթինլէրին Բումլարա՝ նա-
խօտ Բումլարուն Լաթինլէրէ պոլտուգլա-
րը գապահաթը սապիթ էթմէք տէյիլ
տիր : Լնճագ մերամըմըզ պոլ տուր քի ,
ժողովքլարուն գանունլարընտա Փարգլար
Վար Իսկինի վէ օնլարը ելպէթ թէ պիր քիմ-
սէ քէյֆինէ կէօրէ պօզմուշ օլմալը իտի-
յինի կէօսթէրէլիմ : Ա է պունտան պէօյ-
լէ պիր պայաղը ատէմէ՝ կէրչէքլէք պու ի-
քի դարաֆըն հանկըսընտա օլտուղունու
պիլմէսի փէք միւշքիւլ պիր շէյ օլտուղու
աշիքեայր օլուր :

Լաթին պիրի պիրինտէն՝ ‘Նիկիայ Ժո-
ղովքունուն Հաւատամքը՝ իսուսուսունտա՝
“Պիր չօգ եւրտէ թէպտիլ էթտինիլ” տէ-
յիւ շէքվա էտէրլէր : ‘Լայրի եւրլէրին-
տէ զիքր էթտիքլէրի թէպտիլլէքլէրի պիր՝
եանա պրաղըպ՝ եալընըզ “Ե-յիլլէր-ոյ
սեօզլէրինի զիքր էտէլիմ : Պու՝ Հոգին
Սուրբուն բղխումու իւզէրինտէ օլան մատ-
տէտէ օլուպ՝ Բումլար տէրլէր քի , պունու
Վաթուլլէր զամմ՝ էթտիլէր , վէ Վա-
թուլլէր՝ եինէ հէման օ՝ ճէսարէթ իլէ՝
Բումլար օնու չըգարմըշլար տըր տէրլէր :
Կէլէլիմ քի պու թէպտիլլէք պու գատար
պէօյիւք պիր մտատէ՝ տիր քի , պու իքի քի-
լիսէլէրի պու գատար զէման պիրի պիրինտէն

այրը գալմաղա օլան պաշլըճա սէպէպ-
լէրին պիրի' օլտու : Պէս պէլլի տիր քի ,
պիր դարափտան եա օ պիր դարափտան պիր
քիմնէ' պու պատուական Հաւատալքա պի-
լէ էլ գօմուշտուր :

Պունտան գաղը' նազար Հայրապետէ-
րին քիթապլարընըն էսքիտէն հըֆլ օլուն-
մուշ էլեազըլարը իլէ' օնլարըն սօնկրաքի
ղէմանլէրին պասմալարընտա' փէք պէօլի.ք
թէպտիլլիքլէր վար . վէ պու թէպտիլլիք-
լէրին ճիւմլէսի Հոսմայ քիլիսէսինինի' .
թիգատլէրինի թաստիգ էթմէք մերամը իլէ'
մախսուս եափըլմըշլար : Իշպու թէպտիլ-
լիքլէրի եափան քիմնէլէր' պէլքի զանն էթ-
տիլէր քի , պու էլ եազըլարը եափաշ եա-
վաշ կա'յ օլաճագլար , վէ խալզըն' շէհա-
տէթ իշիւն քէնտիլէրին եափտըլարը իշ-
պու պօզուգ պասմալարտան զայրի պափա-
ճագ եերի գալմայտճագտըր : Պու սէպէպ-
տէն պասմա քիթապլարընտա Լիպրիանո-
սա պիր չօգ տէֆա' Պետրոս Լ'ռաքեալըն
պիր պաշ օլմասը խուսուսունտա սէօլլէթ-
միշլէր . Լ'մբրոսիոսուն վէ Ղամասոսուն
քիթապլարընտան' թէքմիլ սաղըրլար թէրք
էթտիլէր , վէ () գոստինոսուն լիսանընը
տէյիշլթիրտիլէր , վէ քէնտի Խորհրդա-
տետրլէրինի' պիլէ թէպտիլ էթտիլէր , քի
պունլարըն հիչ պիրի' հէր քէսին ըուպար
էթմէյիլէ տնկլայա պիլտիյինէ' կէօրէ' ես-
քի էլ եազըլարընտա եօգ տուր :

Վիլիսէտէ շիմտի օլան միւճատելէլէրին խոստոստունտա էսքի շայրապետլէրին րէյ ու ի'թիգատլէրինի էջրէնմէքտէ՝ պիր կիւճլիւք տաճա՝ վար . վէ օ՝ իչինտէ շեւրետիկոսյուգ վար տէյիւ զանն օլունան հէր քիթապը եագմագտան իլէրի կէլմիշ տիր : Ս'էսէլա թէոդորոս՝ թէոդորիտոս վէ Իբաս նամ իւչ Եպիսկոպոս՝ տայիմա ուղղափառ գըյաս օլունմիւշ իքէն , էօլտիւքլէրինտէն չօգ զէման սօնկրա օնլարըն քիթապլարընա անաթէմա օգունտու , վէ եավաշ եավաշ մէյտանտան զայպ օլտուլար (ա) : Պիր էօրնէք տաճա : Վրիսթիանլարտան ի'պատէթ իչիւն պինա օլունան իլք քիլիսէլէրտէ (բ) ի'պատէթ իչիւն Վրիստոսուն վէ Սուրբլարըն պատկերլէրի վար իտիյինէ պու կիւնէ գատար պա'զը քիմսէլէր իխթիլաֆ էտէրլէր . վէ պունու սէպէպլէրինին պիրի՝ օլ խոստոստուն իւզէրինէ եալըլմիւշ քիթապլարտան օ գատարընը հէլաք էթմէյէ ժողովլարըն վէ վիափալարըն թէրթիպ գուրմալէրի՝ տիր :

(ա) Պելէնճի ժողով , «Էրէլէնճի ճէթի» յէլ :

(բ) ԻՖէնդիմիլլահն «օնկրա իթի էթիւլ էլլէրիգարի»՝ Վրիսթիանլար Դախստանէն իլլէնէպլէնա Էլմէթիլլէրի՝ Էլեմարիիսէն աշիթեարդըր : (Պու իլլապըր պասայա վէրէն) :

Չիւնքի եկտինճի ժողովքտա՝ Լ՛նդրիանոս նամ՝ Վափանըն վէքիլէրի պատուական պատկերլէրէ Գաղլը եազըլմըջ օլան հէփ քիթապլէրին աթէշէ աթըլմասընը դալապ էտէրլէրիտի (ն) : Վէզալիք իքինճի Լ՛նդրիանոսնամ՝ Վափա տախի՝ Ի՛ռւմ փաթրի-յի Պոթիոստան ճէմ՝ օլունան ժողովքուն ա՛մէլէրի քիթապընը՝ վէ օնա թէսահուպ էտէն քիթապլարըն ճիւմէսինի եագըլմաղա էմը էյլէտի : Իշպու քիթապ եագմալարտա՝ էլպէթթէ չօգ քիթապլար եանմըջ տըրքի , օնլարըն իչինտէ՝ պատկերք ի՛ պատէթինէ վէ Վափանըն պէօյի քիւլիւնէ վէ պունուն կիպի ղսյրի շէյլէրէ տայիր իք Եկեղեցիին ի՛ թիգատը նէ օլտուղունու պիգէ տահա աշիքեար սէյլէյէճէք չօգ շէյլէր վարըտը :

Հռովմատա՝ օլ քիլիսէյէ գարշը՝ իչինտէ պիր չօգ շէյլէր պուլունուր Հայրապետլէրին քիթապլարընտան չօղու հալա պասըլմըջ եախօտ պասըլաճագ օլտուղունու՝ վէ պունտան պէօյլէ Բնագիլի արթըգ տէյի շիշթիրմէյէ միւմքիւն օլմայաճագ իտիյինի կէօրտիւքլէրինտէ՝ պիր սօնկ ի՛լաճ զըմնընտա եէնի պիր ուսուլ թէրթիպ էթտիլէր : Ս՛էսէլա՝ պիր քիթապըն էսքիցանկը պու իշլէրինէ եարամայան շէյլէրի

(ն) ժողովք 9 . Լ՛իւլ 8 . Խանն 9 :

կէօսթէրտիյի թագաւորաւ՝ օնլարը օլ ցանկտան պօզտուլար . շէյլէ քի՝ օլ պէօյիւք թաղագա քեաղըտ պօյունտա՝ գալըն ճիլտլէրին իչինտէ օլ շէյլէրի խաղգ պուլմաղա գաաիր օլմաաըն : Վիթապլար խուսուսունտա թէրթիպ օլունան պա՛զը գանունլարա փուգուֆ օլմաղա իսթէյէն՝ պին պէշ եիւզ քըրք պէշ սէնէսինտէ Տրենտ շէհրինտէ գուրուլան ժողովքուն ա՛մէլէրինէ՛ պագա պիլիւ : Ա է ցանկ տէյիշ-թիրմէքտէ էօրնէք Սուրբ () գոստինոսուն քիթապլարընը՝ կէթիրէլիմ՝ : Պիւ քիթապլարըն ցանկընտա՝ ընագիրաւ պուլունան պիր շէյին խուսուսունտա պէյլէ պիր շէյ վար . “ Հրեշտակլարա քիլիտէլէր պինա էթմէլի տէյիլիլ ” : Վիքր օլունան պաամանըն ցանկընտա օլան պու իշարէթին կէօսթէրտիյի եէր՝ քիթապըն իչինտէ շիմտիյէ գատար պուլունա՛ւյօր իսէ տէ , օլ պաամանըն ցանկընտան պու իշարէթի գալտըրմըշա՛ր տըր . քի օ՝ () գոստինոսուն պու մաճալտէ իսթիխրաճ էթտիյիմիզ պու սէօզլէրինի պուլմագ իչիւն իշարէթ օլունմուշտուր . “ Իշէր Սուրբ Հրեշտակլարըն պիրինէ աղաճտան եախօտ օտուկտան պիր քիլիսէ եափաճագ օլուրսագ , անաթէմա օլմա՛գմըյըզ ” (ա) : Պու քիթապը իշպու

(ա) Սանսուլա () գոստինոսուն լաւէիչ օլունա՛ւ զանիլ :

պասմայա վերէնէր՝ բնագիրին իշխնտէ պուսէօզլէրի չըգարմաղա ճէսարէթ էտէ՛մէտիլէր . լաքին մէրամլարը պո՛ւ տուր քի , քիթապըն իշխնտէ պուլունտուգլարընը՝ չէր նէ գատար միւմքիւն իսէ՛ անգ ատէմ պիլսին , վէ օնլարը պուլմաղա՛ գապիլ օլտուղու գատար անգ քիշի գատիր օլտուն :

Իմտի եւ սէն՝ խէլասըն թա՛լիմէրինի Հայրապետէրին թէլիֆաթլէրի իշխնտէ պուլմաղա արայան՝ Հայրապետէրին սահի՛ճ իթիգատլէրինի էջրէնմէքտէն խալգըն ա՛գլընը շաշըրտըպ՝ մէն՝ էթմէք իշիւն՝ պագ կէչէն զէմանլէրտէ նէ՛ գատար ճէհտ էթմիշլէր . պագ ատէմլէրին՝ Հայրապետլէրին ըէյլէրինի կիզլիճէ տէյիշթիրմէյէ նէ ֆուրսաթլարը օլմուշտուր . վէ պունտան պէջլէ միւլճազա էյլէ՛ արատըղըն ճշմարտութիւնլարը ուսթա էլինտէն կէչմիշ գարմա գարըշըգ օլան պու միսիլլի թէլիֆաթլէրտէ պուլա պիլմէն միւշքիւլ տէյիլ մի :

ՊԵՇԻՆՃԻ ՍԵՊԵՊ

Չեմքի շայրապետներն լեզեֆալէրն՝ շայ-
րապետներն ետարգրարը ետա լեռան-
լէրն՝ վէ իսկնալ ելարէրէ ճար-
ասանանիան պէյեկէրն վէ սուրէլ-
լէրն սեպէպնիսէն՝ վէ գուլան-
արգրարը սեպէրն օ պէան
շէպիսնիսէն ֆարգը յանալ-
րի օլարուղու եճիւրէն՝ անի-
լաշտաւսը յիշիւ-
ար-ր :

Տէյէլիմ քի՝ պիրատէմ՝ պունտան ագ-
տէմ՝ օլան տէօրթ պապտէ զիքր վէ պէ-
յան օլունան կիւճիւքլէրին ճիւմէսինի
տախի եէնմի՛շ տիր . լաքին եինէ օնա՝ եէ-
նէճէք կէրիտէ տաճա՛ չօգ վէ տաճա պէօ-
յիւք կիւճիւքլէր գալըյօր : () Լ կիւճ-
իւքլէրին պիրի՝ շայրապետներին գուլան-
տըղը անկլաշըմասը կիւճ լիսանլէրինտէն
սատըր օլուր : Կէլէլիմ քի՝ շոռվմալլար՝
լիսանլէրի կիւճ անկլաշըլըր պէճանէսի իլէ՝
միւճատէլէրտէ Լ՝ զիլ Բ՝ իթապլարը շէ-
րա՛աթ քէսէճէք գանուն էթմէսինի իսթէ-

մեզէր . զիրա տէրլէր քի , մա՛նասը աչըգ-
տան աչըղա պէլլի օ՛լմայան քիթապլար՝
միւճատէլէլէրտէ հէօքմ՝ քէսէ՛մեզէր : Եւ-
լէ իսէ՛ էյէր Հայրապետէրին քիթապլա-
րընըն մա՛նասը աչըգտան աչըղա պէլլի
օ՛լմայըպ գարանլըգ իսէ , օնլար գարանլը-
ղը տէֆ՝ էտէճէք եէրտէ՛ տահա զիյատէ
գարանլըգ էտէրլէր : Եւիճէ քի Հերոնի-
մոս՝ օնլարըն պա՛ղըսընըն խոսսոսոսնտա
տէր քի՝ “Պա՛ղը մեկնիչլէրի էյի անկլա-
մասը՝ օնլարըն թէֆսիր էթմէյէ՛ ճէհա
էթտիքլէրի շէյլէրի անկլամագտան կիւճ-
տիւր” [ւ] :

Հայրապետէրին սայքի հէփիսի՝ թէլի-
ֆաթլէրինի Եռնան եախօտ . Լաթին լի-
սանընտա եազտըլար . վէ խալգըն չօղու՝
Եռնանիճէ եազան Հայրապետէրին թէ-
լիֆաթընը՝ էքսէլի Լաթինճէտէ օլան թէր-
ճիւմէլէրինի օգուրլար . վէ պա՛ղըսընըն
տախի Եռնանիճէսի գա՛յ օլուպ շիմտիքի
հալտէ եալընըղ Լաթինճէ թէրճիւմէսի
պուլլունույօր : Պու սուրէթտէ՛ զայէթլէ
տիգգաթ էթմէլիյիղ քի , օգուտուղու-
մուզ՝ էվվէլա պիր էյի՛ թէրճիւմէ օլա , վէ
օնտան սօնկրա՝ օ թէրճիւմէյի էտէն՝ օնու
քէնտի՛ մէնֆա՛աթի նէֆսիյէսինէ ույտուր-
մուշ օ՛լմայա : Հէր պիր թէրճիւմէյէ ի՛-

(ւ) Հերոն . 139 Դէբլուպ . Լիպրիանոս :

Թիմաւ օլունամազ իտիյինի հիւ քիմսէ
ինքեար էտէ՛մէզ : Ա՛հսէլա Որոգինէս՝
փուծփերէսթ Վ՛էլսոս նամ քիմսէյէ գար-
ըն եազըպ՝ պէշինճի քիթապընտա տէ՛ր քի,
“ Հէփ նիյազլարըմըզը՝ տուա՛լարըմըզը
վէ մադլուպլարըմըզը վէ շիւքիւրլէրիմիզի
հէր շէյտէն իւսթիւն օլան Վ՛լլահ (Խա՛ա-
լայէ՛ հրեշտակարտան իւսթիւն օլան պաշ
քեահին՝ Վ՛լլահըն եաշայան Վ՛էլամը (Նի-
սուս Վ՛րիստոսուն վասիդասի իլէ թագտիմ՝
էթմէլիյիզ ” : Ա՛քին օնու թէրճիւմէ
էտէն՝ եարամազ նիյէթ իլէ Որոգինէսէ՛
սէջլէ՛մէտիյինի սէջլէտիյօր : Եա՛նի պու
փարշայը՝ պէջլէ՛ թէրճիւմէ էտէյօր . “ Վ՛-
տադլարըմըզը վէ հէփ տուա՛լարըմըզը վէ
շիւքըրլէրիմիզի Վ՛լլահա՝ պագիլէրին իւզէ-
րինէ թային օլան մէլէյին վասիդասի իլէ՛
Եպիսկոպոս օլան՝ Վ՛լլահըն սաղ քէլամը
քիմսէնին վասիդասի իլէ կէօնտէրմէլիյիզ
(Խ) : Պու ուսլուպ իւզըէ՛ միւճատէլէ է-
տէնլէրին պիր դարաֆը տա օ պիր դարաֆը
տա՝ խասմինին թէրճիւմէլէրինտէ օլան
եանկըշլարը մէյտանա շըգարմաղա չալը-

(Խ) Πασαν μὲν γὰρ δέησιν, καὶ πᾶσαν προ-
σευχὴν καὶ ἔντευξιν καὶ εὐχαριστίαν, ἀναπεμπτί-
ον τῷ ἐπὶ πᾶσι θεῷ, διὰ τοῦ ἐπὶ πάντων ἀγγέ-
λων ἀρχιερέως, ἐμψύχου λόγου καὶ θεοῦ . Α-
րոգինէս Վ՛էլսոս գարըն իլէպ Ե :

շոր . վէ պունտան պէջլէ՝ ճշմարտութիւնու արայան քիմնէ՝ օնու բնագիրին եազըլը՝ օլտուղու լիսանտան էջրէնմէյէ մէճպուր օլտուղունու տույմալը տըր :

1 Լաքին պունտան գադը՝ նազար տէրիզ քի , Հայրապետին լիսանընը պիլմէսի հէր վէճհիլէ իգթիզալը՝ տըր . վէ օնու եարը պուչուգ պիլմէք քիֆայէթ էթմէզ . օնու էյի՝ թէքմիլ վէ պիլթիւն պիլթիւնէ պիլմէլի տիր . վէ պունու էթմէսի ղայէթ ուլ ղայէ կիւճ տիւր : 11 Է պունտան կէօրիւրիւզ քի , իքի դարաֆտան տախի՝ Հայրապետէրին թէլիֆաթընտան՝ տինին ֆարղլարընա տայիր օլանլարը՝ պիլէ՝ հէր պիրի իսթէտիյինէ՝ կէօրէ թէֆսիր էտիպ՝ պա՛ղջ տէֆա՝ պիրի պիրինէ դապանը դապանընա զըտ մա՛նալէր վէրիրլէր , նիճէ քի աշիքեարէ իսպաթ էտէ պիլիրիլ : Պունտան չօգ քէրրէ կէօրիւրիւզ քի , իքի դարաֆտան տախի պիր մատտէնին խուսուսուտա ճըշմարտութիւնու Հայրապետէրին թէլիֆաթընտան թասհիհ էտիպ գարար վէրմէյէ րազի օլտուղլարընտան սօնկրա պիլէ՝ հէր պիրի Հայրապետին շէհատէթինի քէնտի դարաֆթա չըգարարագ՝ էնճամը մատտէյէ պիր գարար վէրէմէզլէր :

Հոովմալըլար՝ " Լստուածաշունչա սէյիրտէն Լեւտարանականլարըն մապէյնին տէ չօգ աստուածաբան միւճատէլէլէրի վար :

վէ պոռնտան կէօրիւնիւր քի , էլպէթթէ
 Լ'ապո-առաջառնչ գօլայ անկաշըլըր պիւր
 քիթապ օ'լմամալը տըր" տէտիքլէրի վէ-
 ման , Լ'ւետաբանականլար տէյէ պիւրլէր
 քի , " Հայրապետլէրէ սէյիւտէն Լ'ու-
 լարըն վէ Լ'աթիւլէրին մապէյնիւտէ տա-
 խի միւճատէլէլէր վար , վէ էլպէթթէ Հայ-
 րապետլէրին Լ'էլէֆ-Լը տախի կիւճ անկ-
 լաշըլըր օլմալը տըր : Պու վէճճ իւզըն՝
 Սուրբ () գոստինոստան Լ'ոյափոխութիւ-
 նու սապիթ էթմէք խուսուսուետա շէհա-
 տէթլէր կէթիւրիւր իքէն , եինէ օ' Հայրա-
 պետ տէր քի , " Լ'ֆէնտիմիլ" Տէման թէնի-
 նին սուրէթինի վէրիւր իքէն՝ ' Պո- րո-
 տէնի Լ'էնի" տէյի կէրի շէքիլմէտի" (ա) :
 Ս է Տերտուղիանոս տախի Տէման պու մէֆ-
 Տոմատա պիւր շէյ սէյլէր (բ) : Լ'աքին
 պոռնլար՝ վէ զայրի Հայրապետլէր աչըգ-
 տան աչըղա տէրլէր քի , " Լ'քուք դապիա-
 թընը տէյի շթիւրիյօր : Լ'մտի պոռնտան
 պէյլէ պու մատտէնին իւզլէրինէ միւճա-
 տէլէ էտէնլէր՝ պիւր դարափտան տա օ պիւր
 դարափտան տա՝ պիւրի պիւրինէ գարշը Տէ-
 ման պիւր Հայրապետտէն շէհատէթլէր կէ-
 թիւրիպ՝ Տէր պիւրի քէնտի ըէյինէ կէօրէ
 մա՛նալար վէրմէյէ շալըշըրլար :

(ա) () Գոստ . Լ'գիտանլա գարշը Պոպ 12 :

(բ) Տերտուղ . Ս'արիւնոստ գարշը Տէ-
 լապ 4 :

Շ իմտի կէլէլիմ քի, էյէր Հայրապետ-
 ւերին լիսանը կիւճ անկլաշըըր տէյիլ ի-
 սէ, օնլարըննէ՝ ԿէԿիւլէրի հագգընա նի-
 չիւն պու գատար միւճատէլէլէր օլտուն. նի-
 չիւն պազը քէրիէ՝ պիր Հայրապետտէն
 կէթիրիլէն շէհատէթին մա՛նասը իւզէրինէ
 գարար վերմէքտէ՝ պիւթիւն միւճատէլէյէ
 գարար վերմէքտէն զիյատէ սէօզլէ՛ր օ-
 լույօր : Իֆէնտիմիզին Հաղորդութիւն
 իւզէրինէ սէօյլէտիյի Լոր Լտակարանտա
 պուլունան սէօզլէրի անկլամագտա հէր նէ՝
 գատար կիւճլիւք վա՛ր իսէ, պու խուսուս-
 տա Հայրապետլէրին թէլիֆաթլէրինտէ
 պուլունան սէօզլէրի՝ միւճատէլէ էտէն դա-
 րաֆլարըն օնլարա վերտիքլէրի թէֆսիրէ
 նազարէն՝ անկլամասը տահա կիւճ օլտուղու-
 փէք աշիքետար պիր շէյ տէյիլ մի :

Ի աքին պիզէ՝ Հայրապետլէրին թէլի-
 ֆաթլէրինի անկլամասը կիւճ վէ միւլքիւլ
 օլտուղունու կէօսթէրմէսի քիֆայէթ էթ-
 մէզ : Լիւճ վէ միւլքիւլ օլտուղունուն
 «ԿէԿիւլէրիննի տախի կէօսթէրէլիմ :

Մ. Պահս էտէճէյիմիզ իւլ միւլքիւլ պո՛ւ
 տուր քի, Հայրապետլէր պիզիմ շիմտի
 միւճատէլէ էթմէտէ օլտուղումուզ մատ-
 տէլէրին իւզէրինէ մախսուսէն եաճմամըշ-
 լար. վէ էյէր պա՛ղը տէֆա՝ օնլարտան
 պու մատտէլէրին պիրի խուսուսունտա պիր
 շէյ սէօյլէյէն օլմուշ իսէ, օնուն զիքր

էթտիյի թալիմ՝ եա պին՝ էքսերի օլ ա-
սիրտէ մէվճիւտ օլմատըղը էճիլտէն օնուկն
սէօյլէտիյի սալքի օտէյիլտէն եախօտ րասթ
կէլէ՝ վէ պու սուրէթտէ էլպէթթէ տիգ-
գաթսըղ՝ վէ մա՛նասը պիր գաչ տիւրլիւ
անկլաշըլըր պիր դարղ իլէ սէօյլէնմիշ պիր
շէյ օլմալը տըր : Հագիգաթ՝ օնլար օլ
ա՛սիրտէ միւճատէլէ օլմագտա օլան պիր
շէյին իւզէրինէ եազտըգլարըր վէման՝ օ ա՛-
սիրին ատէմլէրի օնլարըն եազտըգլարընը
էյի անկլարլարըտը . վէ օլ մատտէլէրին
իւզէրինէ եազտըգլարընը՝ պիղ տախի շիմտի
էքսերի անկլարըղ . լաքին դայրի մատտէ-
լէրին խուսուսուկտա՝ էքսերի մախսուս
սէօյլէնէճէք պիր նիյէթ իլէ Տիչ պիր շէյ
եաղմատըլար :

Սէսէլա , ֆասիտ Մրիոսուն զուհուրին-
տէն էվվէլ՝ Վրիստոս Վֆէնտիմիզին Մս-
տուաճային բնութիւնունուն էպէտիլի-
յինի ինքեար էտէն օլմամըշտըր : Մմտի
պու սէպէպտէն՝ օնտան էվվէլ եազան
Հայրապետլէր պա՛ղը տէֆա՛ պու մատտէ-
նին իւզէրինտէ շէյլէր սէօյլէտիլէր քի ,
պու իթիգատը ինքեար էտէր կիպի օլուպ՝
Յուստիանոս վկայ վէ Տերտուղիանոս (ա)

(ա) Հոստիանոս վկայ Եւհոսի Տիֆանոս
Գարշէ : Վարիպի պատմըլը 1615 թիւն-
սինի : Սէ Տերտուղիանոս Պրագատաոս
Գարշէ . Գլուխ 9 . 16 :

կիպի՝ պիր սեջլէտիքլէրի պիր զայրի սեջլէտիքլէրինէ զըթ իտի : Պու մինվալ իւզրէ՝ Եկեղեցիներն իշինտէ միւճատէլէ օլմատա օլան պիր չօգ զայրի մատտէլէրտէ՝ օլ միւճատէլէ ալթընտա օլան մատտէ մէյտանա չըդմազտան՝ շայրապետլէրին պիր սեջլէտի յի չօգ քերրէ պիր զայրի սեջլէտիքլէրինէ զըթ իտի : Պու պապտէ Սուրբ շերոնիմոս տէր քի . “ () Լրէվիլ շէյդան Սրիոս տիւնեայէ զուհուր էթմէզտէն էվվէլ՝ շայրապետլէր սաֆտերուն իլէ վէ սեջլէտիքլէրինէ կերէյի կիպի սիգգաթ էթմէյէրէք չօգ շէյլէր սեջլէտիլէր , վէ հագիգաթ պա՛ղը շէյլէր սեջլէտիլէր քի , միւճատէլէյի սէվէն ըուհտա օլան քիմսէլէրին մէզգազլարընտան պերի գալմասը՝ կիւճ պիր շէյտիր ” (ա) : Ս է Փէթապիոս նամ Վաթօլիք վէ Ղիզլիթ զիւմրէսինտէն օլան քիմսէ տէր քի . “ Կերէք Սուրբ Երրորդութիւնուն՝ վէ կերէք զայրի կէօնա մատտէլէրին խուսուսունտա տաիի՝ օլան պու մէսէլէրտէ վուգո՛ւ պուլան պո՛ւ տուր քի , Եկեղեցիաէ իշպու հերետիկոսլուգլարըն զուհուրինտէն էվվէլ եազան էն է՛քի շայրապետլէր՝ եազտըգլարը թէլիֆաթլա . ըրնըն պա՛ղը մահալլէրինտէ Ուղղափառ

(ա) Շերոնիմոսուն Սոփիոսոս Գարշէ Իրինճի ճէվապը :

հաւատքըն կանոնունա փէք մոլթապըգ
օլմայան պա'զը շէյլեր պուլունմաղպ միւ-
սա'ատէ էթտիլէր'': (ա)

Իմտի Հայրապետէր՝ Երրորդութիւն
կիպի պիր մատտէտէ՝ պէօյլէ ույղունսուզ
պիր դարզ իլէ սէօյլէտիգլէրի թագտիրտէ,
շիմտի Եկեղեցիլէրին միւճատէլէ էթմէտէ
օլտուգլարը մատտէլէրին խոսոսոսունտա
սէօյլէտիքլէրի շէյլէրտէ գարըջըգլըգ վար
իսէ, շաջըլաճագ պիր շէյմի: Հայրա-
պետլէրին պու եազտըգլարընտան՝ ժողով-
քուն հուղուրունա շէհատէթ իշիւն թագ-
տիմ էթմէյէ՝ Արիոսականլարըն հագգը
եօղուտու. քի կէօյա օնլար տախի քէնտի-
լէրին Փասիտ իթիգատլէրինտէն տիր: Այ-
նի պունուն կիպի՝ արամըզտա վուգու՝ պու-
լան միւճատէլէլէրտէ՝ պիր մատտէնին իւ-
զէրինէ հիշ տիւշիւնիւլմէզտէն՝ էվվէլ եա-
զըլմըշ՝ վէ պու էճիլտէն սիճիլ քէսէն Ֆէթ-
վալէր օլամայան շէյլերի շէհատէթ իշիւն
կէթիրմէյէ՝ կերէք սէսին վէ կերէք պէնիմ՝
հագգըրմըզ եօ'գ տուր:

Թ. Հայրապետլէրին էճնէպի լիսանլէրտէ
օլան եազտըգլարընըն անկլամասընա պախս
օլան իշինճի կիւճիւլք՝ օնլարըն պա'զը տէ-
ֆա՝ քէնտի Փիքրիլէրինի մախսուսէն սագ-

(ա) Տե՛ն Ժէլմալէոս Սո'րէ Եպիսկոպոս
Նիքիէն, Գլշ-ի 69:

լամալարը՝ տըր : ()նլար Ֆիքիրլէրինին իւզէրինէ պիր փէրտէ՝ չէքէրլէր , շէջլէ քի՝ օնլարը ռամիկլէր անկլայամնյալար , իլլա եալընըզ գիտունլար անկլայալար : Իշպու տէտիյիմիզէ՝ Կղեմէս Լըէքսանդրացիտէն պիր իսպաթ կէթիրէլիմ : Պու Հայրապետ պիր քիթապըն մէրամը խուսուսունտա սէջլէ՛րքէն տէր . “Պա՛զը շէյլէրի սիւքիւթ էտէրէք կէչտիմ . չիւն քի սէջլէմէյէ՛ պիլէ իճթիրազ էթտիյիմ՝ շէյլէրի եազմաղա գօրգտում . վէ պունու՝ պէնիմ՝ եազտըղըմը օգույանլարտան պիր շէյ գըզգանտըղըմտան էթմէտիմ . իլլա գօրգտում , օլմայա քի՝ օնլար պէլքի օնլարը անկլայամատրգլարընտան պիր եանղլըշա՛ տիւշէլէր , վէ պու վէճհիլէ պիր չօճուղուն էլինէ գըլըճ վէրմիշ օլայում :” Լնտէն պունուն իւզէրինէ տէր . “Պազը շէյլէրի ա՛յան աշիքնար սէջլէտիմ , վէ պազը շէյլէրի գափալըտան կէչտիմ . պիր դագըմընը աչըզ կէօրիւնիւր էյլէտիմ , վէ օ պիր դագըմընը առակլար իշինէ կիզլէտիմ :” (ա) : ()նլար՝ պու կիզլէմէ ուսուլունու՝ պախուսուս Եկեղեցիին խորհուրդլարը խուսուսունտա գուլլանտըլար : Զիւնքի պու խորհուրդլարը փութիէրէսթլէրտէն՝ վէ Վրիստոնեալըզը գապուլ էտիպ տին թա՛-

(ա) Կղեմէս Լըէքսանդրացի՝ Տրոմ .

լիմի ալթրնտա օլան Տէնուզ տահա մկրրտել
օլմամը քիմնէլէրտէն պիլէ կիզլի վէ սըրբ
դու թուլուրուտու : Պօլ սէպէպտէն՝ հա-
սարալ ճէմիյէթլէր իշիւն եազտըգլարը
շէյլէրտէ անկլաշըլմազ վէ գարանլըգ պիր
դարձ իլէ եազարլարտը : Պու ուսուլպ
իւզըէ (մ)էոդորիտոս վէ Եպիփանիոս Հայ-
րապետէր՝ Հաղորդութիւն իւզէրինէ սէյ-
լէտիքլէրի գէման օնոլ էօյլէ՝ իսգիլահլէր ի-
լէ թա՛րիֆ էտէրլէր քի , եալընլըգ օնա իլ-
հագգ օլանլար օնլարը անկլայա պիլիւ :
Իմտի՝ իշպու մինվալի մէշուհ իւզըէ՝ գի-
տուն քիմնէլէր քէնտի եազտըգլարը թէ-
լիֆաթլարընտա ֆիքրլէրինի մախսուսէն
կիզլէտիքլէրի՝ թագտիրտէ՝ պիլիմ պու
սէյլէշտիյիմիզ՝ վէ օնլարտան պաշգա դայ-
րի մատտէլէրտէ օնլարըն եազտըգլարը պի-
զէ գարանլըգ վէ անկլաշըլմասը կիւճ օլ-
տուղունա թաճիւպ էթմէլի մի :

Գ. Հայրապետէրտէն պա՛ղըսընըն եազ-
տըգլարընը անկլամաղա օլան իշիւնճի-
միւշքիւլ՝ օնլարըն Տէփիսի չօգ օգումուշ
տտէմլէր օլմատըգլարընտան հասիլ օլույօր :
Պունտան՝ պէօյլէ օնլար ֆիքրլէրինի մախ-
սուսէն կիզլէմիշլէր տէյի՛լ իտի . իլլա օն-
լարը նասըլ պէյան էտէճէքլէրինի էյի
պիլմէզլէրիտի : Պու եիւզտէն Եպիփանիոս՝
պիր ա՛ղիզ վէ էյի տտէմ իքէն , քերակա-
նութիւն պիլմէտիյինտէն՝ քէնտի ֆիքրինի

աչըդ վէ նիղամ իւզըն սէօյլէ՛յէմէյօր :
 Սէ մեկնիչէրտէն պիր չօգ քիմնէ՛ օնու
 անկլամագտա օլան կիւճլիւքտէն շէքվա՛
 էտէյօրլար : Սուրբ շերոնիմոս էսքի
 շայրապետլէրտէն Ս իքթօրինոսնամ մու-
 սանիֆին հագգընտա տէյօր քի , “ ()՝ հա-
 գիգաթ գիտու թիւնտա նօգսան իտի իսէտէ՛
 գիտու թիւն արղուսունտա վէ խոյրիխահ-
 լըղընտա նօգսան տէյի՛լիտի ” . վէ պու-
 նուն իլէ կէօսթէրիր քի , էյէրչի պու շայ-
 րապետ աչըգ եաչմագ արղուսունտա՛ իտի
 իսէտէ , պունու իճրա էթմէյէ գուտրէթի
 եօղուտու : [ա]

Դ. շայրապետլէրտէն պա՛ղրլարընը անկ-
 լամագտա օլան ԿէօրԿիւնճի- միւշքիւլ
 պունտան հասիլ օլույօր քի , օլար թէլի-
 ֆաթլարընտա ղայէթ չօգ ճարտասանու-
 թիւն զիյնէթի վէ տրամաբանու թիւն ուս-
 թալըլը գուլլանըյօրլար : ()նլար՝ քէնտիլէ-
 րին ա՛ղիզ մատտէլէր իւզէրինէ եազտըգ-
 լարը թէլիֆաթլարընը՝ աիւնեազի ի՛լմ ի-
 լէ՛ թէվարիի շէհատէթլէրի իլէ՛ էճնէպի
 վէ փութփէրէսթլէրէ մախսուս օլան իադի-
 լահլէր իլէ տօլտուրտուլար . շէօյլէ՛ քի ,
 պայաղը պիր ատէմ օնլարըն մա՛նասընը
 անկլամաղա պօշունա՛ ճէհտ էտէ : Ին էս-
 քի Քրիստոնեալարըն եազտըլը դարզ պու

[ա] շերոնիմոս Ս՝ ալմաստ 84 Դէրլուտ :

տէյիլ իտի : 'Նիթէքիմ Ս'էթողիոս
 նամ Հայրապետ շէհատէթ էտիպ տէր .
 " Ս արդապետէր արթըգ թա'լիմ վեր-
 մէքտէ' տողրու վէ աչըգ վէ մէօճքէմ ու-
 սուլա ի'թիպար էթմէ յերէք , շիմտի' օնլա-
 րը տինկլէյէնլէրի խօշլանտըրմագ' վէ օն-
 լարտան էյի կէօյ իլէ գապուլ օլունմագ
 զըմնընտա պիր ճէհտէ տիւշտիւլէր . ա'յնի'
 ա'լիմիք իտտի'ասընտա օլան սօֆուլար կի-
 պի , քի օնլար' քէնտիլէրինի տինկլէյէնլէ-
 րին խօշլանմասը իլէ էմէքլէրինին իւճրէ-
 թինի ալմըշ սսյըպ' քէնտիլէրինի պէօյլէ
 ուճուղ պիր պահայա' սաթարլար : Սաքին
 գատիմ' վէ էսքի վարդապետէր պէօյլէ
 էթմէղլէրիտի . շիւնքի օնլարըն սէօզլէրի
 մուխթասար օլուպ' օլ կիւնլէրտէ օնլարըն
 զայրէթի' տինկլէյէնլէրի խօշլանտըրմաղա
 տէյիլ' իլլա ֆայիտէ' էթմէյէ իտի' " : (ն)
 Ս է եինէ Հայրապետէրտէն Վրիգորիոս
 'Նազիանցի հէման պոլ խուսուս իշիւն
 շէքվա էտէրէք' թէէսիւֆ վէ ֆասիհ լիսան
 իլէ տէր քի . " Պիր վագըթ վարըտը քի ,
 իշլէրիմիլ տիւզկիւն վէ սըրասընտա օլուպ'
 խօշ պիր հալտէ' իտիք : Ս է օ զէման'
 շիմտիքի ասիրտէ շու հէր եէրտէ մօտա օ-
 լան պօշ վէ պաղըլ աստուածաբանուլթիւն
 գարզը' հէր պիր եափմա ուսթալըգլար վէ

(ն) Ս'էլուպիոս Եպիփանիոս իլէ 64 :

լիսան զարիֆլիքլէրի իլէ պերապէր՝ (Իսպ-
պըն մանտրասըննա կիրմէյէ ասլա գօնմազը-
տը : () Լ կիւնլէրտէ աստուածաբանու-
թիւնտա եէնի դուհաֆ շէյլէր վէ ա՛ճայըպ
նէսնէլէր տինկլէմէսի եախօտ սէօյլէմէսի՝
խօգգապազըլըգ օյնամագ՝ վէ էլ չափուգ-
լուղու իլէ եուվարլագլարը խօգգանըն ալ-
թընտա սագլամաղըլա սէյիրճիլէրին կէօզ-
լէրինի ալտատան կէօզպայըճըլըղը կիպի
շէյլէ՛ր սայըլըրտը : Վ է պիլ ա՛քս՝ օ
զէման՝ պիր աչըգ անկլաշըլըր վէ մերտանէ
վէ սերպէսթ դարզ իլէ օլան սէօյլէյիշ էն
մագպուլ վէ բարեպաշտ դա՛րզ սայըլըրը-
տը : Վ քիւն շիմտի՝ կէվէզէլիքի՛լմ՝
սայըլըյօյր . վէ վագթըմըզը՝ պիր եէնի շէյ
տինկլէմէքտէն եա սէօյլէմէքտէն զայրի շէ-
յէ սարֆ էթմէյօրուզ ” : (ա) Վ է Է-
րոնիմոս տախի՝ Պամմաքիոսուն եազտըգլա-
րը թէլիֆաթլէր իչիւն տէր քի , օնլարը
անկլամաղա՝ պիր քիմնէյէ կէրէ՛ք տիր քի ,
տրամաբանութիւնուն հէփ օյոււն վէ ուս-
թալըգլարընա՝ վէ ճարտասանութիւնուն
ճիւմլէ պէօյիւք սէօզլէրինէ վէ եալտըզ
վէրմէլէրինէ աշնա՝ օլա : Վ է եինէ տէր
քի . Որոգինես՝ Տերտուղիանոս վէ Վիպրի-
անոս տախի՝ հէման՝ պո՛ւ ուսուլ իւզըէ
եազմըշլար տըր :

(ա) Վիքիգորիոս՝ Լազիանցի Մանասիո-
սուն իւլէրինէ Տէրհ :

Իմոյ թելիֆաթլարընտա պու գատար
 ուսթալըգ վէ ճարտասանական մուպալիզա
 իսթիմալ էտէն քիմնէլէրին եազտըգլարը
 շէյլէր գարանլըգ՝ վէ անկլաշըլմասը կիւճ
 օլաճաղը՝ հէր շիւպհէտէն խարիճ տիր :
 Ա է պու սէպէպտէն՝ պու մագուլէ գարան-
 լըգ վէ կիւճ անկլաշըլըր՝ վէ իմանըն կանո-
 նունա մուդապըգ կէթիրմէսի կիւճ օլան
 շէյլէրին վար օլտուղունու Աթին մուսա-
 նիֆլէրին տախի պիր չօղու իգրար վէ ի՛թ-
 րաֆ էտէրլէր : Ասքի մուսանիֆլէրին մա-
 նասընը անկլամասը պա՛ղը տէֆա՛ նէ՛ գա-
 տար կիւճ օլտուղունու էյի անկլամագ ի-
 շիւն՝ իշպու ժատտէնին խոսոսոսունտա վու-
 գուաթլէրտէն պիրինի իսպաթ իշիւն կէթի-
 րէլիմ : Սուրը Հերոնիմոս Եւստոքիանամ՝
 պիր խաթունւս մէքթուպ եազըպ՝ օնա՛ քէն-
 տինին տիւնեա ի՛լմինի խադտէն զիյատէ
 սէվտիյի իշիւն Ռապպըն օնու քէնտի հու-
 ղուրունա չաղըրըպ նիճէ գամշըգլար իլէ
 տէօյտիւլիւնիւ նագլ էտէր : Անտէն տէր
 քի . “ () անն է՛թմէ քի , պու՛ պաղը տէֆա՛
 պիղէ սըգլէթ վէրէն սերսէմ՝ խալալէր՝
 եախօտ պօշ տիւշլէր մագուլէսինտէն պիր
 շէյ իտի . պունա՛ օլ զէման շօլ էօնիւնտէ
 տուրտուղում տիվան՝ վէ օլ զէման շօլ
 հուղուրունտա տիթրէտիյիմ շէրա՛աթ ի-
 լէ անտ էտէրիմ քի , պու հէր նէ գատար
 կէրլէքիսէ , պէ՛ն տախի օ՛գատար պիր տա-

հա էջընթեքէյ տիւշմէյիմ : Սանտ
 թահգիգան տէրիմ քի , օլ զէման եէ-
 տիյիմ՝ վէ սօնկրա ույանտըղըմ վագըթմ-
 տա աճըսընը տույտուղում տայագտան
 պիւթիւն արգամը գափ գարա պուլտում :
 (Հէյըլէ քի , օնտան պէրու՝ էվվէլտէն
 փուլթիւրէսթլէրին ա՛լլիմլիյինէ վէրտի-
 յիմ մուհապպէթտէն՝ Վլահըն Վիթապ-
 լէրինէ չօգ զիյատէ մուհապպէթ էթմէքտէ-
 յիմ՝ : (Թ) (Հիմտի պուլնուլն՝ հէման սէօ-
 զիւ սէօզիւնէ անկլաշըլըպ հիչ պիր կիգլի
 մա՛նասը օ՛լմայաճաղընա քիմ շիւպհէ էտէ
 պիլիր : Վաքի խայրը . Սուրբ Հերոնիմոս
 քէնտիսի՝ Ռուֆինոս նամ քիմնէ իլէ միւճա-
 տէլէսինտէ տէր քի . պու եալընըզ պիր
 տիւշ իտի . վէ Ռուֆինոս օնու՝ տահա
 տիւնեա ի՛լմինի սէվմէսիյիլէ վա՛տընտա
 տուրմազ տէյիւ գապահաթլը չըգարմա-
 ղա իսթէմէյիլէ , Սուրբ Հերոնիմոս օ-
 նա ճէվապ վէրիւր քի . “ (Հու եէնի վէ
 իշիտիլմէմիշ ութանմազլըղըն դարզընա՛
 պագ . օ՛ պանա՛ գարշը հէման տիւշլէրիմի՛
 գապահաթ պուլմաղա իսթէյօր
 փէյղամպէրէրին սէօզլէրինի՛ իշիթսին .
 “ Տիւշլէրէ տիգգաթ է՛թմէն ” : Վնտէն՝
 վա՛տը պիր տիւշտէ օլմուշ օլտուղունտան

(Թ) Սուրբ Հերոնիմոս 21 Ֆրեւոպ Ե-ս-
 րոսիայէ :

օնու սագլամասը պօրճ տէյիլ տէյերէք՝ սէօղիւնիւ պիթիւրի : (ա) Շիմտի կերէք շերոնիմոս վէ կերէք շայրապետէրտէն զայրիլէրի տախի՝ Մլաճանի խորհուրդլարըն ի՛թիպարընա թարագգա վէրմէք՝ վէ խալգըն ի՛պատէթէ զայրէթինի արթըրմագ իչիւն պու կէօնէ ճարտասանական սանա՛թլարը գուլլանմատըգլարընա պիզի քիմ գանտըրա պիլի :

Ե . Պու էսքի քիթապլսրը անկլամագտա օլան պիր լէշէնճի միւլքիւլ պունտան իլէրի կէլիւ քի , շայրապետէրին պիր ա՛տէթի՛ վարըտը քի , պիր շէյի՛ եալընըզ բուղարէն մուգարրէր վէ սապիթ՝ եախօտ բուպարէն ինքեար էթմէյէ իսթէտիքլէրի զէման՝ օլ շէյի Գուրա՛ն մուգարրէր էտէրլէրիտի , եախօտ գադա՛ն ինքեար էտէրլէրիտի : Պու եիւզտէն Սուրբ շերոնիմոս Պիքիլիքտէ պիր մախսուս Փաղիլէթ վար իթիգատընա զաճիպ օլմասի իլէ՝ Սարկիոն նամ շերետիկոսուն շերետիկոսլուղունու գապուլ էթմիշ կիպի կէօրիւնիյօր , վէ էվլէնմէնին խուսուսունտա եազըպ՝ պու տէրէճէ պիր շէտիտ վէ սէրթ իսթիլաճ իլէ սէօլէյօր քի , " Իվլէնէն քիմսէ՛ լմէնէ՛ էքէր , վէ Փէսա՛տ պիչէճէք տիր " տէյօր : Եա՛նի

(ա) Սուրբ շեր . Բու՛ճիմոս Գուրը ճէվապ :

տէմէք իսթէյօր քի , օլ քիմսէ՝ քէնտինի
 պիր միւպարէք էօլիւմսիւզլիւքտէն մահ-
 րո՛ւմ գօր (ա) : Ա է պու պապտէ պու
 գատար սէրթ սէօյլէտիքտէն սօնկրա , պիր
 ղայրի մահալտէ տէր քի , “ () Լ խոսսոստա
 սէօյլէտիյիմիզ՝ գադան՝ սահիհ անկլաշըլ-
 մալը տէյիլ՝ իլլա եալընըզ էվլէնմէք իլէ
 պիքիրլիյի պիրի պիրինէ րուպարէն անկ-
 լաշըլմալը տըր ” : Իմտի Հայրապետէրին
 պէօյլէ պիր ա՛տէթի վար իտիյինի պիլէ-
 րէք , պա՛զըլարը՝ եէտինճի Վոդոմքուն
 Հայրապետէրի կիպի՝ օնլարըն եազտըգլա-
 րընա օնա՛ կէօրէ մա՛նա վէրտիլէր : Ա՛է-
 սէլա՝ Սուրբ Սկեբերան տէր քի , “ Լճիզ
 Վիթապլարըն վասիդասի իլէ Սուրբլարըն
 հուզուրունտա օլուպ օնլարը կէօրմէյէ՛
 նայիլ օլուրուզ . չիւն քի՝ պու վէճհիլէ
 էօնիմիւզէ գօտուղումոնզ պատկերլէր՝ օն-
 լարըն վիւճիւտլէրինին տէյիլ՝ իլլա ճան-
 լարըն պատկերլէրիտիր . զիրա օրատա սէօյ-
 լէնէն շէյլէր՝ օնլարըն ճանլարընըն պատ-
 կերլէրի տիր ” : Ա է եինէ՝ Լմիլիդքիոս
 տէր քի , “ Պիզիմ մէրամ ու տիգգաթըմըզ՝
 Սուրբլարըն սուրէթլէրինի պօյալար իլէ
 րէսմ՝ էթմէյէ տէյիլ տիր . զիրա պիզիմ՝
 պէօյլէ շէյէ իհթիաճըմըզ եօ՛գ տուր . իլ-

(ա) Սուրբ Հերոնիմոս , 1 խիւստ՝ Վա-
 ճէնիանոսու գարշը :

լա շունա՝ տիգգաթ . էտերիզ քի , օնլարը քենտիմիզէ ի՛ պրէթ դու թարագ վարքըմըզը՝ օնլարըն վարքընա վէ ա՛մէլ ու հարաքէթ-լէրինէ ույտուրալըմ՝ (ա) : Եւ տի եօգա-րըտա զիքր օլունան յոդովքուն Հայրա-պետէրինէ խօշ կէօրիւնտիւ քի , պու մի-սիլի սէօզլէրին հագգընա տէյէլէ՛ր քի , Հայրապետէր պունտա ըուպարէն սէջլէ-տիքլէրինտէն էօթիւրիւ օնլարըն պունոռն կիպի սէօզլէրի՝ Սուրբլարը քենտիմիզէ ի՛ պ-րէթ դու թմագ՝ օնլարըն պատկերլէրինի սագլամագտան պէյաթէ ֆայտալը՛տըր տէ-մէքտիր անկլաշըլմալը : Պու սուրէթտէ՛ պու ժողովքուն իշպու սիճիլինտէն հիշ տէյիլ իսէ պու գատար էջրէնիլիզ քի , Հայրապետէրին եազտըգլարընըն աշըգտա կէօրիւնէն մա՛նալարը՝ իհթիմալ քի օնլա-րըն ասըլ ֆիքրի տէյիլ տիր . վէ պունտան պու չըգար քի , օնլարըն թէլիֆաթլարը-նըն անկլաշըլմասը կիւճ տիւր . վէ միւճա-տէլէլէրիմիզտէ հէր պիրիմիզ քենտի մէն-ֆա՛աթընա գուլանմաղա իսթէտիյի օնլա-րըն եազտըգլարը շէյլէրին չօղու՝ պէքի գարշըմըզտա օլանըն ֆիքրինճէ անկլաշըլ-մալը տըր :

Գ . Հայրապետէրին եազտըգլարընըն տօղրու մա՛նասընը անկլամաղա ալլէնճը

(ա) Եէպինճի Ժողով . ա՛մէլէրի . 6 :

միւշքիւլ՝ օնլարըն իսթիմալ էթտիքլէրի տրամաբանութիւնուն նէվի նտէն իլէրի կէլիւր : () նլար պա՛ղը տէֆա՛ պիրի իլէ օլան միւճատէլէլէրինին հէրարէթի էսնասընտա՛

• մատտէտէ օնու եէնմէքտէն զայրի պիր շէյ տիւշիւնմէտիքլէրի էճիլտէն՝ պիր զայրի տին մատտէսի իւզէրինէ թաստիգ էտէլէք ա՛ճայըպ շէյլէ՛ր սէջլէրլէր : Եախօտ պիր եանղըշլըղը եէրէ երգմաղա սաւաշըլըգտն , կէօրիւնիւր քի՛ ա՛ճէլէ իլէ օնուն օ պիր ուճունտա օլան պիր զայրի եանղըշլըղա տիւշէրլէր : Ս է պուլ խուսուստա լժէոդորիտոս տէր քի , պուլ՝ պիր ուսթա պաղչէպանըն՝ պիր եանա տօղրու էյրի օլան ֆիտանը տօղրութմաղա իսթէտիյի վէման՝ օնու կէրիպ օ պիր եանա տօղրու էյտիյի՛ կիպի տիր (ւ) : Ս է Սուրբ Լ՝ թանասիոս տախի՛ Վփոնիսիոս Լ՝ ղէքսանդրացիյի՛ Հերետիկոսլուղա պէնկզէր պիր շէյ սէջլէտիյինէ մա՛ղուր սայարագ տէր քի , “ () պունու սէջլէտիյինտէ , քէնտի իմանընը իգրար էտէր կիպի՛ դարզի մուղլագ իլէ տէյիլ՝ իլա վագթի հաճէթտէ՛ եազմատա իտիյի քիմնէլէր իչիւն սէջլէմիշ տիր ” (բ) : Ս է Սուրբ Լ՝ արսեղ տա-

(ւ) լժէոդորիտոս 3 Պէտլուլէ 30 պապ :

(բ) Սուրբ Լ՝ Թանասիոս Վփոնիսիոս Լ՝ ղէքսանդրացիին իմանը իւզէրինէ :

իսի՝ Գրիգորիոս Կեսարացիինն Երրորդ-
դուլթիւն ի՛ թիգատը իւզէրինէ ուղղա-
փառլոյա զըստ պիր շէյ սէօյլէտիյինէ պու
գայիտէի մէզքիւրէյէ իմ՛ թիսալէն՝ եանի
իտարէ եօլու (χατ' οἰκονομίαν) եախօտ րու-
պարէն սէօյլէտի տէյերէք օնու մա՛ղուր
սայար , վէ տէր . " ()՝ պու շէյի ի՛ թիգատ
իւզէրինէ թալիմ՝ վէրէրէք սէօյլէ՛մէտի .
յլլա միւճատէլէ հէրարէթի էսնասընտա
պունու աղզընտան գաչըրմըշ տըր " (ւն) :
Իմտի Հայրապետէրին պու միսլիւի եազ-
տըզլարը շէյլէրի տօղըու թարթըպ էօլլմէ-
տինի արզուլէ՛ր իսէք , պունու սիւալ էթ-
մէլիյիզ քի , օլ հագգընտա սէօյլէտիյի-
միզ եախօտ միւլհազա էթտիյիմիզ շէյի
սէօյլէյէն Հայրապետ՝ օնու սէօյլէտիյի
զէման նէյէ՛ գարշը սէօյլէրքէն տէմիշտիր :
Նիճէ պիր քարոզիչ դամա՛քեարլըղա գար-
շը սէօյլէտիյի՛ զէման՝ կէօրիւնիւր քի ,
միւսրիւֆլիւյիւ մէտհ էտէր , վէ միւսրիւֆ-
լիւյէ գարշը սէօյլէտիյի զէման կէօրիւնիւր
քի , դամա՛քեարլըղը՝ մէտհ էտէր . այնի
պունուն կիպի պիր Հայրապետ տախի Լ-
րիոսականլարա գարշը Վրիստոսուն Լ-
լահըղը իւզէրինէ սէօյլէտիյինտէ , կէօրիւ-
նիւր քի , Սապելիան հերետիկոպուղունա
օպիմըշ , վէ Սապելիանլարա գարշը Վր-

(ւն) Սուրբ Բարսէղ , 64 հերթուպ :

րիստոսուն Լ՛լաՏըղը իւզէրինէ սէջլէտի-
յի զէման՝ կէօրիւնիւր քի , Լ՛րիոսական
Տերետիկոսլուղունա սափմըշ տրր :

Ս է եինէ Սուրբ Լ՛թանասիոս Վրիս-
տոս Լ՛ֆէնտիմիզին իբի բնուծիւնունուն
Փարգը իւզէրինէ պիր տետրակ եազմըշ
տրր : Պիր քիմնէ պու տետրակըն սալթ
իլք դարաֆընը օգույաճագ օլսա , զանն է-
տէճէք քի , պիր Լ՛եստորականտան եազըլ-
մըշ տրր . լաքին օնուն սօնկ դարաֆը՝ պիւ-
ծիւն պիւծիւնէ Լ՛եստորական ի՛թիգա-
տընա զը՛տ տրր : Լ՛յէր պու թէլիֆաթըն
սօնկլաքի դարաֆը զայպ օլմուշ օլսայը-
տը , օնա պագարագ՝ պիրի Սուրբ Լ՛թա-
նասիոսու Լ՛եստորական զանն էտէճէյիտի
(իւ) : Պու խուսուստա զայրի էօրնէք կէ-
ծիրմէզտէն՝ տէյէ պիլիւրիզ քի , Հայրա-
պետէր թա՛լիմ խուսուսունտա սէջլէտիք-
լէրի զէման , պիր եանտան կէմի չաթաճագ
գայալը գօլայ կէօրէ պիլիպ՝ օ պիր եանտան
օլանը ապա Փարգ էտէմէտիքլէրինտէն , կէ
միյի օնուն իւզէրինէ օղըատրր կիպի՝ լիսան
իլէ՝ պիլմէյէրէք պիր պաղըլ իթիգատ իգ-
րարընա տիւշմէլէրի էմրի մուգարէր տիր :
Պու սուրէթտէ էսքի մուսանիֆլէրին իշպու

(իւ) Լ՛թանասիոսուն ճիւղէ լէլէֆաթընըն
1627 Վարդապէ պատա օղանաշ ճիւղադը-
նան 2 ճիւղընէ պագ :

միւճատէլէլէրի արասընտա սէջլէտիքլէրինի
անկլամաղա նէ գատար միւճազա վէ տիգ-
գաթ վէ ա'գլ ու իտրաքէ միւճթաճ օլտու-
ղումուզու կէօրտիւյիւմիւզ թագտիրտէ ,
քէնտիսէօզիւմիւզիւ սապիթ էթմէք իչիւն՝
օնլարըն պիրինտէն պէլքի օլ դէմանըն պազը
հերետիկոսլարընա գարշը դաֆլէթ իլէ աղ-
պընտան դաշմըշ պիր իքի սէօզ պուլուպ
շէհատէթէ կէթիրմէյէ հագգըմըզ վաճ
մը : Ա' է շիմտի պիզիմ՝ միւճատէլէ էթ-
մէտէ օլտուղումուզ՝ լաքին օնլարըն միւճա-
տէլէ էթմիշ տէյիլ իտիքլէրի մատտէլէրին
իւղէրինէ պու սէօզլէրի՝ կէօյա օնլարըն
ի'թիգատընը պէյան էտէր կիպի՝ շէհատէ-
թէ կէթիրէ պիլի'րմիյիլ :

է . Ա' քին իշպու պապտէ զիքր էտէճէ-
յիմ ճիւմլէ միւշքիւլէրին ա'պըլ պու
տուր քի , պիզ շիմտի պազը լուդէթլէրի
շայրապետլէրին օ զէման օնլարա վէրտի-
յի մա'նատան ֆարգլը մա'նա իլէ գուլա-
նըրըզ : Ա'երէք Եկեղեցիտէ վէ կերէք
մէմլէքէթ վէ փատիշահլըգտա՝ օ զէմանտէն
պերու հէր շէյին եիւզիւ թէպտիլ օլմագ-
տա տըր . վէ էլպէթթէ՝ պիզ գուլանտըղը-
մըզ լուղէթլէրի՝ շայրապետլէրին օ զէման
անկլատըղը մա'նատէն ֆարգլը պիր մա'նա
իլէ անկլարըզ : () զէմանըն կրթութիւ-
նու հա'նի . Ա' կրտութիւնուն վէ շա-
ղորդու թիւնուն օլ սըրր ալինլէրի հա'նի .

Եւ էսքի զէմանըն եկեղեցական ձեռնադրել
 էթմէտէ օլան ատէթլէր՝ վէ պունուն էմ-
 սալի շէյլէր հաճնի : Իսքի քիթապլարըն
 իչինտէ էօյլէ ա՛տէթլէրին զիքրի պուլու-
 նույօր քի, շիմտի ճիւմլէ Եկեղեցիլէրտէն
 թէրք օլունուպ գուլանըլմազլար : Վա-
 փա՛ Պատրիարք՝ Վահանայ՝ Սարկաւազ՝
 Պատարազ՝ Սահացու կիւնահ՝ Խոստո-
 վանութիւն՝ Լպաշխարութիւն՝ Թողու-
 թիւն վէ պունուն կիպի հալա Եկեղեցի-
 լէրտէ գուլանըլըր լուղէթլէրին իսթիմա՛-
 լի պագի գալմըշ տըր . լաքին պիզիմ՝ պու-
 լուղէթլէրէ վէրտիյիմիզ մա՛նա Հայրա-
 պետլէրին վէրտիյի մա՛նատան՝ պիզիմ՝ պու-
 եաշատըղըմըզ տէհր օնլարըն եաշատըղը
 տէհրտէն ուկազ օլտուղու գատար ուղազ
 տըր : Ա է ա՛յնի պունուն կիպի պիր մէմ-
 լէքէթտէ պա՛ղը մանսուպլարըն կէօրէճէք
 մասլահաթը պիլ քիւլլիյէ թէպտիլ օլու-
 նույօր իսէտէ, օլ մանսուպուն էսքի ատը
 գալմըյօր . պու տաիի օնուն կիպի տիր :
 Սէսէլա՛ պիր էսքի քիթապտա՛ Վափա լու-
 ղէթինէ ռասթ կէլիրիզ, վէ անիտէ շիմտի-
 քի ա՛սիրտէ ընդհանրական հէօքիւմէթ
 իտտիա՛սընտա օլան Հռովմայ Եկեղեցիսի-
 նին Պաշընը խադըրմըզա կէթիրիրիզ . լա-
 քին օլ տէվրտէ պու լուղէթ իլէ՛ պիր սատէ
 Եպիսկոպոս եախօտ պիր քահանայ անկա-
 շըլըրըտը : Եինէ՛ էսքի մաւսանիֆլէրին թէ-

լիֆաթլարընտա՝ խոստովանանք լուղէթինի
օգուտուղումուղտա՝ շիմտիքի ասիրտէ հէր
քէս քէնտի ինանտըղը խոստովանանքտան
ղայրի պիր շէյ անկլամազ : Ա է հաքէզա
պիր չօգ ղայրի լուղէթէրէ՝ տախի պու
մինվալ իւղըէ մա՛նա վէրիւրիղ : Հիւլա-
սէի քէլամ՝ շիմտի արամըղտա միւճատէլէ
օլմագտա օլան մատտէլէրին խուսուսունտա
էսքի զէմանտէ Եկեղեցիին ի՛թիգատը նէ
իտիյինի Հայրապետէրտէն պուլուպ պէ-
յան էթմէսի՝ խալգըն գըյաս էտէ պիլտի-
յի գատար գօլայ տէյիլտիր :

ԵԼԹՎՆԱՂԻ ՊԵՊ :

ՍԼԹԸՆՃԸ ՍԵՊԵՊ :

Չիւնի շայրապետէր չոգ Կեֆա՝ չեւորե-
լէրն Եաղարդը Լեֆսիւրէր Կե շայրի չիսեւե-
րն Լեւեֆաւարդն Կեմն՝ Կալարնը Վեր-
ճեւերէ՝ օնարնը Կեյ Վէ Ելեգատիւ-
րնն Եաղարդը՝ Եալօր Կեւաւեւե-
Եաւաւարդն չեւորի Կո-րհանարդն
Վեւանեւ Վերճեւ նիւեւեւ Եւ Կո-
րհարդն Կեւորիւրնն Կիւն-
Եւեւեւ Եւ Եալարդ Կաւ Կեւա-
Եւ Եւ չեւորի Կեյ Կո- Ելեգատի-
ւարնը Եւեւեւիւ՝ չեւորիւ-
րնն Եաւաւարդ Եւ Եւ Եւ-
Եւրն՝ Կեւեւեւեւ :

Շայրապետէրն Թեւեֆաթլարը՝ չօղուն-
ճա իւշ նեվ՝ օլուպ՝ Թեֆսիւրլէր՝ քա-
րողար Վէ Տերետիկոսլար իլէ մուճատեւ-
լէ՝ր տիր : Պու նե՝ վին իքիսի՝ Եա՛նի
Թեֆսիւրլէր Վէ քարողար՝ Վիյնեթլէր վա-
սիդասի իլէ , Վէ Տերետիկոսլար իլէ միւճա-
տեւեւէր մուպալիղալէր վասիդասի իլէ նիճե
անկլաշըմասը կիւճ օլմուշ օլտուգլարնը
կէօրտիւք : Լաքին տեյեւիմ քի , պու

կիւճիւքէրին հեփիսինի տէֆ' էթսէք ,
պուշլարտան զայրի կիւճիւքէր եօգմու :
| : վվէթ' վա'ր տըր : Պու պապըն իւզէրին-
տէ զիրօր օլունան' եանի Հայրապետէրին
թէլիֆաթլարընտա չօգ տէֆա' օնլարըն
ինանմատըգլարը շէյլէր պուլունտուղու'
պու խուսուստա պիր պէօյիք կիւճիւք
տիւր :

Հայրապետէր չօգ տէֆա' ասըլ քէնտի
ի' թիգատ վէ ըէյլէրինի սէօյլէյէճէք եէր-
տէ' զայրի քիմսէլէրին նիզա'լը ըէյլէրինի'
սէօյլէրլէր : Պու վէճհիլէ Սուրբ Հերոնի-
մոս տէրքի , Լ'զիզ'Բիթապլարըն պիր մեկ-
նիչի' " | : յայրի քիմսէլէրին տիւրլիւ տիւրլիւ
ըէյլէրինի պէյան էտէր , վէ տէրքի , ու-
"էօլէրէ ու' դէլարը ուէօյլէ' վէ ու' դէլարը
շէօյլէ' Խ'նա վէրիլ . . . շէօյլէ' քի , օգույան
ա'րիֆ քիմսէ' էօնիւնէ տիւրլիւ տիւրլիւ
մա'նալարը գօմաղըլա , չօգ զայրի քիմսէլէ-
րին իհթիմալ' վէ իհթիմալ օլմայան ըէյլէ-
րի'ի օշուտուգտան սօնկրա , օնլարտան էն
էյիսի հանկըսը օլտուղունու քէնտիսի գա-
րար վէրմէյէ գատիր օլա " : | է եինէ տէր
քի . " | : եկնիլէրին ա'տէթի' պու տուր
քի , քէնտի թէֆսիրլէրինտէ' ըասթ կէլմիշ
իտիքլէրի տիւրլիւ տիւրլիւ ըէյլէրի եազըպ'
թէֆսիր էթտիքլէրի մահալին իւզէրին'
կերէք քէնտիլէրին վէ կերէք զայրիլէր ,
գըյաա ու գարարլէրինի պէյան էտէլէր "

(ա) : Իմտի պէր մահալին իւզէրինէ վերի-
լէն սէջլէ գարմա գարըջդ տիւրլիւ տիւր-
լիւ ըէյլէրին իչինտէ՝ էյիսի հանկըսը՝ վէ
քէօթիւսիւ հանկըսը՝ եախօտ Սուրբ Հե-
րոնիմոսունքի հանկըսը վէ ղայրի քիմսէլէ-
րինքի հանկըսը օլտուղունու ֆարգ էթմէ-
յէ նաւըլ գատըր օլալմ :

Պու թագտիրտէ՝ էյէր Սուրբ Հերոնի-
մոս վէ պու մեկնիչլէրին գալանլարը՝ պիզէ
սալթ բարեպաշտ վէ ուղղափառ քիմսէլէրին
ըէյ ու իթիգատընը վէրմիշ օլսալարըտը ,
պու գարըջդըգտան չօգ գօրգաճագ պիր
եէրիմիզ գալմազըտը . զիրա էյէր ըէյ է-
յի իսէ , քիմիս օլտուղունու պիլմէք ազ
ֆայիտէ էտէր : Լաքին օնլար էջլէ էթ-
մէմիւլէր տիր . իլլա պէր աքս՝ քէնտի թէֆ-
սիրլէրինի հէր տֆլըլիւ անմիտ՝ վէ պա՛զը
տէֆա թէհլիքէլի ըէյլէր իլէ տօլտուքմուշ-
լար տըր , վէ չօգ քէրրէ օնլարը շիւպհէլի
քիմսէլէրին թէլիֆաթլարընտան ալլա՛ օն-
լարըն ասլարընը պիլէ զիքը էթմէզլէր :
Պու մինալալ իւզըէ Սուրբ Հերոնիմոս պի-
զէ տէ՛ր քի , օնուն քէնաքի թէֆսիրլէրի՝
'Վիգիմոս' Էպողինարիս վէ Որոգինէս կի-
պի քիմսէլէրին վէրտիյի մա՛նալէր իլէ գա-
րըջդ եափըլմըշ տըր , քի պու զիքը օլաւնան

(ա) Սուրբ Հերոնիմոսուն Պատմադաստ
Տէրլուպ, վէ Ռոմիոսոս Գարըջ Ճէվապ :

քիմսէլէրի օ զէման պիւթիւն Եկեղեցի միւ-
նասիպէթսիզ ի' թիգատլարը իչիւն գապա-
հաթը՝ սայմըջտը : Սուրբ Հերոնիմոս
Որոգինէս իչիւն տէմիշիտի քի , “ () Եկե-
ղեցիսին խորհուրդլարընը՝ քէնտի զիւիւ-
միսճէ անկլամըջտը ” (Կ) : Ա է պէջլէ ի-
քէն , Լուֆինոս նամ' քիմսէյի՝ Որոգինէսիս
զէհիրինի Լաթինճէյէ թէրճիւմէ էթտիյի
իչիւն գապահաթը չոգարոյօր տա՝ քէն-
տիսի՝ քէնտի թէֆսիլէրինի Որոգինէսիս
րէյլէրի իլէ տօլտուրուպ՝ օնտան կէթիւ-
տիյի զէհիր իչիւն հիչ պիր փանզէհիր
թէտարիքի կէօրմէյօր : Հայրապետլէր-
տէն զայրիլէրի տալիի եազտըգլարը թէլի-
ֆաթլարընը՝ զայրի մուսանիֆլէրտէն մատ-
տէ ալըպ՝ հէման տօլտուրուրլար՝ տօլտու-
րուրլար , վէ նէրէտէն ալտըգլարընը հիչ
ասլա սէյլէմէղէր . վէ սէն օնլարը օգու-
տուղուն զէման զանն էտէրսին քի , քէնտի
թէլիֆաթլարընըն իչինէ տիշարտան կէ-
թիւտիքլէրի հերետիկոս ի' թիգատլէրինէ
րիզա՝ վէրիլէր : Սուրբ Լամբրոսիոս քէն-
տի թէլիֆաթլարընըն իչինէ Սուրբ Լաւ-
սեղին թէլիֆաթլէրինտէն նէչէ սաղըրլար՝
էվվէթ՝ նէչէ սահիֆէլէր կէթիւրիյօր . Լա-
րին պիրինտէ պիլէ օնուն ատընը զիքը
էթտիյի խաղըրմա կէլմէզ :

(Կ) Սուրբ Հերոնիմոս Եսայիա ի-գլէրինէ
Եւֆրի : Որոգինէս ի-գլէրինէ Դուգապէմէ :

Հայրապետէր զայրի քիմսէլէրին ըէյ
ու ի' թիգատէրինի' քէնտիլէրի տախի հէ-
ման օ' ի' թիգատտէ կիպի թագրիր էտէր-
լէր . վէ էջլէ իքէն , եինէ օնլարըն էյլի-
յինէ քէֆիլ օլմազլար : Ս'էսէլա' Սուրբ
Հերոնիմոս' Պողոս Ն'ռաքեալըն Վաղատա-
ցիլէրէ մէքթուպունուն Պետրոս Ն'ռաքեա-
լը թէքտիր էթտիյինի զիքր էտէն խանէնին
թէֆսիրինտէ տէ'ր քի , Պողոս' Պետրոս
Ն'ռաքեալը գապաշաթլը զանն էթմէտի .
լաքին օնու' դաիֆէլէրին տաշա էյի մա' -
մուր օլմալարը' իչիւն թէքտիր էյլէտի :
Պու խուսուստա Սուրբ () գոստինոս օնա
եազըպ տէր քի , “ () նուն պու էթտիյի
թէֆսիրէ ըիզա վէրէմէզ ” : Սուրբ Հերո-
նիմոս պունա ճէվապընտա տէ'ր քի , “ Պէ-
նիմ պու թէֆսիրիմտէ պուլունան հէր պիր
շէյէ քէֆիլ օլմամ ” : Ն'տէն սօնկրա օլ
թէֆսիրին մուգատէմէսինի զիքր էտէր ,
քի օրատա' Որոգինէսին (Թ)ոգորոսուն վէ
հերեաիկոս Ն'ղէքսանդրոսուն վէ զայրիլէ-
րին առլարընը անկորգտան սօնկրա տէր .
“ Ն'ղգ աչըգ տօղրուսունու սէջլէյինճէ ,
պու մուսանիֆլէրին ճիւմլէսինի օգոյուպ'
ֆիքրիմտէ օնլարըն եազարգլարընտան էլիմ'
տէն կէլտիյի դատար ճէմ' էյլէտիմ . վէ
չափուճագ պիր եազըճը չաղըրպ օնա'
կէրէք պէնիմ' քէնտի ֆիքրիմի' կէրէք օ
զայրի քիմսէլէրին ֆիքրիլէրինի' օնլարըն

սրբա վէ թէրթիպլէրի վէ պապը քերրէ սէօզլէրի վէ պէլքի օնլարըն մա'նասը խաղ-րըմտա տէյիլ իքէն սէյլէտիմ , վէ • եազտը'' (ւ) : Պոլնտան սօնկրա Սուրբ () գոստինոսա տէօնիւպ տէ'ր քի . " Լէյեր թէֆսիրիմտէ պէհանէ պուլաճագ պիր շէյ պուլաճագ օլը'լրսան , ի'լմին իլէ տահա' է-յի օլուր քի , օլ Եոլնանի մոլսանիֆլէրին քիթապլարընա' պագասըն , վէ պէնիմ' օլ եազտըղըմ' օնլարտա պուլոլնո'լրմոլ պուլ-լոլնմազմը կէօրէսին . վէ էյեր օնոլ օրա-տա պուլլամազ իսէն , օ' զէման օնոլ' պէ-նիմ քէնտի քէյ ոլ իթիգա'տի մախսոլսէմ' տէյիլ րէտտ էյլէ'' (բ) : (Դիմտի պու-նոլն' թէֆսիր եազմաղա պիր փէք ա'ճայրպ ոլսոլ օլտոլղոլնոլ քիմ' կէօրմէզ : Պոլ մոլսանիֆլէրտէն իսթիխրաճ էթտիյինի տօղըո'լմոլ էթտի աէյիլ' պիզի շիւպհէտէ' պրաղըյօր . պոլ մոլսանիֆլէր քիմ' տիր տէյի պիզի շիւպհէտէ' գօյօր . (վէ պոլ մոլսանիֆլէրին թէլիֆաթլարը պէլքի շիմ-տի զայ օլմոլշլար սըր .) սէյլէտիյի' քէն-տի քէյ ոլ ի'թիգա'տի մախսոլսէսիմ' եօխ-սա պիր հերետիկոսոլն իթիգատըմը տէյի պիզի շիւպհէտէ պրաղըյօր . վէ զպրի մոլսանիֆլէրտէն իսթիխրաճ էթտիյինի

(ւ) Լէրոնինոս () գոստինոսա Ռէֆլուպ 89 :

(բ) Ենիէ պալտաթէ զէք օլոլնան մաղալրէ :

քէնտիսի ինանըյօրմու ինանմայօրմու պի-
զի շիւպհէտէ՛ գօյօր :

Իմտի պունտան՝ էյի անկլաշըլը՛ր քի ,
կէրէք Սուրբ Հերոնիմոս վէ կէրէք սսյըր
Հայրապետէր՝ եազտըգլարը թէֆսիրլէր-
տէն՝ նէ ի՛թիգատտէ օլուպ նէ՛ ինանտըգ-
լարընը թաճմին էթմէսի գօլայ տէյիլ տիր .
վէ պունտան պէօյլէ՛ շիմտիքի միւճատէլէ-
լէրիմիզտէ՛ պիր դարաֆտան եա օ պիր դա-
քաֆտան կէթիրիլէն շէհատէթլէրին ֆայ-
տասը փէք անղ տըր : Պու էճիլտէն Վա-
թօլիքլէր իլէ Բեւտարանականլարըն արա-
սընտա օլան միւճատէլէլէրտէ կէօրիւրիւզ
քի , էյէր պիր մատտէնին իւզէրինտէ պիր
Բեւտարանական պիր Հայրապետտէն շէ-
հատէթ կէթիրէճէք օլո՛ւրսա , Վաթօլիք
տէր քի , “ Հայ հայ՝ պու խուսուստա օ
Հայրապետ զայրիլէրին րէյ ու ի՛թիգա-
տընը սէօյլէյօր , քէնտի րէյինի սէօյլէ՛մէ-
յօր ” : Ս՛էսէլա՝ Հին Վտակարանըն քի-
թապլարը գա՛չ օլտուղունու իսպաթ էթ-
մէք իչիւն Սուրբ Հիլարիոն Հայրապետ-
տէն շէհատէթ կէթիրիլտիյի թագտիրտէ ,
ճէվապ վէրիլիյօր քի , “ Պու՛ Սուրբ Հի-
լարիոնուն քէնտի րէյ ու ի՛թիգատը տէ-
յիլ տիր , իլա Որիգինէսին զի՛ւիւմի տիր .
զիրա՛ Սուրբ Հերոնիմոս տէ՛մէտիմի քի ,
Սուրբ Հիլարիոն քէնտի մեկնութիւնլա-
րընըն չօղունու՛ Որոգինէսին թէլիֆաթ-

լարնտան թերճիւմէ եթմիշ տիր ” : Ս ե
պուլ պէջլէ՛ իքէն պու մահալտէ Սուրբ
Հիւարիոն Սրոգինէսին ատընը՝ պիւէ զիքը
էթմէմիշտիր : Պունտան անկլաշըլըր քի ,
պէջլէ պիր քիթապտա քիմի՛ն ըէյինի օ-
գուտուղումուղու պի՛լմէտիյիմիզ իչիւն
միւճատէլէլէրիմիզտէ տախի օնու պիր դա-
րաֆտան եա օ պիր դարաֆտան շէհա-
տէթէ կէթիրէ՛մէզիզ :

(Հիմտի պունո՛ւ սիւալ էտէլիմ . Հայ-
րապետէրին խորպլարընպա պուլտուղու-
մուղ շէյլէրին ճիւմլէսի՛ տայիմա օնլա-
րըն սահիճ ըէյ ու իթիգատլէրի տիր
տէյէ պիլի՛րմիյիզ : Այէր պիր եէր-
տէ՛ կէրչէքտէն զայրի պիր շէյ սէյ-
լէտիլէր զանն օլունա պիլիւսէ , պուրա-
ճրգտա հէր հալտէ կէրչէք վէ սահիճ օլա-
նը՝ սէյլէմիշլէր տէյիւ տիւշիւնմէլիյիզ :
Աքին էյէր Աթին Աարգինալը Փերրո-
նուն շէհատէթինէ ինանմալը՝ իսէք , պու
մատտէտէ տախի՛ տէյիլ քի եալընըզ կէր-
չէքլիյի սագլատըլար , իլլա պա՛ղը տէֆա
քէնտիլէրին ինանմատըզլարը շէյլէ՛ր տէ
սէյլէտիլէր : Աարգինալի մէզքիււր տէր
քի , Հայրապետէր Վրիսթիանլարա խոր-
հուրդլարըն իւղէրինէ քարողել էթտիքլէ-
րի՛ զէման՝ հէնուլ տահա մկըրտել օլմա-
մըշ տին թա՛լիմի ալթընտա օլան քիմսէլէր-
տէն ճէմիյէթտէ պուլունտուղու վազըթ՝
Լստուաճաշունչուն օլ իւղէրինէ քարողել

էթտիքլէրի գըդա՛յը պիրազ էյրի՛ սէօյլէրէ
լէրիտի , վէ տօղըո՛ւ տօղըույա մա՛նասընը
վէրէճէք եէրտէ՛ օնա պիր գափալը մա՛նա
վէրիլլէրիտի (ա) . շէօյլէ քի դապիաթտէն
ա՛րիզ օլան՝ օնլարըն շէյ էօյրէ՛մէք
արգըլլարընը պիրազ իսքեաթ էտէլէր :
Պոլ եիւզտէն՝ տէյօր մէզքիւր լյարդինալ՝
“ () ուրբ () գոստինոսուն իշպու սէօզլէրի՛
օնուն սահիհ ըէյ ու ի՛թիգատընը պէյան
էթմէզլէր : () էսէլա օ տէր քի , Վ՛րիս-
տոսա ինանմագ՝ է՛օմիւր էքմէյինտէն եէ-
մէք տիր ” : () է եինէ՛ “ () նա ինանան օ
էքմէքտէն եէր , վէ կէօրիւնմէզ պիր դարզ
իլէ օնտան պէսլէնիր , չիւն քի օլ քիմնէ՛
կէօրիւնմէզ դարզ իլէ թէքրար սօղմո՛ւշ
տուր ” : () է եինէ՛ “ Պոլ էքմէքտէն հէր
քիմ՝ եէ՛րսէ , էպէտէն էօ՛լմէյէճէք տիր .
լաքին պու՛ խորհուրդուն գուվվէթ , վէ
խասսիյէթինէ կէօրէ վէ տէյիլ կէօզէ
կէօրիւնէնէ՛ կէօրէ օնտան եէյէն իչիւն
անկլաշըլմալըտըր , օնտան՝ տէրունի վէ տէ-
յիլ դաշըէվի պիր դարզ իլէ եէյէն իչիւն՝
օնտան՝ եիւրէյի իլէ եէյէն վէ տէյիլ տիշ-
լէրի իլէ չիյնէյէն իչիւն անկլաշըլմալը
տըր ” : Պալատէ զիքր օլունան լյարդի-
նալ Վէրրոնուն իտտիաւսը պո՛ւ քի , “ () ուրբ

(ա) Լյարդինալ Վիւրրոն . Լ իլիւրիա իւ-
զլէրինէ չիլապ . 1 . Պապ 10 . Վէ 24 . 15 :

() գոստինոս հէփ պու մահալէրտէ՝ սահիհ
 ֆիքրինի պէյան էթմէյերէք՝ թէֆսիր էթ-
 տիյի Վստուածաշունչ սէօզլէրինին մանա-
 սընը գափալը՝ կէշմիշ տիր շէօյլէ քի օնու
 տինկէյէն տահա մկրրտու թիւն վասիդասի
 իլէ Եկեղեցիյէ կիրմէմիշ տին թա՛լիմի
 ալթընտա քիմսէլէրին կէօզլէրի՝ էօնիւնէ
 պիր տիւման շէքէ ” : Վ է մինվալի մէշ-
 րուհ իւզըէ իշպու Վարդինալ՝ Հաղորդու-
 թիւն իւզէրինէ եաղտըղը տետրակտա՝ պէշ-
 քի իյիւմի պէշ քէրրէ՝ Հայրապետէրին
 պիր գաշընը՝ քէնտիլէրին սահիհան րէյ ու
 ի՛թիգատլէրի օլմայան շէյլէր սէօյլէտիլէր
 տէյիւ գապահաթլը՝ չըգարըյօր : Հիմ-
 տի պիզ պու Վարդինալըն շէրհ վէրմէյէ
 գուլլանտըղը ուսուլ տօղըու տուր տէմէ-
 ղիզ : անճագ պունոլ տէրիզ քի , Էյեբ
 րօզլո՛ւ իսէ՛ աշիքեար կէօրիւնիւր քի ,
 Հայրապետէրին սահիհ րէյ ու ի՛թի-
 գատլէրինի պիլմէսի ղայէթ կիւճ վէ միւշ-
 քիւլ տիւր , վէ Վաթինլէր ղայրի քիլիսէլէր-
 տէն օլան Վրիստոնեալարա՝ գարշը Հայ-
 րապետէրին քիթապլարընտան շէհատէթ-
 լէր կէթիրտիքլէրի՝ զէման՝ օնլար տալիս
 պու Վարդինալըն ուսուլունու գուլլանա-
 րագ տէյէ պիլիւրլէ՛ր քի , պու Հայրապետ
 պու շէյի իրարէ Էօլունաթ եախօտ պիւ-
 թիւն ֆիքրինի կէօսթէրմէմէք նիյէթի իլէ
 սէօյլէմիշ՝ վէ հէբ հալպէ սահիհ տէյի սէօյ-
 լէմէմիշ տիր :

Ե խմտի Հայրապետներին իւշիւնճիւնէ վ՛ թէյիֆաթլարընա՝ եա՛նի Եէհուաի-րէր իլէ՝ Վուլթիէրէսթլէր իլէ վէ Հերետիկոսլար իլէ Քաաթէլէլէրինէ՝ կէլէլիմ՝, վէ սօրալը՝մ քի, Հայրապետներ պուռնտա՝ տախի րէյ ու ի՛ թիգատլէրինի սագլատըլա՛ր մը, եախօտ քէնտիլէրին ինանմատըղը շէյլէր սէյլէտիլէր մի : Պուրաճըգտա՝ օնլարըն տէյիլ եալընըղ իշլէրինէ եարամայան շէյլէրի կիղէտիլէրինի՛ իլա քէնտիլէրին ինանմատըղարը շէյլէրի տախի թագտիմ՝ էթտիլէրինի՛ քէնտի իգրարլարընտան իսպաթ էտէճէյիլ :

Ս է էվվէլա՝ Սուրը Հերոնիմոստուն պուխուսոլստա նէ րուհ իլէ ա՛մէլ վէ հարաքէթ էթտիյինին քէնտի աղըղ իգրարը՛ը տինկլէյէլիմ՝, քի տէր . “ Պէրապէր էյրէնտիք քի, սէյլէմէնին պիր գաշ թիւրլիւսիւ վար . վէ օնլարըն արասընտա միւճատէլէ էտէրէք՝ (եա՛նի γρυπαστικῶς) սէյլէմէք իլէ թա՛լիմ վէրէրէք (եա՛նի δογματικῶς) սէյլէմէնին արասընտա չօգ ֆա՛րգ օլուպ պիրի պիրինէ հիշ պէնկզէմէղ իքի շէյտիր : Ս՝ իւճատէլէ էթմէքտէ սէրպէսթ սէյլէնիր, վէ պիր խասիմէ ճէվապ վէրիլիրքէն, պիր քէրրէ պի՛ր շէյ՝ վէ պաշգաքէրրէ պիր դայրի շէյ սէյլէյէրէք՝ առէմ իսթէտիյի՛ կիպի պահս էտէ պիլիր, էքմէք կէօսթէրիպ էլինտէ պիր դաշ սագլայա պի-

լիր : Լաքին թա'լիմ վերերէք սէջլէ'ր-
քէն , պիր աչըգ անն՝ վէ հիւնէր ու մա' -
րիֆէթ լազըմ տըր : Պոռնլարըն պիրին-
տէ ճէնքլէշմէք՝ վէ օ պիրինտէ էջրէթմէք
հէրէք տիր . . . Պղատոն՝ լծէոփրասոս՝
Վսենոփոն Մրիստոտէլ կիպի ֆէյլօսօֆ-
լարը՝ օգու քի , ճիւմլէսի Սոկրատէստէն՝
պիրի պիր եանա վէ • պիրի օպիր եանա
ազան պիր փունկարտան չըգմըշ պո'ւ գա-
տար ըրմագլար էմսալի տիր : () Նլարտա
աչըգ վէ պերրագ պիր շէյ վարմը . օնլար-
տա մէրամ ու մագսուտու օ'լմայան պիր
սէօզ վարմը . վէ պու մէրամ ու մագսուտ
հէմաֆ ղալիպ օլուպ եէնմէքտէն ղայրի
նէ՞ տիր : Որոգինէս՝ Ս'եթոդիոս՝ Եւսե-
բիոս վէ Մպողինարիս՝ Վելսոս վէ Փոր-
ֆիրիոսա գարշը պիր չօգ եազմըշլար , շէյ-
գանըն լուհու վասիդասի իլէ եափրլան օլ-
ա'մէլէրի եըգմագ իչիւն նէ՞ թիւրլիւ
պուրհանլար՝ գաչ թիւրլիւ թէճնիս սիւ-
ալլէ'ր գուլլանտըգլարընը պիր քերրէ տիգ-
գաթ էյլէ . վէ պա'զը տէֆա՝ սէջլէմէյէ
մէճպուր օլտուգլարը լմագտիրտէ՝ հեթա-
նոսլարա գարշը ինանտըգլարընը տէյիլ
իլլա էն իգթիզալը օլան շէյլէրի նիճէ սէջ-
լէտիքլէրինի նազար էյլէ : Պո'ւրաճըգտա՝
Լաթին մուսանիֆլէրին հագգընա պիր շէյ
սէջլէմէմ , օլմայա քի քէնտիմ Հոռվմալը ի-
քէն՝ քէնտիմէ հիմայէթ էտէճէք եէրտէ ղայ-

րիլէրինի զէմմ էտէր կէօրիւնէյիմ ” (ւ) :

Սուրբ Հերոնիմոսուն պա՛ղը տէֆա՛ պիր շէյ ինանըր իքէն պիր Ղայբի շէյ սէջլէմէսինին իգրարընա՝ Սուրբ Լ՛թանա-
պոսուն Վփոնիսիոսուն խոլսոլսունտա իգ-
րարընը իլէվէ էտէրիզ , քի տէր . “ () ”
եանի Վփոնիսիոս՝ “ քէնտինին ինանտըղընը
նագլ էտէր կիպի աչըզ վէ աշիքեպր
գարզ իլէ եազմատը , իլլա օլ եազտըղը
վագթտա պուլունտուղու . հալտէն վէ միւ-
ճատէլէ էթտիյի քիմսէնին սէպէպինտէն
հարաքէթէ՛ կէլիպ եազտը ” (բ) : Սուրբ
Բարսեղ Կեսարացի տախի՝ պու մինվալ
իւզըէ՝ Վրիգորիոս Կեսարացիտէն էօթիւ-
րիւ է՛օղիւր տիլէյէրէք՝ տէյօր քի , “ () ’
եէրտէ՝ ծօղւատւոճ տին ի՛թիգատը իւզէրի-
նէ պահս էտէրէք սէջլէ՛մէտի , իլլա աճ՝ օւ-
սօսուսւն իտարէ եօլունտա սէջլէտի ” (գ) .
քի պու տէմէք տիր քի , պու մոլսանիֆ
պա՛ղը մախսոլս սէպէպլէր իչիւն՝ քէնտի
ինանտըղընը տէրունինտէ հըֆզ էտիպ՝
քէնտի րէյ ու ի՛թիգատինտէն ուզագ •
լան պիր շէյ սէջլէյօր :

(ւ) Սուրբ Հերոնիմոս Պափատիոսոս Տէր-
բուպ 50 :

(բ) Սուրբ Լ՛թանաոնիոս՝ Վփոնիսիոսուն ի-
նանը իւզէրինէ :

(գ) Սուրբ Բարսեղ Կեսարացի . Վլու-
5 :

Պի՛ր Հայրապետին չօգ տէ՛ֆա՛՝ պի՛րի
պի՛րինէ ույմազ վէ զըտ շէյլէր սէջլէտի-
յինէ ակեահ Օլտուղու մոզտա՛ պիլմէլի՛յիզ
քի , Հայրապետէր՝ չօգ քէրրէ պու զեքր
օլունան ալտատըճը ուսուլ իւզըէ եազտը-
լար , քի պունու էլպէթթէ քէնտիլէրին
զաննընճա՛ քէնտիլէրինէ հագգ վերէճէք
պի՛ր մէրամի մախսուսէլէրի օ՛լմայընճա էթ-
մէզլէրիտի : Պունճիլէյին Սուրբ Հերո-
նիմոս պի՛ր քէրրէ՛ վարըպ Երուսաղէմի
զիյարէթ էթմէսինի թէքիտէն թէնպիհ
էտէրէք տէր քի , “ Պի՛ր զէման Վուրթա-
րըճըմըզըն այագլարը տուրտուղու եէրլէ-
րի՛ վէ շիմտիյէ գատար թաղէ տուրան օ-
նուն տօղտուղու՛ էզիյէթ չէքաիյի վէ
թաչա չըգտըղը մահալլէրտէ վարըպ սէճտէ
գըլմասը՛ տինիմիզին պի՛ր պօրճու տուր ”
(ա) : Իւքին պի՛ր զայրի քէրրէ տէր քի ,
“ Պի՛ր քիմսէ՛ Երուսաղէմէ կիթմէտիյի ի-
չիւն՛ տինինտէ պի՛ր նօգսանլըգ գալմըշ՛
եախօտ օ՛ մահալլտէ սաքին օլմաղա ֆուրսա-
թըմըզ օլտուղու իչիւն պի՛ր վէճհիլէ պի-
զէ տահա՛ էյի օլուր զանն էթմէսին ” (բ) :
Սուրբ Վրիգորիոս՝ Նիսացի տախի՛ Երու-

(ա) Սուրբ Հերոնիմոս Վեոիդերոսոս 144
Տէքլեոս :

(բ) Սուրբ Հերոնիմոս Պողենոսոս Տէքլեոս
13 :

սաղէմէ կիթմէսի բարեպաշտու թիւնուն պիր մուգթաղի ա'մէլի տիր տէյիւ զանն էտէն-
լէրին՝ պու զիւ'իւմինէ՝ գարշը մախսուսէն
պիր քարո՞ղ եաղմըշ տըր : (իմտի կէլէ-
լիմ՝ քի՝ հէման պիր Հայրապետին պիրի
պիրինէ զըտ իքի սէօզ եաղտըղընը կէօր-
տիւյիւմիւզ զէման , նէ էտէճէյիմիզի շաշը-
րըպ գալմաղմըյըզ : Իքիսինտէն հա՞ն-
կըսընը գապույ էտէլիմ . հա՞նկըսընը քէն-
տի ըէյ ու ի՝ թիգատը՝ տէյիւ՝ վէ հա՞նկը-
սընը միւճատէլէտէ պուրհան տէյիւ սէօյ-
լէմիշ տիր : Հագիգաթ Սուրբ Հերոնի-
մոս տէմիշ տիր քի , “ Ե՛ղ ու իտրաքէ
մալիք պիր քիմսէ՝ պիր քիթապը օգուտու-
ղո՛ւ զէման , կիւճ կէօրիւնէն շէյլէրի՝ օլ
քիթապտա պուլլունան պագի շէյլէրլէ ըու-
պար էթմէյիլէ դատել էթմէլիտիր , վէ
պէօյլէճէ պիր մուսանիֆի՝ հէման պի՛ր քի-
թապըն իչինտէ պիրի պիրինէ ույմազ վէ
զըտ իքի ըէյ սէօյլէտի տէյիւ՝ գալըն գա-
ֆալը պիր քիմսէ սայմամալը տըր ” : (ա)
Եւքին պու՝ ապա միւշքիւլիւ հալլ էթմէզ .
զիրա պէլքի պէնիմ օ գատար քէսքին ա՛գ-
լըմ՝ եօ՛գ տուր , եախօտ՝ պէլքի պէնիմ է-
լիմէ՝ օլ մուսանիֆին սալթ պիր գաչ սէօ-
ղիւ պուլլունուր , վէ օնուն պագի եաղտը-

(ա) Սուրբ Հերոնիմոս Պատմադիւստ Տէր-
Լուս 50 :

դընը ներէտէ պուլա պիլէճէյիմի պանա
հիչ քիմսէ սէօյլէյէ՛մէզ :

(Խմտիքի ա՛սիրտէ քիլիսէլերին պէյ-
նինտէ միւճատէլէ օլմագտա օլան մատտէ-
լերին պիրի՛ իւզէրինէ Հայրապետէրին
պիրինաէն սայթ պիր իքի սէօղ սէօյլէնիպ՝
ղայրի հիչ պիր շէյ սէօյլէնմէմիշ իտիյինի՛
եախօտ օնտան օլ սէօյլէնէն շէյ միւճատէ-
լէ էթտիյիմիզ մէսէլէ՛ գատար շիւպհէլի
օլտուղունու՛ եախօտ օնուն եա պիր զայրի
Հայրապետին պիր պաշգա՛քիթապընտա օլ
շէյէ զըտ սէօյլէնմիշ իտիյինի պուլուր-
սագ , նէ՛ էտէճէյիմիդի նէ՛ գատար շաշը-
րըր գալըրըզ : «Պունտան գադը՛ նազար՝
էյէր պալատէ զիքր օլունան Սուրբ Հերո-
նիմոսուն վերտիյի գանունտան տահա էյի
վէ աշըգ պիր գանունումուզ եօ՛ղիսէ , օլ
զէման միւճատէլէ էտէնլէրին պիր դարաֆը
տա օ պիր՝ դարաֆը տա՛ մուսանիֆին սէօյ-
լէտիյինէ քէնտի զիւ՛իւմինէ կէօրէ մանա՛
վէրէճէք տիր . վէ Սուրբ Հայրապետին՝
պիր դարաֆըն տին ի՛թիգատը իւզէրինէ
սէօյլէմիշ տիր տէտիյինէ , օ պիր դարաֆ՝
խայըր միւճատէլէտէ պուրհան տէյիւ սէօյ-
լէմիշ տէյէճէք տիր . վէ պունտան պէօյլէ
օնու՛ պիրի պիրինէ զըտ րէյին իքիսինի՛
հըֆիզ էթմիշ սայըպ՝ պահս էթտիյիմիզ
մատտէյի ասլա պիր խիւլասայէ կէթիւրէ՛
մէյէճէյիզ : «Պունլարըն ճիւլէսինտէն

պո՛ւ նէթիճէյէ կէլերիզ քի , Հայրապետ-
 ւերին սէօզլէրի հէր նէ գատար աչըգ վէ ա-
 շիքեա՛ր օլսալար տախի՛ պիր մախսուս մատ-
 տէնին իւզէրինաէ օնլարըն սահիհ ըէյ ու
 ի՛ թիգատլէրինի անկլատըղըմըզը ապա սա-
 հիհ պիլէմէգիզ :

ፎቶ ስታሊን ሕልውና

2. Ինչի նայրապէս զի ման ալի
 ի լեգապի գալայալ լինելիքի՝ ետեւ
 օգոյսալ յէշ ելեկէրի լաւագոյն
 ինչ արգել արգելիքի Փալ
 Լա աղաւթաւ լաւագոյն՝ ալ
 զէ յիւրի՝ ալ զէ լեյ-
 լեկի՝ արեյի յիւրի
 լէ՛ր արի :

Ինքրաւ օլունմալը՝ տըր քի, եանլընըզ Հին վէ՛ 'Լոր Լտակարան քիթապլարընը եազանլար Լ՛զիզ Լ՛ուհուն օլ իլհամինէ մալիք իտիլէր քի, օնուն վասիդասի իլէ Լ՛ըլահին շէյլէ՛ր հօրէնտիլէր : 'Լայրի ա-տէմլէր՝ թա՛լիմ իլէ՝ օգումագ՝ մէջք վէ թէֆէքքի՛ւր իլէ հօրէնտիլէր : Պու եիւզ-տէն Հայրապետլէր՝ կէնճլիքլէրինտէն փիւր իխթիար սիննլէրինտէք ի՛լմ ու պիլկիտէ ֆազլա պօւլմագտա՝ իտիլէր . շէյլէ քի՛ իխ-թիարլըգլարընտա եազտըգլարը թէլի-ֆաթլար՝ ա՛լէսսէվի հէր քէստէն՝ կէնճ շաղլարընտա եազտըգլարընտան միւ՛թէ-պէ՛ր սայրլըր : Սուրբ () գոստինոս իխ-

Թիարլըղընտա՝ կենճ իքէն իգրար էթտիյի պա՛ղը Լ'Էֆաալէրինին Էֆաալէ — Էֆաալէրի զըմնընտա եազըլմըլ պիգէ պիր պէօյիւք ճիլտ քիթապ պրագմասը իլէ՝ քէնտի զաթիստէ վուգու պուլան ի'թիգատլարընըն տէյիշիլմէսինին տիգգաթէ շայէսթէ պիր շէհատէթինի վէրմիշ տիր : Պու շայրապետ՝ պիւթիւն է'օմրիւնտէ հէփ եաղտըգլարընը՝ իսթիարլըղընտա թէքրար պիր կէօղտէն կէչիւրիպ՝ հէր հանկը շէյտէ ի'թիգատինի տէյիշմիշ պուլտո'ւ իսէ , կէլէճէք սիլսիլէլէրէ իրշատ օլմագ իչիւն՝ օնու իշարէթ էյլէտի : Սուրբ շերոնիմոսուն շէհատէթինէ՝ կէօրէ՝ Որոգինէս տախի շոովմայ Եպիսկոպոսու : Իսավիանոսա պիր մէքթուպ եաղըպ՝ օնտա իքրար էտէր քի , “ Լ'վվէլտէն եազմըլ իտիյի չօգ շէյլէր իչիւն փէշիման օլմուշտո'ւր ” (ա) : Եթմտի պիգ թահմին էտէ պիլիւրիզ քի՝ չօգ շայրապետլէրին ըէյ ու ի'թիգատլէրի՝ երլտան երլա թէպտիլ օլմուշ օլմալը տըր . վէ էյէրպու պէօյլէ՝ իսէ , պունտան շու միւշքիւլ ա'րիզ օլուր քի , օնլարըն պիր ըէյինէ ըասթ կէլտիյիմիզ զէման՝ օնու սօնկրատան տէյիշտիրտիլէրմի՝ պու օնլարըն իլք ըէյիմի էն սօնկ ըէյիմի պիլմէսի շայէթ կիւճ օլուր :

(ա) Սուրբ շերոնիմոս 65 Դէֆթուպ՝ Որոգինէսին Եանդըշըգլարը Էֆաալէ :

Լաքին մուսանիֆներինտէն պիր գաչը տէտիլէր քի, պիր Հայրապետին հէր տէտի յինի՝ սօնունա գաճար սագլատըղընը պիլմէզսէք՝ շիւպհէսիզ կերէքլիք տէյիւ գապուլ էթմէյէ պօրճլու տէյիլիզ . վէ պու պուրհան իլէ՝ ղայրի քիլիսէլէրտէն օնլարա գարշը Հայրապետէրտէն կէթիրիլէն շէհատէթլէրի պօշա՝ չըգարըրլար : Պու մինվալ իւզըէ՝ էյէր օնլարա գարշը Հին Կտակարանըն քիթապլարը գաչ օլտուղու խուսուսունտա Սուրբ Հերոնիմոսուն Ս՝ակաբայեցոց քիթապլարընը օլ սայըյա գաթմատըղը շէհատէթէ կէթիրիլէճէք օլտուղու թագտիրտէ, ճէվապ վէրիլէ՛ր քի, Սուրբ Հերոնիմոս պու խուսուստա հէփ սէջլէտիյինի՝ մուգատտէմէսինտէ թէպտիլ էյլէտի : Ս է եինէ պու մատտէնին իւզերինէ Պէյիւք տէնիլէն Վրիգորիոսուն թէֆսիրլէրինտէն շէհատէթ կէթիրիլտիյի զէման, ճէվապ վէրիլէ՛ր քի, օ շէյլէրի եազտըղը զէման Վրիգորիոս պիր սատէ սարկաւազ օլուպ՝ տահա Փատի օլմատըղը իչիւն՝ օնուն պու րէյի միւլ՝ թէպէր տէյիլ տիր : Իմտի էյէր պու ճէվապլար էյի վէ քիֆայէթ էտէր տէյիւ գապուլ օլունաճագ օլուրլարսա, տահա զիյատէ ա՛յան աշիքեար օլուր քի, պիր Հայրապետին րէյու ի՛թիգատընը՝ թա օնուն սօնունա՛տէք օնու տէյիշտիրմէտիյինի՝ վէ ա՛գլը՝ թամ

իբէն եազտըղընը սահիհ էջրէ՛նմէյինճէ մուգարրէր տէյիւ գապուլ էտիպ շէհա-տէթէ կէթիրէ՛մէզիզ :

Լաքին պու՝ էօնիւմիւզէ պիր շայրի կիրտապ աչար . եա՛նի , պիր շայրապետին՝ գա՛չ եաշընտա իբէն եազտըղընը՝ վէ եազտըղը շէյլէրի սօնկրատաթթ թէպտիլ վէ թէզյիր էթտի՛մի էթմէտիմի նա՛նըլ էջրէնէ պիլիւրիզ : Լէյեր օնլարըն հէփիտի՝ Սուրբ () գոստինոս գատար ալլագ կէօնիւլիւյէ մալիք օլուպ օնուն կիպի՝ եանղլըշ եազտըզլարընը սօկրատան իգրար էտիպ թէպտիլ էթմիշ օլսալա՛րըտը , պու սիւտի՛ն ճէվապը օլ գատար կիւճ օլմազըտը : Լաքին տօղըռուսու պո՛ւ տուր քի , օնու՛ն ի՛պրէթինէ կէօրէ ա՛մէլ վէ հարաքէթ էտէն փէք ա՛զ վար : Ե իմտի կէլէլիմ քի , շայրապետլէրին թէլիֆաթընը անկլամագ խուսուսունտա եօգարրտա թագտիմ էթտիյիմիզ գանու՛նու՝ Լաթինլէրտէ՛ն ալմըշըզ : Փէք էյի . Լաքին էյեր սըգը սըգըյա օլ գանու՛նա պաղլանըպ հէր հալտէ օնա՛ կէօրէ ա՛մէլ էտէճէք օլուրսագ , միւճատէլէ էտէնլէրին պիր դարաֆը տա օ պիր դարաֆը տա գարշըթընտաքինին կէթիրտիյի հէր պիր շէհատէթի իշիւն զավղա էտէրէք տէյէճէ՛քքի , “ Պու՛նու եազան շայրապետին եազտըղը զէմանտէ գա՛չ եաշընտա օլտուղունու նէ՞ պիլիւրսին . էյեր օնու

կէ՛նճ իբէն եազմըշ իսէ , օնտան սօնկրապու խոսոսուտա ֆիքրինի տէյիշթիրմէսի փէք իճթիմալ տըր ” :

Պէլքի պա՛զը Հայրապետէր մուգատտէմա եազտըգլարը շէյլէր խոսոսուտանտա սօնկրատան ըէյլէրինի տէյիշթիրէրէք՝ օնլարըն իւզէրինէ քիթապղար եազտըլա՛ր քի , ասլա պիզիմ՝ էլէրիմիզէ կէլմէտիլէր : Եւ յէր () գոտինոսուն՝ տէյիշթիրտիյի ըէյլէրի իւզէրինէ եազտըղը օլ պէօյիւք ճիլտի՝ Հայրապետէրին զայրի պիր չօգ քիթապղարը կիպի զայպ օլմուշ օլսայրտը , զանն էտէճէյիտիք քի , օ՛ Վլաճըն պա՛զը ատէմլէրի սէչտիյինին սէպէպի՝ օնլարըն իման կէթիրէճէք օլտուգլարընը էվվէլտէն կէօրմէսի տիր տէյիւ ինանըյօր : Չիւն քի զիքր օլունան քիթապտան էվվէլ եազմըշ իտիյի պիր թէլիֆաթընտա տէյօր քի , “ Վլաճ ” քէնտի քէլամընա ինանաճագ օլան քիմսէլէրի էվվէլտէն կէօրմէյիլէ սէչմիշ տիր : Եա՛նի տէմէք տիր քի , օնլարը սէչտի՛ քի , օնլարըն իւզէրինէ Վ՛զիզ Ռուհունու իճսան էտէ . շէօյլէ քի՝ օնլար էյի ա՛մէլէր իշլէմէյիլէ՛ էպէտի է՛օմիւրէ նայիլ օլալէր ” (ա) : Եւ քին օնուն տէյիշթիրտիյի ըէյլէրի խոս-

(ա) () գոտինոսուն Հայրապետէրի հետ խոսակցութեան պատճառով հետեւեցելինք իւզէրինէ լեզուի . 60 :

սուսուենտա եազտըղը քիթապ զայպ օլմա-
մաղըլա՝ էյրենիրիզ քի , պու ի՝ թիգատը
թէրք էթմիշ տիր : ‘Շիւն քի , պու քիթապ-
տա տէր . ‘Պէն օ զէման՝ Պօղոսսան՝ ‘Լինայել
«էշէնիէնէ Լեօրէ պիր պոգելյէ օլտու» (Հատմ.
Ժա. 5 :) տէտիյի ի՝նայէթ սէշմէսի՝ նէ օլ-
տուղունու տաճա օ գատար էյիճէ թէֆթիշ
էթմէյիպ էյրենէ՝մէմիշիտիմ՝ . զիրա հա-
գիգաթ էյեր էվվէլա ֆաղիլէթ օլունճէ՝
(գուրթուլուշ) ի՝նայէթտէն (շնորհքտան)
օլմաղըտը . չիւն քի օլ սուրէթտէ վերիլէն՝
ֆաղիլէթէ մուքեաֆաթ տէյիւ վերիլիպ՝
ի՝նայէթտէն (շնորհքտան) ճապա վերիլմիշ
օլմաղըտը ” (ա) :

Իմտի պէլքի զայրի Հայրապետէր տախի
մուգատտէմա եազտըղարը պա՛ղը ըէյլէ-
րինի տէյիշթիրմէլէրինէ շամիլ քիթապլար
եազմըշլար տա՝ օլ քիթապլար զայ՝ օլուպ
էլլէրիմիզէ կէլմէմիշլէր տիր : Եախօտ
հիշ ըէյլէրինի տէյիշթիրմէտիլէր իսէ ,
պէլքի կէնճլիքլէրինտէ եազտըղարընը՝ պիր
տաճա էլտէն կէչիրմէմիշլէր տիր : Ա՛ է
եինէ՝ օնլարըն ըէյլէրինտէն ճշմարիտի վէ
ա՝ գըլլըսը . հանկըսը օլտուղունու նաճըլ
պիլէլիմ , տէյիշթիրտիքլէրի՞ մի՝ եօխսա՝
տէյիշթիրմէտիլէրի մի՝ կէ՞սճ եաշլա-

(ա) () Գոսպինոսսան ըէյլէրի Լեպոլիէ Դե-
լապընպա , Դիլապ ա . Պատմ 23 :

ընտաքի մի՛ եօխսա փիրլիքլերինտէքի՞ մի
տաճա տօղըռ հանկըսը տըր նա՞սըլ պիլէ-
լիմ : Աքին տօղըռուսու՛ պու թէֆթիշէ
կիրէն՝ պիր գարանլըղըն իչինէ՛ կիրէր .
չիւն քի պիզէ կէլէն օնլարըն ըէյ ու ի՛ թի-
գատլերինի տէյիշթիրմէլերի եախօտ տէ-
յիշտիրմէմէլերի՛ եախօտ քիթապլարընը
թէքլար էլտէն կէչիրմէլերի խոսոսուսու՛-
տա փէք ազ ըջգ վար : Աքին շու
գատարը կիւն կիպի աշիքեա՛ր տըր քի ,
միւճատէլէլերիմիզէ տայիր Հայրապետլերին
նէ՛ ի՛ թիգատտէ իտիքլերինի պիլմէսի՛ զայէթ
կիւճ վէ միւշքիւլ պիր մատտէ տիր :

ՍԵՔՒՋԻՆՃԻ ՍԵՊԵՊ

Չիւնի չայրապետէր բէյ ու ինկապէ-
րինի ֆարս վէ հոհիմ ֆէ Եօգոս իհլիմալ
վէ էյն ի ռայրագլարունը պիւլէնի
կիւճ պիւր հարապէ արի :

Իշպու կիւճիւք էօնիւմիւղէ՝ ա՛տէթա
զա՛մն օլունա պիլինէնտէն իգթիզալը պիր
մատտէ՝ աչար : Եւրա Լաթինէրտէն
պա՛ղըսը իտտիա՝ էտէրլէ՛ր քի , տօղոս Ի-
մանտա օլմագ իչիւն՝ կէրէք տիր քի , տէ-
յիլ եալընըզ չայրապետէրին Տէփ ինան-
տըգլարընը ինանալում , իլա օնլարըն Տէր
շէյի մուհիմ ինանտըգլարը տէրէճէտէ պիր
իման իլէ ինանալում . եա՛նի խէլասէ մուհիմ՝
վէ իգթիզալը օ՛շէյի ինանմալըյըզ քի ,
օնլար տախի օնու խէլասէ մուհիմ՝ վէ իգ-
թիզալը՝ ինանըրլարըտը . վէ ինանմաղա
ճայիզ եալընըզ օ՛շէյի ինանմալըյըզ քի ,
օնլար տախի օնու ինանմաղա ճայիզ ինա-
նըրլարըտը : Եւմտի կէլէլիմ՝ քի՝ էսքի
Եկեղեցիտէ պու խուսուստա պա՛ղը ֆարգ-
լէր օլտուղու աշիքեա՛ր տըր . եա՛նի Եկե-
ղեցիտէն եալընըզ օլ քիմսէլէրի ըէտտ է-

տերէր իտի քի , տինին մուհիմ վէ ֆարզ սայրլան շէյլէրտէ ֆարգլը ի'թիգատտէ' օլուրլարըտը . վէ ֆարզ ու մուհիմ սայրլան ի'թիգատլէրի րէտտ էթմէյէնլէր Եկեղեցինին իլհագլըղընտա' գալըրլարըտը : Ա'էսէլա' Սուրբ Երանոս տէ'ր քի , Հոովմայ փափասը Ա իգթօրուն կիւնլէրինտէ Լ'սիա քիլիսէսի իլէ Հոովմայ քիլիսէնինին պէյնինտէ Պասէք կիւնիւ հանկը վագքթտա տիւշտիւյիւ խուսուսունտա պիր պէյիւք իխթիլաֆ վար իքէն' (ա) եինէ պիրի պիրի իլէ մուհապպէթ իւղըէ իտիլէր : Ա է Լ'սիանըն Եպիսկոպոսլարընտան հիչ պիրի' պու խուսուստա եա պիր զայրի խուսուստա Հոովմատան ֆարգլը ի'թիգատտէ օլտուղու իչիւն Հոովմայ Եպիսկոպոսունտան Եկեղեցիտէն րէտտ օլունմատը : Պունճիլէյին Սմիրնա Եպիսկոպոսու Պողիկարպոս Հոովմայա վարըպ' Լ'նեսիտոս Եպիսկոպոս իլէ' պիրի պիրինին պէյնինտէ ֆարգլը ի'թիգատլէրի իչիւն միւճատէլէ էթտիլէր . վէ քէնտի ի'թիգատլէրինի' տէ թէրք էթմէտի . վէ պէյլէ իքէն' Լ'նեսիտոս Պողիկարպոսու պրագտը' քի , քիլիսէսինտէ լիւղուրեա էյլէսին (բ) :

(ա) Եսէբէոս Եկեղաւան Պատրիարքիւն , Բիւլտայ է . Պատ 24 :

(բ) Տէրպոսղանոս Հերեպիկոսլարա Գորշ Գանունլար . Պատ 4 :

Տերտուղիանոս տախի պիրլիք վէ մու-
հապպէթ հագգընտա հէման պու ի'թի-
գատտէ իտի . վէ օ' իմանըն գանուհու լայըգ
օլան թէրթիպ վէ նիզամտա գալմասընը
դալապ էտէր իսէտէ , “ Հէր քէսէ՝ պագի
գալան մատտէլէրտէ պէյէնտիյի կիպի՝
թէքմիլ ազատութիւն իլէ սիւալէր էթմէ-
յէ վէ սէյլէմէյէ վէ թէֆթիշ էթմէյէ ”
միւսա՝ատէ էտէր : Փամֆիլոս տախի՝ Որո-
գինէսին հագգընա էօզիւր տիլէյէրէք իգ-
րար էտէր քի , հագիգաթ օ՝ ատէմին տօ-
ղուշունտան էվվէլ ճանըն հալի խուսու-
տունտա՝ վէ երլտըզլարըն դապիաթը հագ-
գընտա պա՝զը ա՝ճայըպ ի'թիգատլէրի՝ վա-
րտը , վէ պէյլէ՝ իքէն եինէ ինանըր քի ,
պու ի'թիգատլէր օնու Հերետիկոսէթմէզ-
լէր , վէ տէր քի , Եկեղեցիներն ա՝լիմէրի
արասընտա պիլէ պու շէյլէրտէ իսթիլաֆ
վարըտը : Ը՛յնի պունուէն կիպի՝ Հոովմայ
քիլիսէսինտէ կէօրիւրիւզ քի , Տօմէնիգան
վէ Փրանչիսգան րուհպանլէրի՝ Սուրբ
Աղոյս կիւնահսըզմը տօղտու եօգսա տէյիլ-
մի հուււապպէլ իլէ մապէյնինտէ միւճատէ-
լէ՝ էտէրլէր :

Ա՛ է եինէ տէրիզ քի , պիր Հայրապետ
քէնտինին մախսուս պիր ի'թիգատընը Փարզ
իւզըէմի իհլիմալ իւզըէմի կէքչէք սայտըղը-
նը եախօտ սայմատըղընը պիլմէսի փէք իգ-
թիգալը տըր : Օ՛յիրա պա՝զը մատտէլէր

վար քի, զայելթ մուհիմ վէ էլզէմտիր :
 Ս'էսէլա՝ Եկեղեցիներն պաշը վէ հէր գուվ-
 վէթին փունկարը քիմ օլտուղունու պիւ-
 մէքտէն զիյատէ մուհիմ վէ էլզէմ մատ-
 տէ նէ՞ օլա պիլիր, չիւն քի Եկեղե-
 ցիներն պիւթիւն իմանը պու մատտէյէ
 մէրպուլթ տուր : Աքին պու հէօթիւմէթի՝
 պա՛զըսը Փա՛փայա՝ վէ պազըսը Ռ՛նդհան-
 րական Ժողովքլարա՝ պազըսը տախի Վ՛ը-
 ռիստոսա՝ վերիր : Իմտի պու մատտէտէ՝
 Հայրապետէրին ըէյլէրի Փարզ իւզըէ
 մի իհթիմալ իւզըէ մի կերչէք տիր պիւ-
 մէսի մուգթաղի տէյիլմի : Ս'իւմքիւն-
 միւ քի՝ պունտա պիր ատէմ հէման պէ-
 յէնտիյինի ինանսըն տա խէլաս պուլ-
 սուն : Ա՛ է պու մատտէտէ Հայրապետ-
 լէրին ըէյլէրի հէ՛ր նէ օլուրսա օլտուն՝ ի-
 շինէ եարամայան դարաֆ օ պիր դարաֆա՝
 Հայրապետէրին պու ըէյինի գապուլ էթ-
 յէ մէճպուր տէյիլիզ, զիրա պունու պէօյ-
 լէ տէյէն Հայրապետ՝ օնու Փարզ իւզըէ
 կերչէք տէյիւ սէօյլէ՛մէտի, իլլա իհթիմալ
 իւզըէ կերչէք տէյիւ սէօյլէտի տէյերէք՝
 մէյտանա շիւպհէլէր չըգարմաղա գատիր
 օլմա՛զմը :

Իշպու Փարզ վէ իհլիմալ գազիյէսի՝ էն
 իգթիզալը մատտէլէրտէ գուլլանըլտըղընը՝
 պու զիքր էտէճէյիմիզ էօրնէք էյիճէ պէ-
 յան էտէր : Պալատէ մէզքիւր Տրիդենա

Ժողովքունտա՝ Հաղորդութիւնու մա՛սում-
լարա ճիւմլէ իգթիզալը սայանլարա անա-
թէմա օգուտու (ւ) : () գոստինոս՝ Փափա
Իննոկենտիոս՝ Կիպրիանոս վէ զայրիւէրի
իսէ՝ պիր չօգտէֆա՝ Թաստըգ էթտիւէր քի ,
Հաղորդութիւն հեր հալտէ խելասէ իգ-
թիզալը պիր շէյ տիր (ք) : Իմտի պու
զիքր օլունան պէջիւք Ժողովք՝ Հայրա-
պետէրին պու ա՛զիմ մատտէնին իւզէրինէ
սէջլէտիքլէրինէ գարշը պիր հէօքմ քէս-
մէյէ նէ՝ սէպէպլէր կէօսթէրտի : Լչ ճէ-
վապ . օլ Հայրապետէր պունու իհ-
թիմալէն սէջլէմիշլէր տէյիւ էջլէ հէօքմ
էթմիշ տիր : Ս է պու ճիւմլէ իլէ օլ
Հայրապետէրին պու խուսուստա սէջ-
լէտիքլէրի փէք գուվլէթլի տիր : Ս՝ է-
սէլա () գոստինոս տէր քի , “ Իմտի չիւն
քի հիչ պիր քիմնէ մկրտել օլմազտան
վէ Վրիստոսուն թէնինի վէ գանընը ալ-
մազտան էպէտի է՛օմիւրէ եա խելասէ իւմի-
տի օլմազ ” (դ) : Իմտի էյէր մէպիւր
Ժողովք պու պապտէ քէստիյի հէօքմ տօղ-

(ւ) Տրէդէնո Ժողովքու ճէյիյէլ 21 :
Պատ 4 :

(ք) () գոստինոս Կիւնաւ ամլըզը իւլէրի-
նէ : Պատ 1 , լէ Ռէթուա 15 :

(դ) () գոստինոս Կիւնաւաւ տ՝ թլըզ .
իլլապ 1 :

րո՛ւ իսէ , Հայրապետէրին սէջլէտիյինէ
 չօգ պագմանդա հաճէթ գալմազ . զիրա
 Հայրապետէրտէ պիր զայրի մատտէ հագ-
 գընտա պուճնտան զիյատէ գուվլէթլի սէջ-
 լէյիշ պուլմասը փէք կիւճ տիւր : Եւ-
 խօտ էյեր ժողովք՝ Հայրապետէրին պու-
 խուսուստա ի՛ թիգատէրի իհթիմալ իւզըէ
 օլտուղունու թաստըգ էթմէքտէ եանղը-
 մըշ օլուպ տէ՝ օնլար պու ի՛ թիգատը ֆարզ
 վէ հեր վէճհիլէ իգթիզալը սայարլա՛ր խտի
 իսէ , պիզ տախի օնլարըն ի՛ թիգատէրինի
 պուճնիլէյին վէզն էտէր իքէն պա՛ղը տէֆա՛
 եանղըլըրըզ տէյիւ գօրգար իսէք , ա՛ճա-
 յըմպ մը :

() Իրա Հայրապետէր՝ հեր շէյտէն էվ-
 վէլ՝ քէնտի ի՛ թիգատէրինի նէ տէրէճէտէ
 ֆարզ եա իհթիմալ սայտըգլարընը պիզէ
 սէջլէտիքլէրի փէք նատիր տիր . վէ պա՛ղը
 տէֆա՛՝ ի՛ թիգատէրինի ֆարզ վէ մուհիմ
 տէտիքտէն սօնկրա , պաշգա եէրլէրտէ “ ()
 միւճատէլէտէ պուրհան զըմնընտա սէջլէն-
 միշ տիր ” տէտիքլէրի վար : “ Պու մինվալ
 իւզըէ Սուրբ Իգնատիոս տէր քի , “ Հէր
 քիմ քի՛ Վիրակի կիւնիւ եախօտ շաբաթ
 կիւնիւ՝ եալընըզ օլ պիր տանէճիք (տաֆ)
 շաբաթ կիւնիւնտէն մա՛տա՝ ուրուճ դու-
 թաճագ օլո՛րսա , Բրիստոս էֆէնտիմիզի
 գաթլ էթմիշ օլուր ” (ա) : Ե իմտի օ՝ պու

(ա) Իգնատիոս Ս՝ Էվլուպ 4 :

մատտէ սայքի տինին թէմէլի կիպի տիր սեօյլէմիշ իսէտէ , Լաթին քիլիսէսի շիմտի պու շէյէ հիչ պիր տիգգաթ էթտիյի եօգ տուր : Հայրապետէրտէն ղայրիլէրի տախի քէնտիլէրին դութտուգլարը դաքաֆտան եանա օ' գատար հէրարէթ իլէ սեօյլէրլէր քի' , զանն էտէրսին քի' օնլարըն ի' թիգատը տինին պաշ թէմէլի տիր , վէ օնուն զըտտը' պիւթիւն պիւթիւնէ անաստուածութիւն տուր : Պունուն կիպի' Սուրբ Հերոնիմոս Պուրիա նամ պիր տուլ գալըլը' թէքրար էվլէնտիյի իչիւն' սայքի ատէմ գաթլ էլթմիշ կիպի' թէքտիր էտէյօր :

Եւհայէթի' կէօրիւնիւր քի , Հայրապետէր հանկը շէյի ֆարզ վէ մուգթազի սայտըգլարընը էօյրէնմէյէ օնլարըն Հաւատամքլարընա վէ էն էսքի ժողովքլարըն թէֆսիրլէրինէ պագմատան ղայրի չարէմիղ եօ'գ տուր : Իմտի պու պապտէ օլ շէյլէրի գանուն էտէրէք' թէֆթիշ էթտիյիմիզ սուրէթտէ' պուլուրուլ քի , օնլար ֆարզ վէ մուգթազի եայընըզ օ'լ շէյլէրի սայարլարըտը քի , շիմտի քի զէմանէտէք հէփ Վրիսթիան քիլիսէլէրի օնլարըն խուսուսունտա պաշլըճա' իթթիֆաֆ իւզրէ օլուրլար : Եւիրա եէտինճի Նդհանրական ժողովք' օնտան ագտէմ օլան ալթը ժողովքլարըն խուսուսունտա տէ'ր քի , “ () նլար

Ինդհանրական Եկեղեցիտէ եվկէթի զէ-
մանլէրտէն պէրու կէրէք եազըլմըշ վէ կէ-
րէք եազըլմամըշ սրփարըշ վասիդասի իլէ
հէփ թա'լիմ' օլունմուշ շէյլէրի սասիթ
վէ մուգարէ'ր էյլէտիլէր" : Ապին Աւե-
տարանական Վարիսթիանլար իլէ զայրիլէրին
պէյնինտէ շիմտի միւճատէլէ ալթընտա օ-
լան պաշըլմա շէյլէր պու ալթը ժողովք-
լարտա զիքր օլունմատըլընտան անկլաշըլը'ր
քի , Հայրապետլէր օլ մատտէլէրի Փարզ
վէ հէր վէճհիլէ իգթիղալը սայմատըլար .
եօղիսէ օնլարը թախսիս էթտիքլէրինի Հա-
ւատամքլարընտա զիքր էտէրլէրիտի : Ա-
պին Աւետարանականլարըն շիմտի միւճատէ-
լէ էթտիքլէրի շէյլէրին հիչ պիրի' օլ Հա-
ւատամքլարըն իչինտէ պուլունմալ : Հա-
դիգաթ' սէքիզինճի դարտա' պատկերլէր
խուսուսուսունտա պիր չօգ միւճատէլէ օլտու .
վէ Իսթանպուլտա ճէմ' օլան Առողվքլարըն
պիրի' պատկերլէրին իսթիմա'լինի եասագ
էյլէտի , 'Նիկիատա տախի ճէմ' օլան Առ-
ողվլարըն պիրի պատկերլէրին իսթի'մա-
լինի թէքրար մուգարրէր էյլէտի , վէ օն-
տան սօնկրա Վրանքթօրթտա պիր ժո-
ղովք' պու ա'տէթի եինէ մէն' էյլէտի :
Պունտան մա'տա Հերետիկոպուլթիւնլար
իւզէրինէ Եպիփանիոսուն պիր րիսալէսի'
պուլունուր , քի օնուն սօնունտա' " Եկե-

ղեցինին նիզամը՝ ատէթլէրի վէ թէրպիյէ-
սի ” իւզէրինէ իքի քարոզ պուլունուր .
հէմ օնուն պիր ըիսալէսի տահա՛ վար քի ,
օնուն ատը՝ “ Կէրչէքլիյին տիրէյի ” տն-
կըլըր : Ամմա պու քարոզլարըն իչինտէ՛
արամըզտա վագի՝ օլան պունճէ միւճատէ-
լէլէրին պիրինէ տայիր պիր շէյ՝ նատիր
պուլունուր . վէ պէօյլէ իքէն՝ հէման պու-
նուն կիպի ըիսալէլէրտէ պուլունմատըգ-
տան սօնկրա , ղայրի նէրէտէ պուլունա
պիլիւրլէր :

Տօղրուսու՝ պու մասլահաթը տիգգաթը
իլէ թէֆթիշ էտէն՝ պու սիւքիւթտէն աշի-
քեար անկլայաճագտըր քի , Աւետարանա-
կան Վրիսթիանլարըն իշպու գապուլ էթ-
մէտիքլէրի շէյլէր՝ օլ զէմանլէրտէ քիլիսէ-
յէ մա՛լիւմ տէյիլէ՛րիտի . եօղիսէ՛ էլ-
պէթթէ՛ օնլարըն խուսուսունտա՝ Հայրա-
պետլէրտէն սէօյլէնմիշ տահա չօգ շէյ
պուլուրուտուգ : ‘ Եիհայէթի՝ շիմտի միւ-
ճատէլէ էթմէտէ օլտուղումուղ մատտէլէր
խուսուսունտա Հայրապետլէրին թախսիս
էթտիքլէրի Հաւատամքլարտա վէ ժողովք-
լարըն սիճիլլէրինտէ հիչ պիր շէյ պուլա՛-
մատըղըմըզտան՝ (պու մատտէլէր իսէ , հէր
պագի մահալտէն զիյատէ պու մահալլէրտէ
պուլունմագ կէրէք իտիյինի միւլհազա է-
տէրէք՝) տէրիզ քի , Հայրապետլէր պու

մատտէլէրի նէ՛ տէրէճէ ֆարղ վէ էլլէ՛մ՝
 եախօտ իհթիմալ սայտըգլարընը անկլա-
 մասը ղայէթ կիւճ վէ միւշքիւլ տիւր տէյիւ
 էթտիյիմիզ թաստըգը՝ սապիթ էտէճէք
 միգտարի իսպաթէ մալիքիզ :

ՏՕԳՈՒԶՈՒՆՃՈՒ ՍԵՊԵՊ :

Ձեռն քի ետընըլդդդդ՝ ետեօրդդդդդդդդ
 Հայրապետէրինդդդդդդդդդդդդդդ
 զէջինին ճիւղէ Հայրապետէրին
 նէ ի՛նքեօրդդդդդդդդդդդդդդ
 էյիդդդդդդդդդդդդդդդդդդդդ
 դդդդդդդդդդդդդդդդդդդդ
 զայնէն ինքեյնդդդ
 դդդդդդդդդդդդդդդդ
 դդդդ շէյդդդ :

Պա՛ղը քիմնէլէր՝ պո՛ւ ի՛թիգատէ զահիպ
 օլտուլար քի , Հայրապետէրին սէջ-
 լէտիքլէրինին հէր պիրի՝ Ի՛նդհանրական
 տէնիլէն Եկեղեցիինին ըէյինին շէհատէթի՝
 սայրլմալը . վէ օլ քիմնէլէրին ի՛նտինտէ
 տինէ տայիր մատտէլէրին հէօքիւմէթի
 Ի՛նդհանրական տէնիլէն Եկեղեցիինին է-
 լինտէ՝ օլույօր . վէ պու պէօյլէ իքէն՝ օնլա-
 րա կէօրէ պիր Հայրապետին ըէյի եալընըլ
 քէնտի հէօքիւմէթի իւզըն նազար օլու-
 նուրսա , օլ Հայրապետին եանղըլմասը
 միւմքին օլտուղու էճիլտէն՝ օլ ըէյին եանղ-
 լըշ օլմասը իհթիմալ օլա պիլիըր : Իմտի
 պունտան աշիքեար կէօրիւնիւր քի , պու

ի' թիգատէ կէօրէ՛ պիր Հայրապետին պիր
 ի' թիգատի մախսուսէսի օլ զէմանըն Եկե-
 ղեցիսինին ինանտըղը ի' թիգատը օլտուղու-
 նու պիլմէսի պիզէ իգթիզալը տըր : Եւ
 քին պուռնու նասըլ՝ վէ նէ եօլտա էջրէնէ
 պիլերիզ : Չիւն Ի՛նդհանրական Եկեղեցի
 էքսէրի մատտէլէրտէ քէնտի ի' թիգատընը
 ասլա սէջլէ՛մէմիշ իտի յինտէն՝ օնլարըն ի'-
 թիգատը Ի՛նդհանրական Եկեղեցիսինին քինէ
 մուղապըզմը տէ յիլմի պիլէ՛մէզիզ : Հա-
 գիգաթ Եկեղեցի քէնտի ի' թիգատընը սէջ-
 լէտի յի մատտէլէրտէ՝ Հայրապետլէրին օ-
 նուն ա՛լէսսէվի ի' թիգատընա եազաճագ
 իտիքլէրինի թահմին էթմէյէ հագգըմըզ
 վար : Սէսէլա՝ սօնկրաքի զէմանլէրին
 Ուղղափառ Հայրապետլէրի՛ Սլահըն (Օղ-
 լու ի' թիգատը խուսուսուռնտա Եկեղեցիսինին
 ինանտըղընա մուղապըզ օլմայան հիչ պիր
 շէյ սէջլէ՛մէմիշլէր . չիւն քի պու մատտէ-
 նին իւզէրինէ ժողովքլար պիլ քիւլլիյէ
 գարար վէրմիշլէրիտի :

Եւ քին Հայրապետլէր՝ Եկեղեցիսինին պիր
 չօգ-եիւզ սէնէլէր միւլտտէթինտէ հիչ պիր
 շէյ սէջլէ՛մէմիշ իտի յի պիր չօգ մատտէ-
 լէրին իւզէրինէ եազտըլար . վէ պու մատ-
 տէլէրտէ Հայրապետլէրին հէր պիրի քէն-
 տինին մալիք իտի յի ա՛լիմլի յինին ըջըղը ի-
 լէ գուլլաղուզլանարագ՝ էջլէ՛ ի' թիգատ-
 լէր թահրիր եա թա՛պիր էյլէտի քի . Ե-

կեղեցի օնտան սօնկրա եա գապուլ՝ եախօտ
 րէտտ էյլէմիշ տիր : Իշպու պէնիմ՝ սէօյ-
 լէտիյիմ շէյ՝ հէփիսինտէն իգրա՛ր օլունու-
 յօր : Ս՝էնէլա՝ Հոովմալլա՛ր տախի՝ Լ՝ւե-
 տարանականլար օնլարա գարշը Հայրա-
 պետլէրտէն պիր շէհատէթ կէթիրտիքլէրի
 զէման , հէման պու պուրհանը գուլլանը-
 յօրլար : Պունճիլէյին Պէլլարմին Կար-
 դինալ՝ իյիրմի իքինճի Լէոն Փափանըն
 դարաֆընտան է՝օզիւր տիլէյիպ , օնուն՝
 վէֆաթ էթմիշ քիմսէլէրին ճանլարը խու-
 սուսունտա եանղլըշ ի՝թիգատը իչիւն տէր
 քի , “ () նուն զէմանընա գատար Եկեղեցի
 պու մատտէի մախսուսէ իւզէրինէ տահա
 հիչ պիր շէյէ գարար վէ՛րմէմիշիտի ” (ա) :
 Պիրինճի ‘Լիկողայոս Փափա տախի՝ մկր-
 տութիւն Էալլանը Բըխսսունն տարնա
 օլունսա սահիհ օլուր ի՝թիգատընտա օլ-
 տուղունա տախի էօզիւր տիլէյէրէք տէր
 քի , “ Չիւն քի պու պիր մատտէ՛ տիր քի ,
 պուլույօրուզ քի՝ Եկեղեցի օ զէմանա գա-
 տար պունուն իւզէրինէ գարար վէրմէ-
 միշ իտի ” (բ) : Ս է եինէ Կարդինա-
 լի մէրգուլ՝ Սուրբ Հերոնիմոս իչիւն՝
 Իմաստութիւն՝ վէ Սիրաք վէ Ս՝ակա-

(ա) Պէլլարմին Հոովմայ Փափալարը Է-
 պրինէ . Քիլապ 4 Պապ 14 :

(բ) Եինէ օրոտա Պապ 12 :

բայեցոց քիթապլարը Լստուածաշունչուն կանոնաւոր քիթապլարընտան տէյիլ ի' թիգատընտա օլտուղունա է'օգիւր տիլէ- յիպ տէր քի , " Իգրար էտէ'րիմ քի , Զե- րոնիմոս պու ի' թիգատտէ իտի . չիւն քի տաճա Տիչ պիր Լ'նդհանրական ժողովք օ զէմանէտէք պու քիթապլարըն խուսու- սունտա պիր թէրթիպ էթտիյի եօ'ղու- տու" (ա) :

Պու սուրէթտէ' Զայրապետէրին' քէն- տի ի' թիգատի մախսուսէլէրի օլուպ Լ'նդ- հանրական Եկեղեցիինն գապուլ էթտիյի օլմայարագ' աղըզլարընտան պիր չօգ շէյ- լէր չըգմըշ օլտուղունու Տէփիմիլ իգրար էթտիքտէն սօնկրա' Տէր պիր մատտէտէ Տանկըսը ի' թիգատի մախսուսէ' վէ Տան- կըսը Եկեղեցիինն ի' թիգատը օլտուղունու պիլմէսի պիզէ նէ' գատար իգթիզալը օլմա- լը տըր : Ա'իրա Տէփիսի իգրար էտէրլէ'ր քի , ի' թիգատի մախսուսէլէրին պա'զըսը րէ'տտ օլունա պիլիր : Ա'էսէլա' Լ'ւետա- րանականլարըն պիրինէ սէջլէնէ պիլիր քի , " Աուրմլ' Զերոնիմոս վէֆաթ էթմիշ Աուր- լարըն մասունքլարընա ի' պատէթ էտէրիտի , պու էճիլտէն սէ'ն տաիլի էթմէլիսին " : Լ'ւետարանական' Տագգ իւզըէ ճէվապ վէ-

(ա) Պիլլարին խանութաւոր իշտաղար իւ- ղէրինէ :

րէ պիլիւր քի , “ Պու՛ պէլքի Հերոնիմոսուն
ի՛ թիգատի մախսուսէսի իտի . վէ էյէր պիր
Հոովմէական՝ Լստուածաշունչուն կանո-
նաւոր քիթապլարը խուսուսունտա Հե-
րոնիմոսուն ի՛ թիգատընը օնուն ի՛ թիգատի
մախսուսէսի՛ տիր տէյիւ գապուլ էթմէ-
յէ մէճպուր տէյիւ իսէ , պէն տէ օնուն
մասունքլար խուսուսունտա ի՛ թիգատընը՝
Սուրբ Հերոնիմոս քէնտիսի օլ ա՛սիրտէ
պա՛զը Եպիսկոպոսլարըն մասունքլարա ի՛-
պատէթ էթմէյէ իսթէմէտիքլէրինի շէհա-
տէթ էթմիշ իքէն տախի՛ նիչիւն գապուլ
էթմէյէ մէճպուր օլայրու՛ ” :

Պու մինվալ իւզըն կէօրիւրիւզ քի , միւ-
ճատէլէ էտէնլէրին պիր՝ դարաֆը տա՛ օ պիր
դարաֆը տա՛ պիր մատտէ իւզէրինէ կէթի-
րիլէն պիր Հայրապետտէն շէհատէթինի՝
օնուն ի՛ թիգատի մի եօխսա օնուն օլտուղու
Եկեղեցիին ի՛ թիգատի մի անկլամաղա չօգ
միւհթած տըր : Սէ պու՛ զանն էտէրիզ
քի՛ շիմտիյէ գատար՝ թէֆթիշ էթտիյի-
միզ մա՛տտէլէրին ճիւմլէսինտէն իսպաթ
էթմէսի կիւճ պիր մատտէ տիր : “ Շիւն քի
պունու էջրէնէճէք փէք ազ եերիմիզ
վար : Վեաշքի Հայրապետլէր հէր պիր
մատտէտէ պիզէ մահսուսէն՝ քէնտի ի՛ թի-
գատլէրինի մի՛ քիլիսէնին ի՛ թիգատընը՝ մը
սէյլէտիքլէրինի խապէր էթսէլէր իտի . եա-
խօտ հիչ տէյիւ իսէ՛ պազը շէյլէրի ” .

հին ճշմարտութիւնն ” վէ զայրի շէյլերի
 “ շէ-պէ-լէ ճշմարտութիւնն ” տէյիւ իշարէթ
 էթմէլէր իտի , օ զէման եիւքիւմիւզ պիր
 չօգ հաֆիֆլէնիւրիտի : Աքին էյլէ պիր
 ֆարգ իշարէթ էթտիքլէրի փէք նատիր
 տիր . վէ էքսէրի՝ քէնտի ի՛ թիգատլէրինի
 ընդհանրական ի՛ թիգատլէր կիպի թահ-
 րիր էտէրլէր , վէ պա՛ղը տէֆա՛ քէնտիլէ-
 րին ա՛գընտան սատրը օլան շէյլէրի՝ ին-
 սան դապիաթընըն ատէթինէ կէօրէ՝ զայ-
 րիլէրին ա՛գընտան սատրը օլան շէյլէրտէն
 տահա զիյատէ զայրէթ վէ հէրարէթ իլէ
 թագտիմ էտէրլէր :

Այէր Հայրապետլէրին հէփ սէյլէտիք-
 լէրինի՝ օլ մատտէլէրին խուսուսուէնտա Ե-
 կեղեցինին ընդհանրական ի՛ թիգատլէրի
 իլէ բուպար էտէ պիլսէ իտիք , շիւպհէսիզ
 պիզէ ազիմ՝ եարտը՛մ օլուրուտու : Ա՛ է հա-
 գիգաթ՝ էյէր Եկեղեցինին պու ընդհան-
 րական ի՛ թիգատլէրինէ մալիք օլսայըտըք՝
 պու մատտէլէրին հագգընտա Հայրապետ-
 լէրին թէլիֆաթլարընը մէշք էթմէյէ պի-
 զէ հաճէթ գալմազըտը . զիրա պիզիմ՝ Հայ-
 րապետլէրին թէլիֆաթընը մէշք էթմէք-
 տէն ասըլ մէրամըմըզ՝ միւճատէլէ օլուէնան
 մատտէլէրտէ կէրէք Եկեղեցինին վէ կէրէք
 օնլարըն ըէյ ու ի՛ թիգատլէրինի պուլմագ
 տրը : Աքին պէյլէ պիր եարտըմըմըզ օ՛լ
 մատըղընը պիլմէյէն ատէմ՝ եօ՛գ տուր :

Սիրա Մաքեալարը վէ՛ Նիկիանըն վէ
Սուրբ Մթանասիրոսուն Հաւատամբլարըն-
տան՝ վէ իլք ալթը ընդհանրական ժողովք-
լարըն սիճիլէրինտէն մատան հիչ պիր եեր-
տէ էսքի Եկեղեցի ի՛ թիգատընըն իգրարընը
պուլմաղըզ : Աքին՝ պիր գաչ տէֆա՛ սէջ-
լէտիյիմիզ կիպի՛ Մետարանական Վրիս-
թիանլարըն գարչը գօտուղու մատտէլէրին
հագգընա՛ էսքի Եկեղեցի Հաւատամբլա-
րընտա եախօտ ժողովքլարընտա՝ քէնտի րէ-
յինի սէջլէ՛մէմիշ տիր : Ա՛ է պունտան
տէրկեա՛ր տըր քի , ժողովքլարըն սիճիլէ-
րինէ վէ Հաւատամբլարա պագմաղըլա ,
Հայրապետլէրին պագի Եկեղեցիտէն խա-
րիճ օլան քէնտի ի՛ թիգատի մախսուսէլէրի-
նի այըրտ էթմէսինի էջրէնէ՛մէզիզ :

Ա՛ է եինէ՛ էյեր պիր ինանըլաճագ մու-
սանիֆտէն՝ հէփ պու միւճատէլէլէրին խու-
սուսունտա Եկեղեցիին գարար վերմիշ
խտիյինի էջրէնէ պիլսէ խտիք , Հայրա-
պետլէր Եկեղեցիին գարար վերտիյի սի-
ճիլէրէ՛ կէօրէ եազմըլար տէյիւ թահմին
էտէ պիլիրտիք : Աքին հիչ պիր մու-
սանիֆտէ էօյլէ պիր շէյ պուլտուղումնուզ
եօ՛գ տուր . իլա կէօրիւնիւր քի , պու
մատտէլէրին չօղու՝ Վրիսթիանըղըն իլք
դարլարընտա անկըլմը՛շ պիլէ տէյիլ տիր .
շէջլէ քի , էյեր րասթ կէլէ Հայրապետ-
լէրտէն պիրի պու մատտէլէրին պիրի իւզէ-

րինէ սէօյլէմիշ իսէ , եակընըզ օնուէն ի' թի-
գատի մախսուսէսի օլտուղունա շիւպչէ
եօ'գտուր :

Պա'ղը քիմնէլէր տէյէ պիլիւրլէր քի , պիր
մատտէնին իւզէրինէ պիր գաչ Հայրապե-
տին պիրի պիրինէ մուդապըգ օլան շէհա-
տէթլէրի' Եկեղեցինին իմանընը' պէյան
էտէր : Աքին եինէ ճէվապ վէրիլէպիլիւր
քի , պիր ի' թիգատտէ օլան վէ պէլքի պիր
միլէթտէն հէմ պիր դարտան օլան Հայ-
րապետլէր' Եկեղեցինին տահա գարար
վէրմիշ օ'լմատըղը պիր մատտէնին իւզէրի-
նէ եազտըգլարը թագտիրտէ , պու պիր
պէլտէնին ի' թիգատը' ճիւլէ Եկեղեցինին
ի' թիգատը նի'ճէ օլա պիլիւր : Ա'էսէլա
տօգուղունճու դարտա' Աֆէնտիմիզտէն
պին երլըն թէմամընտա տիւնեանըն սօնու
օլաճաղընը ինանանլար' եալընըզ պիր եա
պիր գաչ Հայրապետին տէյիլ' իլլա էն
էսքի վէ էն ա'լիմ վէ միւլ'թէպէր Հայրա-
պետլէրին պու ի' թիգատտէ օլտուկլարընա
շէհատէթ կէթիւրէ պիլիւրլէրիտի : Աքին
Հոովմէականլար պունա' գօ'լայճէ ճէվապ
վէրէրէք տէրլէր քի' "()նլարըն պու ի'-
թիգատը հիչ պիր իշէ եարամաղ . զիրա
օ զէման' Եկեղէցի տահա պու մատտէյէ
հիչ պիր գարար վէրմիշ տէյիլ իտի . քի
պունտան էջրէնիրիզ քի , ուղղաւիառ 'ի-
թիգատ հանկըսը օլտուղունու եալընըզ

Պէ՛ր քիմնէնին շէհատէթինտէն էօյրէնէ՛մէ-
 տիյիմիզ կիպի՝ այնի օնուն կիպի չօգ քիմ-
 սէլէրին շէհատէթինտէ՛ն տախի էօյրէնէմէ-
 զիզ : Ա՛ է պուրաճըգտա խիթամ՝ զըմնընտա
 նինէ տէրիզ քի , Հայրապետէրին ի՛թի-
 գատի մախսուսէլէրինի Եկեղեցինին ընդ-
 հանրական ի՛թիգատընտան այրրտ էթմէ-
 սի նէ՛ գատար կիւճ օլտուղունու՝ վէ օլ
 զէմանըն Եկեղեցիսինին ի՛թիգատընը՝ օլ
 վագթէտէք տահա միւճատէլէ օլունմամըշ
 մատտէլէր խուսուսունտա պիլմէսի հէման
 միւմքիւնսիւզ կիպի օլտուղունու իշպու-
 պապտէ թագտիմ օլունան շէյլէրտէն էյի
 անկլայա պիլիւրիզ :

ՕՆՈՒՆՃՈՒ ՍԵՊԵՊ :

Չիւն ի՛նչ շէտի՛նք զէմանլէրփէ լազի՛ն՝ իւճա-
 րէլլէլլին խոսոսոսոսոս օլան շայրա-
 րէլլէլլին բէյ ու ի՛նչ Գափալլէլլին ի՛նչ
 Կանրաւան Եկէլլէլլին ի՛նչ Եօլաւ Ե-
 կէլլէլլին Եօլաւ ի՛նչ Գափալլէլլին
 Գափալլէլլին Գափալլէլլին Գափալլէլլին
 Գափալլէլլին Գափալլէլլին Գափալլէլլին
 Գափալլէլլին Գափալլէլլին Գափալլէլլին

Տէյէլլիմ քի , շայրապետլէրին պիրի ա-
 չըգտան աչըլա՝ “ Պէնիմ բէյիմ ” Եկե-
 ղեցինին բէյի տիր ” տէյօր : Պոլ սուրէթտէ
 տախի օնուճ Եկեղեցի տէմէսինտէն մերա-
 մը՝ ի՛նչ Կանրաւան Եկեղեցի մի եօգսա պիր
 պէլտէնին եախօտ պիր մէմլէքէթին Եկե-
 ղեցին միսալի՝ պիր Կանրաւան Եկեղեցի մի
 տիր պիլլէլլին : Աքին պոլնու պիլլէլլին
 փէք իգթիզալտըր . չիւն պիր մախսուս Ե-
 կեղեցինին եանկլըլըլա տիւլմէսի ի՛նչ
 մալ օլտուղու տէրկեար տըր : Ալ է եինէ՛
 պոլնուն ի՛նչ պոլնուն պիլլէլլին փէք իգ-
 թիզալտըր քի , չէր քէսէ մալիւմ օլտու-
 ղու վէճ իւզըէ՛ ալէսսէվի Վրիսթիան
 17 է

Եկեղեցիներինն դապուլ էթտիքլերի ի՝
 թիգատ ու ատէթլերինտէն պիր չօղունու՝
 պա՛ղը մախսուս պիր Եկեղեցի գապուլ
 էթմէզիտի . վէ պիլ ա՛քս պաղը քերէ պիր
 մախսուս Եկեղեցինն գապուլ էթտիյի
 ի՝ թիգատ ու ա՛տէթլերի՝ ալէսսէվի Վրիւ-
 թիան Եկեղեցիլերի գապուլ էթմէզլեր ի-
 տի : Ս՝էսէլա Փոքր Լ՝սիանըն քիլիսէլէ-
 րի՝ Օ՝ատիկ կիւնիւնիւ՝ ալէսսէվի Վրիս-
 թիան քիլիսէլերինտէն այրը պիր կիւնտէ
 էտերլերիտի : Ս է էջլէ իքէն , կերէք պիր
 դարաֆտան օնլար՝ կերէք օպիր դարաֆ-
 տան պագի քիլիսէլէր՝ իշպու պիրի պիրին-
 տէն Փարգըլը ըէյինի սապիթ էթմէք զըմ-
 նընտա Լ՝ռաքեալլարտան գալմըլ ըիվայէթ
 ու սիւիարիշ թագտիմ էտերէք՝ պու խու-
 սուստա պու իբի դարաֆըն հեր պիրինն
 ըէյի ֆիլ վագի՝ քէնտի ըէյի մախսուսէսի
 իքէն՝ օնուն հագգընա Լ՝նդհանրական Ե-
 կեղեցինն ըէյի կիպի սէօյլէլլերիտի : Ս է
 նինէ ալէսսէվի Վրիսթիան քիլիսէլէրի՝
 շերետիկոսլուղունու ըէտտ էտէն շերե-
 տիկոսլարը՝ Սուրբ Լիպրիանոսուն էսքի զէ-
 մանտէ Լ՝փրիկէ քիլիսէսինն ա՛տէթի իտի
 տէյիւ իգրարընա կէօրէ՝ թէքրար մկըր-
 տել էթմէղտէն քիլիսէլերինէ գապուլ է-
 տերլերիտի (ւ) : Լաքին Վիրմիլիանոս Ե-

(ւ) Լիպրիանոս Վիրմիլիանոս 71 Վէ
 75ինճի Դէթլուպ :

պիկոպոս տէր քի, Կեսարիա վէ Գաղա-
տիա վէ Կիլիկիանն քիլիսէլէրի՝ Հերետի-
կոսլարն մկրտուածիւնունու հիչ պիր վա-
գըթ սահիհ սայտըգլարը եօղուտու :

Եինէ Տերտուղիանոսն զէմանննտա՝ պոու
նիկլէրի վէ շնացողարը պիր դագըմ՝ ա-
պաշխարանքտան սօնկրա՝ Հաղորդու թիւնա
գապո՛ւլ էտէլլէրիտի : Տերտուղիանոս պու
խուսուստա պէջլէ պիր դարզ իլէ եազտը
քի, օնու օգուլան՝ պու Հոովմաննն օզէ-
մանքի ատէթի՝ ումոմի պիր ա՛տէթ իտի
զանն էտէր : Ա է պէջլէ իքէն, Կիպրիա-
նոս կէօսթէրի՛ր քի, Կփրիկէնին քիլիսէլէ-
րի պու միսիլի քիմսէլէրի պիւթիւն պիւ-
թիւնէ Հաղորդու թիւնտան ըէտտ էտէրլէր
իտի (ա) : Ա է Շիզմիտ Փէթմալիոս տախի
պէյան էտէր քի, մուգատտէմա Իսփանիա
մէմլէքէթինտէ՝ փութփէրէսթլէրէ վէ գա-
թիլլէրէ վէ շնացողարա՝ հիչ պիր թողու-
թիւն իւմիտի վէրիլմէզիտի : Իմտի կէօ-
րիւրիւզ քի, պաշգա պաշգա Դախուս քիլի-
սէլէրին արասընտա ա՛մէլտէ վէ ի՛թիգատ-
տէ՛ տախի տայիմա պիր իսթիլաֆ վարըտը :

Եինէ՝ 364 թարիխինտէ Լաւողիկիա
Ժողովքու՝ սիճիլ քէստի քի, քիլիսէլէրտէ՝
Լստուածաշունչուն եալընըզ կանոնաւոր
քիթապլարը օգունսուն . վէ պունուն ի-

(ա) Կիպրիանոս Ինիւն . իւլէր . Ռէֆուպ :

չիւն Հին Ատակարանըն կանոնաւոր քի-
թապլարընըն՝ իյիրմի իքի քիթապտէն ի-
պարէթ պիր տէֆթէրինի վէրիպ՝ Աիրաք՝
Իմաստութիւն՝ Ս՝ակաբայեցոյ՝ Տորիտ վէ
Հուդիթ քիթապլարընը տիշարը պրագըր .
վէ պու ժողովրուն կանոնլարը՝ օնտան
սօնկրա Բնդհանրական Եկեղեցիին կա-
նոնլարը իչինէ գապուլ օլունտու : Իմաի
պունա նազարէն հէր քէս զանն էթմէլի՝
քի , պու պիր ումուլմի կանոն օլմուշ օլմալը
տըր : Ի քիին իայըր . զիրա օնտան սօնկ-
րա 397 թարիիինտէ Աարթագինէ շէհ-
րինտէ ճէմ՝ օլան Բփրիկէ քիլիսէլէրինին
ժողովրու պիր սիճիյ քէստի՝ քի , ճէմա՝ա-
թըն մէնֆա՝աթը իչիւն քիլիսէլէրտէ պա-
լատէ մէղքիւր քիթապլար տախի օգուն-
սուն (ւ) :

Պունլարտան մա՝տա՝ էսքի դարլարտա
Բրեկեւան իլէ Բրեմոնեան Եկեղեցիլէրի-
նին պէյնինտէ շաբաթ կիւնլէրինտէ օրուճ
դութմագ խուսուսունտա օլան իսթիլաֆը
քիմ պիլմէզ , քի Հուվմայ Եկեղեցիսի եա-
լընըզ՝ շաբաթ կիւնիւնտէ օրուճ դութմա-
յը շէրյի սայարըտը , վէ օպիր դարաֆտան
պիւթիւն ա՝լէմ օնու շէրյի սայմազլարը-
տը : Պու խուսուստա՝ Իսթանպօլտա Տրուլօ
տէնիլէն մահալտէ ճէմ՝ օլան ժողովք՝ իշ-

(ւ) Աարթագինէ 3 թողով՝ Խանն 47 :

պու գանուենու էլէտի . “ Աիւն էջրէն-
տիք քի , Հռովմայ շէհրինտէ՝ Եկեղեցիսին
ա՛տէթինէ վէ էօթէտէն պէրու ոլան բիվա-
յէթ վէ սիփարիշէ մուղայիր Սուրբ Ս՝նծ
պահքըն շաբաթ կիւնլէրինտէ օրուճ դու-
թայօրլար , պու Սուրբ ժողո՛քա մա՛գուլ
կէօրիւնտիւ քի , Հռովմայ Եկեղեցիսինտէ
տախի՛ իշպու աթի էլ պէյան գանուենու
պօզմայարագ հրֆզ էտէլէր , քի օ գանուեն՝
‘ Հէր քիմ՝ քի՛ Նիրակի կիւնիւ եախօտ եա-
լընըզ պիր տանէճիք շաբաթտան մա՛տա
շաբաթ կիւնիւնտէ օրուճ դութար պու-
լուկուրսա , էյէր օ քիմնէ Եկեղեցական ի-
սէ , օնուն կարգը ալընա , վէ էյէր աշ-
խարհական իսէ Եկեղեցիտէն ըէտտ օլունա՛
տէր ” (ա) : Պունտան պէօլէ՛ Հռովմայ
Եկեղեցիսի իլէ Ռում Եկեղեցիսի տահա
պիրլիքտէ իքէն , կէօրիւրիւզ քի արալա-
րընտա՛ կերէք ա՛մէլտէ կերէք ի՛թիգատտէ
նէ՛ ֆարգ վէ իխթիլաֆլէր վարըտը :

Իշպու խուսուստա կէթիրէճէյիմիզ սօնկ
շէհատէթ՝ հաֆըզը քիւլթիւպ Նասթա-
սիոստաէ տրր : Պու քիմնէ՛ Ետիննճի
Ր՛նդհանրական տէնիլէն ժողովքուն՝ ճիւմլէ
Ս՛էտրուպոլիթլէրէ երլտա պիր քերրէ Ս՝-
յալէթ սինաթոսլարը ճէմ՝ էթմէսինի պօրճ
էտէն ալթընճը գանուենուն իւղէրինէ եա-

(ա) Հաբալ՝ ճուսա էրլէսի կիւնիւ պէ-
ճէր իլէն :

զըպ տէ՛ր քի , “ Ա՛յ է պու գանուէն պիղ-
տէ պուլունմատըղընա ղամմ՝ եէմէ . չիւն քի
գանուէնլարըն արասընտա ղայրի պաշգա
գանուէնլար տաճա վար քի , պիղ օնլարըն
հէօքմիւնիւ գապուլ էթմէզիզ . զիրա օն-
լարըն պա՛զըսը եալընըզ Ռումլարտան
վէ ղայրիլերի եալընըզ պազը էյալէթ
քիլիսէլերինտէն դութուլույօր : Ա՛հսէլա՛
Աւուդիկիա ժողովքունուն օն ալթընճը վէ
օն եէտինճի գանուէնլարըն՝ եալընըզ Ռում-
լա՛ր գապուլ էտերլէր . վէ Ափրիկէ ժողով-
քունուն ալթընճը վէ սէքիզինճի գանուէ-
նլարըն՝ եալընըզ Ափրիկէ քիլիսէսի գա-
պուլ էտէր ” :

Աշպու էօրնէքլէրտէն աշիքեար կէօրիւ-
նիւր քի , Եկեղեցիինին պիր դարաֆընըն
ի՛թիգատլերի վէ ա՛տէթլէրի՛ պագը դարա-
ֆընտան տայիմա գապուլ օլունմատը : Ա՛յ է
պունլարըն ճիւմէսինտէն պո՛ւ չըգար քի ,
պիր Հայրապետին ըէյ ու ի՛թիգատը
թագտիմ՝ օլունտուղո՛ւ զէման , օնուն պու
ի՛թիգատը օլ զէմանըն եալընըզ պիր էյա-
լէթ Եկեղեցիսինին ի՛թիգատը օլտուղու-
նու տէյիլ՝ իլլա Անդհանրական Եկեղե-
ցիինին ի՛թիգատը օլտուղունու իսպաթ էթ-
մէյէ պօրճլույուզ : Ա՛հսէլա՛ էյէր պիր
քիմսէ պուրճան զըմնընտա տէյէճէք օլուրսա
քի , օլ Վալրըս Եպիսկոպոսու Եպիփանիոս
տէր քի , Եկեղեցի՛ ժուժկալուլթիւն սագ-

լամաղա իգրար էթմէ յէն հի'չ պիր քիմնէ-
 յի Եպիսկոպոսութեան կարգընը ալմաղա ի-
 վին վերմէղ իտի (ա) . պունա պունհան
 զըմնընտա՝ " Սէն օնուն պունու ի'նդհան-
 րակա՝ Եկեղեցիներն առնտա սէօլէտիյիսի
 նէտէ'ն պիլիբոսին , պէլքի Վարդապետն ձեռ-
 նադրութիւն հագգընտա այնի լաւոգիկիա-
 նըն ի'զիղ Ռիթապլարը՝ հագգընտա՝ սէ-
 նին պիր մախսուս գանուն տէտիյին կիպի՝
 պիր մախսուս գանունու վար իտի " տէնսէ ,
 փէք ույղուն պիր ճէվապ օլուր : Շէմտի
 կէլէլիմ քի , պու միսիլի մատտէլէրտէ պիր
 դարաֆա մախսուս օլան իլէ էյալէթլի օլա-
 նը՝ վէ էյալէթլի օլան իլէ ի'նդհանրական
 օլանը այրըտ էթմէսի նէ՝ գատար միւշ-
 քիլ օլտուղունու՝ թէճրիւպէսինի էտէնտէն
 շայրի քիմնէ անկլայամաղ : ի'գըն իլէ՝
 վիրան օլմուշ պիր շէհիր հէ'յալ էյլէ .
 օնուն պինալարը երգըք վէ օնլարըն դաշ-
 արը տաղընըք օլտուգլարը հալտէ , պիր
 ատէմ՝ օլ շէհրին քիլիսէ՝ չէշմէ՝ չար-
 չը՝ խան վէ պունուն կիպի ումումի պի-
 նալարըն դաշարը հանկըսը՝ վէ մախսուս
 պիր էվին դաշարը հանկըսը օլտուղունու
 դանըյըպ ֆէրգ էթմէսինի էլէ ալսա , քէն-
 տինէ նէ՝ զահմէթ ալթընա գոմուշ օլուր :

(ա) Եպիսկոպոս Լեւոնտիւսութեան Իւլէր .
 Ուլա Խ. 55 :

Պուլնտան պին պէշ եիւզ սէնէ ագտեմ՝
գալէմէ ալընմըշ ղլան Հայրապետէրին
րէյլէրի՝ ա'յնի պուռուն կիպի վիբանէ պիր
շէհիր միսալի տիր։ Պիր Հայրապետին հէր
պիր տէտիյինի պաշգա պաշգա՝ քէնտի ի՝
թիգատի մախսուսէսիմի՝ պիր էյալէթ քիլի-
սէսինին ի՝ թիգատըմը՝ եօգսա լ'նդհանրա-
կան Եկեղեցիին ի՝ թիգատըմը՝ այլրտ էթ-
մէյէ նաւըլ ճէսարէթ էտէ պիլիւրիզ։

Պուռն տախի խաթըրտան չըգարմամա-
լըյըզ քի, հէր պիր էյալէթ՝ վէ հէր պիր
շէհիր վէ հէր վարգապետ՝ քէնտի ի՝ թիգատ
ու րէյլէրի լ'նդհանրական վէ Նաքելա-
կան տէյիւ սաթմաղա չալըշտը . վէ Սուրբ
Հերոնիմոս՝ պու խուսուստա հէր պիրինէ
խսթէտիյի կիպի էթմէյէ միւսա՝ատէ էտէր։
() տէյօր քի, “ Հէր պիր էյալէթ քէնտի
Փիքրինտէ գալսըն, վէ աթալարընտան
գալմա ային ու ատէթլէրի Նաքելական
սայսընլար ” (ա)։ Հագիգաթ օ՝ պուրա-
տա պա՛ղը ա՛տէթլէր վէ մէհէլսիզ շէյլէր
իշիւն սէյլէյօր։ Վաքին օնուն՝ օնլարա
պու կէօնա շէյլէրէ միւսա՝ատէ էթմէսին-
տէն՝ օնլար պագի հէր շէյի պուռնուն կիպի
էյլէտիլէր։

Ը խմտի կէլէլիմ քի պուլնտան ագտեմ

(ա) Հերոնիմոս Նալիւստա՝ Ս'էլիւս-պ
28։

խապած էթտիյիմիզէ կէօրէ՝ էյէր Հայրապետէրին ֆիքրի նէ օլտուղունու էջրէնմէսի կիւճ պիր շէյ իսէ , իշպու պապտէ պէյան օլունտուղունա կէօրէ՝ օնլարըն թէլիֆաթլարընտա թագտիմ օլունան րէյ ու ի'թիգատլէր՝ Ինդհանրական Եկեղեցիներն՝ եա օնլարըն օլտուղու էյալէթ քիլի'սէսիներն պիլէ օլտուղունու պիլմէսի՝ նէ գատար տաճա՝ զիյատէ կիւճ օլմալտըր : 1) է պունտան պէօլէ՝ էսքի մուսանիֆլէրի օգույուպ՝ մէշք էթմէքտէ օլան էն պէյիւք կիւճլիւքլէրին պիրի պիւ օլտուղու՝ այան աշիքեար տըր :

ՕՆՊԻՐԻՆՃԻ ՍԵՊԵՊ :

Զիւն ի Լ-եփարանախան Վրիսիւնաւար իւլե
 պագիւլէրին պէյնինպէ շէփիթի զէֆանպէ
 օլան : Ժաճապէլէլէրին խաւաւաւաւ-
 րա՝ իւրէր Լնդհանրախան իւրէր
 պաշգա պաշգա էյալէլէրին
 խախաւա՝ Վապիւ Ելէլէ-
 ցինին բէյ ու ի՛նի-
 Գապընը պիւլէսի
 ինճ րիւր :

ԼՆԱԿՈՒ քիթապըն իւք գըսըրնըն պո-
 սօնկ պապընըն պաշընտա թագաթիմ օ-
 լունան մատտէյի է յի անկլամաղա պիզէ
 կերէք տիր քի , էվվէլա սէյր էննաս Եկե-
 ղեցի տէմէտէն՝ էքսէրի նէ՝ անկլաշըլըյօր :
 Պոլ լուղէթին մա՛նասը՝ պոլ իքի շէյին
 պիրիսի՝ օլմալը , եա Վրիսթիանլըգ իգրա-
 էտէնլէրին ճիւմլէսի՝ եախօտ քիլիսէնին
 հէօքիւմտարլարը եանի եկեղեցականլար օյ-
 մալտորը : Լյէր Եկեղեցի լուղէթինի՝ ձիւ-
 լէ Վրիսիւնաւար իգրաք էպէնլէր մա՛նասը-
 նա անկլայաճագ օլուրսագ , իմանըն կերէք
 ֆարզ վէ կերէք ի հթիմալ օլան հէր պիր

մատտէսի խոսսոսոսունտա՝ ճիւղէ Վրիս-
 թիանըդ իգրար էտէնլերին հէր պիր դար-
 տա րէյլերի նէ՛ իտիյինի շէհատէթ վասի-
 գասը իլէ էջրէնմէսի՝ միւմքիւնսիւզ օլտու-
 ղունու իգրար է՛թմէյէն ատէմ եօգ տուր ։
 () Նլարըն իմանըն խոսսոսոսունտա պիզիմ
 շէհատէթիմիզ՝ հէմ՝ օ՛լ Հայրապետլեր-
 տէն կելիյօր քի , պիզէ էքսերի՛ ատէմլերին
 նէ՛ ինանըր իտիքլերինի տէյիլ՝ իլլա նէ
 ինանմագ կերէք իտիքլերինի՛ սէջլէրլեր ։
 Ս է էյէր օնլար՝ հէր պիր ատէմին նէ՛ ի-
 նանաղղընը սէջլէմէյէ միւրաա էթսէլէր
 իտի պիլէ՝ օնլարըն ի՛թիգատընը նանըլ
 էջրէնէ պիլիլլերիտի ։ Սէյէր Վաքեալ-
 լարըն զէմանընտա Վրիսթիանլարըն պէյ-
 նիստէ պիրի պիրինէ մուղայիր պու գատար
 ի՛թիգատլէր վար իտի իսէ , օնտան սօնկրա
 խալըն տինէ տայիր մատտէլէրտէ պիրի
 պիրինտէն Փարգը րէյլէրտէ օլմալէրինէ՝
 շիւպհէ էտէճէք նէ՞ սէպէպիմիզ վար ։
 (Վիմտիքի՛ զէմանլէրտէ պիլէ՛ պիր Սար-
 դապետ եա պիր Եպիսկոպոս՝ շիմտի միւ-
 ճատէլէ ալթընտա օլան մատտէլէրին իւզէ-
 րինտէ հէր նէ՛ իսթէրսէ եազսընեախօտ վա՛զ
 էթսին , օնուն քէնտի հէօքիւմին ալթըն-
 տա օլան ճիւղէ խալըն ի՛թիգատընը վէ
 րէյլէրինի իզհար էտէ պիլլըր՝ մի ։ ()
 զէմանլէրտէ ինսան գըսմընըն մէշրէպի՛
 շիմտիքինտէն փէք Փարգը տէյիլիտի ։

Պոլնտան գաղը նապար՝ օ զէմանլէրտէ
 Վրիսթիանլարըն արասընտա րէյ ու ի՝
 թիգատտէ շիմտիքինտէն տաճա պիյատէ
 իսթիլաֆ վարըտը . չիւն քի օ զէմանլէրտէ
 պագի քիլիսէլէրին իւզէրինէ հէօքիւմէթ
 սիւրմէյէ՝ վէ օնլարը քէնտի րէյ ու ի՝ թի-
 գատընը գապուլ էթմէք վէ հէփիսի պիր
 ֆիքիրտէ օլմագ զըմնընտա՝ ճէպը էթմէյէ
 սէվտասընտա հիչ պիր քիլիսէ Եօ՛ղուտու :
 Իմտի պոլնտան աշիքեար օլուր քի , օլ զէ-
 մանլէրին ա՛լիմլէրի քէնտի թէլիֆաթլէ-
 րինտէ ճիւմլէ Եկեղեցիներն րէյ ու ի՝ թի-
 գատլէրինի իզճար էթմէյէ գատիր տէյիլ-
 լէ՛րիտի :

Ի քին պու մատտէնին իւզէրինէ սէյ-
 լէնէն շէյլէրէ պա՛ղը քիմսէլէր զայրէթ իլէ
 ճէվապ վէրէճէքլէր քի , “ Լագիգաթ հէր
 պիր Վրիսթիանըն նէ ֆիքիրտէ օլտուղու-
 նու պիլմէյէ հաճէթիմիզ Եօ՛գ տուր . լաքին
 էյէր չօպանլարընըն ի՝ թիգատընը պիլիւ-
 սէք՝ պիպէ եէթէր ” : Փէ՛ք էյի . լաքին
 էյլէ՛ իքէն , խալզըն րէյ ու ի՝ թիգատընը
 պիլթիւն պիլթիւնէ կէրիյէ պրագմաղա
 նասըլ գատիր օլապիլէճէյիմիզի ա՛դլըմ
 էրմէյօր . չիւն քի օնլարըն ի՝ թիգատընը
 կէրիյէ գօմաղա դուլթտուղումուզ սէպէպ-
 լէր՝ հէման օնլար իլէ պազը եկեղեցական-
 լարըն ի՝ թիգատլէրինի տախի կէրի գօմաղա
 մէճպուր օլուրուղ . զիրա խալզա՝ տօղրու

րէյ ու ի' թիգատ թահսիլ էթմէյէ մանի
օլան հէման օ' ճահիլիք վէ հէման օ' քէօ-
թիւլիք՝ Եկեղեցականլարա տախի' աօղրու
րէյ ու ի' թիգատ թահսիլ էթմէյէ մանի'
օլմուշ տուր : Իյէր պէնի ատէմին իս-
թի' տատընա եալընրպճա նազար էտէճէք օ-
լուրսաք , պա'ղը տէֆա' պիր ճէմա' աթտա
պայաղը սատէ տիլ Վրիսթիանլարըն արա-
սընտա' Եպիսկոպոսլարտան վէ Վարդա-
պետէրտէն պիլէ զիյատէ ի'լմէ վէ լարե-
պաշտութիւնա մալիք ատէմէր պուլու-
նուր : Պունտան պէօյլէ Լմբրոսիոս քէն-
տիսի Եպիսկոպոս իքէն' պիզէ խապէր վէ-
րիյօր քի , " Զօգ տէֆա Եկեղեցականլար
եանղըլտըլար , Եպիսկոպոսուն քէնտի ի' թի-
գատընտա շիւպհէսի օլտու , վէ զէնկինլէր
ֆիքրլէրինտէ պու տիւնեանըն տիւնեալի
հէօքիւմտարլարընա թարաֆտար օլտուլար .
վէ պու էսնատէ' իմանը սաղ սելիմ' եալը-
նըզ խալօ հըֆզ էյլէտի" (ա) : Վէ Վիպ-
րիանոս տախի' պիր գաչ եերտէ պիզէ տէր
քի , օնուն կիւնլէրինտէ Եկեղեցի' խալօր
ա' զիմ' ի' թիպարտա դութարլտը , վէ օլ
վադըթտա' խալօ տանը' շմաղտան հիչ պիր
պաշլըճա մասլահաթ կէօրիւլմէպիտի , պու
գատարատէք քի " Վարլմագինէ ժողով-

(ա) Լմբրոս . հարու 17 , Շիւր 4 :

քունտա խալճըն տախի շողու օնտա հազըր
խաի'' (ա) :

Աքիս շիմտի Եկեղեցի լուղեթինն՝
պիղիմէ միւճատէլէ էտէնէրին վերտիյի
մա'նայէ կէլէլիմ , քի օնլար՝ պու լուղեթ-
տէն մէրամ՝ եալընըզ Եկեղեցականլար
տէմէք տիր տէրլէր : Եինէ պունտա տախի՝
մախսուսէն հէր պիր դարտա Եկեղեցական-
լարըն ըէյ ու ի'թիգատը նէ իտիյինի պիլ-
մէսի կիւճ պիր մատտէ տիր՝ տէմէյէ մէճ-
պ'ւր օլուրուզ : Եկեղեցականլարըն ա-
րասընտա ի'թիգատտէ օլան իխթիլաֆ խալ-
գրն արասընտա օլան իխթիլաֆտէն էքսիք
տէյիլտիր . վէ ալէսէվիյա՝ պէքի տաճա
զիյատտէ տիր . չիւն քի օնլար տաճա զարիֆ
վէ տաճա ուսթալգըլը եազայօրլար : Վա-
տիմ Եկեղեցականլարըն ի'թիգատ զըմըն-
տա պիրի պիրինէ ույմատըլարընա տայիր՝
իշպու քիթապըն հէր պիր պապընտա էօր-
նէքլէ'ր պուլունուր : Ա է էյէր Հայրա-
պետի՝ պիրի՝ հէփ Եկեղեցականլար օնոն
ի'թիգատընտա իտիլէր տէյիւ շէհատէթ է-
տէճէք օլսա պիլէ , պիզ եինէ պունուն ֆիլ
վափի՝ պէջլէ օլտուղունա սա'իհ պիլէմէ-
զիզ . զիրա օ՝ հէր հալտէ՝ պափի հէփ ա-
տէմլէրին ըէյ ու ի'թիգատըլրինի սահիհան
պիլմէյէ՝ եախօտ օնլարա քէֆիլ օլմաղա
գատիր օլա պիլմէզլիտի :

(ա) Լիւարեանոս Լարլաֆինէ Ժողովոն
իւղէրինէ :

Պու պապտէ տիգգաթէ լայրգ պիր
 հալ վար . Հայրապետէրտէն պա՛ղը շէյլէր
 սէօյլէնտի , քի օնլարա՛ գարշը՝ ղայրի Հայ-
 րապետէրին հիչ պ'րինտէն պիր շէյ սէօյ-
 լէնտիյի եօ՛գ տուր . վէ պու ի՛ թիգատէրին
 պա՛ղըսը Մեծտարանակտն Վրիսթիանլըղա
 զը՛տ տըր : Իմտի պու ի՛ թիգատէրէ զըտ
 սէօյլէնմէտիյինի նէ՞ր սէպէպլէրէ վէրէ պի-
 լիրիզ : Պունա՛ պու սէպէպլէրի լմահմին
 էտէ պիլիրիզ քի , պա՛ղը տէֆա՛ օլ խու-
 սուստա զըտ եազըպ՝ քէնտի ի՛ թիգատընը
 ալէմէ ի՛լան էտէճէք հալտէ պիր Հայրա-
 պետ պուլունմազըտը . վէ պա՛ղը տէֆա՛ հի-
 ճապ՝ եա խոհեմուլթիւն եախօտ գարընտաշ
 մուհապպէթի սէպէպինտէն զըտ սէօյլէմէյէ
 իսթէմէղլէրիտի : Ա՛խրա տօղըու ի՛ թի-
 գատտէ օլան խոհեմուլթիւն սահապի պիր
 քիմնէ՛ եավաշ վէ սապըլը՝ օլուր . վէ պիլ
 ա՛քս՝ պադըլ ի՛ թիգատէրէ սահապէթլիք
 էտէն հըրս սահապի պիր քիմնէ՛ աթիգ՝ ա-
 թէչլի վէ ֆօտուլ օլուր : Ա՛լէ պունտան
 մա՛տա՛ պու մա՛գուլէ վէրիլէն գարշը ճէ-
 վապլարտան պա՛ղըսը վագթ իլէ դայպ օլ-
 մուշ տուր , վէ պա՛ղըսը տախի՛ ճշմարտու-
 թիւնու էօրթմէյէ իսթէյէն եարամազ
 քիմնէլէրին էլի իլէ վա՛յ օլունմուշ տուր :
 Պու մատտէյի անկլամաղա պիզէ եար-
 տըմ էթմէք իչիւն՝ պուրաճըգտա եալը-
 նըզ պիր էօրնէք կէթիլիլէլիմ :

Եպիսկոսինոս՝ քէնտի գավլինէ կէօրէ պիր-
հերետիկոսլուղուն սէրվէրի օլան Լէրիո-
սուն ի՛ թիգատինէ գարշը տէր քի , Լու-
քեալլարըն թէրթիպինէ կէօրէ Եպիսկոպոս
կարգը՝ Երեց կարգընտան պէշիւք տիւր :
() նուն պու խուսուստա եազտըղընը հէր
օգուլան՝ էյէր եալընրզ օնուն սէօզիւնէ
պագըպ պու մատտէնին իւզէրինէ պաշգա
պիր խապէրի եօ՛ղ իսէ , զանն էտէճէք քի ,
Եկեղեցիտէ պունտան զայրի պիր Փարգլը
ի՛ թիգատտէ հիչ պիր Հայրապետ օլմա-
մալըտըր : (ա) Լաքին վադա՝ օնուն էն ա՛-
զիմ տօսթու վէ մէտհ էտիճիսի օլան Սուրբ
Հերոնիմոս՝ պու պապտէ օնա զըտ սէջլէ-
յիպ տէր քի , “ Լաքի զէմանտէ՝ Եպիսկո-
պոս իլէ Երեց իքիսի տէ պիր շէյ տէմէք
իտի , չիւն քի պիրի մանսուպուն՝ վէ օ պի-
րի սիննին ատը իտի ” (բ) : Լմտի պունտան
եինէ կէօրիւնիւր քի , պիր Հայրապետին
թագտիմ՝ էթտիյի բէյ ու ի՛ թիգատլէրի-
նի՝ պա՛ղը տէֆա՛ քէնտի մէսնէտ ու բիւթ-
պէսինտէ պէրապէր օլան պիր զայրի Հայ-
րապետտէն զըտ սէջլէնտի :

Սուրբ Հերոնիմոս պու բէյի՝ թէլի-
ֆաթլէրինին պիր գաշ մահալինտէ զիքր է-

(ա) Եպիսկոսինոս Փանար . Հէրէպ . 75 :

(բ) Հերոնիմոս Սկիտ . Գարշը Դեթուդ

83 . Դ՛իւր 2 :

տէր, վէ էյէր օնուն պու քիթապլարը զա՛յ
օլմուշ օլսալարըտը, Եպիփանիոսա նազարէն
հէր քէս զանն էտէճէյիտի քի, Եկեղեցիտէ
գատիմտէն պէրու հիչ պիր Հայրապետ՝
Եպիսկոպոս իլէ Երեց հէման պիր շէյ տէ-
մէք ի՛ թիգատընտա ասլա օլտուղու եօղու-
տու: Եախօտ էյէր Եպիփանիոսուն քի-
թապլարը զա՛յ օլսայըտըլար, պէլքի պիզ
շիմտի՝ Եկեղեցիինին էն գատիմ՝ զէմանլէ-
րինտէ Եպիսկոպոսուն Երեցտէն պէջիւք
օլտուղունու ինքեար էտէն պիր զաթ պու-
լունտուղունու ասլա պիլէճէք տէյիլիտիք:

Հերոնիմոս՝ Բուֆինոսա գարշը տախի
ղայէթ շիտտէթլի պիր դարզ իլէ սէջլէր,
վէ օնուն րէյ ու ի՛ թիգատլէրինէ՝ զայէթ
միւհլէք վէ էօլտիւրիւճի՛ւ տէր. լաքին օ-
նուն՝ պագի քիլիսէտէն Հերետիկոս սայըլ-
տըղընը հիչ պիր եէրտէ պուլմայօրուզ:

Իմտի Հայրապետլէրտէն րէտտ օլունան
պու գատար րէյ ու ի՛ թիգատլէրին առա-
սընտա՝ պազըլարընը գապուլ էտէն Հայ-
րապետլէր տախի պուլունմատըղընա՝ եա
գապուլ էթմիշլէր տէ օնլարըն խուսու-
սունտա եազմամըշ օլմատըգլարընա՝ եախօտ
եազմըշլար իսէտէ եազտըգլարը զայպ օլմա-
տըղընա պիզէ քիմ քէֆիլ օլա պիլիւր: Եազ-
մաղա նէ՞ գատար ազ քիմնէտէ գուտրէթ
վարըտը. վէ պու եազա պիլէն ազ քիմնէ-
տէն տախի՝ եազմաղա վագթը վէ կէօնկլիւ

օլան փէք ազ քիմնէլէր վարըտը : Հէմ տախի՝ ատէմլէրտէն թէպտիլ օլունմամըշ նէ՞ գատար ազ թէլիֆաթ գալմըշ տըր :

Իմաի գըսմը էվվէլին խիթամը զըմնընտա տէրիզ քի , գատիմ՝ Եկեղեցիներն՝ իսթէր ընդհանրական իսթէր մախսուսի վէ Եկեղեցի տէմէքտէն իսթէր իալգը՝ իսթէր կարգաւորլարը՝ անկլասագ՝ ըէյ ու ի՝ թիգատը նէ իտիյինի Հայրապետլէրտէն թէքմիլէն անկլամաղա գատըր օլամատըղմըզ սէպէպտէն , պո՛ւ նէթիճէյէ կէլերիզ քի , էսքի մուսանիֆլէրին թէլիֆաթլէրի իլէ՝ պու կիւնլէրտէ Լ՛ւետարանական Վ՛րիսթիանլար իլէ Վիսթիանլարըն արասընտա օլան միւճատէլէլէրտէ թագտիմ օլան մատտէլէրին Տիչ պիրինին կերչէքլիյի իսպաթ օլունամազ : Սէ իշպու քիթապըն Վ՛րսիլ էվվէլնին մէրամը պո՛ւ իտի :

ԳԸՍՄԸ ՍԱՆԻ՝

Իշպու քիթապըն գըսմը սանիսինտե պէյան օլու-
նուր քի , Հայրապետէր՝ պու կիւնլէրտե Ղւե-
տարանական Վրիսթիանլար իլէ Հոովմէականլարըն
արասընտա օլան միւճատէլէլէրտե շերա՛ւթ քեսէճէք
հաքիմլէր օլա՛մազլար . պունուն իլին քի օնլարըն պու
մատտէլէր խուսուսունտա ըէյլէրի եանկլըշա միւպ-
թէլա օլուպ հեր սէհլտէն ա՛րի տէյիլտիր . վէ պու
սէպէպտէն ա՛գլի գանտըրմազա քիֆայէթ էտէր միգ-
տարի հէօքմիւ եօգ տուր . զիրա ինսանըն ա՛գլի՝ տինե
տայիր հի՛չ պիր մատտէյի սահիհան կերէք օլտուղուն-
նու պի՛լմէտիգճէ՝ գապուլ էտէ՛մէզ , հէմ տախի գա-
պուլ էթմէլի տէյիլտիր :

Իշպու քիթապըն գըսմը էվվէլինին պապ-
լէրի իւզէրինտե իշարէթ օլունան պուր-
հանլարը թէքրարէն կէօզտէն հեր պիր կէ-
շիրէն՝ կէօրէճէք.քի , պու կիւնլէրտե տին
խուսուսունտան օլան մատտէլէրէ տայիր
Հայրապետլէրին ըէյ ու ի՛թիգատլէրինի
էօյրէնմէսի նէ գատար կիւճ վէ միւշքիւլ
օլտուղունու կէօսթէրմէյէ օն սէպէպ
թագտիմ էթմիշիզ . վէ պու սէպէպլէրին
հեր պիրի պաշգա պաշգա եալընըզ՝ օնլարըն

շէհատէթինի փէք զայիֆ էթմէյէ քիֆայէթ էտէր։ Եւ իրա Հայրապետէրին պիրինտէն հէր շէհատէթ կէթիրէն քիմսէ՝ օ շէհատէթին պու պէյան էթտիյիմիզ օն միւշքիւ լիւն հէր պիրինտէն խարիճ օլտուղունու իսպաթ էթմէյէ մէճպոլուր տուր։ Վէ պու՝ օլ տէրէճէ նիհայէթսիզ պիր իշ տիր քի, շիմ տիքի միւճատէլէլէր խուսուսունտա գատիմ մուսանիֆլէրին նէ ֆիքիրտէ օլտուղլարընը պիլմէսի միւս'քիւն օլտուղունու շիւպհէ էթմէյէ հագգըմըզ վար։ Ալ է պունտան պէյլէ կէօրիւնիւր քի, պիզիմ պաշլըճա սիւալիմիզէ պիր գարար վէրիլմիշ տիր։ Եա՝ նի պիր պօզուգ քիլիսէնին գապուլ էտիպ' Լ. Ետարանական Վ. րիսթիանլարտան գարըն' սէյլէնէն մատտէլէրէ պիր գարար վէրմէյէ՝ Հայրապետէրին թէլիֆաթլէրինին քիֆայէթ էտէր միգտարի հէօքմիւ Եօ'գ տուր։ Եւ իւն քի օնլարտան կէթիրիլէն շէհատէթլէր՝ հիչ տէյիլ իսէ միւճատէլէ ալթընտա օլան մէսէլէլէր գատար անկլաշըլմասը կիւճ տիր։

Ապին պու գարիգտէ ա'մէլ վէ հարաքէթ էտէրէք՝ Հայրապետէրին շէհատէթինի պիրտէն պիրէ րէտտ էտէր կէօրիւնմէյէլիմ տէյի' տէյէլիմ քի, պու մատտէլէր խուսուսունտա Հայրապետէրին ֆիքրինի պիլմէսի ասլա կիւճ պիր շէյ տէյիլ տիր։ Վէ շիտի գալըր քի, պու իքինճի

գըսըմտա՝ պուռնո՛ւ թէֆթիշ էտելիմ քի,
 օնլարըն հէր պիրինին շէհատէթինտէ՝ օնու
 տօղրու տէյիւ գապուլ էտիպ՝ քէնտիսինին
 օնու ինանտըղը տէրէճէտէ սահիհլիյիլէ
 ինանմաղա պիղի մէճպուր էտէճէք հէօքմ
 ու նուֆուզու վաճ մը . վէ ումարըզ քի,
 օնլարըն պէօյլէ հէօքմ ու նուֆուզլէրի օլ-
 մատըղընը իսպաթ էթմէյէ գատիր օլաճա-
 ղըզ :

գլխաւորին պիղծ Մ'զիզ Վիթապլարտան
եախօտ ա'դյ ու իտրաքտէն պուրհանլէր
իլէ թագաւորմ էտէրլէր :

Իմտի օնլարըն շէհատէթլէրի խուսու-
սունտա՝ պունո՛ւ տիւշիւնմէլիյիզ քի , տա-
յիմա օնլարըն շէհատէթ էթտիքլէրի պիր
վուգուա՛թ իւզէրինէ՝ եա՛նի Եկեղեցինին
ի՛ թիգատը վուգուա՛թը իւզէրինաէ տիր :
Պու պապտէ՝ Հայրապետլէրի եալանճը չը-
գարմայարագ՝ շիմտի կիւնլէրիմիզտէ պիր
վուգուա՛թըն իւզէրինէ շէհատէթ էտէր-
քէն , էն տօղըու վէ ա'զիզ ատէմլէրին
եանղըլտըզլարը՝ կիպի՝ հէման էօյլէ՝ Հայ-
րապետլէրին տախի թէվարիխէ տայիր պիր
վուգուա՛թըն շէհատէթինտէ եանղըլմա-
լարը իհթիմալ իտի : Ա՛ է պունուն իքի-
սինտէ տախի շէհատէթ էտէնլէրէ՝ մասլա-
հաթըն այնէն սահիհինի պիլմէսի էքսէրի
ղայէթ կիւճ իտի : Պունուն կիպի պիր Հայ-
րապետէ տախի՝ Եկեղեցինին ուսու-
գատը քալի՛ա՝ եախօտ օնուն քէնտի ասրին-
տէ՝ նէ՝ օլտուղունու պիլմէսի՝ սայքի միւմ-
քիւնսիւզ պիր շէյ իտի :

Պունտան գադը՝ նազար՝ Հայրապետլէ-
րին էքսէրի պա՛ղի մախսուս վարդապետու-
թիւնլարա պու տէրէճէ պիր գալի մուհապ-
պէթլէրի վարըտը քի , օլ մուհապպէթ՝
պիր զայրի մասլահաթըն սահիհ հալինի
անկլամագտա օնլարըն կէօզլէրինի՝ գալիա-

տըրըտը : Ինսան գըսմը քէնտի արզու-
լէտիքլէրի շէյի ինանմաղա գօլայ գանար-
լար . վէ պունտան պէօյլէ Հայրապետլէր
տախի՝ քէնտիլէրին ի՛թիգատլէրի՝ հէր քէ-
սին ինանտըղը ի՛թիգատլէր օլտուղունու
տիւշիւնմէսինի սէվէրլէրիտի : Սէսէլա՝
Սուրբ Հերոնիմոս շէհատէթ էտէր քի ,
“Վրիստոսուն Եկեղեցիլէրի պոլ ի՛թի-
գատտէ տիրլէր քի , ատէմլէրին ճանլարը
Լլահատան՝ ճէսէտէ կիրտիքլէրի տէմտէ՝
եարատըլըյօր” (ա) : Լաքին Սուրբ () գոս-
տինոսուն՝ ճան ճէսէտէ պապատան էվլատու՝
կէչէր ի՛թիգատունա զահպ օլտուղու աշի-
քեայր տըր : Լմմա էլպէթթէ () գոստինոս
Վրիստոսուն հէփ Եկեղեցիլէրինէ գարշը
պիր ի՛թիգատտէ օլմազ իտի : Իմտի թահ-
մին էտէ պիլիւրիչ քի , Հերոնիմոս պունու՝
Բուֆինոսա գարշը օլան շէտիտ հէրարէ-
թինտէն սէօյլէմիշ օլմալը . եախօտ հիչ տէ-
յիլիսէ եա պիրի եա օպիրի եանղըրշ օլ-
մուշ օլմալը տըր :

Սէ էինէ Սէլանիք Եպիսկոպոսու Յով-
հաննէս շէհատէթ էտէր քի , “Բնդհան-
րական Եկեղեցիին ի՛թիգատը պոլ իտի
քի , մէլէքլէր պիւթիւն պիւթիւնէ ճէսէտ-
սիզ վէ կէօրիւնմէզ տէյիլլէր . իլլա զայէթ
ինճէ վէ հաֆիֆ պիր զաթտէն օնլարլն

(ա) Հերոնիմոս 61 Ռէֆլուպ :

Թէնէրի՝ վար ” (ա) : Լաքին Հռովմատա
Լ՛նդհանրական ժողովքլարըն ամէլէրինի
պասմա էտէնէր տէրլէր քի , Յովհաննէս
Եպիսկոպոս պուռնու՝ “ Եալընըղ քէնտի ի՝
Թիգատի մախսուսէսի՝ կիպի ” սէջլէյօր ,
վէ պէյլէ իքէն՝ օնա Հայրապետ ի՛ւնվանի
իլէ Թէսմիյէ էտէյօրլար (բ) . վէ պու մին-
վալ իւզըէ՝ Հայրապետլէրին տայիմա տօղ-
րու օլմատըղը զըմնընտա՝ օնլարըն պիր շէ-
հատէթինէ տա՛հա մալիքիղ :

Ս է էինէ՝ Եպիսկոպոս շէհատէթ էտէր
քի , “ Եկեղեցի հաֆթատա իւչ քէրրէ ճէմ՝
օլուպ Հաղորդութիւն էթմէք ատէթինի
Լ՛ռաքեալլարըն սըփարըշը միւճէպինճէ
հըֆղ էթմիշ տիր ” : Լաքին Լաթին մու-
սանիֆլէրտէն ազիմ՝ Վէթմալիոս քիֆայէթ
էտէր միգտարի իսպաթ էտէր քի , օ՝ պուռն-
տա Եանղըլմըշ տըր (դ) : Իշ պու ազ էօր-
նէքլէր՝ Հայրապետլէրին Լ՛նդհանրական
Եկեղեցիին ի՝ Թիգատը խուսուսուռնտա շէ-
հատէթլէրինի հէք հալաէ տօղըրու տէյիւ
գապուլ էթմէմէլի իտիյիմիզլի աշլիքեար
էթմէյէ քեաֆի՝ տիր :

Լաքին պուռնտան մա՛տա՝ տէրիղ քի ,
էյէր Հայրապետլէրին պու պապտէ շէհա-

(ա) Եէպինճի ժողովք՝ ա՛մէլ 5 :

(բ) Եինէ օրապա :

(դ) Վէթմալիոս Եպիսկոպոս իւզլէրինէ :

տէթլէրի տօղրու վէ հէր հալտէ սահիհ ի-
տիքլէրի ի'սպաթ օլունա պիլսէ' պիլէ' եինէ
պիզիմ' պու շիմտիքի միւճատէլէրիմիզէ
աղ ֆայիտէ էտէ պիլիւլէր : Ա'իրա էվ-
վէլա' Եկեղեցիինն նէ ի'թիգատտէ օլտու-
ղունու տօղրու տօղրույա սէջլէտիքլէրի
հէրլէր փէք աղ պուլունուր : Ա' է 'իքին-
ճիսի' էջլէ շէհատէթ էթտիքլէրի' զէման'
օնլար էքսէրի եալընըզ էյալէթ եկեղեցի-
լէրինն ի'թիգատունը' սէջլէյօրլար , քի
Եկեղեցիտէ ատէվլէրին չօղու' պունուն
եանղըշ օլա պիլմէսինի տայիմա իհթի-
մալ ինանըրլար . վէ պունտան պէջլէ պու
ի'թիգատ հէր հալտէ սահիհ սայրլամաղ :
Ա' է էյէր էյալէթ եկեղեցիլէրինն պիրի
հագգրնա' եանղըլմաղ տէյիւ պիրի իտ-
տիա' էտէճէք օլո'ւրսա տաիի' պունու Ա'ւե-
տարանական Վ'րիսթիանա'գարշը պուր-
հան կէթիրմէյէ ֆայտէ էթմէզ . զիրա օ'
օնուն զըտտընը' ինանըր : Ա'իւն քի պիրի
պիրիմիղի' եալընըզ հէփիմիզին ինանտըղը
ճշմարտութիւնլարը պուրհան իշիւն կէ-
թիրտիյիմի'զ զէման իսքեաթ էտէ պիլի-
րիզ :

Ե իմտի Հայրապետլէրին Ա' արդապէս-
լէր կիպի թագրիր էթտիքլէրինէ տաիի պիր
տագիգա նաղա'ր էտէլիմ' : Պու սուրէթ-
տէ' օնլար հէր նէ գատար սուրբ հէր նէ
գատար իսթի'տատ սահիպի ատէվլէ'ր իտի-

լէր իսէ տէ՛ եինէ եալընըդ ատէմլէր ի-
տի : Ալաճըն Բուհու Առաքեալաբը՝ Լոր
Լտակարանըն քիթապլարընը եազտըգլարը
դէմանտէ լուսաւորել էտիպ տայիմա օնլար
իլէ օլտուղու կիպի՝ տայիմա Հայրապետէր
իլէ տախի օլուպ օնլարը լուսաւորել էթտի-
յինի ինանմաղա սաճիճ պիր նիշանէմիզ
եօ՛գ տուր . վէ պու Ա արդապետէրին ա-
րասընտա տախի՝ պէջլէ պիր եարտըմա նա-
յիլ օլմագ իտտիա՝ սընտա օլան եօգ տուր :
Պու էճիլտէն իման մատտէլէրինտէ օնլարըն
սէօղիւնիւն Ա՛ղիզ Վիթապլար՝ եախօտ
ա՛գլ ու իտրաք եա Առաքելական սիփա-
րըզըն՝ եարտըմը օլմատըգճա՝ օնլարըն պիզի
իրշատ էտէճէք ճիւքմ՝ ու նուֆուզու եօ՛գ
տուր : Ա է օնլարըն աչըգտան էթտիք-
լէրի թագրիրին ասըլ գըյմէթի պու տուր
քի , պիզէ՛ պէջլէ ատէմլէր սաճիճ օլմայան
պիր ի՛թիգատը գապուլ էթմէղէր իտի
տէյիւ՝ գարար վէրմէյէ սէպէպ վէրիր :
Առքին օնլար՝ եալընըդ եանղըլըր ատէմլէր
օլտուգլարընտան՝ օնլարըն ի՛թիգատը եինէ
եալընըդ իհլէնալ գալըր : Ամա իման՝ իճ-
թիմալ ճշմարտութիւնուն իւզէրինէ տէ-
յիլ՝ իլա թաճգիգ ճշմարտութիւնուն իւ-
զէրինէ թէմէլէնմէլի տիր :

Հայրապետէր պու խուսուստա՝ պագը
պէջիւք էսքի մուսանիֆլէր կիպի տիր :
Պունճիլէյին՝ տիւնեէվի ո՛ւլլումի ըիյազի-

յէտէ՛ Վոկրատըն եախօտ Վրիստոտէլին սէօյլէտիյի շէյլէրին գըյմէթի՝ օնլարտան տահա աշաղա օլան ֆէյլօսօֆլարըն սէօյլէտիքլէրինտէն պէօյիւք տիւր : Զիւն քի հէփիմիզ օնլարա ի՛ թիպար էթտիյիմիզտէն՝ ա՛գլմըզ պէօյլէ՛ գանմըշ տըր քի , օնլարըն պիրի կիպի ա՛գլիմ պիր ֆէյլօսօֆ՝ ա՛գլ ու իտրաքէ վէ մանդըգա զըտ պիր շէյ սէօյլէյէմէզ : Վաքին պիր մատտէտէ օնուն պիրինին եանդըմըշ իտիյինի կէօրտիյիւմիւզ թագտիրտէ՝ օ գէման օնուն սատէ՛ նուֆուդու իշլէմէզ . վէ պու թագտիրտէ Վրիստոտէլին սէօյլէտիյինի՛ դութարըզ , քի՛ “ Ղշմարտուլթիւնու տօսթլուգտան իլէրի դութմագ՝ ա՛գլիւ պիր շէյտիր ” տէր : “Պունճիլէյին՝ Հայրապետէր պիզիմ սէվտիյիմիզ ատէմլէր տիր , վէ օնլարըն հէման ատլարը ա՛գլմըզը՝ հէր սէօյլէտիքլէրի շէյի տօղըու սայմաղա մէյլէնտիրիր : Վէ հագիգաթ օնլարա՝ հէմ՝ օնլարըն եաղտըգլարը թէլիֆաթլէրէ՛ լայըղ իւզրէ ի՛ թիպար էթմէլիյիզ : Վաքին պունուտա միւլհազա էտէլիմ քի օնլար տախի ինսանլէր կիպի պա՛զը շէյլէրի իտղըրտա սագլամագտա եա անկլամագտա եախօտ ֆարգ էթմէքտէ էքսիքլիքլէրի օլմասը իհթիմալ տըր . վէ օնլարըն թէլիֆաթլարընը՝ քէնտիլէրին եաղտըղը գանունլար վէ ա՛գլ ու իտրաք իլէ դարթմաղա պօրճլույուզ . հէմ պօրճլույուզ քի՛ օնլար

պիր շէյէ “ կէրչէք տիր ” սէօյլէտիքլէրի ի-
չիւն օնու օնլարըն սատէ սէօղիւ իլէ գա-
պուլ էթմէյէլիմ . նիճէ օնլար տախի քէն-
տիլէրի՝ կիւնլէրինտէ նազանլարըն եախօտ
օնլարտան էվվէլ նազըլլըշ քիթապլարըն
սատէ սէօղիւ իլէ պիր շէյի դապուլ էթմէ-
տիլէր : Աքին պիղի՝ օնլարըն ի՛թիպա-
րընտան սոյաթօրուղ տէյիւ պիր քիմնէ
գապաճաթլը չըդարմամագ իչիւն՝ իշպու-
մատտէնին թափսիլինէ տաճա տէվամ է-
տէլիմ :

ՊԼՊ 2 :

ԻՔԻՆՃԻ ՍԷՊԵՊ :

Չի՛ն չի չայրապետէր չենպիւրի՛ չենպիւրի
լէրին հագգընա շէհապէլ լէրիօրլար չի ,
պինէ պայիւր հապալէրպէ սեօյլէ-
պիւրի շէյլէր՝ հալլապ պէ-
յի՛ լէ օնլարըն սապէ
սեօյլէ՛ իլէ գապոս-լ
օլունալը պէյիլ-
լէ՛ր պիւր :

Չայրապետէրին հիւքմ ու նուֆուզու
նէ՛ գատար օլտուզունու պիզէ խապէր
վերէճէք՝ Չայրապետէրտէն միւնասիպ
քիմնէ եօ՛գ տուր : Իմտի իշպու պապըն
պաշընտա թագտիմ օլունան մատտէտէ՛ օն-
լարըն քէնտի շէհատէթինի տինկլէյէլիմ՝
վէ էյէր օնլարը՝ հագիգաթ իգրար էթտի-
յիմիղ գատար ազիմ ի՛ թիպարտա դութա-
յօր իսէք , պու մատտէյէ մախսուս օլան
օնլարըն ըէյինի գապուլ էտէլիմ՝ վէ տիգ-
գաթ էտէլիմ քի , օնլարա՛ օնլարըն պիղ-
տէն դալապ էթտիյինտէն զիյատէ եա էք-
սիք նուֆուզ վէ՛րմէյէլիմ :

Պիրինճի շէհատէթ : Սուրը () գոստի-

նոս Հերոնիմոսա՝ արալարընտա օլան պիր միւճատէլէնին խաւսոսուստա պէջլէ՝ ետ-
զար . “ Սանա իգրար էտէրիմ քի , պէն ետ-
լընրզ լստոսաժաշունչուն լյանոնաւոր տէ-
նիլէն քիթապլարընա պէջլէ պիր իքրամ
վէ ի՝ զգէթ էթմէյէ պօրճլույում քի , օնլա-
րըն հիչ պիր մաւսանիֆի ասլա պիր եանդ-
լըշա տիւշմէտի յինի ինանայլմ : Ս է է-
յէր օնլարըն իչինտէ կէրչէքլիյէ զըտ կէօ-
րիւնիւր պիր շէյ րասթ կէքիրուէմ , օգէման
տիւշիւնիւրիւմ քի , էլպէթթէ պէնիմ՝ է-
լիմտէ օլան էլեազըսընտա նօգսանլըգ վար ,
եախօտ կէրէյի կիպի տօղրու տէյիլ տիր .
եօղիսէ թարգմանիչ բնագիրին լուղէթինին
մա՝ նասընը էյիճէ անկլամամըշարը եախօտ
նիհայէթի՝ քէնտիմ օնու էյիճէ անկլամա-
մըշլմ : Ս քին պագի հաւանիֆլէրին ճիւ-
լէթի՝ կէրէք ա՝ ղիզլիքտէ կէրէք ա՝ լիմլիք-
տէ հէր նէ գատար ա՝ ղիմ վէ միւթէպէր
օլսալար՝ էյլէ օգուրում քի , օնլարտա հէր
պուլաուղում շէյի օնլար սէջլէտիլէր տէ-
յիւ անիտէ տօղրու օլտուղունա գարար
գըլմայլմ . իլա . օնուն տօղրու օլմասը-
նա՝ եա ղիքր օլունան լյանոնաւոր Վի-
թապլաթըն վասիգասը իլէ՝ եախօտ պիր
իհթիմալ սէպէպ իլէ պէնի իսքեաթ էթ-
տիքլէրի՝ իչիւն գարար գըլտլմ : Ս է
զանն էտէրիմ՝ եա՝ գարընտաշլմ , քի պու-
խուսուստա սէնին տախի րէյին պունտան

Փարգը տէյիլ տիր . եա'նի տէմէք իսթէ-
րիմ քի , սէնին քիթապլարընը՝ Ս'արգա-
րէլէրին վէ Մաքեալլարըն քիթապլարը-
նը օգուտուղումուղ կիպի օգույաճաղըմըզը
ումմաճըն ինանըրմ , քի օնլարըն քի-
թապլարընըն հէր եանղլըշլըգտան ազատ
շուպ տօղրու օլմալէրինէ հիչ պիր շիւպ-
հէմիղ օլմազ '' (ա) : Ս է պու մինվալ
իւզըէ ալթը եէտի Եուենան Հայրապետէ-
րինին նուֆուզունու պէր դարաֆ էթտիք-
տէն սօնկրա՝ Հերոնիմոսա օնլարա գարշը
շէհատէթ իչիւն ղայրի Հայրապետէրի
կէթիրի , վէ տէր քի՝ օնլարտան շէհատէթ
կէթիրտի իսէտէ , " Տօղրուսունու սէջլէ-
յինճէ՝ օ եալընըղ Աանոնաւոր Վիթապ-
լարը էջլէ սայարըտը քի , էվվէլտէն սէջլէ-
տիյի կիպի՝ օնլարըն մուսանիֆլէրինին ա-
լա եանղըմատըգլարընը վէ օգույանը հիչ
պիր շէյտէ ալտաթմատըգլարընը ինանմա-
ղա քէնտինի պօրճլո՛ւ սայարըտը '' (բ) :

Իշպու ա'զիմ մուսանիֆտէն պու մատ-
տէնին իւպէրինէ պիր ուզուն լաքին փէք
իգթիզալը իսթիսրաճ տահա կէթլըմէյէ

(ա) () Գոսպինոս Հերոնիմոս 19 Ռէլուպ .
Փարիզէ 1597 սէնէսինսէ պասա օլմաշ :
Շիւ 2 վէ Հերոն . Շիւ 2 . Սահիֆէ .
551 :

(բ) Եինէ օրադա :

իզին դալապ էտերիզ : Հայրապետէրի օգուամանն ուսուլի իւզերինն սեջլէրքէն տէր . “ Պու նէվ , քիթապլարը՝ հէր տէտիքլէրինն ինանմաղա մէճպուրուզ կիպի օգուամալը տէյիլիզ . իլլա օնլարտա օգուտուղուամուզու դատել էթմէյէ հագգըմըզ վար կիպի օգուամալըյըզ : Ս է պէյլէ իքէն՝ կէլէճէք սիլսիլէլէրի կիւճ մէսէլէլէրէ էլ գօյուպ պահս էթմէյիլէ լիսանլէրինն վէ իսգիլահլէրինն իտման էթմէնին էն Փայիտէլի էմէյինտէն մահրում գօմայալըմ տէյիւ պու ախէր զէմանտէ եազան մուսանիֆլէրին քիթապլարը իլէ Հին վէ ‘Լոր Լտակարանն Լանոնաւոր ‘Քիթապլարըն Փազիլէթինն այրրտ էտերիզ , քի օնլար Լաաքեալլարըն զէմաննտա սապիթ օլուպ՝ օնտան պէրու Լաաքեալլարտան սօնկրա կէլէն Եպիսկոպոսլարտան վէ տիւնեանն հէր դարաֆընտա փէյտա օլան Եկեղեցիլէրտէն՝ պիր տահա եիւճէ թախթ կիպի ալա մէգամէ գօնտուլար , քի օրատա հէր մումին վէ բարեպաշտ ա՛գլ ու իտրաք օնլարա իքրամ վէ ի՛ղզէթ էյլէսին : Ս է լէր օնլարտա ույղունսուզ վէ ա՛գլէ զըտ կէօրիւնիւր պիր շէյ պուլաճագ օլուրսագ , օլ քիթապըն մուսանիֆի ճշմարտութիւնու պիլմէզ իտի տէմէմէլիյիզ . իլլա օլ օգուտուղուամուզ էլեազըսը եանղըշ՝ եախօտ թարգմանիչ օլ եէրին մանասընը եանկըշ

անկլամբը՝ եա պիզ օնու տօղրու անկլա-
յամայօրուզ տեմէլիյիզ : Աքին օնլար-
տան սօնկրա կէլէն պագի իստանիֆլէրին
թէլիֆաթլերի՝ քի օնլարըն սայըսը հէման
հիսապսըզ կիպի տիր՝ էյերչի Ն՝զիզ Վ՝ի-
թապլարըն պու ֆաղիլէթինտէն ղայէթ չօգ
կերի՝ իսէլերտէ , առէմ պա՛ղը քերրէ օն-
լարտա հէման Ն՝զիզ Վ՝իթապլարտա պու-
տուղու ճշմարտութիւնո՛ւ պուլա պիլիւր ,
լաքին օնլարըն օգատար նուֆուզու օլամազ :
Պունուն իչիւն էյեր օնլարտա ճշմարտու-
թիւնն գարշը շէյլէրէ րասթ կէլիւրսէք , վէ
պէլքի օնլարը անկլայամատրղըմըզտան օլաա
պիլէ՝ օնլարը կերէք օգուր իքէն վէ կերէք
տինկլէր իքէն պէյէնտիյիմիզի գապուլ
էթմէյէ վէ պիզէ տօղրու կէօրիւնմէյէն
շէյի րէտա էթմէյէ հագգըմըզ վար . շէյ-
լէ՝ քի՝ հէի պու միսիլլի շէյլէր եա պիր
սահիհ վէ սապիթ օլմուշ սէպէպ իլէ՝ եա
տէյիլ իսէ Ն՝զիզ Վ՝իթապլարըն նուֆու-
զու իլէ մուգարրէր օլմատրղճա՝ վէ օլ մի-
սիլլի . քիթապլարտա սէշլէնէն շէյին մէվ-
ճուտ օլտուղու եա մէվճուտ իմիշ իտիյի
իսպաթ օլմատրղճա օնու րէտա էտէնէ եա
գապուլ էթմէյէնէ հիշ պիր վէճհիլէ զէմմ՝
էթմէլի տէյիլ տիր ” (ա) : Այլ պու մու-

(ա) () Գոսպինա Ֆոտոգոսա Գարշը՝ Վ՝ի-
լետայ 11 , Պոտայ 5 :

սանիֆտէն պունուն կիպի Հայրապետէրտէ պուլտուղումուզ րէյլերին գըյմէթի՝ տէյիլ օնլարըն նուֆուղունուն աղըրլըղընա կէօրէ՝ իլա օնլարըն սէպէպլէրինին աղըրլըղընա կէօրէ պիչիմէլի իտիյինի պունուն, կիպի չօգ իսպաթլար տաճա կէթիրէ պիլիւրիզ, քի օնլար Մ'զիզ Վիթապլարա մուգապըգ օլտուգլարընտան գիյատէ իմանըմըզ պաղլայամաղ օլտուղունուն՝ վէ եանղըլըր ատէմլէրտէն սատըր օլմալէրիլէ եանղլըջ օլմալէրի իճթիմալ օլտուղունտան թէֆթիլ օլմալը իտիքլէրինի աչըգ աչըղա պէյան էտէրլէր :

Իմտի () գոստինոսա նազարէն՝ ճմարտութիւնու պուլմաղա չօգ քիմսէլէրին գութտուղու եօլ՝ եանկլը՝ջ օլմալը : Տէյէլիմ քի՝ Մ'զիզ Վիթապլարըն պիր իանէսինին մանասընը էօյրէնմէյէ իսթէյօրսուն . չօգ քիմսէլէր վար քի , օլ իանէնի՝ սաճիճ մանասընը էօյրէնմէք իչիւն պիր Հայրապետին շէհատէթինի քիֆայէթ էտէր զանն էտէրլէր : Լաքին Սուրբ () գոստինոս իսթէր քի , Մ'զիզ Վիթապլարըն շէրա՝աթընը Հայրապետէրէ քէստիրէճէք եերինէ՝ Հայրապետէրին շէրա՝աթընը Մ'զիզ Վիթապլարա քէսթիրէլիմ : () գոստինոսուն գանունունճէ ա՝մէլ վէ հարաքէթ էտէրէք՝ պիր Մ'ւետարանական Վրիստոնեայ՝ քէնտիյէ գարլը

Հայրապետէրտէն՝ Լաթիններին սօնկ ժողովքու օլան Տրիդենտ ժողովքունուն կանոնլարընըն պիրի կիպի՝ աշխբեար պիր շէյ շէհատէթէ կէթիրիլտիյի զէման տէյէ պիւր քի , “ Պու շէյին կէրչէք օլտուղու՝ էյէր պիր սահիհ վէ սապիթ օլմուշ սէպէպ իլէ՝ եախօտ Լ՝ զիզ Բիթապլարըն նուֆուղու իլէ իսպաթ օլմագսա , հիչ պիր վէճհ իլէ՝ օնու գապուլ էտէ՝ մէմ ” :

Պունտան մա՛տա՝ Հայրապետէր շէհատէթ էտէրլէ՛ր քի , պիւ՝ պիր քիթապըն հագգընտա՝ մուսանիֆինին ատընը տէյիլ՝ իլա օնուն իսպաթլարընը սօրմալըյըղ , օնուն մէսնէտինէ տէյիլ՝ իլա օնուն պուրհանլարընըն գուվվէթինէ՝ պագմալըյըղ , պիզէ վէրիլէն շէյէ տիգգաթ էթմէլի , վէ տէյիլ օնու վէրէն քիմ՝ իտիյինէ : Պուն՝ ճիլէյին Հերոնիմոս տէր քի , քիթապլարըն մուսանիֆլէրի վէֆաթ էթտիքտէն սօնկրա՝ “ () նլարըն եազտըղլարը քիթապլարըն գըյմէթի ատլարընըն ի՛թիպարընա վէ շէօհրէթինէ կէօրէ տէյիլ՝ իլա լիյագէթինէ վէ եարարլըղընա՝ կէօրէ պիւլիլիլի : Ա՛լ օգույան եալընըղ օգուտուղունա՝ պագար վէ քիթապըն մուսանիֆի քիմ՝ օլտուղունա պագմաղ : (Էյլէ քի , օնուն մուսանիֆի կէրէք Եպիսկոպոս կէրէք աշխարհական՝ վէ կէրէք պիր սերասքէր եա վալի հա պայաղը սօլտաթ եա պիր գուլ

օլսա՝ վէ կերէք իսքերլէթ եա իփէք իլէ եա-
խօտ էն գապա չուլ չափուլ կի յինմիշ օլ-
սա , օնուն իթիպարը վէ ի՛զզէթինին ըիւթ-
պէսինէ կէօրէ թէլիֆաթընա գըյմէթ պի-
չիլմէզ՝ իլլա քիթապընըն լիյագէթինէ վէ
եարարլղընա՝ կէօրէ գըյմէթ պիչիլիը (ա) :

Իմտի էյէր պունտա շերոնիմոսուն
գաւլինճէ ա՛մէլ էթմէսինի իսթէ՛րսէք , ()-
գոստինոսուն եա Սկեքերանըն եա կիւ-
րեղին քիթապարընը օգուտուղղումուզ զէ-
ման՝ օնլարըն կերէք աթոպարընը վէ կերէք
Փաթրիքանի էս՛վապարընը ունուտաճա-
ղըզ , վէ օնլարըն քիմլէր իտիքլէրինէ տէ-
յիլ՝ իլլա նէ սեյլէտիքլէրինէ՛ պագաճա-
ղըզ , օնլարըն ի՛թիպար վէ շէօհրէթլէրի-
նէ տէյիլ՝ իլլա ըէյլէրինին իսպաթլարընա
պագաճաղըզ : Շագիգաթ շերոնիմոսուն
պու գանունու՝ շէհատէթէ կէթիրտիքլէրի
մուսանիֆի հէր վէճհիլէ մէտհ էտիպ օնուն
իսպաթլարընա վէ լիյագէթինէ պագմայան
քիմեկլէրին ա՛մէլի իլէ մուղապըզ կէլմէզ :

Ի աքին շերոնիմոսուն շէհատէթինի պիր
տահա՛ տինկլէյէլիմ : () տէր քի , “ Պի-
լիրիմ քի , Լ՛ուաքեալլարը՝ պագի մուտա-
նիֆլէրին ճիւմլէսինտէն՝ մախսուսէն . պիր
ֆարգլը ըիւտպէտէ՛ սայարըմ . զիրա Լ՛աա-

(ա) շերոնիմոս Ովսիա հարգարէ իւզլէրինէ
Ռիսուլէ-նուսուան հուգապէմէսինսէ :

քեալար՝ տալիմա տողրո՛ւ սէջլէրլէր , լա-
քին պագիլէրի՝ ինսան իքէն՝ ինսան կիպի՝
պա՛ղը քէրլէ Եանդըլըլար ” (ա) : Ա՛յ է Եինէ
Հերոնիմոս տէր քի , “ Ա՛յ արիլէրի տա վար
քի , Եունանիլէր օլսուն Ա՛յ թիլնլէր օլսուն՝
իմանէ տայիր մատտէլէրտէ Եանդըլտըլար ,
քի օնլարըն ատլարընր պուրատա իշարէթ
էթմէյէ պանա հաճէթ տէյի՛լ տիր . շէջլէ
քի՝ օլմայա պուրատա կէօրիւնէյիմ քի ,
Արոգինէսէ՝ տէյիլ քէնտի քիթապլարը ի-
լէ իլա ղայրիլէրին Եանդըլըլըգլարը իլէ
թէսահոպ էտէյօրում : . . . Պէն Ար-
գինէսին քիթապլարընր՝ ղայրիլէրին՝ քի-
թապլարընր օգուտուղում կիպի օգու-
րում . չիւն կէօրիւյօրում՝ քի՝ օ՛ տա-
խի օնլարըն Եանդըլտըգլարը՝ կիպի Եանդըլ-
մըշ ” (բ) : Հերոնիմոս պիր ղայրի մա-
հալտէ էսքի Եկեղեցական մուսանիֆլէրին
Վուսուրլարը վէ Եանդըլըլըգլարը իչիւն
սէջլէրքէն՝ տէր քի , “ () Լա պիլիք քի՝ Եա
օնլար Եալընըղ պի՛լմէտիքլէրի իչիւն Եան-
դըլտըլար , Եախօտ օնլարը պի՛ղ անկատը-
ղմըղատն ֆարգլը պիրֆիքիր իլէ Եազար-
լար . Եա օնլարըն թէլիֆաթլէրի Եազըճը-
լարըն ճահիլլիյի սէպէպինտէն Եապաշ Եա-

(ա) Հերոնիմոս ինկոգիլու Լոյստանդրա-
յէյէ՝ Դեյլուադ 62 :

(բ) Հերոնիմոս Պոմֆատոստ Դեյլուադ 65 :

վաշ պողոտառուլար, եախօտ օլ բէզիլ շէյ-
դան Մարիոս տիւնեայէ կէլմէզտէն էվվէլ՝
օնլար սատէտիլ իլէ վէ կերէյի կիպի օ
գատար տիւշիւնմէյերէք աղըզլարընտան
պա՛ղը շէյլեր գաշըրտըլար, եօյլէ՛ շէյլեր
քի, նիզա սէվէն բու՛ճարըն փէնչէսինտէն
գուրթուլմասը կիւճտիւր" (ա) : Եւ
Հերոնիմոսուն օլտուղու օլ էսքի զէման-
լէրտէ՛ քիթապ եազմագտան սատըր օլան
եանղըրշըրգըլարըն՝ վէ մանասը կիւճ անկ-
լաշըլմալարըն ճիւմէսի մէվճուա. իտիլէլ
իսէ, պին իւչ եիւզ սէնէնին էանասընտա,
նէ գատար տա՛հա չօղալմըշ օլմալը :

Պունտան գաղը՝ եազար՝ Հերոնիմոս
տէր քի, Պիւթագորասըն շայիրալէրինէ
վերտիյի էօրնէյէ կէօրէ՛ թագտիմ՝ օլու-
նան պիր շէյտէ՛ օնու թագտիմ՝ էտէնին
կէօյնիւնէ կէօրէ սապիթ օլմուշ բէյինէ օ-
գատար պագմալը տէյիլիլ : Պէ-
նիմ մէրամըմ՝ էսքի մուսանիֆլէրին քի-
թապլարընը օգույուպ՝ հեր շէյի թէճըիւ-
պէ էթմէք վէ էյի օլանը գուրթմագ տըր,
վէ կաթողիկէ Եկեղեցիին իմանընտան
այրըլմագ տէյիլ տիր" (բ) : Եւ պիր
ղայրի տօսթունա եազար քի, հագգ վէ

(ա) Հերոնիմոս Մարիոսոս Գարշը, իրենճի
թիւապ :

(բ) Հերոնիմոս, Մարիոս 15 . 2 :

տողրու պու տուր քի , “ Որոգինէսի վէ պագի Եունանի վէ Լաթին Եկեղեցական մուսանիֆլէրի սագընարագ օգույալըմ , շէջլէ քի՝ էյի օլանը՝ սէչէլիմ , վէ էյի օլմայանը գապուլ էթմէմէյէ տիգգաթ էտէլիմ , Լաքեալակէօրէ՝ քի պիզէ հեր շէյի թէճրիւպէ էթմէյէ վէ էյի օլանը գուլթմաղա էմր էտէր ” : ն (Վեհապ . ե . 21 . (ն) :

Հերոնիմոսուն՝ քէնտինտէն էվվէլ օլանլէրին ըէյ ու ի՝ թիգատլէրինի վէ Լ՝զիզ Վիթապլարա թէֆսիրլէրինի նէ՝ ճէսարէթ իլէ հէօքմ էթտիյինէ՝ տաիի պագ : () տէր քի . “ Կիպրիանոս՝ Լ՝զիզ Վիթապլարը հիչ անկլամըշ կիպի տիր . Ս իկտորինոս՝ քէնտի անկլատըղընը սէջլէմէյէ գատիր տէյիլիտի . Լաթթանթիոս՝ տինիմիպի իսպաթ էթմէյէ էթտիյի ճէհատէ՝ ղայրիլէրին տինինի պօղմագտա օլտուղոլ գատար՝ գատիր տէյիլ տիր . Լընոբիոս՝ ղայէթ թէրթիպսիզ վէ գարըշը՝ հադտէն զիյատէ իսթիլահ գուլանըր . Սուրբ Հիլարիոն՝ հադտէն զիյատէ տօլղուն՝ վէ ուզուն ղապիրլէր իլէ եիւքլիւ տիւր ” (ք) : Սուղհափառ մուսանիֆլէրտէն Իէթիթիոս նամպիր քիմսէ իչիւն տէր քի , “ () նուն մեկ

(ն) Հերոնիմոս Ռեֆլետ 76 :

(ք) Հերոնիմոս 13 Ռեֆլետ Պոպլինոս :

նու թիւնլարընտա՝ զայն չօգ շէյլեր վար քի , պանա փէք ալլազ վէ հիչ պիր շէյէ եարամազլար կէօրիւնիւր : () կէօրիւնիւր քի , զայրիլէրին հազգընա պէօյլէ պիր ֆէնա րէյի՝ վարըտը քի , օնուն քէնտի գուսուրլարընը հիչ քիմսէ ֆէրգ էտէմէզ տիւշիւնիւրիւտիւ ” (ա) :

Պու միւլ՝ թէպէր մուհթէրէմ Հայրապետ՝ զայրիլէրին թէֆտիրլէրինտէն պիր չօղունու րէտտ էտէր , վէ պէյէնմէտիյինի գապուլ էթմէզ : Պունուն կիպի՝ Հայրապետլէրին չօղու՝ “ Իսրայէլ ” լուղէթինէ “ Լալահը կէօրէն ” մա՛նասընը վէրտիլէր : Լաքին օ՝ պու մա՛նայր գապուլ էթմէյիպտէր քի , “ Պու լուղէթէ պու մա՛նայր վէրէնլէր ա՛ղիմ նուֆուզ վէ կիւզէլ սէօյլէյիշ սահիպլէրի օլուպ՝ օնլարըն եալընըզատը պիղի եէրէ չարփմաղա քիֆայէթ էտէր իսէտէ , պիր աիւնեափի կիւզէլ սէօյլէյիշէ՝ հէր նէ գատար պիւյիւք օլուրսա օլսուն՝ ույմայարագ՝ եինէ պիղ՝ պու ատը վէրէն Լ՛ղիզ Բիթապլարըն վէ Ս՛էլէյին վէ Լալահըն հէօքի՝ ու նուֆուզի՝ արտըն՝ ճա սիւլիւք էթմէքտէն զայրի շէյ էթմէսիւնի սէչմէզիզ (բ) : () նուն՝ օնտան իլէրի

(ա) Հէրանիմ 133 Ռաբլուպ Մարգէլէլ :
 *** :

(բ) Հէրանիմ Ի՛պրանի ալփարը :

օլան ուղղափառ Հայրապետներին Մ'զիզ Ռիթապլար մեկնութիւնլարընը բէտտէթ-տիյինէ պունուն կիպի պիր չօգ իսթիս-րաճլէր կէթիրէ պիլլիրիզ . լաքին ճիւմէ պու կէթիգաթիյիմիզ շէհատէթլէր՝ () գոստինոս վէ Հերոնիմոս վէ պու պագի ա'զիզ ատէմլէր՝ քէնտիլէրտէն էվվէլ օլան Հայ-րապետլէրի Եկեղեցիինն մատտէլէրինտէ հաքիմլէր եա միյանճիլէր սայմատըգլարը՝ վէ օնլարըն շէհատէթինի Փարզի պին տէ-յիւ գապուլ էթմէյիպ՝ օնլարըն բէյ ու ի'թիգատլէրինի Մ'զիզ Ռիթապլարըն վէ ա'գլ ու իտրաքին գանունու իլէ թարթա-րագ թէֆթիշ էթմէյէ հէր քէսէ հագգ վէրտիքլէրինի իսպաթ էթմէյէ քիֆայէթ էտէր :

Վայրիլէրին բէյ ու ի'թիգատլէրինէ պու գատար գուսուր պուլան () գոստինոս վէ Հերոնիմոս՝ քէնտի բէյ ու ի'թիգատլէ-րինի եանղըլմազ սայմատըգլարընա շիւպհէ եօգ տուր : () գոստինոս քէնտիսինի եանղըլ-մազ սայմատըղը պէս պէլլի տիր . չիւն քի , իսթիարլըղընտա՝ մուգատտէմա հէփ եազմըշ իտիյի քիթապլարընը էլտէն կէչիրտիքտէն սօնկրա հէփ տէյիշթիրտիյի բէյլէրինի եա-զըպ կէլէճէք սիլսիլէլէրէ պրագտը . քի օ պիր պէյյիւք ճիլտ տիր : Վէ Հերոնիմոսուն քէնտի հագգընտա նէ՝ տէտիյինի տինկլէ-յէլիմ . “ Վէ պու մինվալ իւզըն սանա

մուխթասարէն ֆիքրիմի պէյան էյլէտիմ .
լաքին էյէր պիր զայրի քիմէ տաճա մու-
գապըզ վէ սաճիճ օլանը մէյտանա չըգա-
րըրսա , տաճա էյի տիր քի , պէնիմքինի
տէյիլ՝ իլլա օնոնն թէֆսիրինի գապուլ է-
տէսին ” (ա) : Ա՛ է պիր զայրի մաճալտէ
տէր քի , “ Պիզ շիմտի բնագիրին կիզլի
մա՛նասընը թէֆսիր էթմէյէ էլիմիզտէն կէ-
լէն ճէփ ճէճտի էյլէտիք . լաքին պիր զայ-
րիսի՝ պիզլիմ՝ սէյլէտիյիմիզտէն տաճա իճ-
թիմալ՝ վէ ագլ ու իտուաքէ տաճա՝ մագ-
պուլ օլան պիր շէյ սէյլէյէճէք օլուրսա ,
օշույան՝ տաճա էյի տիր քի , պիզլիմքինէ
տէյիլ՝ իլլա օնոնն նուֆուզօւնա թապի՝
օլտուն ” (բ) : Ա՛ է եինէ պիր զայրի եէր-
տէ տէր քի , Պուննո՛ ճէփ զայիֆ՝ գուտրէ-
թիմիպէ կէօրէ սէյլէտիք լաքին է-
յէր պիր քիմէ պու մատտէլէրին տաճա է-
յի վէ տաճա տօղըու պիր նագլինի վէրէ
պիլիրսէ , օնու գապուլ էթմէյէ փէք ճա-
ղըրըմ ” (գ) :

Պուրաճըգտա կէօրիւրիւղ քի , պու

(ա) Հէրոնիմոս Լեփանիս իւլէրինէ Ռի-
նո-լիւն :

(բ) Հէրոնիմոս՝ Սօֆոնիտ իւլէրինէ Ռի-
նո-լիւն :

(գ) Հէրոն . Օւտարիտ իւլէրինէ Ռիմո-
լիւն :

Հայրապետ տիւրէրիմիզի վէ ի' թիգատըմըզը
 պաղլամայրպ' նէ' սերպէսթլիք վէրիյօր :
 Իմտի պիզէ վէրիլէն սերպէսթլիյի իսթի-
 մալ էտէլիմ : Պիզէ սէօյլէտիքլէրի' եա-
 լընըզ ա'գլ ու իտրաքէ եախօտ Լ'զիզ
 Վ'իթապլարա մուղապըզ օլտուղո՛ւ զէման
 օնլարը տինկլէյէլիմ : Լ'յէր օնլար' քէն-
 տիւրտէն էվվէլ օլան Հայրապետլէրի օ-
 գուր իքէն' ա'գլ ու իտրաքլէրինի իսթի-
 մալ էթմէքաէ տիգգաթ էթմիշ օ'լմասալա-
 րըտը , Վ'րիսթիան տինի շիմտի Ըրոգինէս
 եախօտ Լ'պողինարիոս կիպի քիմսէլէրին
 տիւշլէրինտէն տօլու օլմուշ օլուրուտու :
 Լաքիննէ օնլարըն ալէսսէվի ի'թիգատ վէ
 թա'լիմլէրինին ա'լա օլմասը' նէ տէ իլք
 Հայրապետլէրտէ դայէթ փարլագ ըշըգ ի-
 լէ զիյա վէրտիյինի հիշ քիմսէնին ինքեար
 էտէմէտիյի' օնլարըն ա'գլիզ էօմիւրլէրինին
 նուրու՛ օնլարա եագըն օլան Հայրապետ-
 լէրին կէօզլէրինի էօյլէ գամաշտըրա պիլտի
 քի , թէլիֆաթլարընըն իշինտէ սահիհ վէ
 տօղրու օլանը եանղւըշ վէ եալան օլան
 շէյտէն ֆէրգ էթմէյէ գատիլ օլամայալար :
 Պու թագտիրտէ՛ օնլարտան սօնկրա կէլէն
 Հայրապետլէրին ա'լա ֆազիլէթլէրի' օն-
 լարըն ի'թիգատլէրինի զայիֆ թէմէլլէր իւ-
 զէրինէ թէմէլլէնմիշ պուլտուղու՛մուզ զէ-
 ման՝ օնլարըն կէշմէյէ վէ պէլքի րէտտ տա-
 խի էթմէյէ պիզէ մանի' օ'լմասընլար :

Վէնտիլերի պիզէ Էանդելարգլորընը՝ եա-
խօտ եանդըմալարը իհլիմալ օլտուղունու
սէօյլէտիլէր իսէ , պիզ օնլարըն հէր պիր
տէտիյինէ՝ թէֆթիշ էթմէյէրէք ինանտը-
ղըմըզ թագտիրտէ էօզիւր տիլէմէյէ հագ-
գըմըզ գալմաղ :

Սուրս Լ՝մարոսիոս նէ՞ տէր : ()՝ տէր
քի , “ Պիր քիմնէ պէնիմ թէլիֆաթլէրիմի
օգուտուղունտա՝ օնլարը օգուր իքէն նէ
շիւպհէլէր սատըր օլտուղունու պանա
նագլ էտէ՛ր իսէ , էօյլէ սայարըմ քի , օ
քիմնէ պանա էյլիք էտէյօր : ‘ Չիւն քի օ՝
էվվէլա պէնիմ պիլտիյիմ շէյլէրտէ եան-
ղըմըշ օլա պիլիւր . վէ պունտան մա՛տա չօգ.
շէյլէր խադրըմըզա կէլմէզլէր եա մա՛լիւ-
միւմիւզ տէ յիլէ՛ր տիր , վէ չօգ շէյլէր՝
պանա կէօրիւնտիյինտէն զայրիլէրէ ֆարգ-
լը՝ կէօրիւնիւրլէր ” (ա) : Սրօգինէս տա-
խի՝ քէնտինին թէլիֆաթլարընըն ճիւմլէսի-
նի՝ պունուն կիպի տիգգաթ իլէ թէֆթիշ
էթմէսինի նասիհաթ էտէր , վէ տէր քի ,
օնուն քիթապլարընը “ ()գույանլար՝ օնուն
հէփ սէօյլէտիքլէրինի թէֆթիշ էթմէլի-
տիրլէր . վէ օնլար բուհլարը անկլամագ ի՝-
նայէթինի իհսան էտէնին լուգֆունու ալ-
մաղա տիգգաթ էթմէլիտիրլէր , քի պու
վէճհ իլէ՝ էյի սարրաֆլար կիպի՝ օնլարըն

(ա) Լ՝մարոսիոս՝ Վիլհապ 7 , Ռեբուպ 17 :

չօպանը օնլարը ալտաթտորդը՝ վէ օնլարա
տօղորու վէ բարեպաշտ օլան շէյի վա՛ղ
էթտիյի զէման ֆարգընա՛ վարալար ” (ա) :
Կիւրեղ տախի տէր քի , “ Պէնիմ՝ քէնտի-
լիյիմօէն սէջլէտիյիմ շէյտէ՛ օնու Լ՛-
զիզ Վիթապլարտան իսպաթ էթմէտիյիմ
թագտիրտէ՛ պէնի ինանմա : (՝) Խրա իմա-
նըմըզն վարըշը վէ գայիմ օլմասը՝ լիսանըն
կիւզէլ վէ լաթիֆ իսթիլահ՛ իւզէրինէ
տուրմազ . իլլա ալլահանի Վիթապլար-
տան կէթիրիլէն իսպաթլէրին իւզէրինէ՛
պինա օլունուր ” (բ) : Իմտի էյէր Հայ-
րապետէր՝ օնլարը տիյնէյէնլէրի՛ սէօզէ-
րինի Լ՛զիզ Վիթապլարըն նուֆուզու իլէ
սապիթ օլմատըգճէ գապուլ էթմէլէրինի
իսթէմէտիլլէրի թագտիրտէ , գա՛նաէ գալ-
տը քի , օնլարըն եալընըզ սիւքիւթ տէյիլ
իլլա պունտան ագտէմ կէօսթէրտիյիմիզ
կիպի՛ պունճէ դարիզլէր իլէ պօզուլմուշ
վէ թէպտիլ օլմուշ քիթապլարընտան պի-
զիմ օնլարը գապուլ էթմէմիզի իսթէյէ-
լէր :

Ս է պու մինվալ իւզրէ՛ Հայրապետէր
պիր՝ դարաֆտէն՝ “ Պիզ ինսանլէր օլուպ
եանղըըշըղա միւպթէլայըզ , սիզէ թագ-

(ա) Ուրգինեա Եւէլէլ Իւէրինէ Խ-
րա 2 :

(բ) Կիւրեղ Վիթապոնէտիան :

տիմ էթտիյիմիզ հէր շէյի թէֆթիշ էթ-
մէլիսինիզ , վէ օնու ֆարզի պիս տէյի-
գապուլ էթմէմէլիսինիզ ” նիտա էտէրլէր
իքէն , օպիր դարաֆտան ատէմլէր պուլու-
նուր քի , “ () նլարըն թա’լիմի’ Եկեղեցի-
նին օրէնքիտիր , վէ օնուն’ եալընըզ մա-
նասընճա տէյիլ իլլա լուղէթի լուղէթի-
նէ նօգդասընա վարընճայատէք արտընճա
վարմաղա պաղլըյըզ ” տէրլէր (Ծ) : Պու-
միսիլի պիր հարաքէթ ‘ Կործք Լ’ուքեյու-
ցուն օն տէօրաիւնճիւ պապընտա նագլ օ-
լունտուղունա կէօրէ’ Պօղոս իլէ Լ’առնա-
բաս Լ’ուքեյալըն հիքեայէթինտէ կէօրիւ-
նիւր : Լիկայոնիացիլէր օնլարա Լ’լլահա
եագըշըր ի’պատէթ սուլմաղա իսթէրլէր
իտի , վէ պու Սուրբ քիմսէլէրին պունա
գարշը տուրտուգլարընա պագմազլարըտը :
Լիմի օնլար պու հարաքէթէ տարղընը-
ղլլա տօլուպ’ օլ Փուլթիէրէսթլէրին արա-
սըն սէյիրտիպ նիտա’ էտէրլէրիտի քի ,
“ Եա’ ատէմլէր’ պու շէյլէրի նիշիւն էտէ-
յօրսուլուզ . պիզ տախի սիզին կիպի էլէմ
չէքմէյէ միւպտէլա ատէմլէրիզ ” : (Կործ .
Ժգ . 15 :) Տէմէք իսթէրիմ քի , էյէր
պիզ Լ’լլահըն սէօգիւնիւ իմանըմըզըն կա-
նոնու վէ թէմէլի տէյիւ դուլթա’սագ ,

(Ծ) Լիւնանպօլ փաշէրէյէ Սէրփիւս 6 թու-
ղոյլ :

եանդըլըր օլան ատեմլերին թէլիֆաթլերինի
 Մ. լահըն սէօզիւնիւն ըիւղպէսինէ գալտըր-
 տըղըմըզ թագաիրտէ՝ օլ կանոնտան թէ-
 ճափուզ էթմիշ օլուրուզ :

(Իմաթի էյէր պու Մ'զիզ Հայրապետ-
 լէր՝ կէօքտէ օլան միւպարէք մէքեանլարըն-
 տանպագսալար , վէ պա'զը քիմսէլէրին օն-
 լարըն մուգարրէր իրատէթլերինէ գարշը
 թէլիֆաթլերինի նէ տէրէճէյէ եիւճէլթ-
 տիքլէրինի կէօրսէլէր , պունու քէնտիլէրի-
 նէ պիր պէօյիւք զարա'ր սայաճագլար :
 Օ, իրա օնլար քէնտիլէրտէն պին գաթ
 զիյատէ սէփտիքլէրի խէլաս էտիճիլէրի-
 նին շանընա վէ օնուն սէօզլէրինէ քէթմ
 էթմէյէրէք՝ պէօյլէ պիր իզզէթի գա-
 պուլ էտէ'մէվլէր : Եախօտ՝ էյէր մա-
 սունքլարը եաթտըղը մէզարլարըն իչին-
 տէն պիզէ սէս էտէ պիլսէլէր՝ պու պէտ
 մուա'մէլէ իչիւն պիզի թէքտիր էտիպ՝ Պօ-
 դոսուն սէօզլէրի իլէ՝ "Եա' ատեմլէր պու
 շէյլէրի նիշիւն էտէյօրսունուզ , պիզ
 տախի սիզին կիպի էլէմէ միւպտէլա ատէմ-
 լէրիզ " տէյիւ պիզէ չաղըրմազլարմը իտի :
 Եաքին օնլարըն ա'զիզ թօփրազընը թէփ-
 րէթմէյէ նէ՝ հաճէթ . օնլարըն սէսի՝ օնլա-
 րըն պու քիթապլարընտան քիֆայէթ էտէր
 միգտարի սէտա՝ վէրիյօր , քի օրատու պիզէ՝
 տէրլէր քի , քէնտիլէրի՝ օնլարա պա'զը քիմ-
 սէլէրին պէօյլէ լայըգսըզ պիր վէճհիլէ

վերտիքների ալլահանի նուֆուզէ մալիք օլ-մագ տա՛վասընտա տէյիլէր տիր :

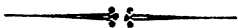
Իշպու պապէ խիթամ՝ վերմէզտէն՝ պու-նա տիգգաթ էտէլիմ քի , իման մատ-տէլերինն իսպաթընա Հայրապետէրին թէլիֆաթի քիֆայէթ էտէր վէսիլէլէր տէ-յիլ տէմէմիզ իլէ՝ օնլարը օգուամագտան եախօտ շէհատէթէ կէթիրմէքտէն ա՛լէմին զայրէթիննի քէսմէք մէրամընտա տէյիլիզ : Հայրապետէր քէնտիլէրի՝ Հայրապետէրի շէհատէթէ կէթիրիլէր լաքին օնլարըն ի-մանը՝ Վլահըն սէօզիւնտէ՛ իտի : Վնճագ՝ իմանլարընը տահա աչըգ կէօրիւնիւր էթ-մէք իչիւն՝ հէր նէվ՝ մուսանիֆէրտէն՝ Եէ-հուտիլէրտէն՝ փութփէրէսթլէրտէն՝ կա-նոնաւոր օլմայան քիթապլարտան հէմ տախի Հայրապետէրտէն իսթիխրաճլէ՛ր կէթիրիլէր : Սէսէլա պիր Հայրապետ՝ Սուրբ Երրորդութիւն վէ Վրիստոսուն Վլահըղը վէ պունուն կիպի պէջիւք պիր թա՛լիմի Վլահանի իլհամըն քիթապընտան իսպաթ էթտիքտէն սօնկրա՝ պու մատտէլէ-րին խուսուսունտա քէնտինտէն էվվէլ օ-լան Հայրապետէրին ի՛թիգատլէրիննի իս-թիխրաճ էթմէյէ պաշլարըտը . շէջլէ քի , ատէմլէր կէօրսիւնլէր քի , պէջլէ պիր ճշմարտութիւն Վլահըն սէօզիւնտէ պու տէրէճէ աշիքեար իլհամ օլունմուշ քի , օնլարտան էվվէլ օլան հէփ Հայրապետլէ՛ր

տախի օնու օրատա պուլմուշլարրոր : Այն պիր հաւատացեալն եիւրէյինէ՝ թէմէլի վէ պաշլըճա մատեղէրի քիլիսէտէ էն միւ՝ թէպէր վէ ա'զիլ տաէմէր չօգտան պերու շիմտիքի կիւնլէրտէ պիգիմ՝ ինանտըղմըզ կիպի ինանտըզլարընը պուլմագտան զիյա տէ Փէրրահլըգ վէ սիւրիւր վէրէն պիր զայրի շէյ օլա պիլի՞ր մի :

Այն պէյլէ իքէն՝ պունտան անկլաշլմազ քի , էյերչի պու ա'զիլ տաէմէր օնլարտան իլէրի օլանլարտա՝ Լստուածաշուչտա պուլունմայան պիր Փարզի ալինէ քասթ կէլտիքլէրինտէ օնու օնլարըն սատէ սէօղիւ վէ նուֆուզու իլէ գապուլ էտէճէքլէրիտի : Աուրը ()գոտտինոս տէր քի , պունուն կիպի պիր շէյ վագի՝ օլտուղու սուրէթտէ՝ օլ շէյի գապահաթլը օլմոյարաք րէտտ էտէ պիլիլէրիտի : Իմտի պունտան անկլաշլը՞ր քի , Հայրապետլէրի օգումագսան վէ օնլարը շէհատէթէ կէթիւտիյիմիզտէն մէրամըմը՝ եէնի ճշարտութիւնլար էջրէնմէք եախօտ տինիմիզին հագգ օլտուղունու իսպոթ էթմէք տէյիլտիւ , իլա տինիմիզին նէ գատար աշիքեար վէ էյի թէմէլլէնմիշ օլտուղունու կէօսթէրմէք տիր :

Ալէլիմ քի , Լեւտարանական Վրիս. թիանլար իլէ Հոովմայ քիլիսէսինին պէյնինտէ օլան միւ ճատէլէլէրտէ պու թա'լիմէր աշիքեար մը տէյիւ տէյիլ՝ իլա ճշմարիտ

մի տէյիւ սիւալ օլունույօր . Հայրապետ-
լէրտէ օնլար պուլունո՛ւյօրմոլ տէյիւ տէ-
յիլ՝ իլլա Մստուածաշունչուն իչինտէ պու-
լունո՛ւյօրմոլ տէյիւ արանըյօր : Պիղ՝
Թա՛լիմի էվվէլա Հայրապետլէրտէ՝ վե-
անտէն սօնկրա Մստուածաշունչտա արա-
մաղըլա , շէյլէրին դապիաթընտան օլան
նիզամ՝ ու Թէրթիպինի Թէրսինէ չէվիրմէլի
տէյիլիղ : Պիր Թա՛լիմին՝ Հայրապետլէր-
տէն եախօտ քիմտէն օլուրսա օլուն ինա-
նըլտըղընը սիւալ էթմէզտէն էվվէլ՝ մէվ-
ճիւտ օլտուղունու եա՛նի Մստուածաշունչ-
տա պուլունտուղունո՛ւ սօրմալըյըղ : Սէ
հագիգաթ պիր Թա՛լիմ Մստուածաշունչ-
տա իլհամ օլունտուգտան սօնկրա՝ Հայրա-
պետլէրտէ պուլունսա տա պուլունմասա
տա պէս եօփ տուր :

ተከታታይ ስራዎች፡

[illegible]

Է այրապետէրին թելիֆ թէրինին հի-
 յէթի՝ քիֆայէթ միգտարի կէօսթէրի
 քի, օնլարըն՝ եալընը քէնտի սէօզէրինին
 նուֆուզու իլէ հէր քէսի գապուլ էթմէյէ
 մէճպուր էտէճէք ֆարզ զըմնընտա ըէյլէր
 սէօյլէմէյէ նիյէթլէրի եօղուտու : Աքին
 օնլար պիզէ՝ տին իւզէրինէ միւլահազալէ-
 րինի սերպէսթ սէօյլէրլէր, վէ պիզի՝ էյի
 կէօրիւնտիւյինէ կէօրէ՝ գապուլ եա ըէտտ
 էթմէյէ սերպէսթ պրաղըրլար : Այէր
 պիզէ ֆարզի ային զըմնընտա ի՝ թիգատլէր
 թապտիմ՝ էտէճէք նիյէթլէրի օլայըտը՝
 ղայրի ատէմլէրին պու գատար ըէյլէրինի
 ճէմ՝ էթմէզլէրիտի . հէմ տախի քէնտիլէ-
 րին եազտըգլարընը՝ պու գատար ազ տիգ-
 գաթ վէ իհլթիմամ իլէ թելիֆ էթմէզլէրի-

տի : () նլար ճիւղէ նէվի՝ ատէմին իմանը վէ խելասը իւզէրինէ օլան մէսէլէր խուսու սունտա եազտըգլարը զէման՝ էյէր կէլէ- ճէք զէմանտէ ատէմլէր օնլարըն միւլաճա- զալէրինի Վլաճանի ճշմարտութիւնլար տէ- յիւ գապուլ էտէճէքլէրինի թաճմին էթ- սէլէր իտի , էլպէթթէ՝ աշաղատա կէօրէ- ճէյիմիզ կիպի՝ պու գատար պի գայտ դարզ իլէ եազմազլարըտը :

Հայրապետլէրին տիգգաթսըզ վէ իճ- թիմամնըզ եազտըգլարընը իսպաթ էտէ- ճէք՝ պունտան ագտէմքի պապլէրին շէ- ճատէթլէրինտէ չօգ շէյլէր պուլունուր . լաքին օնլարա՝ պիրազ տաճա՝ զամմ՝ էտէ- րիզ : Վարողլարը՝ շիմտի օնլարը պուլ- տուղունուզ կիպի՝ չօգ քէրէ էվվէլտէն մէշք վէ թէֆէքքիւր օլունմամըշ՝ աղըզտան սէյլէնմիշ վա՝զլար տըր , քի սէյլէնիրքէն տինկլէյէնլէրտէն եազըլմըշլար , վէ պէլքի օնտան սօնկրա Տիչ ասլա քէնտիլէրտէն թասՏիչ օլունմամըշլար : Սուրբ Հերո- նիմոս Որոգինէսին պա՝զը քարողլարընա պիր մուգատտէմէսինտէ տէր քի , Որոգի- նէս օնլարը քիլիսէտէ եափըպ աղըզտան սէյլէտի (ա) : Ս է եինէ քէնտի թէլի- Փաթլէրի իչիւն չէման պու Հայրապետ

(ա) Հերոնիմոս՝ Որոգինէսին Կարողութե- նա Դուգատտէմէ :

տէր քի , օնլարը աճէլէ իլէ եազտը . վէ տէր քի , “ Սողոմոնուն իւչ քիթապընը ” եանի Լ՛ւռակք՝ ժողովօղ վէ Երգ Երգոց քիթապլարընը “ Թէրծիւմէ էթմէյէ քէնտինէ իւչ կիւն միւհլէթ քէստի ” (ւ) : Ը իմտի օլ իւչ քիթապը՝ պիր ա՛լիմ քիմնէ Ի՛պրանիճէտէն պիր այտա տօղրու տօղրույա Թէրծիւմէ էթմէյէ կիւճ իլէ գաւտիր օլա պիլիր : Ս է պէօյլէ իքէն Հերոնիմոսուն պու Թէրծիւմէսի՝ էյերչի պու գատար ա՛ճէլէ իլէ եափըլտը՝ իսէտէ՝ Հոովմայ քիլիսէսինին պու կիւնէ գատար գապուլ էտիպ գուլլանտըղը Թէրծիւմէ՝ տիր : Պիր դայրի Թէլիֆաթընըն սօնունտա տախի տէր քի , “ Պու՝ աղըզտան վէ ագան սու կիպի Թէզ վէ փէք չափուգ սէօյլէնմիշ պիր շէյ իտի , շէօյլէ քի օնուն տիլի՝ եազան եազըճըլարընըն էլլէրինտէն իլէրի սէյիրտիրիտի . վէ օնուն Թէզ սէօյլէյիչի՝ օնլարըն լուզէթլէրի գըսսա եազմագ իչիւն գուլլանտըղլարը իշարէթլէրի՝ պիլէ պիրի պիրիւնէ գարըշաբըրըրտը ” (բ) : Ս՝ աթմէոս Լ՛ւետարանը մեկնութիւնունտան էօթիւրիւ եազըլմը իտիյի դարզը իչիւն իֆթիխար էտէրէք տէր քի , չիւն քի օնուն վագթտան եանա չօգ սըգլէթի վար իտի , օնու չօգ ա՛-

(ւ) Հէրոն . Լ՛ւռակ . Դագարպէմէ :

(բ) Հէրոն . Տէրմուս 47 :

ճէլէ իլէ պիթիրմէյէ մէճպո՛ւր օլտու : Ե-
փեսոսլուլարա մեկնուլթիւնունուն մուգատ-
տէմէսինտէ տէր քի , օ՛լ գատար աճէլէ ի-
լէ եազտը քի , կիւնտէ պին սագըր էյլէր
իտի : Պազը տէֆա՛ Է՛օզիւր տիլէյերէք
տէր քի , Խպրանիճէ մէշք էտիպ օգուճագ-
տան տիլինի փասլանտըրմըշ տըր : Պու-
րաճըգտա գըսաճէ սիւալ էտէլիմ քի ,
պիր մեկնիշ՝ պունճիլէյին ա՛ճէլէ վէ պի
տիգգաթ եազտըղը թագտիրտէ՛ օնուն ըէյ
ու ի՛թիգատլէրինի թէֆթիշ էթմէզտէն
գապուլ օլունմասընը գալապ էտէ պիլի՞ր
մի :

Հայրապետէրին՝ պիղիմ օնլարըն թէլի-
ֆաթլարընը եանղըմազ տէյիւ գապուլ
էթմէյէ Տիշ ապա ֆիքըլէրինտէն կէշմէտի-
յի՝ վէ պունտան պէօյլէ ա՛ճէլէթէն վէ պի
տիգգաթ եազմաղա ճէսարէթ էթմէլէրինէ
տաճա պիր իսպաթ իշիւն՝ օնլարըն Պատ-
մուլթիւնտա՛ Վերականուլթիւնտա՛ վէ Վի-
լիսոփայուլթիւնտա էթտիքլէրի պիր չօգ-
ղալաղլարընը զիքը էտէլիմ : Պու խու-
սուստա պիր գաշ էօրնէքլէր վէրտիյիմիզ-
տէն մերամըմըզ՝ Տիշ պիր վէճՏիլէ օնլար
ճաՏիլ վէ օգուճագտան պի խապէր քիմսէ-
լէր տիր տէյիւ կէօթէրմէք տէյիլտիր
լաքին չօգ տէֆա քէնտի ա՛լիմլիքլէրինի
գուլլանմատըգլարընը կէօսթէրմէքտիր :

Վալապուլ էօրնէքլէրի : 1 . (յուստիանոս

Ս կայա կէօրէ՛ Վաւիթ մարգարէ Վրիստոստան էվվէլ պին պէշ եիւզ սէնէ իտի (ւ) : Լաքին Լստուածաշունչա պագըպ չիսապընը եթմէյէ իսթէյէն չէր քէս պուլաճագ քի , եալընըզ պին իյիրմի պէշ սէնէ իտի :

2. Եպիփանիոս շէհատէթ էտէր քի , Սոփսէս՝ Իսրայէլացիլէրի Եգիպտոստան չըգարտորը՝ զէման՝ օթուզ եաշընտա իտի . Լստուածաշունչ իսէ տէր քի , օ՛ սէքսէն եաշընտա իտի (ք) : Պունուն խուսուսունտա Ելից քիթապընըն եէտինճի պապընըն եէտինճի խանէսինի օգու :

3. Յուստիանոս Ս կայ տէր քի , Լստուածաշունչուն՝ Եօթանասնից տէնիլէն թէրճիւմէսի օլմազտան՝ Եգիպտոս փատիշահը Պտղոմէոս՝ Եէհուտիսթան փատիշահը Զերովդէսէ էլէիլէր . կէօնտէրտի (դ) . Լաքին տօղըուսու պոլ քի , օ՛ էլէիլէրի Զերովդէս փատիշահ օլմասընտան՝ իքի եիւզ գըրք երլ էվվէլ կէօնտէրտի :

4. Եպիպանիոսուն զիւի՛ւմինճէ՛ Սոփսէստէն զիքր օլունմուշ սէմավի ճէննէթի սուվարան տէօրթ ըրմագլարըն պիրի Վիսօն՝ Զինտիսթանտա օլան Վանգէս ըրմաղը օ-

(ւ) Յուստ . Ս կայ Ղեվադ 2 :

(ք) Եպիփանիոս . Նիգօր . Իխաուէ :

(դ) Յուստիանոս վկայ իշինճի ճեվադ :

լուպ՝ օ ըրմագ Հապէշ մէմէքէթինտէն
կէչէր (ւ) : Պոլ նէ՝ գարընգըգ տըր :

5. Սուրբ Բարսեղին զիւր'ւմինճէ՝ զիքր
օլունան փիսօն ըրմաղը Վո՛ւնա ըրմաղը օ-
լուպ Իսփանիա մէմէքէթինտէն չգարըմըշ
(բ) :

6. Հայրապետէրտէն չօգ զայրիւէրին՝ մէ-
սէլա թէոփիլոս՝ Լ՛մբրոսիոս վէ Հերոնիմոս
զիւր'ւմինճէ՝ Կիհոն ըրմաղը՝ Ս՛սրրտա օ-
լան՝ Նիլ ըրմաղը իմիշ : Քոլ իսէ՝ Լ՛զիզ
Վիթապլարըն հիչ պիր թէրճիւմէսինտէ
պուլունմայօր :

7. Հայրապետէրին պա՛ղըսը՝ եէրին միւ-
տէվվէր քիւրրէ օլտուղունու ինանանլարը
դէվքէնիպ՝ տէրլէր քի , եէր՝ պիր քուպպէ՝
տիր քի , թէմէլլէրի՝ սուլարըն՝ իւզէրինտէ՝
տուրույօր (դ) :

8. ()պտատոս վէ զայրիւէրի տէրլէր քի ,
Պետրոսուն՝ Եա՛նի Կէփասըն ատը՝ Եունա-
նիճէտէ պաշ մա՛նասընա օլան Վէֆալի
(χεφαλή) լուղէթինտէն օլմաշ տուր . Լ՛-
Ֆէնտիմիզ քէնտիսի իսէ օլ ատը՝ դաշ մա՛-

(ւ) Եպիփանիոս . Լ՛նֆօր . Լ՛սալէ :

(բ) Բարսեղ՝ 3 Վարդու Եսայիա Իւզէրի-
նէ :

(դ) Յոսափանոս Սիւալ ճէվապ : 1 ագ-
լանլիոս Գայիալէր , Վիլլապ 3 . Պապ
34 :

նասընա ոլան պիր Մարի լուղէթինտէն ըդտըղընը պէյան էտէյօր (ա) :

9. Երանոս տէր քի, (Ե)սոս լուղէթի կլէօքէ'ր մա'նասընա տըր . պու իսէ' Սասթէոսուն պիրինճի գլուխունտա իյիրմի պիրինճի համարընտա ա'յան աշիքեար տէնիյօր քի, մա'նասը պու տուր' եանի, օ' իէնդի գալլընը կլէօքէ'րմի գոլլարտա ճագարը (բ) :

10. Սուրբ Հիլարիոն տէր քի, Սիօն մէյվէտար աղանձ տէմէք տիր . լաքին Սուրբ Հերոնիմոս տախի տէր քի, Սուրբ Հիլարիոն Իպրանիճէտէն ասլա խապերի օլմայ յըպ' Եունանիճէյէտէ փէք ազ աշնա օլ տուղունտան' պիր եանղըշ թերճիւմէ գուլլանմըշ տըր (գ) :

11. (Ե)ուստիանոս վկայ' եալընըզ Զաքարիատա պուլունտան պիր իանէնին խուսունտա տէր քի, Սոփոնիատա պուլունուր . վէ պիր զայրի մահալտէ' Երեմիանըն եերիւնէ Իանիէլին տտընը' վերիյօր (դ) :

12. Եպիսիանիոս Իործք Մաքեղոց քի-

(ա) () պարտոս Բիլլապ 2 Տօնալուսա գարշէ :

(բ) Երանոս Հերեպ . գարշէ Բիլլապ 2 . Պապ 42 :

(գ) Հիլարիոն 132 Սաղոս Էդլերինէ : Հերոն . Սէր . 141 :

(դ) Եսոստիանոս վկայ ճէվապ' Բիլլապ 2 :

Թապընըն իէ գլուխունուն 29 համարըն-
տա զիբր օլընան կէմինին խուսուսունտա՝
էվվէլա եէթմիշ՝ վէ սօնկրա սէքսէն ատէմ՝
վարըտը տէր . Լ՝զիզ Վիթապ իսէ տէր
քի , իքի եիւզ եէթմիշ ալթը ատէմ վարը-
տը : Ը է եինէ տէր քի , Վրիստոս Վալ-
րէնէ՝ Պանա սօգունմա ” տէտի . Լ-
Ֆէնտիմիզ իսէ պու սէօզիւ՝ Ը ագդաղենա-
ցի Ը արիամա սէօյլէտի (ա) : Էրվհաննէսին
իյիրմինճի գլուխունուն իյիրմի պիրինճի
համարընա պագ :

13 . Հերոնիմոս՝ Պօղոս “ Սատրգ պէնիմ
իմանլ վասիդատը իլէ եաշայաճագ ” տէմիշ
միւլահազասը իլէ Լ՝մաւկում փէյղամպերին
քիթապընտան պիր խանէյի պունա թագ-
պըգ էթմէյէ չալըշըր . Պօղոս իսէ՝ կերէք
Հոովմայեցիլէրէ վէ կէրէք Վաղատացիլէ-
րէ մէքթուպլէրինին իքիսինտէ՝ տախի եալը-
նըզ՝ “ Սատրգ՝ իման իլէ եաշայաճագ ” տէ-
յօր : Հոով . ա . 17 , վէ Վաղ . Գ . 11 :
(բ) :

14 . Իքինճի Վրիգորիոս փափա Ու-
զիայէ՝ Սովսէսին եափտըղը թուճ երլանը
գըրտը՝ տէյիւ Ֆէնա սէօյլէր , վէ օնու
պատկերամարտ չաղըրըր . Լ՝ստուածաշունչ
իսէ պիզէ տէ՛ր քի , երլանը գըրտն Եզեկիա

(ա) Եպիփանիոս . Լ՝նգոր . Լիս .

(բ) Հերոնիմոս Լ՝թուլոմ իւզէրնէ Դէ-
րուլիւն :

փատիշաճ իտի , վէ պու ա'մէլի իշիւն՝ օնու
էօյմէյէ լայըգտըր , վէ տէյիլ սիթէմ էթ-
մէյէ (ա) : Պիրինճի թափաւորաց քիթա-
պընըն օն սէքիզինճի գլուխունուն տէօր-
տիւնճիւ պէշինճի վէ ալթընճը խանէսինէ'
պագ :

15. Լմբուսիոս տէր քի , Ելից քիթապը-
նըն տօգուզունճու գլուխունուն օն ալ-
թընճը խանէսինտէ պուլունան՝ “ Սէնի չէ-
ման պունուն իշիւն գալտըրտըմ , քի
գուվվէթիմի մէնին իլէ կէօսթէրէյիմ ”
սէօզլէր՝ Ս'ովսէս իշիւն սէօյլէնտի . լաքին
տօղրուսու պոլ տուր քի , Լլաճ պու սէօզ-
լէրի Փարաւոն իշիւն սէօյլէնտի (բ) :

16. Տերտուղիանոս տէր քի , Պիրինճի
Սամուէլ քիթապընըն սէքիզինճի գլու-
խունուն հէտինճի խանէսինտէ պուլունան՝
“ () նլար սէնի ըէտտ էթմէտիլէր . . . իլ-
լա պէնի՝ ըէտտ էթտիլէր ” սէօզլէր Բապտան
Ս'ովսէսէ՝ սէօյլէնտիլէր . օ իսէ՝ Սամուէլէ՝
սէօյլէնտիլէր (գ) :

Հայրապետիլէրին պու տիւրլիւ զալադ-
լարընըն էօրնէքլէրինտէն՝ պիր գալ Կէփոս՝

(ա) Վրէգորիոս պապիւր Երկրպագութիւն-
նա իշիւն 1 Էննա Տէրլուպ :

(բ) Լմբուսիոս՝ 10 Վարդ :

(գ) Տերտուղիանոս Ս'արլիւնա գարշա-
վաթիւպ 4 . Պապ 24 :

պու գատարը տաճա՛ կէթիրիլէ պիլիր . լա-
քին ֆիքրիմիզի անկլաթմագ իչիւն՝ պու
գատարը քիֆայէթ էտէր : Ա՛ է պու՝ եա-
լընըզ օնլարըն նէ պի գայտ դարզ իլէ վէ
ճէսարէթ իլէ եազտըզլարընը՝ վէ հէր եազ-
տըզլարը շէյ Ա՛ւետարան միսալի գապուլ
օլունաճագ տէյիւ ասլա ֆիքրլէրինտէն պի-
լէ կէչմէտիյինի աշիքեա՛ր էտէր :

()նլարըն եազտըզլարընը սագընարագ
օգումագ կէրէք իտիյիմիզի կէօսթէրէն պիր
նէվ՝ էօրնէքլէր տաճա՛ վար , քի օնլարըն
վաֆիրինի կէթիրէ պիլիրիլ : Պու նէվ՝
օնլարըն Ա՛ստուածաշունչ մատտէլէրինէ
վէրտիքլէրի իսթի՛արէ մա՛նալար վէ օնլա-
րը միւնասիպէթի օ՛լմայան շէյլէրէ ույ-
տուրմալէրի տիր , քի օլ մատտէլէրին ա-
չըգտան աչըղա պիր զայրի մանալէրի վար :
Ա՛էսէլա՝ Ա՛ատթէոսուն ալթընճը գլու-
խունուն իյիրմի ալթընճը խանէսինտէ զիքր
օլունան Վ՛ուշլարա՝ Շէյգանլար մա՛նա-
սը վէրիրլէր , վէ Օ՛անպագլարա՝ Ա՛էլէք-
լէր մա՛նասընա տըր տէրլէր : Ա՛ է եինէ
Ա՛ատթէոսուն օն եէտինճի գլուխունուն ի-
յիրմինճի խանէսինտէ զիքր օլունան տաղ՝
տէրլէր քի , շէյգան մա՛նասընա տըր : Ա՛ է
եինէ՝ Երգ Երգոց քիթապընըն սէքիզինճի
գլուխունտա՝ պիրինճի՝ իքինճի վէ իւչիւն-
ճիւ խանէլէրինտէ զիքր օլան՝ Հոովմայ փա-
տիշահը Արատիանոս տուր տէրլէր : Հայ-

րապետներին սայքի հեփիսինտէ պուռնուն կիպի շէյլէր էքսիք տէյիլ տիր :

Իւտի՝ ճիւմէ պու էօրնէքլէրի կէօզտէն կէչիրտիքտէն սօնկրա՝ տինիմիզի հէր շէյտէ պէնտ էտիպ գարար վէրմէյէ Հայրապետներին հիչ պիր վէճհիլէ միւրատը օլմատը ղը աշիքեար տէյիլ մի : Հագիգաթ՝ պու ղալաղլարըն ճիւմէսի՝ Հայրապետէրէ ա՝ լիմիլէքլէրի վէ հիւնէրի իչիւն էթտիյիմիզ ա՝զիմ իթիպարը ա՝սլա էքսիլթմէզլէր : Լաքին պէօյլէ իքէն տէ՝ պու կէօսթէրիւքի , էյէր օնլար՝ պիզիւ՝ օնլարը եանղըլմազ հաքիմլէր տէյիւ դութաճաղըմըզը թահմին էթսէլէրիտի , քէնտի թէլիֆաթլէրինի տահաճ զիյատէ տիգգաթ վէ իհթիմամ իլէ թէֆթիշ էտէրլէրիտի . շէօյլէքի՝ պաշլըճա օլան մատտէլէրտէ պու եանղըլըլըզլարա տիւշմէյէլէր : Ա՝ է պուռնտան քէնտիլէրին պիզէ պու գատար տէֆա՝ սէօյլէտիլէրի մէրամ ու մագսուտլէրինէ իմթիսայէն՝ պու նէթիճէյէ կէլիւրիզ քի , պիզ օնլարըն թէլիֆաթլարընը ֆէթվալէր վէ քէնտիլէրինի հաքիմլէր տէյիւ գապուլ էթմէլի տէյիլիզ . իլա օնլարըն հեփ եազտըզլարընը թէֆթիշ էտիպ՝ Լ՝զիզ Վիթապլար իլէ հէմ ա՝գլ ու իարաք իլէ րուպար էթմէլիյիլ :

ՏԵՕՐՏԻՒՆՃԻՒՍԷՊԵՊ :

Չիւնի չայրապէսէր՝ Կիւնի Կայրի Կիւր-
լէ-Կիւրլէ-Կապաւէրպէ՝ Կէյնլէրինպէ
Կիւրի Կիւրինի Կա-ԿալէՖ Ի՛լիԳապաւէ
օլլա-Կ՝ Կէր Կիւրինին Կէնպի Ի՛լի-
Գապի Կախաւսէսի Վարդար :

ԼՆչպու քիթապը օգույան պի դարազ վէ
պի դարաֆ քիմսէյէ տէյէ պիլիրիզ քի ,
“Պուկտան սօնկրա կէլէն պապլէրի օգու-
մա . զիրա պու քիթապըն թագտիմ էթտի-
յի մատտէլէրին տօղրու վէ կէրչէք օլտու-
զուկնա էլպէթթէ գանմը՛չսըն” : Լաքին չայ-
րապետէրին՝ “Պիզի տինկլէմէն , իլլա Լ՝-
զիզ Վիթապլարը՛ տինկլէյին ” տէտիյինի
իշիթմէյէ իսթէմէյէն՝ քէնտի դարաֆլարը-
նա սըգը սըգըյա եափըշմըշ օլան դարաֆ-
կիր քիմսէլէրտէն էօթիւրիւ՝ պու պապլէրի
տախի զամմ էթմէյէ միւնասիպ կէօրտիւք :

Օիրա իշպու աթի էլպէյան պապլէր՝
պու միսիլի զըտ տուրան քիմսէլէր իշիւն
դայէթ իգթիզալը՛ տըր : Չիւն քի օնլար՝
չայրապետէրին տիւրլիւ տիւրլիւ թա՛-
լիմէրտէ եանղըլտըգլարընը կէօրիւնճէ գա-
է

նաճագլար քի, Հայրապետէր՝ «Պիզիմ
ի' թիգատէրինմիլի Մ' զիզ Վ' թապլարըն
իւզերինէ թէմէլէնմիշ պոլմատրգճէ՝ եա-
լընըզ պիզ սէջլէտիք տէյիւ գապուլ էթ-
մէն» տէմէյէ չօգ հագգլէրի վարըմը :

Պիզ՝ զայրի ատէմլէրին՝ վէ խուսուսա
պու տէրէճէ մի՛ւ թէպէր սայրլան քիմսէլէ-
րին գուսուրլարընը վէ էքսիքլէքլէրինի մէյ-
տանա չըգարմագ սէվտասընտա տէյիլիզ :
Լաքին պէջլէ՛ իքէն տէ՛ Պօղոս կիպի՛
կէրչէքլիյէ ըուպարէն՝ հէր շէյի սիւփ-
րիւնթիւ սայմալըյըզ : (Պիլէպ . Գ . 8 :)
Սէ պու միւպարէք Սուրըլար՝ էյէր եինէ
հայաթէ կէլմիշ օլսալարըտը , ալահանի
գատէրին օնլարըն թէլիֆաթլէրինտէ պու-
լունմաղա միւսա՛ատէ էթտիյի գուսուրլա-
րը կէօսթէրմէյիլէ , պիզիմ՝ օնլարըն
տախի սալթ ատէմ՝ օլտուղունու ատէմլէրէ
կէօսթէրմէյէ չէքտիյիմիզ էմէք իչիւն պի-
զէ շնորհակալու թիւն կէթիրիլէրիտի :

Հայրապետէրին՝ ի' թիգատէրինտէ օլան
պու եանղըշըգլարը աշիքեար էթմէքտէ
իզհար էթտիյիմիզ աճը վէրէն ճէսարէթի-
միզին պիր սէպէպի տահա՛ վար . վէ օ՛ պա՛-
ղըլարընըն Հայրապետէրի եիւճէլթմէք ի-
չիւն՝ Մ' լահըն քէնտի սէօզիւնիւն ա՛յարընը
աշաղա՛ վուրմալարը՛ տըր : Սէսէլա՛ Եկե-
ղեցականլարտան պիր սէնէտ օլմատրգճա
Մ' ստուածաշունչուն օգունմասընը եասագ

էթմէսի իչիւն՝ Հռովմայ քիլիսէսինի հագ-
գա չըգարմաղա իսթէյէն կարդինալ Վեր-
րոն՝ Վստուածաշունչուն քէնտինին եանդ-
լըջ տէյիւ հիւլեա էթտիյի շէյլէր իլէ
պիր թէքմիլ պապ տօլտուրույօր (ա) :
Իմտի պու կարդինալ կիպի Վլահըն սէօ-
ղիւնիւն ի թիպարընը գըրմագտան՝ Հայ-
րապետէրին գուսուրլարընը մէյտանա չը-
գարմասը նէ՛ գատար տահա մի՛ւթէպէր վէ
շէրյի՛ պիր ա՛մէլ տիր . վէ պա՛ղըլարըն օն-
լարա կէօսթէրտիյի մուպալիղա վէ հէրա-
րէթլի մուհապպէթինի պիրազ թէսքին էթ-
տիրիպ՝ օնլարը կէրչէքլիք իչիւն ճէնքլէշէ-
ճէք սիլահ տէյիւ Վստուածաշունչու գուլթ-
մաղա գանտըրմասը՝ նէ՛ գատար տահա ալա
պիր խըզմէթ տիր : Վթիտէ էտէճէյիմիզ
թէֆթիշտէ՝ օնլարըն հարաքէթլէրինին եա-
խօտ էօ՛միւլլէրինին եանդլըշլարընը տօ-
գունաճագ տէյիլիզ . իլա եալընըզ ի թի-
գատլարընըն իսթիլաֆընը՝ թէֆթիշ էտէ-
ճէյիզ :

Պիլինճի նոսնէ : (Երեստիանոս վկայ
ինանըր վէ իգրար էտէր իտի քի , Վրիս-
տոսա հէփ ինանանլար եաշայըպ՝ Երուսա-
ղէմտէ օնուն պիլէսինճէ պին եըլ փատի-
շահլը՛ գ սիւրէճէքլէր . վէ օնդոն ոօնլրո՛ պիր

(ա) Կարդինալ Վերրոննի ճէվտոլը . 6
Վրէլտոլ , Պտոլ 6 :

ո՛ւմնումի սօնկ գըյամէթ վէ շէրա՛ւթ օլա-
 ճագ ” (ա) : Շիմտի կէլէլիմ քի , պու-
 ի՛թիգատ՝ ճիւմէ Լաթին քիլիսէսինտէն
 եանղըը տէյիւ րէտտ օլունմուշ տուր :
 Պունտան գաղը՝ նազար կէօրիւնիւր քի ,
 պու Հայրապետ՝ Լլաշը հէր եէրտէ հա-
 զըր վէ նազըր ինանմազըար . չիւն իսպանթ
 էթմէյէ չալըշը՝ քի , Սողոմուն իւզէրինէ
 աթէշ վէ քիպրիթ եաղտըրան՝ Վէտէրուլ-
 լաշ տէյիւ իտի . զիրա օ՛լ զէմանտէ կէօք-
 տէ օլմագ գապիլսիզ իտի (բ) : Հէմ
 տախի պու Հայրապետին զիւի՛ւմինճէ Լ՛-
 զիզէրին վէ փէյղամպէրլէրին ճանլարը՝
 եարամազ րուշլարըն գուվվէթի ալթընա
 տիւշաիւլէր . վէ Վուրթարըճըմըզ Վրիս-
 տոս՝ ճան թէսլիմ էտէճէք տէմինտէ րու-
 հունու Լլաշա սըփարըշ էթմէսինին սէ-
 պէպի պու իտի (գ) : Պունու Լլաշըն
 Վէլամընտա՞մը էօյրէնտի . եօխսա շիմտի
 պու իշարէթ էտէճէյիմիզ շէյի մի Լլա-
 շըն քիթապընտան էօյրէնտի : Վ՛՛գլ ու
 իտրաքէ մուղապըգ եաշայանլարըն ճիւմէ-
 սի՝ Վրիպթիանտըր , վէ օնլար պիր սահիհ
 վէ րահաթ հալտէ տիրլէր ” (դ) :

(ա) Յոսի . վկայ Տիւփոյա Գուրշե . Սու-
 հիֆէ 307 :

(բ) Ենէ օրոպա . Սուհիֆէ 283 .

(գ) Ենէ օրոպա . Սուհ . 333 :

(դ) Յոս . վկայ Ղէվապ 2 . Սուհ . 83 :

Իսկինձի նուաճանէ : Պրանսա մէմէքէթի-
նին Լիոն շէհրինին Եպիսկոպոսու Երանս
տէր քի . Գուրթարըճըմըզ Վրիստոս էօ-
լիւմ չէքտիյի վագըթ գըրգ եաշընտա ի-
տի (ւ) . քի պու հէփիսինին Լեւտարան
պատմութիւնունա վէրաիքլէրի թէֆսիրէ
աշիքեարէ զը'տ տըր : Պունտան մա'տա
պունո'ւ տա տէյօր քի , Գուրթարըճըմըզ
իւրէ' Լեւա' իւրի կէրէք ինսան կիպի շէ-
րա'աթ կիւնիւնիւ պիլմէզիտի (բ) :

Իսկինձի նուաճանէ : Կլէմ' Լեւքսան-
դրացիտէ' տախի եանդլըշլըզլար պուլու-
նուր : () նուն զիւի'ւմիւնձէ' Վրիստոստան
էվվէլ օլան դաիֆէլէր' ֆէյլօսօֆլուգ վա-
սիդասի իլէ աըդար օլուրլար իտի , քի ֆէյ-
լօսօֆլուգ օնլարա օ զէման իգթիզալը իտի ,
լաքին ֆէյլօսօֆլուգ շիմտի օնլարա' եալը-
նըզ ֆայտալը տըր (դ) : Հէմ' ինանըրտը
քի , պու " Վէյլօսօֆլուգ' դաիֆէլէրին խօ-
ճասը իտի , քի օնլարը Վրիստոսա կէթիւ-
տի , եախօտ' թա Վրիստոսուն կէլմէսինէ
գատար' Եհհուտիլէրէ Ս'ովսէսին նօմօսու
նէ խըզմէթ էթտի իսէ , Գաիֆէլէրէ տէ
—

(ւ) Երանս Հերեպիկոսը-Գլարա Գար-
շէ . Վրիլնայ 2 . Պայ 39 :

(բ) Երանս Հերեպիկոսը-Գլարա Գար-
շէ' Վրիլնայ 2 Պայ 49 :

(դ) Կլէմ' Սարս . Վրիլնայ 1 :

Փէյլօսօֆլուգ օ՛ խըզմէթի էթտի (ա) : Ա՛ է պիր զայրի եէրտէ տէր քի , Եռւնանիլէր՝ եալընըզ Փէյլօսօֆլուգ վասիդասի իլէ արդարուլթիւն պուլտուլար (բ) :

Պու Հայրապետ այան աշիքեար սէօյլէր քի , “ Ելլահըն ատէմլէրին իւզէրինէ թէրթիպ էթտիյի ճէզալէր՝ կէրէք պու տիւնեանըն ճէֆալարը վէ կէրէք ճէհէննէմին ճէֆալարը՝ օնլարըն Խէլասը՛ իշիւն տիւր ” (գ) : Պոււնտան՝ աշիքեար կէօրիւնիւր քի , ատէմլէրին ճէզասը էպէտի տէյիլ զիւի՛ւմինտէ իտի : Ա՛ է պէօյլէ իքէն , պու՝ եէր իւզէրինտէ Վրիստոսուն հիչ պիր քիլիսէսինին ի՛ թիգատը տէյիլտիր : Պոււնտան մա՛տա՛ զիքր օլոււնան Երանոսուն սէօյլէտիյինէ գարջը՝ Վրիստոս Լփէնտիմիզ օթուզ պիր եալընտա էօլիւպ՝ եալընըզ պի՛ր սէնէ վա՛ղ էթտի տէր (դ) . Լփէնտիմիզ իսէ իւչ սէնէտէն զիյատէ՛ վազ էյլէտի :

Տէօրպիւնճի նոսնանէ : Տէրպուղէանոս : Պու ա՛լիմ՝ Հայրապետ՝ Ս՝օնթանոսուն զիւի՛ւմլէրինի գապուլ էթմէսի իլէ Եկե-

(ա) Եինէ օրոպա Վրիլապ 6 . Սահիֆէ 279 :

(բ) Եինէ օ իլիւպպա . Սահիֆէ 268 :

(գ) Կլէ՛ . Սարո՛ . Վրիլապ 5 . Սահիֆէ 227 :

(դ) Սարո՛ . Սահիֆէ 117 :

ղեցիտէ նուֆուզու զայն թ գըրըլտը . լա-
քին օնուն եազտըղը թէլիֆաթընըն էքսէ-
րիսինի՝ ուղղափառ իքէն եազլըշ իտի :
Լաքին կէրէք ուղղափառ իքէն՝ վէ կէրէք
օնտան սօնկրա իմանը՝ թէրպիյէ մատտէ-
սինտէն մա՛տա շէյտէ թէպտիլ օ՛լմամըշ
իտի : Իմտի պու Հայրապետին քիլիսէտէ
հէր նէ գատար պէօյիւք շէօհրէթի վար ի-
տի իսէտէ , օնուն նէ՛ գատար գապա հիւ-
լեալարը վարըտը : Լլահա ճիսմանի վիւ-
ճիւտ սըֆաթը վէրմէյէ ճէսարէթ էտիպ՝
ինանըյօրուտու քի , “ Լլահըն ճէսէտի
վար իտիյինի քիմսէ ինքեար էտէ՛մէզ ”
(ա) :

() նուն զիւրի՛ւմինճէ ինսանըն ճանը ճիս-
մանի օլուպ՝ շէքլի վէ սուրէթի վար . վէ
պապանըն ճէսէտինտէն հասիլ վէ փէյտա
օլուպ՝ թէնի պէօյիւտիւր վէ ուզատըր :
Պու Հայրապետ՝ թահմին էտէր քի , ին-
սանլարըն ճանլարը՝ պու է՛օմիւրտէն կիթ-
տիքլէրինտէ՛ն սօնկրա՝ եէր ալթընտա պիր
մահալտէ գափանըրլար , վէ թա շէրա՛աթ
կիւնիւնէ գատար օ՛րատա գալաճագլար ,
վէ տիւնեանըն սօնունա գատար կէօք-
լէր հաւատացեալլարըն հիչ պիրինէ աչը-

(ա) Տէրպո-զ . Ուրգիւնէ-է Գարշէ , Պատ
7 : Ա Է 2 Վիլնայ Ս՝արիւննա Գարշէ Պատ
16 :

լաճագ տէյիլտիր . վէ եալընըզ նաճա-
տակլար ճէննէթէ կիտէյօր , քի թա մաճ-
շէր կիւնիւնէտէք օրատա գալաճագլար .
ճէննէթ իսէ՝ օնուն հիւլեասընա կէօրէ՝ եէր
իլէ կէօյիւն արասընտա պիր մաճալ տըր
(ն) : Հէմ ինանը՛րըտը քի , հաւատա-
ցեալլարըն գըյամէթի՝ քէնտիլէրին սէվապ-
լարընա կէօրէ քիմիսի տաճա էվվէլ՝ վէ քի-
միսի տաճա կէճ գըյամ՝ էտէրէք՝ աճէսթէ
աճէսթէ օլաճագ (ք) :

Իքինճի տէֆա՝ էվլէնմէյի՝ վէ ալէսսէվի
հէփի էվլէ՛նմէյի զէմմ՝ էտէրիտի : Հերե-
տիկոսլարըն մկրտուլթիւնու՛նու՝ հիչ սա-
յարըտը : Խալգա նասիհաթ էտէրիտի
քի , մկրտուլթիւնու իխթիյար եաշլարընա
պրաղալար . վէ խալգը՝ չօճուգլարընը քիւ-
շիւք իքէն մկրտել էթմէյէ զօր էթմէզիտի
(դ) :

Պիր Վրիսթիանա՝ հիչ պիր զապիդ
մանսուպու ալմաղա՝ եա պիր քիմսէնին իւ-
զէրինէ ճէզա հէօքմ էթմէյէ եա պաղլա-
մաղա եա հապսա գօմազա եախօտ պիր քիմ-

(ն) Ղան իւլէրինէ Պատ 22 . 55 . 56 .
57 . 58 :

(ք) Սարիլեռա Գարշա . 3 Վրիլուպ . Պատ
24 :

(դ) Սիլուր-Լիւն իւլէրինէ Պատ 15 , վէ
28 :

սէ իլէ ճէնք էթմէյէ եա պիր կէօնա ճէնք-
տէ խզմէթ էթմէյէ շէրի՝ օլտուղունա րի-
զա վէրմէզ իտի (ա) :

Պէշէնճի նոսնէ : Աիպրիանոս՝ Հերե-
տիկոսլարըն մկրտու թիւնունուն սահիհ օլ-
տուղունուն ինքեաթ էտէրիտի : Աքին պու-
նուն զըտտընը ինանան Աիպրիանոսուն
վագթընտա Հռովմայ փափասը օլան Ատե-
փաննոս՝ պու մատտէտէ քէնտինտէն ֆարզը
ի՝ թիգատտէ օլանլարըն ճիւմէսինի նզովել
էյլէտի (բ) : Աիպրիանոս՝ Խէլասը քա-
զտնմագ իչիւն տէյիլ եալընըզ Ակըր-
տութիւն իլա Հաղորդութիւն տախի իգ-
թիզալը օլմագ զիւի՝ւմինէ զահիպ օլուպ՝
պունա իմթիսալէն չօճուգլարա՝ տօղտուգ-
լարը կիպի պունուն իքիսինի՝ տէ վէրիրիտի
(գ) . քի պու Հռովմալըլարըն ի՝ թիգատի-
նէ մուղայիր տիր :

Լէշնճը նոսնէ : Որոգինէս՝ Եւսե-
բիոս՝ Վիդիմոս վէ Լպողինարիս էօյլէ
Հայրապետէր տիր քի , օնլարտա՝ հէր
հալտէ եանղըշլըգլար պուլմաղա մունդա-
ղըրըզ : Ա է օնլարըն իմանտա նօգսան

(ա) Տերպուղեանոս՝ Ժուլիէրէսլէի Ի-
ղէրիէն . Պատ 17 . 19 :

(բ) Աիպրիանոս Հռովմայ Եպիսկոպոս-
Արեփաննոսա՝ Սէրբուպ 47 :

(գ) Աիպր . Սէրբուպ 59 :

օլտուգլարընա՝ քիլիսէ ալէսսէվի իթթի-
 ֆագտէ՝ օլմաղըլա , Հերետիկոս օլտուգլա-
 րընը սապիթ էթմէք իչիւն՝ քէնտի թէլի-
 ֆաթլէրինտէն իսթիխրաճլէր կէթիրմէյէ
 հաճէթ եօգտուր : I աքին հէր նէ իսէ՝ օն-
 արըն թէլիֆաթընտան աշիքեար կէօրիւ-
 նիւր քի , էսքի վագըթ՝ ի՛լմ՝ եախօտ I՝-
 զիզ է՝ օմիւր պիր ատէմի փէք ա՛ճայըպ վէ
 գապա եանղըրշըրգլարա տիւշմէքտէն մուղ-
 լագան կէրի դութար զանն էթմէսի պօշ
 պիր շէյ տիր : II է պու պէյլէ իքէն ,
 չօգ ուղղափառ տէնիլէն քիմնէլէր պու ա-
 տէմլէրին եանղըրշըրգլարընա գարշը սէյ-
 լէ՛րքէն , քէնտիլէրին եանղըրշըրգլարը օ-
 պիր ուճա վարտը՝ վէ պունտան գաղը՝ նա-
 զար՝ պու ուղղափառ քիմնէլէր չօգ քէրրէ
 Հերետիկոսլարըն զիւի՛մլէրինի մէտհ է-
 տերլէր :

Եւրոնճի նուսուռնէ : I ագլանիլիսս՝ մու-
 թէգաաէմինին պէյնինտէ ա՛լէսսէվի ուղ-
 ղափառ սայըլմըշ իքէն , պիլքիւլիյէ եանղ-
 լըշըրգլարտան փաք տէյիլտիր : ()՝ Հո-
 գին I ուրբուռն I լաշլըգտա Վիտէր իլէ վէ
 () զուլ իլէ պերապէր մէվճուտ օլտուղու-
 նու ինքեար էտէրիտի (ա) : I էօքտէ մէլա-
 յիքլէր՝ քէնտիլէրինի գարըլարըլա մուր-
 տարըլատըլար , վէ պու ա՛լագատէն ճինլէր

(ա) Հերանիսս՝ Պամֆիլիսս I՝ էթ . 65 :

վէ շէյդանլէր տօղտու զիւր'ւմինտէ իտի (ա) : Ս է ինանը'րըտը քի , խէլաս էտի-
ճիմիզ Վրիստոս սօնկ վէ ախըր գըյամէթ-
տէն էվվէլ տիւնեայէ կէլտիյինտէ՝ օլ զէ-
ման հայամթտէ պուլունան քիմնէլէր ար-
թըգ էօ'լմէյէճէքլէր , իլլա Վրիստոսուն
վէ էօլիւլէրտէն տիրիլէճէք պա'զը ա'զիզլէ-
րին եէրին իւզէրինտէ սիւրէճէքլէրի պին
երլ փատիշահլըզըն միւտտէթինտէ հիսապ-
սըզ էվլատլա'ր տօղուրաճագլար (բ) :

Սէրիլննի նուսուէ : Սուրէ Զիւրիւնու-
տախի պուղտայընըն իչինտէ չօգ տէլիճէսի
պուլունուր : ()նուն էն պէջիւք եանդ-
լըշլըղը պու տէտիյի տիր , քի Վրիստոս՝
' լլահտան կէօնտէրիլմիշ օլ ատէմ տիր
քի՝ օնուն էզիյէթ չէքմէյէ իսթի'տատը օ-
լան պիր թէնի վարըտը , (չիւն էզիյէթ
չէքտի ,) լաքին էզիյէթ չէքմէյէ իսթի'տա-
տը օլան դապիաթը եօ'ղուտու : ()նուն
վիւճիւտինէ վուրուլտուզու զէման՝ եախօտ
գամըգ տէրիսինի եարտըղը զէման՝ հագը-
գաթ՝ պէրապէրինճէ էզիյէթ ու իսքէնճէ-
նին շիտտէթինի կէթիրիլէրիտի . լաքին օնա
հիչ պիր աղըր վէրմէզլէրիտի . ա'յնի պու-
նուն կիպի՝ նիճէ քի պիր գըլըճ սույուն եա-

(ա) Լագլանլիոս Լսարուտթաթանուլիւն
Իւլէրինէ Վրիլապ 2 . Պապ 15 :

(բ) Եինէ օրապա Վրիլապ 7 . Պապ 24 :

խօստ աթէշին պիր դարափրնտան օպիր դա-
րափրնա սափլանտըզընտա՝ սույու Եա ա-
թէշի տէլէր, լաքին օնու ինճիթմէզ՝
տէյօր: Ա է պիր դայրի մահալտէ տէր
քի, «Քրիստոս» հեր աղըը կէրչէքտէն
միւնէզզէհ իտի. չիւն օ՝ Լալահ տըր» (ա):
(ն) ուն պիր Եանղըշըղը տահա՝ «Շան-
լարըմըզ՝ դապիաթը ճիսմանի պիր զաթ-
տըր» զիւի՝ Լմինտէ օլմասը՝ տըր (բ):
Ա՝ կրտութիւն հեր կիւնահտան փաքլէմէզ
ի՝ թիգաթընտա օլմաղըլա, ինանը՝ րըտը քի,
սօնկ կիւնտէ՝ ատէմլէրին ճիւմլէսի աթէշ-
տէն կէչէճէքլէր (գ): Ա է պոլնուլն Էմ-
սալի տահա չօգ զիւի՝ Լմլէրի վարըտը:

Տօգուպուհնճու նուսուհէ: Վէնտի կիւն-
լէրինտէն Հիլարիոն կիպի՝ քիլիսէնին տի-
րէքլէրինին պիրի սայըլան Սուրբ Լիթրոսի-
ոս տախի՝ Եանղըշըղըլարտան փաք տէյիլ
տիր: (ն) տախի ինանը՝ րըտը քի, կէրէք
արդարլար վէ կէրէք քեափիրլէր սօնկ կիւն-
տէ աթէշտէն կէչէճէքլէր. վէ տէր քի,

(ա) Սուրբ Հիլարիոն Երրորդու-Լիւն ի-
գէրինէ Վիլիսուպ 10: Ա է 138 Սուրբ ի-
գէրինէ:

(բ) Եինէ օ՝ Սուրբ Լիթրոսու 5 Գըլ-Եու-
ի-գէրինէ վա՛ղ:

(գ) Եինէ օ՝ 119 Սուրբ ի-գէրինէ Դի-
նու-Լիւն:

“ ԼՅԵՐ պիր ատէմ Պետրոս եախօտ () ով-
հաննէս կիպի պիր ատէմ՝ օլսա պիլէ , եինէ
աթէշ իլէ մկրտել օլաճագտըր (ա) : Գը-
յամէթ խոսոսոսունտա ինանը՛րտը քի ,
խալք՝ սէվապլարընա կէօրէ պիր թէրթիպ
իւզրէ գըյամ՝ էտէճէքլէր . իլք գըյամէթէ
նայիլ օլանլար Ղ՛էննէթէ շէրա՛աթա վար-
մազտան կիրէճէքլէր . լաքին իքինճի գը-
յամէթտէն օլանլար Ղ՛էննէթէ՝ պիր զէման
աթէշէ եանտըգտան սօնկրա կիրէճէքլէր
(բ) : () նուն՝ “ Ս՝ ովսէսին նօմօսունտան
էվվէլ՝ շնութիւն շէրէ՝ մոլղայիր պիր շէյ
տէյիլ իտի ” (գ) տէտիյինի քի՛մ ի-
նանա պիլիւր : Հէմ տախի օ՝ Ս՝ կըր-
տութիւնուն՝ կէրէք եալընըզ () շուլուն
վէ կէրէք եալընըզ Հոգին Սուրբուն իսմի
իլէ օլսա , սահիճ օլտուղունու (դ) քիմտէ՛ն
էջրէնմիշ տիր :

() նուանճու նուանէ : Վ՛էնաթինտէն
էվվէլ կէլէն Հայրապետէրի պու գատար

(ա) Լ՛ճբրոտիոս 5 բարու 118 Սաղմոս Ի-
վէրինէ :

(բ) Լ՛ճբ . 1 Սաղմոս Ի-վէրինէ բա-
րու :

(գ) Լ՛ճբրոտիոս Հայր Լ՛ճբրահայ Ի-վէրի-
նէ . Վ՛իլ . 1 Պապ 4 :

(դ) Լ՛ճբ . Հոգւոյն Սբբոյ Ի-վէրինէ՝ Վ՛ի-
լու 1 Պապ 3 :

ճէսարէթ իլէ ֆասլ էտէն Հերոնիմոսուն տախի իխթիլաֆ նիշանէլէրի պուլունու-
 յօր: Ս'էսէլա' պիր եէրտէ տէյօր քի,
 "Վլաճը' պու գատարաճմագճէ միւտաճա-
 նէ էտէնլէր օ'լմայալմ', շէյլէ քի օնուն
 գուվլէթինի էն ալլագ շէյլէրէ' գատար
 էնտիրէլմ'. վէ օնուն մուգատէրի կէ-
 րէք բանական վէ կէրէք անբան մախլու-
 գաթլարա պիլէ վարըր տէյերէք քէն-
 տիլէրիմիզի թաճգիր էթմէյէլմ'" (ա):
 Վրիստոս Վֆէնտիմիզ իսէ տէմիշ տիր քի,
 "Իքի սէրշէ պիր փուլա սաթըլմագլմ'.
 ամմա օնլարըն պիրիսի Պապանըզտան ի-
 զինսիզ եէրէ տիւշմէզ": (Ս'ապլ. Ժ.
 20:)

Հէմ տախի միւպարէք Սուրըլարըն ճան-
 ւարընը վէ մէլէքլէրի պիլէ կիւնաճ իշէ-
 յօրլար տէյիւ կէօսթէրիյօր (բ): Ս' է
 իքինճի տէֆա' էվլէնմէտէն' ֆէնա շէյ տէ-
 յիւ խալըր կէրի ալըգօյօր, վէ պու մա'-
 գուլէ քիմսէլէրէ' Պետրոս Վաքեալըն ի-
 քինճի մէթուպունուն իքինճի գլուխունուն
 իյիրմի իքինճի խանէսինտէ պուլունան'
 "Ս' է տիշի տօնկուզ եայգանտըզտան
 սօնկրա' չամուրա եուվարլանմաղա (տէօն-

(ա) Հերոն . Միլաիոսի իւլէրինէ Ռիս-
 լիւն:

(բ) Պամատիոս Ս'էրլուպ 164:

տիւ) ” սէօզլէրինի ույտուրմաղա ճէսարէթ
էտէր (ա) : Ատէմլէրէ էթ եէմէյէ վէրի-
լէն ըուխսաթ՝ ատէմլէրին եիւրէք սէրթլիյի
իչիւն վէրիլմիշ տիր տէյիւ իտտի՝ա էտէր
(բ) : Ա է ճէսարէթի օ՛լ տէրէճէյէ վարրա
տէր քի , Վործք Առաքելոց քիթապընըն
օն եէտինճի գլուխունուն իյիրմի իւչիւն-
ճիւ խանէսինտէ զիքր օլան՝ Աթինատաքի
մէղպահըն իւզէրինտէ օլան եազը՝ սէօզիւ
սէօզիւնէ Պօղոս Առաքեալըն՝ “ Պիլինմէմիշ
Ալահա ” տէտիյի կիպի տէյիւ իմիշ , իւ-
լա պէօյլէ իմիշ . “ Ավրօփա՝ Ասիա վէ Աֆ-
րիգանըն ալահլարընա՝ պիլինմէմիշ ալահ-
լարա ” (դ) : Պունտան մատա՝ Պօղոս Ա-
ռաքեալըն խուսուսունտա տէր քի , “ ()
Փիքրինի Եունանիճէ Թիլինտէ Թա՝պիր
էթմէսինի պիլմէզիտի ” . վէ “ Պա՛զը տէ-
ֆա ” Վերականուրթիւնա մուշայիր Ղալա-
լարա տիւշէյօր ” . վէ “ Վաղատացիլէր ի-
լէ միւճատէլէ էտէրքէն , եալանտան՝ պիլ-
մէզլի՛ք կէօսթէրտի ” (դ) : Պունտան պէօյ-
լէ կէօրիւյօրուզ քի , Ալահտան Ղայրի՛

(ա) Ալէրուգ . Սէք . 11 :

(բ) Եօլէնիանուս գարշը . Վիլապ 1 :

(դ) Հէրոն . Տիպուս Դէլուպուն իւզէ-
րինէ Դիւն-լէ :

(դ) Եթէսու . վէ Տիպուս Դէլուպուն
իւզէրինէ Դիւն-լէն :

գաղան՝ քեամիլ եօ՛գտուր . վէ Մլաճ պի-
զէ՝ էն էյի ատէմլէրտէ ինսան զայիֆլի-
յինին էսէրլէրի պուլունտուղունու պէյան
էթմէք իշին՝ Հայրապետլէրին պու մի-
սիլլի եանղըշլարա տիւշմէլէրինէ միւսա՝ա-
տէ էյլէտի :

()ն պիլիմճի նոմանէ : ()գոսպինոսոն
ֆիքրինի կէօսթէրմէք իշին՝ օնուն Ս՝կըր-
տեղ օլմամըշ մա՝ասուվարըն եալընըզ Մլ-
լաճըն հուղուրունտան մաճրում՝ գալմագ-
տէյիլ՝ իլլա ճէհէննէմ աթէշինտէ իսքէնճէ
չէքմէլէրի՝ մէվլուտ վասըդասը իլէ ինսանըն
ճանընըն պապատան օղուլա կէչմէսի՝ Ս՝է-
լէքլէրին ճիսմանի դապիա՝թը՝ կիւնէշին վէ
երլորզլարըն բանական մախլուգլար օլտու-
ղու վէ պունուն կիպի զիւի՝ւմլէրինի պէ-
յան էթմէքտէն նէ ֆայիտէ օլա պիլիբ :
()նուն՝ էսքի զիւի՝ւմլէրինի տէյիշթիւմէսի
իլէ եազտըղը օլ պէօյիւք ճիլտ էլիմիզտէ
պուլունտուղու պիզէ եէթէր . քի օ՝ պու
միսիլլի շէյլէրտէն տօլու օլուպ՝ չօղունուն
եանղըշ օլտուղունու քէնտիսի իգըար է-
տէր :

Իշպու գիքր օլունան՝ եախօտ պագի
Հայրապետլէրին թէլիֆաթընը շիմտի պիր
քիմսէ էլտէն կէշիրէճէք օլսա , պուլաճագ-
քի , օնլարըն իշինտէ պաշգա պաշգա Հայ-
րապետլէրին պունուն էմնալի չօգ շէյլէր
ինանըրլարըտը , քի օլ շէյլէր շիմտիքի

կիւնէրտէ հիչ պիր Վրիսթիւն քիւսէսի-
նին թա՛լիմէրի իչինտէ պուլունմազար :
Իմտի հերքէս կերչէքտէն սորսո՛ւն քի , է-
յեր պու ա՛ղիւլ քիմնէլէր՝ զիքր օլունան-
լարըն պա՛ղըսը կիպի ա՛ղիմ շէյլէրտէ
պունուն կիպի եանղըլլարա աիւշտիւլէր
իսէ , շիմտիքի ա՛սիրտէ պէյնիմիզտէ միւ-
պահիսէ օլունան շէյլէր խուսուսունտա
սէսլէտիքլէրի զէման՝ օնլարը եանղըլմազ-
տէյիւ նի՛շիւն զանն էտէլիմ : ()նլարըն՝
պո՛ւ մատտէլէրտէ տախի՝ օպի՛ր մատտէլէր-
տէ կիպի եանղըլմատըզլարը նէտէ՛ն մա՛-
լիւմ : ()նլարըն՝ պիլիմ պէյնիմիզտէ օ-
լան իխթիլաֆլէր խուսուսունտա տալա աիւ-
շիւնմէտիքլէրի փէք ի՛ճթիմալ օլտուղո՛ւ կի-
պի՝ պունուն կիպի տախի՝ պու պիլիմ՝ իխ-
թիլաֆլէրիմիզէ գարար վէ հօքմ քէսէճէք
հաքիմլէր օլաճագ ֆիքիրլէրի օլմատըղը
ի՛ճթիմալ տէյի՛լ մի :

Լաքին տէյէլիմ քի , պիլէ հաքիմլէ՛ր
օլմաղա նիյէթլէրի վարըտը . օնլարըն՝
կերչէքլիյի տայիմա պուլմաղա գատիր օ-
լաճագլարընը նէտէ՛ն պիլէլիմ : Լյէք
պիր Հայրապետ՝ գըյամէթ խուսուսունտա
եանղըլլաղա աիւշտիւլ իսէ , էօլիւմտէն
սօնկրա ճանըն նէ հալտէ օլաճաղը խու-
սուսունտա տախի եանղըլմայաճաղը նէտէ՛ն
մա՛լիւմ . պիր Ղայրի Հայրապետ Վրիստո-
սուն թէնի խուսուսունտա եանղըլտը իւ

սէ , Հաղորդութիւն խոստուսունտա տախի
 Եանդըըըըը օ՛լմատըըըը նա՛նըլ պիլե-
 լիմ : Պէլքի պիրի ճէվապ վէրէրէք տե-
 յէճէք քի , “ Հայրապետէր պու մէսէլէլէ-
 րին թէֆթիշինէ զայրի մէսէլէլէրին թէֆթի-
 շինսէ՛ն զիյատէ տիգգաթ էթտիլէր . չին-
 քի պու մատտէլէր զայէթ ա՛ղիմ՝ վէ մու-
 Տիմտիր” : Ե քին պուննա պո՛ւ ճէվապ գար-
 ջը վէրիլէ պիլիւ քի , ԼլլաՏըն դապիա՛թը
 իւզէրինէ օլան մէսէլէլէր՝ Փափանըն նու-
 ֆուզու իւզէրինէ օլան մէսէլէլէր գատար
 ա՛ղիմ՝ վէ մուՏիմ տէյի՛լ մի . Տաւանտա-
 ցեալարըն գը յամէթտէ Տալինէ տայիր օլան
 մատտէ ճանլարըն Վաւարանտա չէքէճէք
 ճէզալարը խոստուսունտաքի մատտէ գա-
 տար ա՛ղիմ՝ վէ մուՏիմ տէյի՛լմի : Հա՛ն-
 կըսը տաՏա թէՏլիքէլի տիր , Վրիստոսուն
 թէնինինն ասըլ խասիյէթլէրինի պիլմէմէք
 մի , Եօխսա Հաղորդութիւնուն դապիա՛-
 թընը պիլմէմէք մի : Հա՛նկըսը տաՏա ալ
 մուխադարալը պիր շէյ տիր . օնուն էզի-
 յէթինին գատէՏինի պիլմէմէք մի , Եօխսա
 օնուն Հաղորդութիւնունուն գատէՏինի
 պիլմէմէք մի : Տօղրուսու պո՛ւ տուր քի ,
 Հայրապետէր պու մատտէլէրին պիրինին
 սաՏիՏլիյինէ էրմէյէ Եախօտ Եանդըըըը-
 ղընը անկլամաղա նէ գատար իՏթիմալ ի-
 սէ , օպիրինին տախի սաՏիՏինէ էրմէյէ
 Եախօտ Եանդըըըըըը անկլամաղա օ՛ գա-
 տար իՏթիմալ տըր :

Լաքին տէնիլէ պիլիր քի, “ Հայրապետ-
լէր՝ կէրչէքլիյինի պուլամատըգլարը մատ-
տէլէր էն կիւճ մատտէլէր տիր ” : Լաքին
մասլահաթա պիր տողընու նազար էյլէ .
Լ՛զիզ Վիթապլարտան վէ տ՛գլ ու իտ-
րաքտէն գուլաղուզլանարագ՝ Սուրբլարըն
գըյամէթտէն սօնկրա եէրին իւզէրինտէ
սաքին օլմալէրի եախօտ օ՛լմամալէրի խու-
սուսունտա գարար քէսմէսի՝ Վաւարա-
նա կիթմէլէրինի եախօտ կիթմէմէլէրի-
նի անկլամասընտան զիյատէ կիւճմիւ :
Հայրապետլէրէ՝ Սէլէքլէր թէն սէվտասը-
նա իսթի՛տատլէրի վարմը եօ՛գմոն պիլմէսի՝
Հոռվմայ Եպիսկոպուսունուն եանդըլմազմը
տէյիլմի պիլմէքտէն տահա՞ միւ շքիւլմի իտի :
Իմտի պիզ՝ տահա պու ի՛թիգատտէյիզ
քի, էյէր պու մէսէլէլէրին պիրինին գա-
րար վէրմէսինտէ Հայրապետլէրին եան-
դըլմալարը միւմքիւն իսէ, օպիր մէսէլէլէրի
անկլամագտա տախի եանդըլմալարը փէք
ի՛ճթիմալ տըր :

Ե իմտի կէլէլիմ քի, էլլէրիմիզէ եէթի-
շէն Հայրապետլէրին քիթապլարը աչըգ-
տան աչըղա պիզէ խապէր վէրիւլէր քի,
օնլար՝ էսքի մէսէլէլէրին պազըսընըն խու-
սուսունտա՝ եանդըլմազ տէյիլ իտիլէր .
էյլէ իսէ գալը՛ր քի, պիզ՝ հագգ իւզըն
տէյէ պիլիրիզ քի, պու շէ՛պիթի միւճատէ-
լէլէրտէ օնլարըն սէյլէտիյինէ մուղլագա

ևանկը շարժ տեղիւ կհիւզենիլմեզ : Եւեր
 օնլար՝ պա՛ղը մուհիմ՝ եա մուհիմ՝ օլմայան
 մատտելէրտէ՝ հեմ կիւճ եա գօլայ մատտե-
 լէրտէ եանդըլտըլար իսէ , զայրի կիւճ եա
 գօլայ՝ վէ մուհիմ՝ եա մուհիմ՝ օլմայան
 մատտելէրտէ տախի եանդըլմատըգլարը նէ՛
 մալիւմ : Հայրապետէր պիրի պիրի իլէ
 միւճատելէրինտէ՝ հէր նէ մեաէլէ իւզէրի-
 նէ օլուրսա օլսուն՝ քէնտիլէրինէ գարշը
 քէնտիլէրտէն ելվէլ կէլմիշ Հայրապետ-
 լէրտէն շէհատէթ կէթիրիլտիյի զէման՝
 պո՛ւ գայիտէ իւզըէ ա՛մէլ հտէրլէրիտի :
 Պա թագաւորտէ՝ Պուրք () գոստինոսուն
 Հերոնիմոս իլէ տինէ տայիր պիր մատտե-
 նին իւզէրինէ միւճատելէսի օլուպ՝ Հերո-
 նիմոս () գոստինոսուն րէյինի՝ օնա գարշը
 օլան պաշգա պաշգա նէտի մուսանիֆլէրին
 րէյի իլէ պօզմարա իսթէտիյի թագաւորտէ ,
 () գոստինոս օլ մուսանիֆլէրին յէյլէրի-
 նի գապուլ էթմէյէ իսթէմէմէյիլէ տէր-
 քի , “ () նլարըն պա՛ղըսը Հերետիկոսլուգ
 թէօհմէթինէ տիւշմիւշլէրիտի , վէ պագի-
 լէրի եանդըլտըլար ” (ա) : Եա՛նի տէմէք
 իսթէտի քի , պիր քիմնէ տինէ տայիր ոլբ
 մատտէտէ եանդըլտըլը զէմանտէ , օնուն
 շէհատէթի արթըգ մագպուլ վէ միւ՛թէ-

(ա) () գոստինոս 19 Վ՛երլու-պ : Վ՛է
 Հերոնիմոս 47 Վ՛երլու-պ :

պէր օլմազ : Լ քին պիզ՝ () գոստինոսուն
պու նէթիճէսինի եանդւրշա չըգարա պիլիւր
խէքտէ , եինէ պունտան աշիքեար կէօրիւ-
նիւր քի , հիչ տէյիլ իսէ՝ պիւր Հայրապետ
պուլունույար քի , եանդւրշւրղա տիւշմէյէ
միւպտէլա օլտուղու պէյան օլան պիւր ատէ-
մին րէյինի մուղլագա սահիհ տէյիւ գա-
պուլ էթմէյէ մէճպուր տէյիլիզ ինանը-
յօր :

Լ մտի եանդւրշւրղա տիւշտիւյիւ աշի-
քեար օլան մուսանիֆին շէհատէթիիւզերի-
նէ պինա էտէմէտիյիմիզ թագտիրտէ , ա-
յան աշիքեար տըր քի՝ էյէր հէփիսինին
տէյիլ իսէ՝ հիչ օլմազսա Հայրապետլէրին
էքսէրիսինին նուֆուզ ու հէօքմիւ շիւպ-
հէլի՝ օլույօր . չիւն օնլարըն արասընտա՝
ա՛ղիմ վէ մուհիմ՝ մատտէլէրտէ եանդըլմա-
մըշ պիւր քիշի կիւճիւլէ պուլունուր :

ՊԵՇԵՆՃԻ ՍԵՊԵՊ :

Չիւնի շայրապետէր՝ Եալենըդ պիւր
 պաշտապաշտապիւր՝ Լաշին պա՛ղ
 Կեֆա սայի Կեֆին պիւրպին Կինի
 Կայիւր Կապիւրէրին պա՛ղսըն-
 Կա Եանգլէր շա՛ր
 Կը ր :

ՊԵՇԵՆՃԻ Կապիւրի զ քի , պոռնտան
 Եվվէրի պապը օգոստոսգտան սօնկրա ,
 պա՛ղլարը՝ զանն Կտեճէք քի՝ Տագիգաթ
 պիւր Թէք շայրապետին րէյ ա ի՛թիգատը
 Եանդը շ օլա պիւր , վէ վագա՝ չօդ քէրէ
 Եանդը՛ շ տըր : Լաքին շայրապետէրին
 չօղունտան պիւր Եէրտէ պիլ իթթիֆագ
 սէջլէնէն պիւր շէյին սաճիճ օ՛լմամասը
 միւշքիւ վէ միւմքիւնսիւզ պիւր շէյ տիւր :

ՍԵՊԵՆՃԻ ՍԵՊԵՆՃԻ ՆԱՄ՝ ՇՈՎՄԱՅ
 Եկեղեցիսինն ա՛ղիմ աստուածաբանլա-
 րընտան պիւրի՝ շայրապետէրին սրփարըշ-
 արը խոստոստունտա՝ իշպու աթի էլ պէյան
 գըդա՛յը պիւր գանուն տէյու գօտու . Եա՛նի
 "Պէջլէ մոսանիֆլէրին րէյլէրի գապուլ
 օլունմալը տըր քի , օնլար Լաթողիկէ իման-

տա վէ իշահազլըգտա ա՛ղիզԼիք իլէ՛ ալիմիք
 իլէ վէ տէվամ՝ իլէ Եաշատըլար , թա՛լիմ՝
 վերտիլէր , վէ պէր գարար գալտըլար , վէ
 նիհայէթինտէ՝ Բրիստոստա իմանի իլէ Էօլ-
 մէյէ նայիլ օլտուլար , Եախօտ Բրիստոս
 իչիւն շէհատէթին թաճընը ալմաղա միւ-
 յէսսէր օլտուլար : Ա՛յ պու զիքը օլունան
 մուսանիֆլէրին ճիւմլէսի՝ հիչ տէյիլ իսէ
 օնլարըն էքսէրիսի պիր Եէրտէ՝ ճիւմլէսի
 պիրլիքտէ իթթիֆազ Էթմիշ պիր վարդա-
 պետլէր սինադոսու ի՛թիպար օլունարագ՝
 պիլ իթթիֆազ աչըգ աչըղա՝ տէվամ իւզ-
 րէ վէ չօգ քէրրէ հէր նէ թաստըգ Էթտի-
 լէր՝ գապուլ Էթտիլէր՝ վէ Ղայրիլէրինէ
 թէսլիմ՝ Էթտիլէր իսէ , օնու շիւպհէսիզ
 կէրչէք՝ սահիհ վէ քեաֆի՝ տէյիւ գապուլ
 Էթմէլիյիզ ” (ա) :

Իշպու ա՛ճայրպ գանունու թէֆթիշ
 Էթմէքտէ տէրիզ քի , Էվլէլ օնտա օ՛գա-
 տար սինօրլար քէսիլմիշ տիր քի , օնուն իլէ
 ա՛մէլ Էթմէսի միւմքիւնսիւզ տիւր : (Բ) Ի-
 րա պու գանուն մուճէպինճէ՝ օնուն մու-
 սանիֆինէ կէօրէ հէր Հայրապետտէն մադ-
 լուպ օլունան շէյլէր պունլար տըր . պի-
 րինճի ա՛ղիզԼիք՝ իքինճի ա՛լիմիք՝ իւչիւն-
 ճիւ տէվամ՝ տէօրտիւնճիւ իմանտա թա՛-
 լիմ վերմէք՝ պէշինճի իմանտա Եաշամագ՝

(ա) Ա՛յ իլէն . Իլիլէն . Իճմալ . Պապ 39 :

այլթընճը Եկեղեցի իլէ իլհագըգաւն եաշա-
մագ՝ եւտինճի Վրիստոստա էօլմէք՝ սէքի-
զինճի աչըգ վէ աշիքեար օլմագ՝ տօգուզուն-
ճու չօգ տէֆա՝ օլմագ . վէ օնունճու Հայ-
րապետլէրին ճիւլէնի՝ պու շէյլէրին՝ հե-
փիւնէ մալիք օլմալտորր : Իմտի կէլէլիմ՝
քի՝ էյէր պու շէյլէրին պիրի էքսիք օլուր-
սա , օլ շէհատէթլէր գապուլ օլուննամազ :
Լաքին մուպահէսէ օլունան պիր մատտէնին
խուսուսունտա՝ ճիւլէ Հայրապետլէրին՝
եախօտ օնլարըն պիրինին . պիլէ՝ պու իգթի-
զալը օն շէյլէրէ պիր եէրտէ մալիք օլտուգ-
լարընա շէհատէթ պուլմասը նէ՝ գատար
կիւճ պիր շէյտիր :

Ը իմտի կէլէլիմ՝ քի , պու օն շէյին պիր
ատէմտէ պուլունտուզու իսպաթ օլունտուգ-
տան սօնկրա՝ օնուն շէհատէթինի րէատ
էթմէյէ հա՞նկը Վրսթիանըն ա՛գլընտան
պիլէ կէշէր : () Իրա Վ իշէնցիսսուն սէջ-
լէտիյի՝ եալընըլ ա՛ղիզ վէ կերչէք օլան
շէյէ ինանըրսագ ալտանմայաճաղըլ տէ-
մէտէն զայրի պիր շէյ տէյիլտիր : Լա-
քին պիզիմ տէ էջրէնմէյէ չալըշտորըմըլ
հէման պու տուր , եա՛նի սահիհ վէ
կերչէյի էջրէնէլիմ : () Իրա կվվէ-
լա՝ պիզ կերչէքլիք վէ աղիզլիք նէ օլ-
տուզունու պիլմէտիգճէ՝ Հայրապետլէ-
րին հէփիսինին աւետարանական ա՛ղիզ-
լիյէ մալիք օլուպ կերչէքլիք թա՛լիմ վեր-

տիքլէրինի նաճըլ պիլէճէյիզ . վէ օնլա-
րըն ա'լիմլիք իլէ թա'լիմ վէրտիքլէրինի
ղայրի եիւզտէն նաճըլ պիլէճէյիզ : Իմ-
տի պուկնտան աշիքեարտըր քի , պու գա-
նուկնտան թագտիմ էթտիյի ուսուլ , եա
միւմքիւնսիւզ եախօտ եանղըզ օլմալը :

Լաքին եինէ' էյեր պու ուսուլ սաճիճ
իսէ , Հայրապետլէրին ճիւլլէսի' եախօտ
էքսէրիսի' շէհատէթտէ իթթիֆազ իւզըէ
տէյիլէր իսէ , պու աստուածաբան պու
գանուկնա պիր գուլվէթ վէ'րմէյօր : Լաքին
պու' եա'նի օնլարըն ճիւլլէսիսին իթթի-
ֆազ իւզըէ օլմալէրի միւմքիւնսիւզ տիւր :
Սիրա Հայրապետլէրին էն չօղու վէ էն
միւլթէպէրի' ապա պիր քիթապ եանգմամըշ-
լար . վէ եազանլարըն քիթապլարը պու
մատտէնին խուսուսուկնտա եա ճիւլ պիր
շէհատէթ վէրմէյլէր , եախօտ օնլարըն քի-
թապլարը փէք չօգ պօզուլմուշլար տըր :
Լաքին պէլքի պու աստուածաբան Հայ-
րապետլէրի օլտուգլարը դարտան վէ սա-
յըլարընտան ի'թիպար էտէրէք' ճիւլլէսի
տէմէսինտէն մէրամը եալընըզ քիթապլարը
էլլէրիմիզէ եէթիշէն Հայրապետլէր տիր .
վէ օլ զէման Վրիսթիան տինի' թալիմլէ-
րինին վէ ֆարզլէրինին իսպաթ օլուկնմասը
իչիւն , գազա'լարըն' եա'նի աթէշին' սու-
յուն' գուրթլարըն վէ ատէմլէրին պօզմա-
լարընա' պագմալը տըր : Եւայլէ քի . է-

յէր ըստ ի կէլէ պոռնար տէյիլ՝ իլա պոռնարտան ֆարգլը բէյլէրէ շամիլ պոռնարտան ֆարգլը քիթապար հըֆզ օլունուպ էլլէրիմիզէ եէթիշմիշ օլսալար իտի , իմանըմըզ Վլահըն Վեօզիւնտէն տէյիլ՝ իլա ինսանլարըն բէյլէրինտէն գուլաղուզլանարագ՝ պոռնտան փէք ֆարգլը օլուրուտու :

Վ է եինէ՝ Հայրապետէրին՝ քէնտի բէյուլ ի թիգատէրինի Կէլմիլի-զըէ վէ շօգ չէր-բէ սէջլէտիքլէրինի նէտէն պիլէլիմ : () նլարըն չօղունտան պիր քիթապըմըզ եօգտուր , վէ զայրիլէրտէն՝ պա՛ղըլարընըն պիր տէֆա՛ սէջլէնմիշ՝ վէ պիր ախըր Հայրապետին թէլիֆաթընտա հըֆզ օլունմուշ՝ ֆիքրի կիւճ անկլաշըլըր պիր գաչ սէօզլէր պուլունույօր : Հագիգաթ՝ շէհտտէթի-չիւն իլք Վնգհանրական ժողովքըլարըն Հաւատամքըլարըն՝ կէթիրէ պիլէրիզ . լաքին պահթըրըլըրմըզտան օնլարըն իչինտէ՝ Հոռմալըլար իլէ Վետարանական Վրիսթիանլարըն պէյնինտէ միւճատէլէ օլունմագտա օլան մատտէլէր խուսուսուստա սայքի պիր շէյ եօգ կիպի տիր . զիրա պոռնար՝ զայրի մատտէլէր իւզէրինէ տիր :

Լաքին նիհայէթի՝ Վ իչէնցիոսուն գանօնուլ () գոստինոսուն գանօնուլ վասի-գասի իլէ բէտտ էթմէլիյիզ , քի տէր , “ օհիչ պիր մուսանիֆին սէջլէտիյինի ” օնուլ

պիղէ կէրչէք օլտուղունու Լյանոնաւոր Լ՝
զիզ Վիթապլարտան եւ ա՛գլ ու իտրաք-
տէն իսպաթ է՝ թմէտիքճէ՝ գապուլ էթմէ-
յէ մէճպուր տէյիլիզ Դ՝ Լ՝ մտի Լ իչէնցիոս՝
Հայրապետէրին շէհատէթինի պու մի-
սիլի Լ՝ զիզ Վիթապլարտան իւսթիւն
գօտուղունուն սէպէպինէ՝ պիղէ Լ՝ զիզ
Վիթապլարտան շէհատէթ վէ՛րմէտիքճէ՝
գապուլ էթմէտիյիմիզէ մա՛ղուր պույուր-
սուն :

Լ աքին ա՛մէլի թէճրիւպէ վասիդասի իլէ
թէթթի՛շ հոէլիմ , վէ կէօրէլիմ , եօգա-
րլաա պէյան էթտիյիմիզ կիպի՝ Հայրա-
պետէրտէն պիրինին գապուլ էթտիյի՝ վէ
շիմտի Լ՝ րեմտեան քիլիսէլէրինին ըէտո
էթտիքլէրի զիւի՛ւմլէր՝ աճապա Հայրա-
պետէրին սայքի ճի՛ւլէ փնպէն գապուլ
օլտունմայօրմու իտի :

ն . Լ չվվէլա Պլն սէնէլէք հիւս՝ զիւի՛ւմի-
նէ՝ ինանանլարը նազար էյլէ : Պու պին ել-
լն խուսուսունտա՝ կէօրտիւք քի , () ուս-
տիանոս վկայ՝ գըյամէթտէն սօնկրա Լ ուրբ-
լար Երուսաղէմտէ պին երլ փատիշաշլեգ
սիւրէճէքլէր ինանըրլոր . վէ քէնտինին
իգրարընա կէօրէ՝ օլ ա՛սիրտէ պունու՝ հէփ
ա՛լիմ Հայրապետէր քէնտիսի կիպի ինա-
նըպարլաք : Օլիրա օ՝ տէր քի , Լ յէր
Վրիսթիան ատընը թաշլյան պա՛ղը քիմ՝
սէլէրէ ըասթ կէլիրսէն , քի օնլար իմանըն

պուլ մատտէսինէ ինանմազլարսա պուլ
քիմսէլէրի՝ Վրիսթիան սայմայալար . վէ
աօղրուսուռնու սէօյլէյինճէ , պուռնլարա՝
Սամարիալլարա՝ Եէհուաի տէնմէք կէրէք
իտիյինտէն զիյատէ Վրիսթիան տէնիլմէ-
լի տէյիլտիր ” (ա) : Սէ եինէ տէր .
“ Լաքին պէն՝ վէ ի՛թիգատտէ աօղրու վէ
ուղղափառ հէմ թէքմիլէն Վրիսթիան օ-
լան պիլ ճիւղէ պագիլէր՝ պիլիթիլ քի , թէ-
նին պիր գըյամէթի օլաճագ , վէ Ե՛զիլլէր
օնտան սօնկրա Երուսաղէմտէ պին երլ օ-
լաճագլար , քի օ՝ թէքրար պինա օլունուպ
կիւզէլլէնէճէք՝ վէ կէնիլլէնէճէք տիր ” (բ) :
Երանոս՝ Տերտուղիանոս՝ Վրիգորիոս՝ Եւ-
սէքիոս՝ Լագթանթիոս՝ Սիգթորինոս՝ վէ
օլ ա՛սիրին Սարգապետլէրինին վէ հա-
ւատացեալլարն չօղու՝ պո՛ւ ի՛թիգատտէ
իտիլէր : Իմտի պուռնտան աշիքեար կէօ-
րիւնիւր քի , Հայրապետլէրին պիլ իթթի-
ֆագ պիր ի՛թիգատը գապուլ էթմէլէրի՝ օլ
ի՛թիգատըն սահիհ օլտուղունա եանղըլ-
մագ իսպաթլար օլամազ : Սիրա պու
ի՛թիգատ՝ հէր նէ՝ գատար էսքի՝ իտի իսէ
տէ , օնտան սօնկրա Եկեղեցիտէն ըէտա օ-
լունտու :

(ա) (} Կոստանոս ի)րիֆօյա գարշե . սահի-
ֆէ 306 :

(բ) Եինէ օրատա սահիֆէ 307 :

Թ . Ի քինճի զիւի'ւմ՝ պունտան ագտէմ
 իշիթտիյիմիզ՝ (Յուստիանոս վկայ)՝ Երա-
 նոս՝ Տերառուղիանոս՝ ()գոստինոս վէ զայ-
 րիլէրին , Կէօքլէր շէրա'աթ կիւնիւնէտէք
 աջըմայաճագ , վէ տօղրու տօղրույա Կէօյէ
 կիթմէք քերէմինէ մուսէտէր օլան փէք ազ
 քիմսէլէրտէն մա'տա՝ պու միւտտէթին էս-
 նասընտա ճիւմլէ հաւատացեալլարըն ճան-
 լարը եէր աթթընտա պիր մահալտէ գալիալը
 գալըրլար տէյիւ ինանըրլարըտը : Լաքին
 պունտան մա'տա՝ հէր քէտտէն իգրար օլու-
 նուր վէ փէք աշիքեարտըր քի , Լլրոգինէս՝
 Լագթանթիոս՝ Լ իգթորինոս՝ Լուրբ Լմբ-
 րոսիոս Լուրբ Լսկեքերան՝ Լէոդօրիտոս՝ Լ-
 գումէնիոս՝ Լքէթաս՝ Փրուտէնթիոս՝ Լէո-
 փիլագթոս՝ Լուրբ Պերնարտոս վէ Հոովմայ
 Եպիսկոպոսլարը Կղեմէս վէ իյիւմի իքին-
 ճի (Յովհաննէս տախի՝ ճիւմլէսի պու ի'թի-
 գատտէ իտիլէր . վէ պունա գարշը պին
 տէօրթ եիւզ սէնէյէ գատար հիչ պիր
 Լնդհանրական ժողովք պիր շէյ սէօյլէմէ-
 տի . նէ տախի Հայրապետլէրտէն պիրի՝
 պաղըլ սայտըգլարը զայրի զիւի'ւմլէրէ
 գարշը սէօյլէտիլէրի գէման , պունա գար-
 շը պիր շէյ սէօյլէտիլէր : Պու ի' թիգա-
 տըն փէք էսքի օլուպ՝ փէք էրքէն ալէստէվի
 տաղըմասընա իսպաթ՝ Լում քիլիսէսի վէ
 սայըր քիլիսէլէրին՝ վէ Հայրապետլէրի
 քէնտիլէրինէ գուլաղուզ դութմագ իտ-

տիա՝ արնատա օլանլարըն ճիւմլէսի՝ օնու շիմ
տիյէ գատար դուծտուգլարը տըր : Ա՛ է
պու պէօյլէ իքէն՝ Հռովմէական Եկեղեցի՝
1439 սէնէսինտէ Ֆլօրէնցա նամ՝ շէհրտէ
ճէմ՝ օլան ժողովքտա՝ պու Ա՛ իչէնցիոս կի-
պի պա՛ղը. քիմսէլէրին՝ պիզէ մուսանիֆլէր-
տէն պիլ իթթիֆազ վէրիլէն ըէյի շիւպ-
հէսիզ սահիհ տէյիւ գապուլ էթմէլիյիզ
տէտիքլէրինէ պագմայարագ՝ պունուն զըտ-
տընը՝ սապիթ էյլէտի : Հիմաի կէլէլիմ՝
քի, Հռովմալըլար իլէ Լ՛ւետարանական
Վրիստոնեալարըն պէյնինտէ օլան միւ-
ճատէլէլէրտէ՝ պիր մատտէնին իսպաթընա
պունտան զիյատէ Հայրապետական շէհա-
տէթ կէթիրիլմէյէ սայքի միւմֆիւնսիւզ
կիպի օլտուղունա փէք էյի գանմըջդ :
Լաքին պու ի՛թիգատ Ֆլօրէնցա ժողով-
քունտան՝ տէյիլ եալընըզ գապուլ օլունմա-
տը, իլլա սայքի պագըլ տէյիւ տախի ըէտա
օլունտու : Ա՛ է պունտան ալլաշըլըր քի,
էյէր Լ՛ւետարանականլար Հռովմալըլարա
գարջը Հայրապետէրին պիլ իթթիֆազ օ-
լան ըէյինի շէհատէթէ կէթիրէճէք օլա-
լար, Հռովմալըլար օնու պիր շէյէ սայա-
ճագ տէյիլտիր :

Գ. Հերետիկոսլարըն միւրտութիւնու՝
Տերտուղիանոստան՝ Եպիսկոպոս վէ նահա-
տակ օլան Սուրբ Արարիանոստան՝ Ապա-
ղովկիա Ա՛ էթրօփօլիտի օլան Ֆիրմիւթա-

նոստան՝ Լ՛ղէքսանդրիա Պատրիարքը Վիո-
նէսիոստան՝ Սուրբ Բարսեղ Հայրապետ-
տէն , վէ Լ՛փրիկէ՝ Կապադոքիա՝ Կիլիկիա
վէ Բիւթանիա էյալէթլէրինտէ ճէմ՝ օլան
Եպիսկոպոսլար Սինագոսլարընտան պա-
դըլ վէ գուվվէթսիզ սայըլմըշըտը : Ս է
պէօյլէ իքէն՝ պու գատար չօգ Եպիսկոպոս-
լարտան պիլ իթթիֆագ գապուլ օլունան
ի՛թիգատ՝ շիմտի Հուվմայ քիլիսէսինտէն
եանղըշ սայըլըպ՝ Հերետիկոսլարըն մլըր-
տութիւնունու սահիհ տէյիւ գապուլ էթ-
մէյէ ըիզան վերիյօր :

Դ . Պունտան ագտէմ կէօրտիւք քի ,
Հաղորդութիւն՝ Սուրբ Կիպրիանոստան՝
Սուրբ () գոստինոստան՝ պիրինճի Վրիգո-
րիոս փափատան վէ իլք դարլարըն սայքի
հէի վարդապետլէրինտէն խէլասէ իգթի-
զալը՝ սայըլըրըտը : Ս է պու ի՛թիգատըն
փէք էսքի օլտուղունա պիր իսպաթ տահա՝
շիմտիյէ գատար Բում՝ Հայոց՝ Վրպդը
վէ դայրի Եկեղեցիլէրին օնու հըֆզ էթմէ-
լէրի՛ տիր . վէ պէօյլէ՛ իքէն , Հուվմայ քի-
լիսէսի պունոն տախի եանղըշ տէյիւ ըէտտ
էտէյօր : Ս է պունտան աշիքեար անկ-
լաշըլը՛ր քի , եա Հայրապետլէր եանղըլմըշ
օլմալը , եախօտ՝ Հայրապետլէրէ ույմատը-
ղը իչիւն՝ Հուվմայ քիլիսէսի եանղըշտա
օլմալըտըր :

Ե . Պունուն կիպի՝ Տերտուղիանոս՝ Կղե-

մէս Լ՛ղէքսանդրացի Լ ագթանթիոս վէ Լ՛Ֆրիգանոսուն տէտի. յինէ իմթիսալէն՝ Հայրապետէրոտէն պիր չօղու պիլ իթթիֆագ տերլէր իտի քի, Խէլաս էտիճիմիզ մկրտել օլտուգտան սօնկրա Պասեք պայրամընը եալընըզ պիր քէրքէ դութաու: Լ աքին օնլար պուենտա հէր նէ գատար իթթիֆագ էթմիշլէր իսէտէ, չօգ Հոովմէական աստուածաբանլարտան իսպաթ օլունմուշտուր քի, պու իթիգատ եանղըրշ օլտուղունտան մա'տա՝ Լ՛ւետարանըն մէթէնընա տախի զըտտոր:

Չ. Հիչ պիր խուսուստա եէմին գապուլ էթմէսի շէրի՝ օլմամագ զիւի'ւմի՝ հէտն պի'ր տէվրտէ եաշամըշ չօգ Հայրապետլէրին պիլ իթթիֆագ րէյի իտի: Լ աքին շիմտի Վրիստոսուն հէք միլլէթտէ օլան Եկեղեցիլէրի ինանըլար քի, շէրա'աթ հուզուրունտա՝ եէմին շէրի՝ տիր:

է. Սուրբ Լ՛թանասիոս՝ Սուրբ Լ՛արսեղ՝ Ս՛եթոտիոս՝ Սուրբ Հիլարիոն՝ Հոստիանոս վկայ՝ Տերտուղիանոս՝ Սուրբ (՝) Գոստինոս՝ վէ Հայրապետլէրոտէն տահապիր չօղու՝ մէլէքլէրին թէնի օլուպ ճիսմանի շէհվէթէ իսթի'տապլարը վար զիւի'ւմինէ գահիպ օլտուլար: Լ աքին օնլարըն պէջլէ ինանտըլարընա պինաէն՝ շիմտիքի գէմանլէրտէ պու զիւի'ւմէ՝ տօղըու օլմալը տէյէն պուլունտըմու: Ս է պու զիւի'ւմ՝

Եւ տարանական Վրիսթիանլարըն պէյ-
նինտէ ըէտտ օլուննողուղու գատար շուով-
մատա տախի օգատար ըէտտ օլուննայօր-
մու : Այլ է պու ճիւմլէ իլէ՝ շայրապետ-
լէրին պիլ իթթիֆագ՝ նէ՞ր գատար չօղու
պունուն կէրչէք օլողուղունա շէհատէթ
վէրիյօր :

Եւ քին պու պապտէ թաֆսիլ օլունան
շէյլէրին խոսոսունտա կէթիլիլէն էօր-
նէքլէր պու մատտէյի սապիթ էթմէյէ քի-
ֆայէթ էտէր :

Եւ մտի պու պապը՝ պաշատըղմը՝ կիպի
պիթիլիպ տէրիլ քի, շայրապետլէրին տէ-
յիլ եալընը պիրէր պիրէր պաշգա պաշգա՝
իլա օնլարըն չօղու պիրտէն պիլ իթթիֆագ
չօգ խոսոսլարտա եանղըլտըղլարընա՝ եա-
խօտ շուովմայ քիլիսէսինին իթթիգատինէ
զլտ շէյլէր սէյլէտիքլէրինէ վուգուֆ օլ-
ողուղումուղտան սօնկրա, պէս պէլլի տիր
քի, օնլարըն էքսէրիսինին պիր եէրտէ
պիլ իթթիֆագ ըէյլէրի՝ Վրիսթիանլարըն
պէյնինտէ միւճատէլէ ալթընտա օլա՞ն շէյ-
լէրէ գարար վէրմէք զըմնընտա քիֆայէթ
էթմէզլէր :

ՍԵՊԵՊ ԱԼԹԸՆՃԸ :

Չի-նի չայրապետէր՝ չօգ Կեփա՝ պերի պե-
րինէ զէր զգար «եօյլէրիւէր . վէ զէր
հա-հի հապարէլէրպէ՝ պերի պերինէ
զգար ի' լիգապարէ օլաու-լար :

Պիզիմ միւճատէլէլէրիմիզտէ չայրա-
պետէրի հաքիմ վէ շերա՝ աթճիլէր տե-
յիւ Կապուլ էթմէք իչիւն , կերէքտիր քի ,
տին մատտէլէրինտէ օնլարըն ճիւլէսի իթ-
թիֆագ իւզըն պէր ըյտէ վէ պէր ի' թի-
գատտէ օլալար : Օլիւրա՝ օնլարըն արա-
սընտա ըյ վէ ի' թիգատ խոսոսոսունտա
զըտըզ վէ իսթիլաֆ օլտուղու սուրէթտէ՝
պիզիմ միւճատէլէլէրիմիզէ գարար վերէ-
ճէք եէրինէ՝ օնլարա տաճա՝ զիյատէ գա-
րըշըզըզ վերիպ՝ պիզի պիրլէշտիրէճէք եէր-
տէ՝ տաճա զիյատէ այրըրաճագլար տըր :
Պու թագտիրտէ՝ պա՝զը ի' ումլար իլէ պա՝-
զը լաթինլէր իտտի'ա էտերէք իքի դարաֆ-
տան տա տէտիլէր քի , չայրապետէր՝ պիլ
իթթիֆագ պիզտէն եանա իտիլէր . վէ էլ-
պէթթէ պու իքի դարաֆըն պիրի եանղլը՝ շ
օլմալը : լաքին պիզ կէօսթերէճէյիզ

քի, պու՝ ճէսարէթլի պիր իտտի՛ա օլտո՛ւղու գատար՝ կէրչէք տէ տէյիլ տիր, վէ Հայրապետէր՝ կէրէք պիր դարաֆտան եանա կէրէք օպիր դարաֆտան եանա իթ-թիֆագ իւզըէ տէյիլէ՛ր տիր : Պու՛նտան ագտէմքի պապլէրտէ՛ պու հիւլեայը տէֆ՝ էտէճէք՝ չօգ շէյլէր պուլու՛նուր : Պու՛նուն իչիւն պու իսթիլաֆլէր խուսուսուն-տա եինէ մուխթաթարճէ սէօյլէյիպ՝ անտէն սօնկրա պուրհանըմըզա՛ պագալըմ :

Ծ . Պիր դարաֆտան Հայրապետէրին էն էսքիլէրինտէն օլան Յուստիանոս վկայ՝ Երանոս վէ Տերտուղիանոս՝ գըյամէթտէն սօնկրա Էբրէ՛ն իւզէրինտէ եէնի Երուսաղէմ տէ Սուրբլար պին եըլ սա՛ատէթ ու տէվ-լէթ սիւրէճէքլէր զիւի՛ւմիւնին իտտի՛ա սընտա իտիլէր : () պիր դարաֆտան իսէ, Պփոնէսիոս Լ՝ղէքսանդրացի՝ Վրիգորիոս Լ՝ազիանցի վէ Հերոնիմոս՝ պու զիւի՛մի պիր պագըլ հիւլեա՛ սայարլարըտը, քի օ՝ Լ՝աքեալարըն թա՛լիմտէն տէյիլ՝ իլնա Եէհուտիլէրին բույալարընտան սատըր օլ-մուշ տուր :

Ք . Պիր դարաֆտան Լ՝սիա Եպիսկոպոս-լարը՝ վէ օպիր դարաֆտան Հոովմայ Փա-փասը Ս իգթոր իլէ օնուն հէմիալէրի՝ Օլատիկ հանկը կիւնտէ օլմալը իտիյի խու-սուսունտա իսթիլաֆտէ իտիլէր :

Գ . Կիպրիանոս՝ շէրիքլէրի օլան Եպիս-

կոպոսլար իլէ՝ Հուովմայ Եպիսկոպոսու Ստեփաննոս վէ շէրիքլէրի Հերետիկոսլարըն մկրտութիւնու իւզերինէ պիրի պիրինէ օլ տէրէճէ զըտ իտիլէր քի , պիրի պիրինէ բանադրանք էթտիլէր :

Դ . Տերաուղիանոս՝ () գոստինոս վէ Մըւմըտեան քիլիսէսի էքսէրիյա՝ ճան մէվլուտ վասիդասի իլէ պապատան էվլատա կէչէր ի՛թիգատինէ զահիպ օլմուշ իքէն , Սուրբ Հերոնիմոս օնլարըն հէփիսինի ըէտտ էտիպ տէր քի , իլէ«էնին պու մատտէտէ ի՛թիգատը՝ պունա զը՛տտըր :

Ե . Սուրբ Հերոնիմոս տէր քի , Պօղոսուն Պետրոսա թա՛ղիր էթմէսի , եալանտան՝ վէ իքիսինին էվվէլտէն պունա գավլ էթմէլէրի իլէ օլմուշուտու : Լաքին Սուրբ () գոստինոս տէր քի , օնուն թագլիրի սահիհ վէ կէրչէք իտի . վէ նիզա՛լարը՝ չօգ էօրքէ վէ աճը սէօզլէր իլէ օլմուշ տուր :

Զ . Հայրապետլէրին պա՛ղըսը տէր քի , Հաւատացեալլար հաֆթատա իւշ տէֆա Հաղորդութիւնա կէլմէլի . զայրիլէրի իսէ , պունուն զըտտընը՝ ինանըր :

Է . Պազը Հայրապետլէր՝ շաբաթ կիւնիւ օրուճ գութմագ պօ՛րճ տուր տէրլէր . զայրիլէրի տէ՛ օլ կիւնտէ օրուճ գութան՝ Վրիստոսուն գաթիլի օլուր տէրլէր :

Ը . Պա՛ղը Հայրապետլէր ինանըրլա՛ր քի , Վրիստոս Լփէնտիմիզ՝ էլլի եախօտ

գրըգ եաշընտա էօլտիւ . լաքին ղայրիւերի տէ ինանըրլար քի , օթուզ եա օթուզ պի՛ր եաշընտա էօլտիւ . քի պու զիւի՛ւմին իքիսի տէ Մ. Եւտարանա մուղայի՛ր տիր :

Թ . Եւամտեան Եկեղեցիսինին Եպիսկոպոսլարը՝ “ ԵլաՏըն սուրէթի ” տէյիւ՝ եալընըզ () ղուլա՛ տէրլէր իտի . ամմա Բուժ Եկեղեցիսի՛ պու իսմի՛ Հոգին Սուրբա՛ տախի վէրիւր :

Ժ . Հայրապետլերին պէյնինտէ՝ Բըղխուժն ՚ի Հօրէ՛ եախօտ ՚ի Հօրէ և յՈրդոյ խուսուսուստա պիր իսթիլաֆ վարըտը , քի օ՛ պուկիւնէ՛ գատար տէֆ՝ օ՛լմամըշ տըր : Ս՛էսէլա՛ Լիւրեղ տօգուղունճու Ենաթէմասընտա տէմիշ իտի քի , “ Հոգին Սուրբա՛ ասըլ () ղուլտան բղխել օլույօր ” : Լաքին ի) Էոդորիտոս օնա ճէվապ վէրիյօր քի , Հոգին Սուրբուն վարըղը () ղուլտան՝ եախօտ () ղուլուն վասիդասը՛ իլէ տիր տէմէսի ամբարշտութիւն վէ քիւֆիւր տիւր : Ս՛ է պու խուսուստա տօղրուսու պո՛ւ տուր քի , օլ զէմանէ գատար Եկեղեցիլէր պու մատտէնին իւզէրինէ տա՛ա պիր գարար վէ՛րմէմիշլէրիտի . պունուն իչիւն Տէր պիր Հայրապետ սէրպէսթլիյիլէ քէնտի տիւշիւնտիւյիւնիւ սէջլէտի : Ս՛ է պունտան պէջլէ՛ կէրէք Լաթինլէր վէ կէրէք Բուժլար՝ քէնտիլէրինէ զըտ սէջլէյէն Հայրապետլերին ըէյինէ Թէրս մա՛նա վէրմէյէ

փէք չօգ չալըշըրլար . շէջլէքի՝ Հայրապետէրի՝ ճիւմլէսի իթթիֆագ իւզըէ քէնտիլէրտէն նանա սէջլէր կէօսթէրսինլէր :

Ժա . Վաղկեգոն ժողովքունտա ճէմ՝ օլան ալթը եիւզ օթուզ Հայրապետէր սիճիլ քէստիլէ՛ր քի , Խսթամպօլ փաթրիյի մէսնէթտէ Հռովմանընքինէ պէրապէր տիր : Լաքին Լըւմտեան Եպիսկոպոսլարը պունու ինքեանր էյլէտի : Լֆրիգա Եպիսկոպոսլարը տախի քէնտի Եկեղեցականլարընը՝ տա՛վալարընըն գարընը Հռովմայա ա՛րզ էթմէքտէն շէրի՝ տէյիլ տէյիլ՝ մէն՝ էթտիլէր : Հռովմայ Եպիսկոպոսլարը իսէ՛ պու Հռովմանըն հագգը՛ տըր տէյիլ՝ օնլարտան պունու դալապ էտէրլէրիտի :

Ժբ . Վիկիատա իքինճի տէֆա՛ ճէմ՝ օլան Եէտինճի տէնիլէն լօղովք՝ եէտի եիւզ սէքսէն եէտի սէնէսինտէ՛ օնտան ագտէմ՝ ճէմ՝ օլունան պիր գաչ լօղովքլարըն գանուընլարընը ըէտտ էտէրէք Պատկերլէր խուսուսուընտա՝ “ Պիզ պատկերլէրէ ըազպէթ զըմնընտա թէվազու , վէ երկրպագութիւն վէ մօմլար հէմ՝ քիւնլիւք իլէ իզզէթ էթմէլիյիզ տէյիլ պիր գանուն էյլէտի : Լաքին օնտան սօնկրա Ղէրմանիատա վագի՝ Պրանքֆօրթտա ճէմ՝ օլան պէջիւք լօղովքուն Հայրապետէրի՝ պու գանունու ըէտտ էյլէտիլէր : Պու միսիլի պիրի պիրինէ զըտ ըէյլէրի՝ պիրի պիրինէ նա՛նըլ մուդապըգ կէթիրէ պիլլէրիզ :

ԺԴ . Հայրապետէրին պիր դագըմը՝
(Յովհաննէս Լւետարանընտա Ժ գլուխու-
նուն 30ունճու խանէսինտէ՝ “Պէն վէ Պա-
պա պիրիւ” տէյիւ պուլունան օլ մուհիմ
սէօզլէրի թէֆսիր էտէրէք տէրլէր քի , օն-
լարըն մա՛նասը եալընըզ մուհապպէթ վէ
իրատէթ պիրլիյի տիր . պիր դագըմը տա՛
տէրլէր քի , օ սէօզլէրտէն մէրամ զաթ վէ
դապիա՛թ պիրլիյի տիր :

ԺԴ . Հայրապետէրին պիր դագըմը՝
“Պապա՛ պէնպէն պէօյէր պէր” (Յովհ .
ԺԴ . 28 :) սէօզլէրինի՝ ա՛լէսսէվի Լւահըն
() ղու իւչիւն սէօյլէնմիշ տէյիւ մա՛նա
վէրիյօրլար . պիր դագըմըտա թահմին է-
տէրլէր քի , Վրիստոսուն եալընըզ ինսան-
լըզը իչիւն սէօյլէնմիշլէր տիր : Վեզալիք՝
“Ս է Վէլամ թէն օլտու” (Յովհ . Թ .
14 :) սէօզլէրի խուսուսունտան արալարըն-
տա պունուն կիպի իսթիլաֆ վար :

Տօղըուսու պո՛ւ տուր քի , Լստուածա-
շունչտա պիր պաշլըճա խանէ սայքի պու-
լունմազ քի , Հայրապետէրին ճիւմլէսի
օնու հէման պիր տիւրլիւ անկլայալար :
Խմտի օնլար՝ Վուրթուլուշումուզ իւզէ-
րինէ պինս օլունմուշ օլան էպէտի է՛օմիւ-
րիւն սէօզլէրինի թէֆսիր էթտիգլէրինտէ՝
իթթիֆագ էթմէլէրի՝ նի՛շիւն օնլարըն ա՛-
լէսսէվի աստուածաբանու թիւնա տայիք ի՛-
թիգատլէրինտէ իթթիֆագ էթմէլէրի գա-
տար իգթիզալը օլմասըն :

Իմո՛ր Հայրապետէրին պու գարմա գարըջըգ պիրի պիրինէ զլտ րէյլէրին օր-
 թասընտա նէ՞ եափալմ : ()նլարըն հէր
 պիրինին՝ սայթի արալարընտա ի՛թիգատտէ
 հիչ պիր իսթիլաֆ եօգ կիպի՝ քէնտի մախ-
 սուս վէ ֆարգլը ի՛թիգատը իլէ գապուլ
 էտէլիմ մի : Իմո՛ր Հայրապետէրին թէ-
 լիֆաթընը պունտան զիյատէ թէֆթիշ
 էթմէզտէն՝ օնլարը հէման պուլտուղումուզ
 կիպի միւճատէլէլէրտէ գուլլանմաղա՝ ա՛գլէ
 ույղուն օլանը գապուլ էթմէյէ վէ օլմա-
 յանը րէտտ էթմէյէ րուխսաթ օլտուգտան
 սօնկրա՝ հագիգաթ պէհանէ էտէճէք քիմսէ
 եօ՛գ տուր :

Եաքին պու պապէ խիթամ վէրմէք ի-
 չիւն՝ տէրիզ քի , Հայրապետէրի պու գա-
 տար մուհիմ՝ վէ մուգթազի մատտէլէրտէ
 պիրի պիրինէ մուխալիֆ պուլտուղումուզ
 թագտիրտէ , օնլարըն շիմո՛րի մուպահէսէ
 օլմագտէ օլան մատտէլէրտէ իթթիֆագ իւզ-
 րէ օլտուգլարընա նէ՞ վէճհիլէ գանա պի-
 լիրիզ :

Վէ օնլար՝ պա՛զը մուհիմ վէ մուգթա-
 զի մատտէլէրտէ պիրի պիրինտէն պու գա-
 տար ֆարգլը ի՛թիգատլէրտէ օլտուգտան
 սօնկրա , օնլարը պիրի պիրինէ մուգապըգ
 չըգարմագ՝ վէ հէփիսի պիր շէյ սէօյլէյօր
 տէյիւ կէօսթէրմէք զըմնընտա՝ նի՛չիւն
 պու գաւտար էմէք չէքէլիմ : ()նլարըն կէ-

բէք ի' թիգատլերինտէ վէ կէրէք սէօզլէրին-
տէ պիրի պիրինտէն իւթիլաֆտէ օլտուգլա-
րընը նի՞չիւն աչըգտան աչըղա իգրար էթ-
մէյէլիմ :

Տինէ տայիր շիմտիքի հալտէ միւճատէլէ
օլունմայան մատտէլէրին խուսուսունտա
իւթիլաֆտէ օլտուգլարընը իգրար էթմէյէ
ասլա չէքինմէղիզ : Ա' է շիմտիքի մու-
պահէսէլէրէ տայիր շէյլէրտէ իւթիլաֆտէ
օլտուգլարընը իգրար էթմէյէ մէճպուր
օլտուղումուզ սուրէթտէ՝ նէ՞ տահա պէօ-
յիւք զարար օլա պիլիյօր :

Հէր նէ իսէ , Հայրապետլէրին ի' թի-
գատտէ պիրի պիրինէ զըտ օլտուգլարընը
կէօրտիւյիւմիւզ պիզէ եէթէր : Ա' է պուն-
տան աշիքեան տըրքի , օնլար՝ պիլիմ միւ-
ճատէլէլէրիմիզտէ սիճիլ քէսէր հաքիմլէր օ-
լամազլար : Չիւն քի պու զրտըգլէր կէօս-
թէթիլլէր քի , Հայրապետլէր հանղըմազ
հաքիմլէր տէյիլլէր տիր . քի Հոովմազը-
լարըն՝ Վ. Ետարանա'ւան , Վ. Իսթիանլարա
գարչը կէթիրտիքլէրի մատտէլէրի սապիթ
էթմէյէ՝ հէր հալտէ եանղըմազ օլմալէրի
իգթիզալը՝ տըր :

ՊԼՊ 7 :

ՍԵՊԵՊ ԵՆՏԻՆՃԻ :

Չիւն թի՛ր իննէ Կայեր Կարգելէրդէ Զայ-
 րապետէրէ՛ Տագիգաթ Զառմալալար
 Լ՛ետարանախան Վրիսթիանարդան
 զէյարէ Կարիւլէր Կէյի- Փիլ վագի
 Գապու-լ Էլ-Մեզէր . իլլա Զառմա-
 յալալար՝ Լ՛ետարանախանար
 իլլէ՛ Զայրապետէրին Բէյ-
 լէրինդէն Վէ Թիւրլէ-
 րինդէն Խօշտանարդ-
 արընը Բէրդ Է-
 Կէրլէր :

Պիր տա՛վայը Փասլ Էտիպ Տէօքմ Էթմէք-
 աէ՛ կէրէք տիր քի , իիթիլաֆտէ օլան
 դարաֆլարըն իքիսի տախի սիճիլ քէսէճէք
 Տաքիմտէ նուֆուզ վար տէյիլ ինանալար .
 Եօզիսէ միւճատէլէտէն Տիչ պիր Փայտէ՛
 Տասիլ օլամազ : Ս՛է-Էլա՛ պէն՝ Լոր Լտա-
 կարանըն Լ՛լլաՏտան իլՏամ՝ օլտուղունա ի-
 նանը՛րըմ . լաքին օնա ինանմայան պիր
 ԵէՏուտիյէ գարշը պաՏս տէյիլ իսթիմա՛լ
 Էտէմէմ . իլլա ԵէՏուտիյի՛ իքիմիզին տէ
 ինանտըղը Զին Լտակարանտան գանտըր-

մալըյըմ : Լ՝յնի պուճոսն կիպի՝ պու միւ-
ճատելէլէրէ տախի գարար վէրմէք իչիւն
Հայրապետէրին քիֆայէթ էտէր նուֆու-
զու օլտուղունու եւլընըզ պիր դարաֆըն
ինանտըղը քիֆայէթ էթմէզ . իլլա իգթիզա
էտէր քի , պուճու դարաֆլարըն իքիսի՝ տէ
ինանսըն : 1) է շիմտի կէօսթէրէճէյիզ
քի , հէր նէ՝ գատար Հայրապետէր իքի
դարաֆտան շէհատէթէ կէթիրիլիյօր իսէ-
տէ՝ պու իքի դարաֆըն նէ պիրի նէ օպիրի՝
քէնտի ի՝թիգատլէրի իչիւն օնլարըն նու-
ֆուզունու գուլլանըյօր : 2) իմտի պաշ-
գա պաշգա իքի դարաֆըն տա գայի՝տէսի-
նին թէֆթիշինէ՝ կէլէլիմ :

1) է էվվէլա , Լ՝եհտարանականլարըն՝
Վրտնսանըն բարեկարգեալ քիլիսէլէրի ի-
լէ պէրապէր՝ Հայրապետէրին եանղըմազ
նուֆուզ վար տէմէզլէր : 3) իրա Վրտն-
սանըն բարեկարգեալ քիլիսէլէրի՝ քէնտի
Իման Խոստովանութիւնլէրինտէ թագրիր
էտէրլէր քի , “ օնլար՝ քէնտի իմանլէրինէ
եւլընըզ գանուճ Լ՝գիզ Վ՝իթապլարը՝
դութարլար ” : 4) նլար տէրլէր քի , “ Լ՝ե-
լաշըն ի՝պատէթինէ վէ ինսանլարըն ճան-
լարընըն խէլասընա իգթիզալը օլան հէր
շէյ՝ Լ՝գիզ Վ՝իթապլարըն իչինտէ մէվ-
ճուտ տուր , վէ օնլար՝ օնտան զայրի պիր
հաքիմէ միւհթաճ տէյիլլէր տիր ” : 5) ուն-
տան պաշգա տախի տէրլէր քի , “ Լ՝տէմ-

լէրէ վէ մէլէքլէրէ պիլէ՝ Մ'զիզ Վիթապ-
լարտան պիր շէյ չըգարմագ՝ եա օնլարա
պիր շէյ զամմ՝ էթմէք՝ եա օնլարը տէյիշ-
թիրմէք շէրի՝ տէյիլտիր իլլա հէր
շէյ՝ օնլար իլէ թէֆթիշ վէ թանզիմ վէ
թէճտիտ օլմալը տըր ” (ա) :

Իմտի Վրանսանըն պու քիլիսէլէրինին
ի՝ թիգատը պու օլտուղու սուրէթտէ ,
հէօքմ վէ նուֆուզ զըմնրնտա ղայրի ա-
տէմլէրին ըէյլէրինի նիճէ գապուլ էտէ
պիլիւրլէր : Ա է պունտան մա՝ տա՝ էն փաք
վէ գօլայ թա՝ լիմ Մաքեալլարա էն եա-
գըն օլան զէմանլէրտէ վա՝ զ օլտուղունու ի-
նանըլլար իսէ պիլէ , Մաքեալլարըն վագ-
թընտան ուզանտըգճա՝ օլ թա՝ լիմին վազը
եավաշ եավաշ պօզուլմաղա միւպթէլա օ-
լաճագ տէյիւ գըյաս էտէրլէր : Ա է պու-
նա իսպաթ՝ Պօղուսուն՝ լիսսաղոնիկէցիլէ-
րէ իքինճի մէքթուպունուն իքինճի պաշըն-
տա եէտինճի խանէսինտէ զիքր էթտիյի՝
օլ զէմանտէն պէրու պաշլանմըշ օլան պէօ-
յիւք տիւշմէյի կէթիրիրլէր : () Նլար տէր-
լէր քի , Վրիսթիանլըղը գարտան գարա
տիւրլիւ տիւրլիւ ույղունսուզ շէյլէրէ
տիւշմիւշ պուլտուլար . վէ Մ'զիզ Վիթապ-
լարըն գուլաղուզուղու իլէ՝ օնու իպտիտա
օլտուղու հիյէթէ եագըն՝ կէթիրտիլէր :

(ա) Վրանսապա Ռարէկարգէտլ Վիլիսէ-
նի իման լաոսպովանուլիւնու :

Պուճտան գաղը՝ նազար՝ Մանտարանա-
կանլար քէնտի թա՛լիմէրի խոսոսոսունտա
ինանըրլա՛ր քի , օնլար՝ ա՛յնի ա՛յնինճէ Մ-
ռաքեալլարըն վա՛ղ էթտիյի թալիմէ՛ր
կիպի տիր : Իմտի պու միսիլլի պիր քիլի-
սէնին ազալարընա՛ շայրապետլէրի իմանէ
տայիր պիր մատտէտէ լէ՛մէլ էթմէսի նէ՞
գատար զըտ պիր շէյ օլմալը տըր : Օ՛իրա
պունու էթմէք՝ էալընըլ գանու՛ն Մ՛ղիզ
Վիթապլար տէյիլ տէ՛ շայրապետլէրտէ
Մ՛ղիզ Վիթապլարտան տաճա պիյատէ
թա՛լիմէր վար տէմէք օլույօր : Վաքին
օնլար ինանըրլար քի , իման մատտէլէրի
խոսոսոսունտա Մ՛ղիզ Վիթապլարտան
մա՛տա պիր շէյտէ նուֆուզ եօգ տուր :

Շագիգաթ օնլար՝ շայրապետլէրտէն
պիր չօգ իսթիխրաճլէր էտէրլէր , լաքին
էքսէրի եանղլըլըգլարը՛ տօղըուլթմագ ի-
չիւն էտէրլէր , վէ կէրչէքլիյի սապիթ էլթ-
մէք իչիւն էթմէզլէր : Օ՛իրա օնլար՝ է-
յէրչի շայրապետլէրին թա՛լիմէրի՛ Մ-
ռաքեալլարըն թա՛լիմէրի գատար փաք
տէյիլ՝ ի՛թիգատընտա իսէլէր տէ , ինա-
նըրլա՛ր քի , պու կիւն շուվմայ քիլիսէսին-
տէ վա՛ղ օլունան թա՛լիմտէն չօգ փաքտըր :
Իմտի պու Մանտարանականլար՝ կէրէք
Քրիսթիանըգտա վուգո՛ւ պուլան պօ-
ղուգլուղու իսպաթ էթմէք իչիւն՝ վէ կէ-
րէք օնլարըն խասիմլէրինին ըէյ ու ի՛թի-

գատելերի օլ կիւնլէրտէ ըէսմէն տաճա իշ-
 թիհար պուլմայըպ եայլընըզ օնլարըն թօ-
 խուլմու պուլուլնտուղուլնու կէօսթէրմէք ի-
 չիւն՝ Հայրապետելերի Փայիտէլի վէ իգթի-
 զալը՝ սայարլար : Սէսէլա՝ Վափանըն պաշ-
 օլմասը՝ օլ զէման ինսանլարըն ինանտըղը
 շէյ տէյիլ իտի . լաքին Փիտան կիպի հէ-
 նուզ կէօրիւնմէյէ՝ պաշլամըշլտը , վէ օն-
 տան սօնկրա պէօյիյիւպ մէյտանա՝ չըգտը :

Սէ եինէ , Մետարանականլարըն՝ Մի-
 զիզ Վիթապլարտան գօլայճէ վէ աչըգ ա-
 չըղա իսպաթ օլա պիլէն շէյլէրտէն մա՛տա
 մուղլագ վէ իւէլասէ իգթիզալը տին մատուէ-
 սի տէյիլ զայր պիր շէյ թագտիմ էթմէ-
 տիքլէրի էճիլտէն՝ կէրչէքլէյի իսպաթ էթմէք
 իչիւն զայրի պիր հաքիմէ պագմաղա հա-
 ճէթլէրի եօ՛գ տուր : Սէ օնլար Հոռվ-
 մալըլար իլէ պերապէր պիլ իթթիֆագ գա-
 պուլ էթտիքլէրի օլ վաֆիր թա՛լիմլէրի՝
 մէսէլա պիր Մլաճ՝ պիր Վրիստոս վար ի-
 տիյինի՝ Վուրթուլուշու՝ Խորհուրդլա-
 րը , Լաճ , Լաճ . կիպի շէյլէրի իսպաթ էթմէ-
 յէ միւհթաճ տէյիլլէր : Իմտի Հայրա-
 պետելրտէն իսթիխրաճլէր կէթիրտիքլէրի
 զէման մերամ ու մագսուտլէրի՝ Հոռվմա-
 նըն ինանտըղը՝ տէօրտիւնճիւ՝ իւչիւնճիւ
 եախօտ իքինճի դարլարտա ինանըլան շէյ-
 լէրէ օ գատար մուղապըգ օլմատըղընը
 կէօսթէրմէք օլտուղուլ փէք աշիքեար տըր :

Լաքին պունտան՝ օնլար Հայրապետէրի
Հաքիմէր զըմնընտա գապուլ էտէրլէր տե-
յիւ անկլաշըլմազ :

Իմտի Հռովմայ թէվապի՛սինին պիրի՛
Հայրապետէրտէն՝ մէճպուր էտէճէք նու-
ֆուզլէրի վար կիպի՛ շէհատէթլէր կէթիր-
մէյիլէ պիր Լ՛ւետարանականա քէնտի զիւ-
ի՛ւմլէրինի գապուլ էթտիրմէյէ ճէհտի
պօ՛շ տուր : Օ՛հրա Լ՛ւետարանական՝
Հայրապետէրի Հռովմալտան զիյատէ
քէնտի իմանընըն թէմէլի սայմազ : Իմտի
էյէր Հռովմալը՝ Լ՛ւետարանականը գան-
տըրմաղա մէրամը վա՛ր իսէ՛ մուղլագ օլան
իման թա՛լիմլէրի խուսուսունտա Հայրա-
պետէրտէն տահա զիյատէ նուֆուզու օլան
պիր Ղայրի էհլի գըպլէյէ՛ պագմալը :

Լաքին Հռովմայ քիլիսէսինին տախի՛
Հայրապետէրին իմանը սապիթ էթմէյէ
պէջլէ պիր նուֆուզլարը վար իտիյինի
գապուլ էթմէզ օլտուղունու աշիքեար
կէօսթէրէճէյիզ : Տօղրուսու պո՛ւ տուր
քի , Հռովմայ քիլիսէսինէ թէսահուպ էտէն-
լէր էն պաշ նուֆուզու՝ Լ՛ւետարանական-
լար Լ՛զիզ Վ՛իթապլարա վերտիքլէրի կի-
պի՛ իլէ՛էյէ վերիրլէր . վէ Հայրապետէ-
րին նուֆուզունու քէնտիլիյինտէ պիր թէ-

մէլ տիր տէյիւ սայմազլար . իլլա օնու
Լ՛ւետարանականլարը գանաըրմագ իչիւն
գուլլանրլար :

Հոռվմայ քիլիսէսի պու ի' թիգատտէ տիր
տէմէմիզիլէ օնա իֆթիրա էտէյօրուզ
կէօրիւնմէմէք իչիւն՝ օնուն մէշհուր վէ
միւ' թէպէր մուսանիֆլէրինին սէջլէտիյինի'
տիծկլէյէլիմ :

1. Կարդինալ Վայդան տէր քի , " Լ՛-
զիզ Վիթապլարըն պիր խանէսինին իւզէ-
րինէ եէնի պիր մեկնու թիւնու՝ էսքի Վար-
դապետլէրին մեկնու թիւնունա զըտտըր
պէհանէսի իլէ՝ հիչ քիմսէ րէտտ էթմէսին :
Լաքին օլ քիմսէ՝ տիդգաթ իլէ Լ՛զիզ
Վիթապլարն օլ մահալինին բնագիրինի
պաշտան պաշա թէֆթիշ էյլէսին : Վէէ-
յէր օլ մեկնու թիւնու օնա մուդապըգ պու-
լուրսա , Լ՛լլահա շիւքր էյլէսին , քի Լ՛-
զիզ քիթապլարըն թէֆթիւրինի էսքի Վար-
դապետլէրին ա'գլընա պաղլամամըշ տըր .
իլլա օնու՝ Կաթողիկէ Եկեղեցիին նազա-
րէթի ալթընտա՝ պիւ թիւն Լ՛զիզ Վիթա-
պա՝ պաղլամըշ տըր " (ա) :

2. Վանարիա ատալարը Եպիսկոպոսու
Սէլքիոր տէր քի , " Հայրապետլէր պա՝-
զը տէֆա եանղըլըպ՝ դապիաթ ա'տէթինտէն

(ա) Ս՝ովէսին պէշ իլլատարը Իւլէ-
րինէ հաւգապիւնէ :

խարիճ սագադ շէյլէր տօղուրուլար ”
(ա) :

3 . Լճարոսիոս Գաթարոս տէր քի ,
“ Հագիգաթ Հայրապետէրի՝ սէյլէ-
տիքլէրի վէ թէլիֆաթլէրի՝ քէնտիլէրինտէն
օգատար մուղլագ պիր նուֆուզէ մալիք թէ-
յիլլէր տիր . շէյլէ քի , օնլարը հեր շէյտէ
գապուլ էթմէյէ մէճպուլ օլալըմ ” (բ) :

4 . Եօգարքիլէր կիպի Հոռվմալըլա-
րըն պիրի օլան Վէթավիոս տէր քի , “ Հայ-
րապետէրին աղզընտան չօգ շէյլէր գաչ-
տըլար քի , էյէր կէրչէքլիյին տօղրու գա-
նունու իլէ թէֆթիշ օլունաճագ օլսալար ,
հիչ պիր տօղրու մա՛նայէ թատպըգ օլա-
մաղլար ” (գ) : “ Ա է եինէ տէր . “ Սուրբ
Ղ ուկասը Հայրապետէրին վասիդասի իլէ
թէֆսիր էտէճէք եէրինէ՝ Հայրապետէրի՝
Սուրբ Ղ ուկասըն վասիդասի իլէ թէֆսիր
էթմէլիյիզ . զիրա պունտա՝ օնլար Սուրբ
Ղ ուկաստան ալտըգլարընտա՛ն մա՛տա հիչ
պիր շէյ սէյլէյէմէզլէր ” (դ) :

(ա) . Լճարուածաթառնախան շէրհլէր . Վի-
լապ 7 . Պապ 3 . բագամ 7 :

(բ) Գալպուռուս իւլէր . շէրհլէր . Վի-
լապ 4 .

(գ) Եպիֆանիոսուն իւլէրինէ . Սահիֆէ
224 :

(դ) Եինէ օրապա սահիֆէ 110 :

5. Լ՛ւե տարանկանլարա գարշը շիտտէթ
 /լէ եազան Ս՝ալլահալլահ՝ Ս՝ատթ. Ժգ. 18
 խանէսինտէ պուլունան՝ “ Ս է ճէհէննէմ
 գաւիուլարը օնա ղալիպ օ՛լմայաճագլար ”
 սէօզլէրին իւզէրինէ մեկնութիւն վերիր-
 քէն , “ Պու սէօզլէրին մա՛նասընը՝ Սուրբ
 Հիլարիոնտան մատա՛ տօղըու վերէն հիչ
 պիր քիմսէ խաղրըմա կէ՛լմէյօր ” տէյէճէք
 գատար ճէսարէթլի օլույօր :

6. Շիլլիլ Սալլէրոն՝ Լ՛ւե տարանա-
 կանլարըն Հայրապետէրտէն կէթիրտիք-
 լէրի շէհատէթլէրէ գարշը եազար իքէն տէր
 քի , “ ()նլարըն պիզէ գարշը կէթիրտիքլէ-
 րի պու գալապալըղա գարշը՝ Լ՛ալահըն
 Սէօզլիւնտէն ճէվապ վերիրիզ քի , ‘ Եա-
 րամազլըգ էթմէք իչիւն գալապալըղըն ար-
 տընճա կիթմէյէսին ” (ա) :

7. Վաթօլիք մուսանիֆլէրտէն պունուն
 կիպի պիր չօգ շէհատէթլէր տահա՛ կէթիրէ
 պիլիլիզ , լաքին եալընըզ պիրիճիք տահա
 կէթիրէլիմ՝ , վէ օ՝ Պիթոնթօ Եպիսկոպո-
 սու Սոհնէլիս Ս՝ալլահալլահ . քի տէր ,
 “ Եա՛ Հոռվմ՝ ալլահանի նասիհաթ ի-
 չիւն՝ ալլահանի խորհուրդլարըն իտարէսի
 էմանէթ օլան քիմսէլէրտէն մա՛տա քիմէ՛
 վարալմ՝ : Իմտի պիզ՝ պիզէ Լ՛ալահա

(ա) Հոռվալարա Պօղոսան Ս՝էրլու-
 պոն իւլէրիէն. 51 Դեմապէլէ. Սահիֆէ 464 :

տայիր օլան շէյլէրտէ Ալլահ մեգամընտա
օլան քիմսէյի՝ Ալլահըն քէնտիսինի տինկ-
լէ՛ր կիպի տինկլէմէլիյիզ : Աիքրիմի ա-
չըգտան աչըղա սէօյլէյէճէք օլսամ , պէն-
ճէսի իմանըն խորհուրդլարընա նայիր շէյ-
լէտէ՛ պիր թէք Փափայա ինանմագ՝ պին
() գոստինոսլարա՝ Հերոնիմոսլարա եախօտ
Վրիգորիոսլարա ինանմագտան խայըրը՝
տըր : Օիրա պիլիը՝ վէ ինանը՛րըմ
քի , իմանա տայիր մատտէլէրտէ Փափա
եանղըլմաղ . չիւն քի՝ իման խուսուսուենտա
օլան չէփ մատտէլէրէ գարար վէրմէնին
ճէօքիւմէթի վէ նուֆուզու՝ ճագգ իւզըէ
Փափանըն ի՛նտինտէ՛ տիր ” (ա) : Խշպու
մուսանիֆին ըէյի՛ օնուէն Փափայը Հայրա-
պետէրտէն ա՛լա պիր մերթէպէյէ եիւ-
ճէլթտիյինի աշիքեսար կէօթէրիր : Ա՛ է՛
Փափա եալընըզ պիր ընդճանրական Ժո-
ղովքուէն ըէյի՛ իլէ եանղըլմաղ տըր տէյէն-
լէ՛ր տախի՛ Փափանըն ֆէթվասընը Հայ-
րապետէրին ֆէթվալարընտան պուէնտան
էքսիք եիւճէլթմէյօրլար :

Լաքին շուկմանըն տ'իւն հարաւելի-
նէ՛ պագալըմ, վէ կէօրէլիմ՝ շայրապետ.

(ւ) Ս'ըստահան չափը լայնություն Գոյրահան
Ս'էրէն-դոն իւրիւր . Դէն . Գոյր 14 .

լերէ մուսաֆըզ կելլի՞օրմու : Տինտէ իւզ շէյ վար . եանի իման՝ այն՝ վէ Ռէրպէյէ մատտէլերի : Շ իմտի կելլիմ քի , պու իւզ շէյին հեր պիրինտէ՝ շուվմա՝ աշի-քեսարէ էսքի քիմսէլերին նուֆուզունա մու-ղայիր չօգ շէյլէր իպդալ էյլէտի , եախօտ չօգ շէյլէր իճատ էյլէտի :

1 . Իման մատտէլերինտէ՝ պունտէն ագ-տէմքի պապլէրտէ կէօրտիյիւմիզ կիպի՝ շուվմանըն շայրապետլերին էքսէրիսինին ի՛թիգատլերինէ մուղայիր իճատ էթտիյի րէյլէր վէ ի՛թիգատլէր պունլարտոր : Եօ-լիւմտէն սօնկրա գըյամէթէտէկին ճանըն հալ ու հիյէթինի , Վուրթուլուշա շա-ղորդուլթիւնուլն ի՛գթիզալը օլմասընը , պին երլըն սօնուլնու , ճանըն տօղմասընը , շուվմանըն պաշ օլմասընըն թէմէլինի , շոգին Սուրբուլն բղխուլմուլնու , վէ Սուրբ Սոյս Սարիամըն Լադամըն կիւնահընտան ա՛րիյէ օլմասընը : Պու էն սօնկրա զիքր օլունան մատտէնին խուսուլսունտա էսքի շայրապետլերին ճիւմլէսի՝ քէնտի թէլի-ֆաթլարընտա էօյրէնէ պիլտիյիմիզէ կէօրէ ինանըրլարըտը քի , օլ Սուրբ Սոյս՝ Լա-մըն տիւշմէսի իչինտէ տօղմուշուտու (ա) :

(ա) Սէլիօրուն Լապու-տաթուանու-Ռիւն Վիլիւապընպա 7 Վիլիւապա իսիլիւրաճ օ-լունպու-ղունա իէօրէ Լաբուսիոո () Գոսպի-նոո ոսիլիլիւան ևն :

Լաքին Տրիդենտ ժողովքու տէյօր քի ,
Հայրապետէրին պու ի'թիգատտէ օլաու-
ղունու ինանմալը տէյի'լիզ , վէ պու խու-
սուստա օնլարըն գուլլանտըղը լիսանէ պագ-
մամալըյրզ (ա) :

Սէ ելնէ էպքի զէմանտէ 313 թարիխին-
տէ Լիպէրտէ ճէմ' օլան ժողովքուն գա-
նունունա կէօրէ' ինանըրլար իտի քի , “ Լ-
յէր քիլիսէտէ պիր քիմէնին պատկերինի
ասաճագ օլուքսագ , Լ'զիզ Վիթապլարըն
նուֆուզունա մուղայիր ա'մէլ վէ հարաքէթ
էթմիշ օլուրուզ . վէ քիլիսէլէրիմիզտէ հիչ
պիր պատկեր օլմամալը տըր . թաքի սէճ-
տէ վէ ի'պատէթ էթտիյիմիզ շէյ' տիվար
իւզէրինտէ րէսմ օլունմուշ օլմայա ” (բ) :
Լաքին շիմտի Տրիդենտ ժողովքու 1545
թարիխինտէ պունա մուղայիր գանունլար
գօյուպ տէր քի . “ Պիզէ կէրէք տիր քի ,
Վրիստոսուն վէ պիքիր Լ'ստուաճամայրըն
վէ պագի Սուրբլարըն պատկերլէրինի դու-
թալըմ , վէ սագլայալըմ , վէ պախուսուս
քիլիսէլէրիմիզտէ օնլար օլմալը' տըր . վէ
պօրճուլուզ քի , օնլարա վաճիպ օլան հէփ
իզգէթ վէ իքրամը էտա էտէլիմ :

(ա) Տրիդենտ ժողով . Լ.դաւն ինանուն
իւլէր , իանն :

(բ) Սպանիա Ռէլէգիլիսիէ վագի' Լիւ-
պէր ժողովդունան 36 իաննու :

Ս է էնէ 361 Թարիխինտէ Լաւոդիկիա-
տէ ճէմ՝ օլան ժողովք՝ Լստուածաշունչուն
կանոնաւոր քիթապլարընըն տէֆտէրինտէն՝
Տորիթ՝ Յուդիթ՝ Սողոմոնուն իմաստու-
թիւնու՝ Սիրաք՝ վէ Ս՝ակաբայեցւոց իքի
քիթապլարընը իսրաճէտէր, վէ Հայրա-
պետէրին պիր չօղո՛ւ տախի քէնտի թէլի-
ֆաթլէրինտէ էօյլէ էտէրլէր (ա) : Լաքին
Տրիդենտ ժողովքու “Պու քիթապլարըն
հէփիսինի՝ վէ օնլարըն հէր պիր դարաֆընը
գապուլ էթմէյէնլէրին ճիւմլէսինէ անա-
թէմա ” օգուր (բ) : Ս է պու ճիւմլէ ի-
լէ՝ պիւթիւն իլք Եկեղեցի Լաւոդիկիանըն
պու կանոնունու ընդհանրական շուրուդ-
լարընըն արասընտա գապուլ էտէրիտի :

2. (իմտի Հռովմանըն՝ Հայրապետէրէ
այնլէր մատտէսինտէ զըտ օլտուղունու նա-
զար էտէլիմ : Լաքի զէմանտէ մկրտութիւն-
տա՝ մկրտել օլան քիմնէյէ ալէսսէվի սիւտ
վէ պալ՝ վէ Հաղորդութիւն վէրիլէրիտի
մկրտել օլանըն պիւթիւն վիւճիւտիւնիւ
սույա՝ պաթըրըրլարըտը, չօգ տէֆա՝ մկր-
տութիւնու ալմաղա սինին քէմալիյէթինէ
էրէնէ գատար պէքլէրլէրիտի, եալընըզ

(ա) Որոգիւնէս Լիւրէզ՝ Գրիգորիոս՝ Լա-
դեանցի՝ Հելարիոն վէ Եպիփանիոս՝ Լեւան-
ոսիոս Ինֆինոս՝ Հելոնիոս ևն :

(բ) Տէօրաիւնճիւ ճէֆիյէլ Լ՝պէզ Բի-
լապլար Խանունու Իպէր . ոխիւ :

Օլատիյին Ղ'րադալոյցուհետ վէ Պէնտեկոստէ կիւնիւնտէ էտէրլէրիտի : Ղ'իւմլէ պու աշինլէրտէն՝ շիմտի Հոռվմայ քիլիսէսի ային տէյիւ հա՞նկըսընը իճրա էտէյօր :

Իսքի զէմանլէրտէ՝ հէփ Հաղորդութիւն ա'լայաճափ օլան քիմնէլէր՝ քիլիսէտէն կիթմէյէ՝ չաղըլլըրլարըտը . նիթէ քիմ շիմտիյէ գատար Հապէշիլէր վէ սայիր Լ'ըեւեւան քիլիսէլէրինին Խորհրդատետըլէրինտէ պէյան օլունուր : Եւ Խսկեքերան տախի տէր . “ Պուրատա հէր քիմ տուրուր տա՝ Խորհուրդլարտան ալմազսա , օլ քիմնէ պիր էտէպսիզ վէ ութանմազ առէմ կիպի հարաքէթ էտէյօր Իսքին պու զէմանտէ առէմլէր՝ նաղար էտէրլէր , վէ թազիմ էտէրլէր , վէ (խորհուրդա) իլհազ օլմազլար ” (ա) : Լ'ճապա շիմտի Հոռվմայ քիլիսէսի պու էսքի ա'տէթ խուսուսուհետա նէ՞ ինանըյօր :

Իսքի զէմանլէրտէ Տերտուղիանոս՝ Կիպրիանոս՝ Իրիգորիոս (ք) վէ սայիր պիր չօգ Հայրապետլէրին շէհատէթինէ կէօրէ հաւատացեալլար Հաղորդութիւնու էլլէրի ի-

(ա) Եփեսոսցիլէր Ռեթուպոս իւլէրինէ 3 Քաթուլ :

(ք) Իրիգորիոս Երգ . 63 . Կիպրիանոս 56 Ռեթուպ , Տերտուղիանոս Փոսթիկէրէսլէր իւլէրինէ պոպ 7 :

լէ ալըրլարըտը : Լաքին շիմտի Հոռվմա :
 լըլար՝ եալընըզ աղըզլարը՝ իլէ ալըյօրլար :
 Օգմանի գատիմտէն պէրու՝ թա պին
 տէօրթ եիւզ թարիխինէ կէլինճէյէ գա-
 տար՝ հաւատացեալսը հէմ էքմէքտէն հէմ
 շէրապտան ալըրլարըտը . նիճէ քի պու կիւ-
 նէ գատար Իուվլարըն՝ Հայլարըն՝ Լեւ-
 տարանականլարըն վէ ղայրի պունճէ միլ-
 լէթլէրին քիլիսէլէրի էթմէտէ՝ տիրլէր : Սէ
 496 թարիխինտէ Վափա Կելասիոս տախի
 Հաղորդութիւնուն եալընըզ պիր զաթըն-
 տան ալան պա՛ղը քիմսէլէր խոսսուսունտա
 տէր քի , “ Իմտի էմր էտէրիզ քի , օնլար՝
 եա Խորհուրդու թէքմի՛լ ալսընլար , եախօտ
 կէրէք պիր՝ վէ կէրէք օ պի՛ր զաթընտան
 տախի կէրի տուրսունլար . զիրա հէման պի՛ր
 Խորհուրդու այըրըպ տա՝ պէօյիւք րաֆա-
 զիլիք թէօհմէթի ալթընա տիւշմէմէք միւմ-
 քիւն տէյիլ տիր ” (ա) : Լլիմիզտէն կէլտի-
 յինի էտիպ տէ՝ եիւզ շէհատէթ տահա կէ-
 թիրմէյի պիր եանա պրաղարագ՝ Հոռվ-
 մալըլարըն սօնկ՝ եա՛նի Տրիգենտ ժողով-
 քունուն տէտիյինի տինկլէ . “ Հէր քիմ քի՛
 Լ՛զիզ Կաթողիկէ Եկեղեցի՝ աշխարհա-
 կանլարա վէ պատարագ է՛թմէյէն փափազ-
 լարա՛ պիլէ՝ Հաղորդութիւնու սալթ էքմէք

(ա) Ձեռնագրո-լիւն իւլլէրինէ Գանուն :

ղաթը իլէ վերմէսինէ հագգ սէպէպլեր վէ վէսիլէլէր իլէ մէճպուր օլմայօր՝ եախօտ եանղըը էտէյօր տէրսէ՝ օլ քիմնէ նզու վեալ օլսուն '' (ա) :

1. Նշպու պինլէր իւզէրինէ ֆարգլար մատ տէսինի տահա պիր չօգ ռզատարագ՝ պուռն տան ագտէմ էթտիյիմիզ կիպի եինէ կէօս թէրէ պիլիւրիզ քի, շուվմա շարաթ կիւնլէրինտէ ուրուճ դութմագ՝ լիւրակի կիւնլէրինտէ տիզ չէօքմէք՝ չարշանպա կիւնլէրինտէ ուրուճու պօզմագ՝ վէֆաթ էթմիշ Սուրբլարա նիյազլէր գըլմագ՝ գան եէմէք վէ պուռնուն կիպի պիր չօգ շէյլէր խուսուսուստա շայրապետլէրէ մուղայիր ա՛մէլ վէ հարաքէթ էտէյօր : Աքին էյէր շուվմայ քիլիսէսի քէնտինի՝ եանղըլմազ պէլիլէմիշ իսէ, շայրապետլէրին մուգարէր էթտիքլէրի շէյլէրի թէպտիլ էթտիյինէ թա՛ճիւպ էտէճէք եէրիմիզ գալըր մը : Աքին պու ճիւմլէ իլէ՝ շուվմանըն գատիմ շէյլէրին տայիմա մէտհինտէ օլուպ՝ հէք հալտէ օնլարա ույմագ իտտիա՛սընտա օլտուղու՝ եինէ թա՛ճիւպ օլունաճագ պիր շէյ տիր :

3. շուվմայ քիլիսէսի՝ շայրապետլէրին գանուռլարընա մուղայիր՝ քիլիսէնին թիւր-

(ա) () Ժողովուրդ 21. ճէֆյէլիւն 8
Գոհոտանու :

պէնէսի խոստոսուն տա տախի թէպտիլ իքէր
էյլէտի : Ս'էսէլա՝ Ձեռնադրո-ւիւն խոս-
տոսուն տա Կիպրիանոս պէօյլէ շէհատէթ
էտէր քի , Կոռնելիոս Հռովմայ Եպիսկոպո-
սու օլտուղուն տա , “ Լլահըն վէ օնուն
Քրիստոսունուն հէօքմիւ՝ եկեղեցականլա-
րըն էքսերիսինին շէհատէթի՝ հազըր պու-
լունան խալքըն սէչմէսի՝ վէ չօպանլարըն
եա՛նի էսքի Եպիսկոպոսլարըն Սինադոսու
իլէ օլտու , քի հէփիսի բարեպաշտ վէ էյի
ատէմլէր իտի ” (ա) : Ս' է Կիպրիանոս պիր
ղայրի մահալտէ տէր քի , “ Լլա Եպիսկո-
պոսլարը սէչմէնին՝ վէ մուսթահագգ օլմա-
յանլարըր բէտտ էթմէնին պաշլըճա գուտ-
րէթի խալքըն էլինտէ՝ տիր . քի կէօրիւրիւզ
քի , պու շէյ՝ տօղըու տօղըույա Լլահըն
հէօքմիւ իլէ օլտու , չիւն կէօրիւրիւզ քի ,
պիր Եպիսկոպոս՝ ճիւմլէ խալքըն հուղու-
րունտա՝ սէչիլմէլի տիր , վէ հէփիսինին
հէօքմիւ վէ շէհատէթի իլէ լայըգ՝ եախօտ
լայըգսըղ իգրար օլունույօր ” : Ս' է եինէ
պունտան պիրազ աշաղատա տէյօր քի ,
“ Իմտի Լլահըն սըփարըշընա վէ Լու-
քեւական գանձունա կէօրէ պիզտէն տախի՝
հէմ սայքի պագի հէփ էյալէթլէրտէն
հըֆղ օլան շէյի ատէմլէր տիգգաթ իլէ

(ա) Կիպրիանոս Ս'էրլուադ 68 . Սահիֆէ
166 :

հրժգ էտիպ կէօղէթմէլի տիրւէր . Եա'նի հէր պիր Չեռնադրութիւնտա ճալիղ օլ տուղունա կէօրէ վէ շուրութ հրժգ օլսուն տէյիւ , օլ էյալէթին պիրի պիրինէ եա գըն օլան Եպիսկոպոսլար՝ օլ Եպիսկոպոս Չեռնադրել օլաճագ մահալէ ճէմ՝ օլսունլար , վէ օլ Եպիսկոպոսուն սէչիլմէսի՝ օլ մահալին պիւթիւն խալգընըն հուզուրունտա՝ օլմալը տըր , քի օնլար՝ հէր ատէմին սիւրտիւյիւ էօ՝միւրիւ էյի պիլիւրէր , վէ չօգ զէմանտէն պէրու պիրի պիրինէ աշնա օլմալէրի իլէ՝ օնլարըն նէ ախլագտէ օլ տուգլարընը պիլիւրէր ” (ա) : Եւսեբիոս՝ Լթանասիոսուն Չեռնադրել օլմասընա զը՝տ տուրմուշուտու . չիւնքի օ՝ խալգտան սէչիլմէմիշիտի : Լաքին Հուլմայ՝ Լըւեւեան քիլիսէլէրինին էթտիքլէրինէ մուղայիր՝ սէքիզինճի տէնիլէն ժողովքտա գարար վէրիլտի քի , Եպիսկոպոսլարըն ըիւթպէյէ չըգմալէրի վէ նասպ օլմալէրի՝ եալընըլ Եպիսկոպոսլար սինագոսունտան օլմալը տըր , վէ հէփ աշխարհականլարա՝ քիմլէր օլուրսա օլսուն՝ պէյլէրէ պիլէ բանադրանք թէհտիտի իլէ՝ “ Պիր Փաթրիյին եա Սէդրօփօլիտին եա պիր Եպիսկոպոսուն սէչիլմէսինէ եա ըիւթպէսինի արթըրմասընա ասլա գարըշմաղա ” եասագ էթմիշ տիր . վէ գարար

(ա) Ենի օրոտա , Սահիֆէ 166 :

վերմիշ տիր քի , “ Հիչ պիր աշխարհա-
կանա պու միսիլի մասլահաթլարա գա-
րըշմաղա հիչ պիր վեճհիլէ ճայիզ տեյիլ
տիր . չիւն օնլարա միւնասիպ օլան պու
տուր քի , սեչիլէճէք օլան Եպիսկոպոս՝ ե-
կեղեցականլար սինադոսունտան թա ուսուլ
իւզրէ սեչիլմէսի թէքմիլ օլունճայատէք՝
րահաթ տուրուպ սապրիլէ պէքլէյէլէր՝” (ա) :

Ս է երեսնէ՝ Նիկիա ժողովքունտա թան-
դիմ օլունտուլ քի , Եպիսկոպոսլար՝ օլաճագ-
լարը էյալէթին հէփ Եպիսկոպոսլարըն պիր
եէրէ կէլմէսի իլէ Եպիսկոպոս օլմալը . լա-
քին շիմտի գուվվէթ վէ հէօքիւմէթին
ճիւլմէսի՝ Հոովմանըն էլինտէ՝ տիր . վէ
օնուն հէփ Եպիսկոպոսլարը՝ մանսուպլարը .
նը “ Մալահըն վէ Մաթեւոսյան աթուան
խայէլէ իլէ (բ) ալըրլար : Ս է պու ա՛ճա-
յիպ ա՛տէթին՝ գատիմ զէմանլարըն Եպիս-
կոպոսլարընըն իւ՛նվանլարընտա էսէրի՝ պի-
լէ պուլունմազ :

Ս է էյէր էյալէթ վէ պէլտէ սինադոս-
լարընը տէրսէն , քի գատիմ՝ զէմանլէրտէ
հէր տիւրլիւ Եկեղեցական մասլահաթ վէ
աա՛վա կէօրիւլիւրիւտիւ , շիմտի հիչ պիր

(ա) Սէփեյնճի ժողովք . Գանուան 22 :

(բ) Պապէ Պաթուրէ մէլէփէլլէրլէնպի
Տէլէ Էլլէն Էրի Էլլէ պապէ պուսուան ինպի ա-
րիւլլէր շիմտի զէմանպի Գալուրըրլէր պուր :

քիլիսէտէ օնլարըն ատընը պիլէ իշիթտի-
յիմիզ եօ'գ տուր : Եկեղեցական պատ-
մութիւնտա՝ պու միսիլլի ընդհանրական
օլմայան սինադոսլարըն ատընը պուլու-
րուզ . մէսէլա՝ Լնկիւրի Սինադոսու՝ Սար-
դիկա սինադոսու՝ Լաւոդիկիա սինադոսու
նա , անկըլլօր . լաքին շիմտի պէջլէ սի-
նադոսլարըն՝ Հոովմայա խապերլէր կէօն-
տէրմէքտէն ղայրի պիր մասլահաթլարըր եօ'գ
տուր : Հիչ պիր Եպիսկոպոս՝ Հոովմայ
Եպիսկոպոսութեանն ա՛ղլ օլունմայընճա՝
ա՛ղլ օլունանազ : Ս է պիր Եպիսկոպո-
սուն՝ պիր վանքըն իւզէրինէ պիլէ հէօքիւ-
մէթի օլամազ : Պունտան մա՛տա՝ շիմտի
Փափալար՝ ա՛վֆլըզ սէնէտլէրի տաղլտըր ,
վէ շէնլիք կիւնլէրի թա՛յին էտէրլէր , քի
պու շէյլէրին հիչ պիրի Վրիսթիանլըղըն
իլք դարլարընտա իշիտիլմիշ տէյիլ իտի :
Ս է Հոովմայ՝ Լպաշխարանքըն էսքի ա՛-
տէթինի տախի տէյիշթիրտի , քի օլ ա՛-
տէթէ կէօրէ՝ պիր պէջլիւք գապահաթա
տիւշէն Վրիսթիան օն՝ օնպէշ եա իյիրմի
սէնէ Հաղորդութիւնտան մահրում պրա-
ղլըրըտըր . լաքին շիմտի պու ա՛յինի կիզլի
խոստովանանք՝ պիւթիւն պիւթիւնէ եութ-
մուշ տուր , վէ տիւնեայէ՝ օլ ապաշխա-
րանքըն հիչ պիր էսէրինի կէօրիւնմէզ :

Պունտան գաղը՝ նազար՝ Եկեղեցիներն
գանունլարընտա՝ Եկեղեցական Բեթլէն

օլ Գառնիլլ մահաբեմէսի ներէտէ պուլունուր ,
 քի պագի մեղհէպլէրէ պուգատար թէհամ-
 միւլսիւզ վէ զատտար իտի , քի օնուն վասի-
 դասի իլէ շերետիկոսլուգ թէօհմէթի պիր
 քիմսէնին իւզէրինէ հէօքմ օլունճա հօլ-
 տիւրիւլիւր իտի : Ալ է պու ճիւմլէ իլէ
 շերետիկոսլարա թէհամմիւլ էթմէք զըմ-
 նընտա գատիմ շայրապետլէր նէ՛ սէջ-
 լէյօրլար . Լ'Լառնաթոտոտ տինկլէ . “Բարե-
 պաշտուծիւնուն պիր գըղա՛սըտա պո՛ւ
 տուր քի , Խէլաս էտիճիմիլին էօրնէ յինէ
 կէօրէ ճէպր գուլլանմամալը , իլլա գան-
 տըրմալը . չիւն օ՛ քիմսէյէ ճէպր էթմէտի ,
 իլլա հէր քէսի՛ քէնտի կէօնլիւնէ՛ պրագտը ,
 քի իսթէրսէ օնա թա՛պի օլսուն , իսթէրսէ
 օ՛լմասըն : ()նու գապուլ էտէճէք օ-
 լան գափուլարը գըրըպ աչմագ իչիւն՝ պալ-
 թալար վէ չէքիճլէր իլէ կէլէն շէյգան տըր :
 Լաքին Խէլաս էտիճիմիլ օ գատար հալիմ
 տիր քի , օնուն թա՛լիմ վէրմէսինին եօլու
 պո՛ւ տուր , եա՛նի “ Լչէր ոլէր ինձե՛ ոլէնի՛
 տրալնճա իւլէյէ իսլէրն ” . վէ “ Պէնի՛ շա-
 յիրաթ օլտղա իսլէյէն ” տիր : Ալ է օ՛ վար-
 տըղը քիմսէլէրին հիչ պիրինէ զօր՝ վէ ճէպր
 էթմէզ . իլլա հէր քէսին գափուսունտա
 տուրուպ չալար , վէ “ Պէնի՛ ա՛լ՝ է՛յ ոլէնի՛
 Գըզ Գալընիպաշն՝ ոլէնի՛ Էտլուգլւ՛մ ” տէր :
 Ալ է պունճիլէյին էյէր պիր քիմսէ օնու
 աչարսա , իչէրի կիրէր : Լաքին էյէր

Թէմ էթմիյի քէնտինէ շան սայար ” տէտի-
յինի տինկլէ (ա) : Լ՛բբոսիոսոն՝ պիր
Լ՛րիոսական հերետիկոսա էթտիյի Թա՛-
ղերի՛ տինկլէ , քի օ Լ՛րիոսական՝ սէօղէրի
իլէ ալտաթմաղա գատիր օլմամաղըլա , գը-
լըճընը գուլլանմաղա միւնասիպ կէօրտիւ .
չիւն զանն էթտիքի , եարանըն ինանտըրմա-
ղա գուլվէթի վար (բ) : Ա է եինէ տէր
քի , “ Լ՛րիստոս Լ՛ֆէնտիմիզ իմանը Կի՛մե-
յէ Լ՛ռաքեալլարընը կէօրտէրտիղի զէման ,
օնլարը առէմլէրի զօրլամաղա տէյիլ՝ իլլա
Թա՛լիմ վէրմէյէ կէօնտէրտի . գուլվէթ
զօրուճու գուլլանմաղա կէօնտէրմէտի , իլ-
լա ալլագ կէօնիւլլիյիւն Թա՛լիմինի էջ-
րէթմէյէ կէօնտէրտի ” (գ) : Լիպրիանոս
տախի Հին Կտակարանըն զէմանլարընը
՛Լոր Կտակարանըն զէմանլէրինէ ըուպար
էտէրէք տէր՝ քի , “ Ա՛աղըուրլար վէ ի-
դա՛աթսըղլար օղէման մարմնաւոր գըլըճը՛
իլէ քէսիլտիլէր . շիմտի օնլար Եկեղեցիտէն
բանագրել օլմալէրիյիլէ , հոգևոր գըլըճ
իլէ քէսիլիլէր ” (դ) : ()նուն պու ի՛ Թի-
գատընը՝ Եկեղեցական Թէֆթիշ մէհքէմէ-

(ա) Հերոն . Թիւոֆիլ . Ա՛հմուտ 62 :

(բ) Լ՛բբոսիոս 32 Ա՛հմուտ :

(գ) Լ՛բբո . Ղ . Լուս Լ՛-Երո . Ռիւս-
լիւն , Վիլլուտ 7 :

(դ) Լիպրիանոս Ա՛հմուտ 62 :

սի իլէ վէ պունճէ դարլարտա՝ Լուովմ
գուվվէթի կիւնիւնտէ իճրա էթտիյի հապս
էթմէքլէր վէ էօլտիւրմէքլէր իլէ մուդապըգ
կէթիրմէսի փէք կիւճ պիր շէյ տիր :

Տին ի՛ թիգատլէրի իշիւն հալածել էթ-
մէք խուսուսուսնտա կէթիրտիյիմիզ իշպու
շէհատէթլէրէ՝ Տերտուղիանոստան պիր
խթիխրաճ տահա կէթիրիպ խիթամ վէրէ-
ճէյիզ : ()՝ Փութիւերէսթլէրէ տէր քի ,
“Տիւշիւնիւն , պիր ատէմտէն տինսիզլիյին
սերպէսթլիյինի ալմագ՝ վէ օնա իսթէտիյի
Լլւահը սէշմէսինէ մա՛նի օլարագ իսթէտի-
յինէ ի՛ պատէթ էթմէյէ գօյվէրմէյիպ իս-
թէմէտիյինէ էթտիրմէք տինսիզլիյէ զամմ
էթմէք տէյիլմի : Լտէմլէրին արասընտա
հիչ քիմնէ եօ՛գ տուր՝ խայր քիմնէ եօ՛գ-
տուր քի , իրատէթլէրինէ մուղայիր սայիր
քիմնէլէրտէն խըզմէթ օլունմաղա արզուլէ-
յէ ” : Վ է եինէ տէր քի , “Պու զայէթ
նահագգ պիր շէյ կէօրիւնիւյօր , քի ազատ
ատէմլէրէ՝ քէնտի իրատէթլէրինէ մուղայիր
գուրպան էթմէյէ զօր վէ ճէպր օլունա .
զիրա՝ Լլւահա ի՛ պատէթ էթմէքտէ՝ պիր
խօշ կէօնիւլ վէ եիւրէք լազըմ տըր ” :
Վ է եինէ տէր . Ինսան գըսմընըն հագգ
վէ դապիաթըն պիր գուվվէթի՛ տիր քի ,
հէր քէս միւնասիպ կէօրտիւյիւնէ ի՛ պատէթ
էտէ : Պիր քիմնէնին տինի՛ պիր ղայրի
քիմնէյէ նէ զարար նէ Փայտէ՛ էտէ պիլիբ :

Այժմ տախի տինէ ճէպը էթմէք՝ տինին հիշ պիր դարձա՞նք տէյիլ տիր . զիրա տին խօշնուտլուգ իլէ դուծուլմալը՝ վէ տէյիլ ճէպը իլէ . չիւն քի (փուծլարա) գուրպանլար տախի եալընըզ կէօնիւլ իրատէթի օլանլարտան մաղլուպ օլունուր "(ա) :

Այրապետլերին պու միսիլլի ի՛թիգատլերինի՝ հէր քիմ իսթեր իսէ Եկեղեցական թէֆթիշին գանլը մէհքէմէլերինին ուսուլլերինէ՝ Փափալարըն շէհիրլերէ վէ միլլէթլերէ էթտիյի եասագլարա՝ փատիշաշլարա վէ պէյլերէ գարշը չըգարտըղը կոնդակլարա՝ եախօտ տին իչիւն հէր կէօնէ հալածումա մուդապըզ կէթիրմէյէ չալըշա՛ տուրսուն : Առովմայ քիլիսէսինէ գարշը՝ Տերտուղիանոսուն պիր ղայրի խուսուստա սէջլէտիյի սէօզլերի գուլլանմաղա հագգըմըզ եօգմու , վէ փէք միւնասիպ տէյիլմի , քի տէր , "Այէթ մեսրուր օլուրուտում՝ քի , պապալարընըն գանունլարընը վէ ա՛տէթլերինի սագլայան վէ սիյանէթ էտէն պու ա՛ղիմ վէ ղայէթ տինտար քիմսէլեր՝ աթալարընըն գանունլարընա օլան իմանլերի վէ իդա՛աթլարը խուսուպունտա պանա պիրազ ճէվապ վէրսինլեր . օնլար քէնտիլերի՝ օնլարըն պա՛ղըսըն-

(ա) . Տէրփուղ . Ղեւադ . Պատ 24 . վէ Պատ 28 :

տան այրըլլալ թերք էթտիքլերի եօգմու :
 Ի՛լմէրինտէ էն իգթիզալ վէ էն Փայիտէ-
 լի օլան շէյլերին պա՛ղըսընը պօ՛ղմատըլար
 մը : () Լ էսքի օրէնքլեր նէրէտէ գալտը :
 Հա՞նի օ տին : Սիզին աթալարընըզա
 պօրծլու օլտուղունուղ ըաղպէթ հա՞նի :
 Սիզ՝ կերէք ա՛տէթլերինիզ՝ էսվապլարը-
 նըզ՝ էօմրիւնիւզիւն դարզընտա՛ կերէք ի՛-
 թիգատինիզտէ վէ սէջլէշինիզտէ՛ պիլէ
 աթալարընըզը թէ՛րք էթտինիզ : Սիզ
 տայիմա՝ Վատիմ գէմանլէ՛ր՝ տէյիւ պաղը-
 ըրըսընըզ լաքին սիզ քէնտիլէրինիզ հէ՛ր
 կիւն պիր եէնի եաշամագ դարզը գապուլ
 էտէրսինիզ ” (ա) :

ՊուՆտան ագտէմ կէչէն սահիֆէլէրտէ՛
 Հոռվմանըն տին՝ խուսուսունտա Հայրա-
 պետլերի՛ էն ա՛ղիմ վէ էն քէպիր հէօքիւ-
 մէթ տէյիւ սայմայօր իտիյի թէֆսիլէն պէ-
 յան օլունմուշտուր : Իմտի էյլէ իսէ ,
 օնլար Լւետարանականլարա՛ Հայրապետ-
 լերի էն ա՛ղիմ վէ էն քէպիր հէօքիւմէթ
 տէյիւ գապուլ էթմէք իչիւն զօլլամաղա
 նէ՛ հագգլարը վար : Հայրապետլեր ըէյ-
 լերինի թագրիր էթմիշ օլտուղլարը վաֆիր
 շէյլերտէ՛ օնլարըն հէօքմ ու նուֆուզու-
 նու քէնտիլերի հիչ սայմատըզլարը թագ-

(ա) Տէրառուլէմնոս Շէ՛վապ՝ Պատ 6 .
 ահիֆ . 31 , 36 :

տիրաէ՛ օնլարըն նուֆուզու՛ քիմին օլուրսա
օլսուն զայրի քիմնէլէրին ի՛նտինտէ տահա
գուվվէթլի օլաճաղընը թահմին էտէճէք
նէ՞ վէսիլէլէրի վար : Ա՛հսէլա՛ տէյէլիմ՝
քի , Հայրապետէր Հոովմայ ի՛թիգատը
օլան Վաւառան ինանըլլարըտը : Փէ՛ք
էյի . օնլարա պիր Մետարանական տէյէ
պիլիր քի , “ Այ Աթլինէր՝ սիզ վէֆաթ
էթմիշ ա՛ղիղլէրին թա գըյամէթ կիւնիւնէ
գատար ճանլարընըն օլաճագ հալի խու-
սուսունտա՛ Հայրապետէրին ի՛թիգատընը
եանղլը՛շ սայսյօրսունուզ . էօյլէ տէյի՛լ
մի . պէն տախի օնլարըն Վաւարան խու-
սուսունտա ի՛թիգատլէրինի նի՛ջիւն եանղ-
լը՛շ սայմայրմ . միւպահէսէնին գանունլարը
մոլսավի՛ օլմալը . պունտան էօթիւրիւ էյէր
սիզ՝ Հայրապետէրին պուրէյինի Մ՛ղիզ
Վիթապար վէ ա՛գլ ու խորաք իլէ թէֆ-
թիշ էտիպ՝ եանղլը՛շ պուլտունուզ իսէ ,
պիզ Մետարանականլար տախի օպիր
ըէյլէրինի նի՛ջիւն հէման օ մէհէնկէ վու-
րուպ թէֆթլը՛ էթմէյէլիմ ” :

Հագիգաթ աչըգ աչըղա տօղրուսունու
սէօյլէյինճէ՛ պու ատէմլէրին՝ Հայրապետ-
լէրէ պու գատար տիգգաթսըզլըգ կէօս-
թէրտիբլէլինտէն սօնկրա՛ կէօյա օնլարա
սըգը սըգըյա թապի՛ օլմուշլար կիպի՛
“ Հայրապետէր Հայրապետէր ” տէյիւ
պաղըրմալարը՝ տիւնեատէ ատէմ՝ զէվգլէնմէ-
նին էն պէօյիւյիւ տիւր :

Ի՛յէր պուրատա պիրի՝ Լ՛ւետարանա-
կանլար (ա) րաբի իշպու իշարէթ օլունան
շէյլէրին պա՛ղըսընը ըէտտ էտէրլէր տէ-
յէճէք օլուրսա, օնա ճէվապըմըղ պո՛ւ տուր
քի, պուննուն՝ պու պահսիմէ՝ ճիշ պիր զա-
րարը եօ՛գ տուր. շիւն քի օնլար՝ քէն-
տի տին ու իմանլէրինէ գանուան տէյիւ
տէյիւ Զայրապետլէրի՝ իլլա Լ՛զիզ Վի-
թապլարը՝ դութարլար. վէ գատիմ մուսա-
նիֆլէրտէն կէլմիշ տէյիւ պիր շէյի՝ Լ՛լա-
հըն Վիլլահիմ մուաֆըզ կէլմէտիքճէ՝ ճիշ
քիմսէյէ գապուլ էթմէյէ ճէպը էթմէզ-
լէր :

(ա) Իշպու խիւսապըն լեւրճի-մէսինիւե՝
Վիրօլեալեանլ լուղլէլին էլէրինէ՝ պապ խէրրէ
Լ՛-էպարաանիան լուղլէլի գուլանըլըշ
պըր. չէն խի Վիրօլեալեանլ լուղլէլի պու-
մէլէխէլլէրիւ չօգ խիսէլէրիւն պինսիզ
վէ : Իսարաաօն անիլաշըլըյօր : Լաթին օնուան
տորը Խա՛նտար՝ Զառլանըն Խա՛նտա լա-
լէլլէրինէ գարշը գօյան էախօպ Վիրօթէս-
թօ՝ էանի ըէպա էպէն 70,000,000 Վիլի-
լեանլար պէմէս պիր : Սոսանիֆլին Սիսա-
պը հէթ խանլարընը Լ՛-էպարաանըն սեօղլէրի
լուղլէրինէ քօղըն-քօղընյա լեմլէլէրիւնլէրի
լեօալլէրմէյէ օլպուղլանիան՝ օնլար օնուան
պահսըն Լեօրէ Լ՛-էպարաանիանլար լեաթի-
յէ օլա պիլլէր :

Լաքին էյէր պիր դարզի ախէր իլէ գար-
 շը սէյլէյէրէք տէրսէն քի , իշպու եօգա-
 րրտա զիքր օլունան մախսուս մատտէլէր-
 տէ՝ Հայրապետէրին նէ սէյլէտիգլէրինէ
 պագմաղա հաճէթիմիզ եօ՛գ տուր . զիրա
 Եկեղեցի՝ օնտան սօնկրա՝ օնլարտան ֆարգ-
 լը գարարլէ՛ր վէրմիշ տիր : Պունա ճէվա-
 պըմըզ պո՛ւ տուր քի , պէյլէ տէմէն իլէ
 պահսըմըզ րիզա՝ վէրիյօրսուն . չիւն քի
 պահսըմըզ պո՛ւ տուր քի , Հայրապետէ-
 րին նուֆուզու էն ա՛յլն նուֆու-լ տէյիլ
 տիր . Լաքին Եկեղեցինին նուֆուզու պու
 մատտէլէր խուսուսունտա նէ՛րէյէ գատար
 վարա պիլէճէյի մատտէսի՝ պիլքիւլլիյէ
 պունտան ֆարգլը պիր մէսէլէ տիր , քի
 շիմտիլիք օնա էլ գօմաղա նիյէթիմ
 եօ՛գ տուր . իլլա պո՛ւ գատար տէրիմ
 քի , պիզիմ շիմտիքի միւճատէլէլէրիմի-
 զէ գարար վէրմէք իչիւն Եկեղեցինին
 նուֆուզու՝ միւճատէլէ էտէն դարաֆլա-
 րըն իքիսի պիրլիքտէ՝ Եկեղեցի նէ՛րիւ
 վէ նէ՛րէրէր տէյիլ իթթիֆագ էթ-
 մէտիքճէ՝ հիչ պիր ֆսյիտէ էթմէզ : Օյի-
 րա Լ՛ւետարանականլար՝ Եկեղեցի տէմէք
 Հոռվմանըն հէօքիւմէթի տէմէք օլտուղու-
 նու գավիճէ ինքեար էտէրլէր : Լյէր
 պիր տէֆա՝ Եկեղեցի տէմէք՝ Հոռվմանըն
 հէօքիւմէթի տէմէք օլտուղու սապիթ օլու-
 նա պիլսէ , օլ զէման Լ՛ւետարանականլար

Հռովմայ իլէ պիրլէշիպ՝ արթըգ միւճատէ-
լէյէ պիր վէսիլէ գալմազ :

Պուրաճըգտա իշպու քիթապըն իքի գըս-
մընտա թագտիմ՝ օլան պահսլէրէ խիթամ
վերիպ՝ եազտըղըմըզ շէյլէրտէն պոլ նէթի-
ճէյէ կէլիւրիզ քի, օլ գըսըմլարտա իսպաթ
էթմէյէ ճէհտ էթտիյիմիզ շէյլէր սապիթ
օլմուշ տուր . եա'նի՝ Հայրապետէրին շէ-
հատէթլէրի վասիդասի իլէ՝ տինէ տայիր
շիմտիքի զէմանլէրտէ պուլունան ի՝ թիգատ-
լէր իխթիլաֆլէրինէ պիր գարար վերէ՝ մէ-
զիզ : Իշլէլա . չիւն պու մատտէլէրին
խուսուսուտանտա օնլարըն ի՝ թիգատլէրի նէ
օլտուղունու անկլամասը կիւճ պիր շէյ
տիր : Իքինճիսի . օնլարըն ըէյ ու ի՝ թի-
գատլէրինի էյրէնտիքտէն սօնկրա, օնլա-
րըն իմանըմըզըն իւզէրինէ պէնպ էպէք պիր
նուֆուզլարը օլմալը տէյիլ տիր . չիւն
քի Հայրապետէր եանղըմաղա տիւշմէյէ
միւպթէլա՝ իտիլէր : Ի-չէ-նճի-սի . չիւն
ճիւմլէտէն գադը՝ նազար միւճատէլէ էտէն-
լէրին պիր դարաֆը տա օպի'ր դարաֆըտա՝
նիհայէթի՝ քէնտի իխթիլաֆլէրինէ գարար

վերմէք զըմբընտա ֆիլ վագի՝ Հայրապետ-
 լերի շէրա՛աթ քէսէճէք հաքիմլէր տէյիւ
 գապուլ էթմէզլէր . զերա պու իքի դարաֆ-
 լարըն պիրինին իման գանունու Եկեղեցի՝
 վէ օպիր դարաֆընըն իման գանունու Լէ-
 լահըն Վէլամընըն Լ՛զիզ Վիթապլարը՝
 տըր :

օլան Տէփ շէյլէրի բէտտ էթմէլի տէյիլիզ .
 զիրա պու՝ Հերետիկոսլարըն չօղունուն
 էթտիյի պէհանէ վէ տիլէտիյի է'օզիւր
 տիւր . լաքին Մ'զիզ Վիթապլարտան սէօյ-
 լէնէնտէն տօղրու տօղրույա անկլաշըլանը՝
 տախի Տէման օրաղպէթ իլէ Գապուլ էթ-
 մէլիյիզ՝ վէ շիւպհէսիզ կէրէք օլան շէյ-
 լէրէ մուղայիլ օլան Տէր շէյի Բէֆֆ էթմէ-
 լիյիզ " : Վ է Աքօլարիոս եինէ տէր . " Մ'-
 զիզ Վիթապլար աչըգտան աչըղա սէօյ-
 լէմիշ տէյիլ իտիյի շէյլէրտէ՝ օնլարը անկ-
 լամաղա՝ տահա աչըգ սէօյլէտիյի պիր զայ-
 րի խանէսի իլէ պիզէ ըշըգ վէրմէք վէ պիզի
 գուլաղուզլամագ իշիւն՝ եինէ Մ'զիզ Վի-
 թապա՝ վարմալըյը " : Վ է պունուն
 ճիւմլէսինտէն սօնկրա Աքօլարիոս դալապ
 էտէյօր քի , " ()րատա պա'ղը տէֆա՝ պա'-
 ղը մահալլէրինտէ լասթ կէլտիյիմիզ պիրի
 պիրինէ զըտ կէօրիւնէն շէյլէրի թէքմիլէն
 պիրի պիրինէ մուվաֆըգ կէթիրմէք իշիւն
 կէրէք տիր քի , պիւթիւն գուվլէթիմիզ
 իլէ ճէհտ էտէլիմ . վէ պու նիյէթ իշիւն՝
 վագթլէրին՝ ատէթլէրին՝ մա'նալարըն վէ
 պունուն կիպի սայիր շէյլէրին պիրի պի-
 րինտէն Փարգըլը օլմալէրինի միւլհազա էտէ-
 լիմ " : Վ է պու մինվալ իւզրէ սէօյլէյէ-
 րէք՝ տահա իլէրի վարըպ տէր քի , " Նի-
 կիա յօղուվքունուն Հայրապետլէրի՝ Մ.Լ-
 լահըն ()ղլունուն սահիհ թա'լիմինէ՝ իշպու

Ե՛ղի՛ղ Վրթապարտան գարար վերմէք
ուսուլինէ զահիպ օլմալէրի յիլէ երտիլէր ”
(ա) :

Իմտի՛ պունտան տահա նէ՞ միւնասըպ վէ
ա՛գըլա մուդապըգ եօլ թագտիմ օլունա
պիլեր . զերա հէփի ի՛լմէ տայիր միւճատէլէ-
լէրտէ դուլթուլան եօլ պո՛ւ տուր : Ե՛յեր
խասմին սէնին թագտիմ էթտիյին շէյին
կերչէք օլտուղունա շէ-աղէ էտէրսէ , սէն օ
շէյի՛ օնուն գապուլ էթտիյի պիր ճշաւ-
պուլին իլէ իսպաթ էթմէլիսին : Ալ-
անլաշուր օլան շէյի՛ օնա այան աշէրեար
օլան պիր շէյ իլէ թէպյին էթմէլիսին .
շէ-աղէլ օլան շէյի՛ օնա աղէլ օլան պիր շէյ
իլէ իզհար էթմէլիսին : Տինէ՛ տայիր միւ-
ճատէլէլէրտէ՛ տախի պիղի՛ հէման պո՛ւ գա-
նունլար իրշատ էթմէլի տիր : Ալաշըն
Վրթամը՛ իքի դարաֆտան տա գապուլ էթ-
տիյիմիզ պիր քիթապ տըր : Վէնտի ի-
մանըմըզ իչիւն՛ հէմ՛ տախի խասմիմիզին
զիւի՛ւմինի իպղալ էթմէք իչիւն՛ մախսու-
սէն օնո՛ւ թէֆթիշ էթմէլիյիզ : Էեր պի-
րիմիզ՛ սայիր քիմսէյէ ինանտըրմաղա իս-
թէտիյի շէյի՛ Ալաշըն Վրթամընտա ա-
շըգտան սէջլէնմիշ պիր շէյ իլէ իսպաթ
էթմէլի տիր :

(ա) Սոլաբիտ՝ Լաւնաթ . 3 . Բնաթն .
Ժողովար՝ Ղիւր 4 . Սահիֆէ 650 , 652 ,
653 , 654 :

Պու ուսուցիւն պիր նուսուհնէսի՝ իշպու
աթի էլ պէյան էօրնէքէր տիր :

Ս'էսէլա՝ Մ'զիզ Վ'իթապլար աչըգտան
աչըղա տէրէր քի , “ Մ'տէմլէր իլէ Մ'լահըն
պէյնինտէ միյանճը Վ'րիստոս տուր ” :
(Տէ՛ ք . 5 :) “ Եկեղեցինին պաշը Վ'րիս-
տոս տուր : ” (Եփէս . ան . 22 , 23 . Ե . 23 :)
“ Վ'րիստոս պիզի՝ քէնտի գանը իլէ հէփ
կիւնահլարըմըգտան փաքէտի ” : (ան Յիւլ .
ան . 7 :) Մ'զիզ Վ'իթապլարտա պէյլէ
աչըգտան աչըղա սէյլէնմիշ թալիմլէ-
րի իքի դարաֆտան հէփիմիզ գապուլ էտէ-
րիզ : Լաքին մէսէլա՝ “ Պիզիմ՝ ճանլա-
րըմըզ Վ'աւարան աթէշի վասիդասի իլէ
կիւնահլարընտան պիր միգտար փաքէնիւ-
լէր ” տէ յիւ աչըգտան աչըղա սէյլէնմէ-
միշ տիր : () նտան սօնկրա արամըգտա պիր
միւճատէլէ՝ փէյտա օլուր : Պու խու-
սուստա Աքօլարիոսուլն ըէյի պու օլմալը
քի , պէյլէ պիր մատտէյի ֆարզի պին
տէյիւ թագտիմ՝ էտէնլէր , օնու Մ'զիզ
Վ'իթապլարտա աչըգտան աչըղա սէյլէն-
միշ պիր շէյտէն չըգարմըշ օլմալըտըրլար .
եօղիսէ՝ օնու ինանմաղա ախէր քիմսէլէրէ
թէքլիֆ օլունամաղ : Լյէր պիր Մ'ւետարա-
նական պուհտան տահա իլէրի վարմաղա
միւրատ էտիպ՝ պու թա՛լիմին տէյիլ եա-
լընըզ Մ'զիզ Վ'իթապլարտա հիչ պիր եէ-
րի օլմատըղընը՝ իլա պիւ քիւլլիյէ պագըլ

օլտուղոլունու էօյրէնմէյէ իսթէրսէ , եինէ
 Մ'զիզ Վ'իթապլարա կիթմէլի , վէ օնու՝
 պու պապտէ աչըգտան աչըղա իլհամ օլուն-
 մուշ ճշմարտութիւնլարըն պուղունտուղու
 մահալէր իլէ մէսէլա էօլիւմտէն սօնկրա ճա-
 նըն հալինէ տայիր՝ Վ'րիստոսուն վասիդասի
 իլէ կիւնահլարըմըզըն սէպէպ ու վէսիլէլէ-
 րինէ տայիր վէ պունուն կիպիմատտէլէր իլէ
 րուպար էթմէլի տիր , վէ էյէր պու Վ'ա-
 ւարան զիւիւմի Մ'զիզ Վ'իթապլարտա
 պիր շէյէ զըտտ կէլտիյինի պուղուրսա ,
 օլ զէման Աքօլարիոսա կէօրէ հիշ պիր
 վէճհիլէ օնու գապուլ էթմէլի տէյիլ տիր :

Այքին՝ Հայրապետէրտէն Փայիտէ
 թահսիլ էթմէք խուսուսունտա իքին-
 ճի մէսէլէյէ՝ կէլէլիմ : Հայրապետէ-
 րին՝ գաչ տիւրլիւ դարիգտէ Փայտալը օ-
 լա պիլէճէքլէրինի կէօսթէրմէսի միւշքիւլ
 պիր մատտէ տէ յիլ տիր : () Իրա՝ էյէրչի
 Հայրապետէրին թէլիֆաթինէ էն ա'պլի
 նո-ֆո-պո- վէ Եանդըլազ հէօրմի- վէրմէզ
 իսէք տէ , պէօյլէ տէմէմիզ իլէ օնլարըն
 Փայիտէլի օլմալարընա գարշը նէ զըտ սէօյ-
 լէտիյիմիզ վար , նէ օնլարտան հասիլ օլա-
 ճագ մէնֆա'աթը ազ կէօսթէրմէք մէրամը-
 մըզ վար : Այէր տինտէ՝ Եանդըլազ օլան
 շէյտէն մա'տա Դէնֆա'աթը շէյ օլմասա-
 յըտը , օզէման Ինսան թէլիֆաթընտան փէք
 ազ Փայիտէ թահսիլ էտէրիտիք : Այ է-

յէր նուֆուզ խուսուսունու տէ'րսէն , պու
սխըր զէմանլէրտէ եազըլան թէլիֆաթլէ-
րին նուֆուզ-իքի դարաֆտան տա' փէք
ազ սայըլը, յօր : Ա է էօյլէ իքէն տէ' օնլա-
րը եինէ իքի դարաֆտան տա օգուրուզ ,
վէ չօգ մէնֆա'աթ թահսիլ էտէրիզ :

Եօյլէ իսէ , Հայրապետլէրին թէլիֆա-
ֆաթընը օգումագտան' նէ գատար զիյատէ
մէնֆա'աթ գազանա պիլիւրիզ , քի օնլարըն
բարեպաշտութիւնու վէ ա'լիմլիյի' չօգ
տէֆա' շիմտիքի զէմանըն ատէմլէրինտէն
զիյատէ' իտի : Սուրբ () գոստինոս' Հայ-
րապետլէրի' օնլարտա ա'գլ ու իտրաքէ
մուվաֆըզ կէրչէք օլարագ պիր շէյ պուլ-
մատըգճէ ինանմազ իտի իսէտէ , եինէ օնլա-
րա ա'զիմ' րաղպէթ էտէրիտի : Սուրբ
Հերոնիմոս տախի' էյէրչի Հայրապետլէրի
պա'զը տէֆա' քէնտի ա'գլընա ույղուն
սէօյլէմիշ պուլմատըղընտա' շիտտէթ իլէ
թէքտիր էտէյօր իսէ տէ' օնլարըն սայքի
հէփ թէլիֆաթլէրինի օգումնշուտու :

Եւքին ֆարագա' Հայրապետլէրին թէ-
լիֆաթինտէն եալընըզ նուֆուզու տէյիլ'
իլա արարընը պիլէ պիր եանա պրագսագ ,
էօյլէ' իքէն տախի' եինէ օնլարըն պիզէ չօգ
ֆայիտէսի' օլա պիլիւր : Օ, իրա քիթապ-
լարըն պիզէ մէնֆա'աթը' շէօյլէ եախօտ
պէօյլէ ատէմլէրին թէլիֆաթը օլտուգլա-
րընտան օլմազ . իլա օնլարըն մէնֆա'աթը'

պիղէ է, յի վէ տօղը ու օլան շէյլէրի էօյրէթ-
տիքլէրինտէն՝ վէ պիղի եանղը շէլը գտան
կէրի դուծուպ՝ խապիս օլան շէյլէրի պի-
ղէ իգրաճ էթտիր տիքլէրինտէն օլուր : Տէ-
յէլիմ քի, Սուրբ () գոստինոսուն «Մը-
հըն շէհրէ» թէսմիյէ օլունան՝ եախօտ
Վրիստոստէն Վարդապետ-Միւնոս իւղէ-
րինէ օլան օլ ա՛լա քի թապլարընըն ի՛ւնվա-
նընտան Սուրբ () գոստինոսուն ատընը չը-
գարսագ պիլէ, օլ քի թապլար պիղէ տաճա-
ազ Փայիտէ վերէճէք տէյիլ տիր, իլլա օ՛ղէ-
ման տախի եինէ օնլարտան Տէման օ՛գատար
մէնֆա՛աթ թաճսիլ էտէ պիլիւրիզ : Ա՛ է
Տէր պիր քի թապլըն խուսուսունտա պէօյլէ
տէյէ պիլիւրիզ :

Իմտի Հայրապետէրտէն թաճսիլ օլու-
նաճագ մէնֆա՛աթ պո՛ւ տուր քի, էվէլա՛
օնլարտա էօ՛միւր ազիզլիյինէ՛ վէ (Յիսուս
Վրիստոսուն թա՛լիմինէ չօգ խալիս վէ Տէ-
րարէթլի նասիճաթլէր պուլունտուղուն-
տան՝ օնլարտան իրշատ օլա պիլիւրիզ :

Իսինճիսի. օնլարտա՛ Տէրիմիզին պիլ իթ-
թիֆագ գապուլ էթտիյիմիզ տինիմիզին
փէք Կավի վէ մէօճքէմ թէմէլի պաշ-
մատտէլէրինտէն պուլա պիլիւրիզ : ()ն-
լարտան՝ պիր չօգ ա՛լա մատտէլէր տախի
շէրճ օլունույօր, քի օնլար տինին խոր-
հուրդլարընը՝ վէ Մ՛ղիզ Վրիթապլարը՝
պիլէ ա՛նկլամաղա եարտըմ՝ էտէլլէր :

Սէ երեսնէ Հայրապետէր՝ Վրիթիան
 տինինն թէմէլի թալիմէրինն իսպաթը-
 նա փէք է յի հաքիմէր օլա պիլիբէր : Ահօ-
 րիւյօրուզ քի , պին պէշ եիւզ սէնէնին
 զարֆընտա պաշգա պաշգա մէմէքէթէր-
 տէն վէ միլէթէրտէն՝ վէ պիրի պիրինէ
 ղըտ րէյ սահիպի ատէմէր՝ ճիւմէսինն
 պիլ իթթիֆագ Հաւապարտը պաշըճա
 պիր տիր : ()նլարըն էյերչի ի պատէթ
 էթմէլէրինն դարզը վէ քիլիսէ թերպիյէ-
 սի պիրի պիրինտէն չօգ ֆարգը՝ իսէտէ ,
 ճիւմէսի լիւր Վրիստոսա իպատէթ էտէր-
 լէր , վէ հէփիսի լիւր Մետարանը գապուլ
 էտէրլէր : Պու գատար ալա ֆէհմ՝ վէ
 իլմ՝ սահիպի քիմսէլէրին՝ Մետարան թեր-
 պիյէսինի վէ օրէնքլէրինի վէ քէմալիյէթ-
 լէրինի սէվմէլէրի նէտէն իճապ էտէյօր :
 (Հիւպհէսիզ պունուն իչիւն սէվտիլէր քի ,
 օնտա՝ ինսանլարըն իհթիյաճընը տէֆ՝ էթ-
 մէյէ ույղուն պիր սէմալի ֆազիլէթ կէօր-
 տիլէր : Մետատուածլար վէ ֆասիտէր
 Վրիստոսու ինքեա՝ր էտէրլէր . չիւնքի օ-
 նուն թերպիյէսի վէ օրէնքլէրի՝ օնլարըն
 սիւրտիլէրի հապիս է՝օմիւրէ փէք ալըր
 կէլիւր , վէ չիւն քի՝ օնուն օրէնքլէրի օնլա-
 րը՝ պու միսիլի եարամազըգ իչիւն ճէհէն-
 նէմէ հէօքմ էտէրլէր : Աքին Հայրա-
 պետէրին՝ դապիա՝թտէն հեր նէ գատար՝
 Վուրթարըճըմըղըն եասագ էթտիյի քէօ-

Թիւլիւքլէրէ շիտտէթլի մէյլէրի՝ վէ էմը
էթտիյի ֆաղիլէթլէրէ ազ մոլհասպպէթ-
լէրի վար իտի իսէ տէ , Վրիսթիան տինի-
նէ շէրէֆ վէրտիլէր . վէ պու ճիւմլէ իլէ
դապիաթա գարշը՝ տուրարագ՝ տէվամ՝
իլէ Վրիստոսուն թա՛լիմինի ճշմարիտ տէ-
յիւ իգրար էթտիլէր : Իմտի Վրիս-
թիան տինինին ա՛լա օլմասը խոլսոլսոլսոլսոլսոլ
օնլարըն շէհատէթի դայէթ միւ՛թէպէ՛ր
տիր :

Ս է եինէ՝ Հայրապետլէրին թէլիֆաթ-
լէրինի օգուլմագտան՝ պու ֆայիտէ՛ տախի
հասիլ օլա պիլիր : Եա՛նի՝ օնլարըն պա՛ղը
մատտէլէրտէ պիրի պիրինէ իսթիլաֆ՝ վէ
թէմէլլի մատտէլէրտէ ալէսսէվի ի՛թթի-
ֆագ իւզրէ օլտուգլարընտան՝ աշիքեար
կէօրիւնիւր քի , օնլար վէրէճէքլէրի թա՛-
լիմ խոլսոլսոլսոլսոլսոլ (ասլը եօգ պիր շէյի
նէշը էթմէք մէրամը իլէ հիլէ գուլլանմագ
իչիւն) պէյնլէրինտէ փէշին «էօլ ոլիւ էթ-
մէք կիպի պիր շէյ վագի՛ օլմամըշտը : Իմ-
տի քէնտիլէրին ի՛մինի պի՛ր մոլսանիֆտէն
թահսիլ էթմիշ օլմատըգլարընտան , պու
խիւլասայէ կէլլիրիլ քի , օնո- հէր պիրի
թէմէլլիճէ օլ մատտէլէրի Մ՛ղիլ Վրիթապ-
լարտա պուլլունտուգլարը կիպի թաֆսիլէն
թէֆթիշ էթմէքտէն քէսպ էթմիշլէր տիր :

Հայրապետլէրտէ՝ հէր պիրինին քէնտինէ
մախսոլսոլ՝ պու գատար րէյլէր պուլլոլ-

ղումուղտան ա' գլմըղ պուլանմասըն : Օ՛խ-
րա պուլ ճիւմէ իլէ' օնլար Վրիսթիան էօ'մ-
րիւնիւն՝ վէ Վրիստոսուն թա'լիմինին ա-
սըլ զաթի նէ' օլտուղունու տօղըու անկ-
լարլարըտը : Ս' է էյէր զաթինտէ մէհէլ-
սիզ օլան պա'ղը մատտէլէրտէ' մէրրագլարը
վասիդասի իլէ' եախօտ զայրի պիր վէսիլէ ի-
լէ հատլէրինի թէճավուզ էտիպ եանղըլշա
տիւշտիւլէ'ր իսէ , օնլարըն գուսուրունա
պագմալը տէ յիլիզ . նիճէ քի Վլահ տախի
օնլարա թէհամիւլ էտիպ՝ օնլարըն եանղ-
լըլարընը ա'վֆ էտէյօր : Պու տիւնեատա
թէմամ քեամիլլիք եօ'գ տուր :

Հայրապետէրտէն հասիլ օլա պիլէն
պիր ֆայիտէ' րախի պու տուր : Պա'ղը տէ-
ֆա' մէյտանա էյլէ գարըլթըրըճը րուհ-
լար չըգար քի , Վրիսթիան տինինին հիշ
պիր թէմիլ իւզէրինէ պինա օլունմազ եէ-
նի թա'լիմէր վա'զ էտէրլէր : Պու թագ-
տիրտէ' էյէր հէի Հայրապետէրին պէյլէ
եէնի թա'լիմէրտէն ասլա իապէրլէրի եօ'ղ
իտիյինի իսպաթ էթմէյէ գատիր օլըւր-
սագ , պու նէթիճէյէ կէլէ պիլիրիզ քի ,
կէրէք Վրիստոս լֆէնտիմիզ կէրէք օնուն
Վաքեալլարը՝ ասլա տիւնեայէ պէյլէ
թա'լիմէր վա'զ էթմիշ տէյիլ իտիլէր :
Խէլասէ հէր վէճհիլէ իգթիզալը օլան պիր
մատտէտէն հէի Հայրապետէրին ասլա
իապէրի օլմայըպ օնլարա էյլէ-պիր մատտէ

մէջհիւլ օլմասը՝ հէր նէ գատար իքի գա-
րափտան տա օնլարըն պա՛ղը մէհէլէիլ յա-
պէլէլին սահիհինի անկլայամատըգլարը իգ-
րար օլուենույօր իսէ տէ՛ միւմքիւնսիւզ մէ-
վատտէն տիր :

Պուենտան պէօյլէ կէօրիւյօրուզ քի ,
Հայրապետէրին նուֆուզու՝ Եկեղեցիտէ
չօգ ֆայտալը՝ տըր , վէ պիր եէնի իման ի-
ճատ էտէնլէրի գարշը գօմագ իչիւն Մ'զիզ
Վիթապլարա պիր եարտը՛մ կիպի օլա պի-
լիր : Չիւն քի եէնի թա՛լիմլէր իճատ
էտէնլէր՝ էքսէրիա Մ'լէտէն Վ'լէտէնը լա-
յըգ օլան իլիպարա գուլմալար : Պու
մինվալ իւզըէ՝ Սուրբ Երանոս կնոսթիգ
տէնիլէն՝ Հերետիկոսլարըն պաղըլ օլտուգ-
լարընը իսպաթ էթտիյինտէ , Հայրապետ-
լէրի թէֆթիշ էթմէյիլէ կէօսթէրտի՝ քի ,
պու Հերետիկոսլարըն թա՛լիմի՝ քէնտի
հիւլեալարընտան հասիլ օլմուշ պիր իճատ
տըր , չիւն քի օնլարըն զիւի՛ւմի՝ նէ Մ'զիզ
Վիթապլարտա՝ վէ նէ Հայրապետէրտէ՛
պուլուենուր . վէ պու Հերետիկոսլարըն
հագգընա տէ՛ր քի , " ()նլար Մ'զիզ Վի-
թապլարա՝ տօղըու տէյիլ վէ նուֆուզ
ու հէօքմիւ եօ՛գ վէ ատէմլէրէ՛ էսքի սրիա-
րըշլարա աշնա օլմատըգլարը թագտիրտէ
շէյ էօյրէթմէյէ գատիր տէյիլ տէյի
գուսուր պուլուրլար . զիրա՝ պու Հերետի-
կոսլարըն զիւի՛ւմի պաղըլլէրինէ կէօրէ՛

Ճշմարտութիւնն եազըլմըջ օլան սէօզտէ տէ-
 յիլ՝ իլլա աղգտան սէօյլէնմիշ սէօզտէ տիր՝
 (ա) : Իմտի պուռնուն իշիւն տախի՝ Հայ-
 րապետէրին թէլիֆաթլէրի փէք Փայտէլի՝
 տիր : Դիրա էյէր Լոսաքեալլարտան Հայ-
 րապետէրէ կէրէք եազըլմըջ օլսուն վէ կէ-
 րէք եալընըզ աղգտան սէօյլէնմիշ սէօզ իլէ
 օլսուն շէօյլէ եա պէօյլէ թա՛լիմլէր թէսլիմ՝
 օլսայըտը, օնլարըն թէլիֆաթլէրինտէն պիլ
 քիւլլիյէ զա՛յ օլմասը միւմքիւն տէ յիլիտի :
 Ալ է իլաշի մուգատտէրին՝ պու գատար
 գարըջըզըզլարըն վէ թէպտիլլիքլէրին ա-
 րասընտա ղէմանըմըզա գատար Հայրապետ-
 լէրին պու գատար թէլիֆաթընը սաղ սէ-
 լիմ հըֆը էթմէսինտէն պաշլըճա մէրամլա-
 րընըն պիրի՝ պէնիմ գըյասըմա կէօրէ
 Հերիտիկոպարըն պու եօլտա աղգլարընը
 դուլթմագ տըր :

Հայրապետէրին թէլիֆաթընըն՝ պու-
 րաճըգտա զիքը էթմէյէ վագթըմըզ օլան
 սօնկ ֆայտասը՝ իշպու աթի էլպէյան տըր :
 Հէր՝ էսքի Հայրապետէրտէ պուլունմայան
 Հոռվմայ քիլիսէսինէ մախսուս օլան թա՛լիմ
 գո-ր-լո-լո-լո-լո իգլիկալը՝ տէյիլ ճէպը իլէ
 թէքլիֆ օլունանագ : Դիրա էյէր էօյլէ՝
 օլսայըտը, աշիքեար կէօրիւնիւր քի, օլ

(ա) Արք Երանոս Հերիտիկոպարտ
 Գարըջ . Պատ 3 . Փաս 2 :

Հայրապետէր օ թա'լիմէրի պիլմէտիքէրի
իչիւն՝ գուրթուլուշ պո'ւմամըշ օլմալը :
Ա է պու՝ հէփիսինին ըհտտ էտէճէյի պիր
նէթիճէ' տիր : Ա քին էյէր օլ մախսուս
թա'լիմէր Հռովմալըլարընըն իտտի'ա էթ-
տիքէրինէ կէօրէ օգատար մուհիմ' վէ իգ-
թիգալը օլսալարըտը , Հայրապետէր է-
յէրչի օնլարը պիլիւրլէրիտի իսէտէ , օնլարը
հիչ պիր քիթապլարընտա ասլա զիքը էթ-
մէյէճէքէրի ա'գլ ու իտրաքէ մուղայիր
պիր շէ'յ տիր : Ա է եինէ' էյէր օլ թա'-
լիմէր Հայրապետէրին վէ օլ իւնլէր-
աէ սայիր ատէմլէրին խէլասընա իգթիգալը
տէյիլէ'ր իտի իսէ , շէ'աթ իգթիգալը օլ-
տուլար տէյիւ ա'գլընա քիմ' սըղտըրա պի-
լիւր :

Իմտի էօյլէ իսէ՝ Հռովմայ քիլիսէսինին
մախսուս թա'լիմէրինին թէմէլսիգ օլ-
տուգլարընը իսպաթ էթմէյէ իսթէյէն հեր
Լ'ւետարանական ատէմէ՝ տիգգաթ իլէ
Հայրապետէրին թէլիֆաթլէրինի մէշգ է-
տիպ օգուժմաւը զայէթ միւնասիպ պիր շէ'յ
տիր : Ա քին պունու էթմէյէ իսթէյէն ,
օնու իգթիգալը օլան ա'լիմլիք իլէ էլէ ալ-
մալը . եա'նի' լիսանլէրէ վէ թէվարիսէ՝ վէ
պախուսուս Լ'զիգ Վիթապլարա աշնա' օլ-
մալը : Ա է ճիւմլէսինտէն գաղը՝ նազար
ատէմլէր պու մէշգէ՝ պի դարաֆ վէ պի
դարազ եագլաշմալը . զիրա Հայրապետէ-

րին թելիֆաթլարընը հէր քէս քէնտի դա-
 րաֆընտան եանա սէյլէյօրլար տէյիւ
 կէօսթէրմէյէ ճէհտ էթտիյինտէն՝ օն-
 լարըն թելիֆաթլէրի իւզէրինտէ օլան գա-
 րանլըղըն էն պէյիւք սէպէպի պու տուր :

ՏԻՊԱՆԻ Լ :

ԺՈՂՈՎՔԼԱՐԸՆ ՏԵՖԹԵՐԻ :

ժողովարան ճեմ' օրհանգրվարը հաշտեցրի
վէ լաւիւնիւնի' օնարան ճեմ' օրհանգրվարի-
նի մերանը՝ վէ օնարհա լեփլեփ օ-
լունան հարգելիք նէ օրհան-
դուն պէյաննարան
արը :

Խաբիս .

Սէնէ :

252 . Լնարիս . Լյալէթ ժողովքու . 'Լո-
վաթիանոսուն' Եկեղեցի թէտի-
պի խոլսոլսունտա ի' թիգատինէ
գարշը :

313 . Լնլիւր . Իսփանիատս . Լյալէթ
ժողովքու :

314 . Լնիւրի . Լյալէթ ժողովքու :

320 . Լնլիւրի . Լնիոսու մանադրանք
էյլէտի : Լյալէթ ժող :

325 . 'Լնիւր . Լն Լնլիւրիան տէնիլէն

Թարիւ .
Սէնէ :

Ժողովք՝ Պէջիւք Կոստանդիանոս
փատիշահատան ճէմ՝ օլտուքի , Լա-
լահ () զլունուն Լալահլըղընը ին-
քեար էտէն Լըրիոսուն շէրա՝ աթը-
նը կէօրէ : Պու ժողովքտա իւչ
եիւզ օն սէքիզ Եպիսկոպոս հա-
զըր իտի . վէ հէր եէրտէ գապուլ
օլունան՝ “ Լիկիա Հաւատամքը-
նը ” Թախսիս էյլէտի : Թան-
զիմ էթտիյի իյիրմի կանոնուն-
տան օն պէշի՝ Եկեղեցականլարըն
նիզամը՝ տէօրտիւ թէվպէ էտէնլէ-
րին Թէրպիյէսի՝ վէ գալան պիրի
Կիրակի կիւնիւ վէ Օլտիկտէն
Պենտէկոստէ կիւնիւնէտէք տիզ
չէօքմէք ճալիզ օլմատըղը խու-
սուսունտա տըր :

341 . Լըպիտ . Լյալէթ ժողովքու :

344 . Վանկու . Լյալէթ ժողովքու :

347 . Սարգիս . Եիւզ Լըլմտեան Ե-
պիսկոպոս հազըր : Լյալէթ ժո-
ղովքու :

348 . Կարլադիւնէ . Լյալէթ ժողովքու :

359 . Լըրիմիտ . Տէօրթ եիւզ Եպիսկո-
պոս . Լըլմտեան էյալէթ ժո-
ղովքու :

361 . Լաւորիկի . Լյալէթ ժողովքու :

Թարիւ .

Սէնէ :

362 . Լ՛ղէ՛սանդրիտ . Լ՛յալէթ ժողովքու :

367 . Լ՛լլիթԳոմ . Լ՛րիոսլուգ խուսուսուն~
տա ճէմ՝ օլտու , հէմ տախի Ս՛ա~
կեդոնա բանադրանք էյլէտի :

381 . Լ՛սլանդօլ ւ . Լ՛քինճի Լ՛նդհանրա~
խան տէնիլէն ժողովք : Թէոդո~
սիոս փատիշահտան՝ Լ՛զիզ Լ՛ու~
հուն Լ՛լլահանի անձընը ինքեար
էտէն Ս՛ակեդոնա գարշը ճէմ՝ օ~
լունտու : Եիւզ էլլի Լ՛րեւելեան
Եպիսկոպոս հազըր խտի : Եէտի
կանոն թախսիս էյլէտի . պիրի
Նիկիա Հաւատամքը պէջիլթ~
տիւ , վէ պէշի Եկեղեցականլարըն
Թէրպիյէսի խուսուսունտա օլուպ՝
գալան պիրի Լ՛րիոսու՝ Ս՛ակեդո~
նու վէ Սապէլլիոսու բանադրանք
էյլէտի , քի Երրորդութիւն թա՝
լիմինէ մոլղայիր զիւիւ՝մէրտէ՝ ի~
տիլէր : Պու ժողովք ճիւմէ քի~
լիսէլէրտէն գապուլ օլունտու :

393 . Լ՛Ֆրիգանըն Հիփիօ շէհրինտէ . Լ՛~
յալէթ ժողովքու :

418 . Լ՛արթագինէ . Լ՛յալէթ ժողովքու :

431 . Եփեսոս . Լ՛ւչիւնճիւ Լ՛նդհանրախան
տէնիլէն ժողովք՝ Վիւչիւք տէնիլէն
Թէոդոսիոս փատիշահտան՝ Վրիս~
է

Թարիւ .
Սէնէ :

տոսուն բնութիւնու խուսուսուն-
տա օլան 'Նեստորուն զիւի'ւմ-
լէրինի թէֆթիշ էթմէք իչիւն
ճէմ' օլունտու : ()նտա' իքի եիւզ
Եպիսկոպոս հազըր իտի : Սէքիզ
կանոն թախսիս էյլէտի . ալթըսը
'Նեստորուն զիւի'ւմլէրինէ' գար-
շը' վէ իքիսի . Եկեղեցականլարըն
նիզամը խուսուսունտա տըր :

449 . Եփէսոս . եիւզ օթուզ Եպիսկոպոս :
Եւտիքէսին զիւի'ւմլէրինի սապիթ
վէ մուգարրէր էյլէտի :

451 . Քաղկեդոն . Տէօրտիւնճիւ Բնդան-
րախան տէնիլէն ժողովք' Սարկիա-
նոս փատիշահտան' Քրիստոսուն
բնութիւնու իւզէրինէ Եւտիքէ-
սին զիւի'ւմլէրինի թէֆթիշ էթ-
մէք իչիւն ճէմ' օլունտու : Պունտա
ալթըր եիւզ օթուզ Եպիսկոպոս
հազըր իտի : ()թուզ կանոնու
վար . իք կանոնու' օնտան էվվէլ
օլան սահիհ ժողովքլարըն կանոն-
լարընը մուգարէր էթմէք' վէ պա-
գի իյիրմի աօգուզու քիլիսէնին վէ
Եկեղեցականլարըն նիզամը խու-
սուսունտա տըր :

494 . Հռոմ . Լյալէթ ժողովքու :

Թարիւ :

Սէնէ :

553 . Իսթանպօլ . Եիւզ ալթմըշ պէշ Ե-
պիսկոպոս հազըր իտի : Նեստո-
րուն զիւի՛ւմլէրինէ թէսահիւպ է-
տէն իւչ մոսանիֆէ՛ գարշը ճէմ
օլտու : Պոլ՝ իւչիւնճիւ ժողով-
քա պիր իլավէ սայըլըյօր :

554 . Իսթանպօլ ք . Պէշինճի Բնպհանրա-
խան տէնիլէն ժողովք՝ պէօյիւք
() ուստինիանոս փատիշահտան ճէմ՝
օլուպ՝ թէքրար Եւտիքէսիլէ՛ Նես-
տորուն զիւի՛ւմլէրինէ անաթէ-
մա օգուտու : () նտա եիւզ ալթ-
մըշ պէշ Եպիսկոպոս հազըր ի-
տի : Պաշըրճա կանոնլարը օլմա-
տըղընտան՝ Բումլարըն կանոնլար
մէճմա՛ասընտա հիչ պիր կանոնու
պուլունմազ : Վերէք թէրպիյէ
վէ կերէք այինլէր իւզէրինէ հիչ
պիր սիճիլի եօ՛գ տուր :

589 . Թալէփօ . Իսիանիատա . Լյալէթ
ժողովքու :

680 . Իսթանպօլ ք . Լթընճը Բնպհանրախան
տէնիլէն ժողովք , իքինճի () ուս-
տինիանոս փատիշահտան՝ Բրիստո-
սուն իրատէթի խոսոսունտա
միւճատէլէ էտէնլէր իշիւն ճէմ՝
օլտու : () նտա եիւզ եթմիշ Ե-

Խաբիս .

Սէնէ :

պիսկոպոս վարըտը : Պունուն տա-
խի թէրպիյէ եա ային իւզերինէ
կանոնլարը եօ'գ տուր :

- 691 . Իսլանդ . Պու տախի իքինճի () ուս-
տինիանոս փաաիշահտան Խրոուլլո
տէնիլէն սարայտա ճէմ' օլունտու ,
պիր մախսուս Հերետիկոսլուղա
գարշը տէյիլ իլա քիլիսէնին պա-
ղը ահվալինէ նիզամ վերմէք ի-
չիւն : () նտա պաղըլարըն գաւ-
լինճէ իքի եիւզ իյիրմի եէտի' վէ
պա'ղիլերին գաւլինճէ իքի եիւզ
գրրգ Եպիսկոպոս վարըտը . վէ
եիւզ իքի կանոն թախսիս էյլէտի :
Իշպու ժողովք' պա'ղըլարտան ալ-
թընճը' եա'նի պունտան օն սէնէ
էվվէլ օլան պլթընճը տէնիլէն ժո-
ղովքա պիր իլավէ' սայըլըր , վէ
պա'ղըլարտան պունտան ագտէմ'
ճէմ' օլան իքի ժողովքլարըն կա-
նոնլարը օլմատըղընտան օնլար ի-
չիւն կանոնլար թախսիս էթմէք
մերամը իլէ ճէմ' օլմուշ տէյիլ'
“ Պէշինճի իլէ ալթընճը ” տէնի-
լիր : Պու սինադոսուն ըէյիսլէ-
րինին պիրի' փափանըն վէքիլի
Բավէնա Եպիսկոպոսու օլուպ' փ

Թարիս .
Սէնէ :

Վրիգորիոս իւնվանի իլէ մէշհուր
օլան Լնդրիանոս՝ ք Լննոչէնցիոս
վէ ք Վրատիանոս կիպի իւչ վա-
փատան՝ վէ օնտան սօնկրա ճէմ՝
օլան եէտինճի Լնդհանրական տէ-
նիլէն ժողովքտան գապուլ օլու-
նուպ մուգարրէր օլտո՛ւ իսէտէ ,
օնուէն ալթը կանոնու Հոովմանըն
զիւի՛ւմլէրինէ վէ ա՛տէթլէրինէ
զըտ կէլտիյի իչիւն՝ օնու Լնդհան-
րախան սայմազլար :

754 . Լալանդուլ . Լյալէթ ժողովքու .
Լէոն՝ եախօտ օլուլ Կոստանդիա-
նոս փատիշահտան ճէմ՝ օլտու :
Իւչ եիւզ օթուզ սէքիզ Եպիս-
կոպոս հազըր իտի : Պատկերլէ-
րին ի՛պատէթինի՝ վէ օնլարըն իս-
թիմա՛լինի բանադրանք էթտի :
Իչպու ժողովքուն՝ օնտան սօնկրա
ճէմ՝ օլան եէտինճի տէնիլէն ժո-
ղովքուն սիճիլէրինտէ զիքր օլու-
նանլարտան մա՛տա՝ կանոնլարը
հէլք օլունտու :

787 . Վիլիս ք . Բումլարտան վէ Լաթին-
լէրտէն եէտինճի Լնդհանրական
տէնիլէն ժողովք , Կոստանդիանոս
փատիշահ իլէ վալէտէսի Իրինի :

Խաբիխ .
Ո՛հնէ :

Թագուհինն էմրի իլէ ճէմ՝ օլտու :
Իւչ եիւզ էլի Եպիսկոպոս հա-
զըր իտի : ()նտա թէքրար՝ պատ-
կերէրին իպատէթի վէ օնլարըն
էօնիւնտէ քիւնլիւք իլէ մօմ եագ-
ճասը սապիթ օլտու : Պու ժո-
ղովքուն սահիշլիյի խուսուսունտա
Ի՛րամ քիլիսէլէրինն պէյնինտէ
պիր չօգ սէնէ միւճատէլէ օլտու .
վէ Լ՛րեմտեան քիլիսէլէրէն եիւզ-
լէրճէ սէնէլէր գապուլ օլունմա-
տը :

794 . Պրանֆօրլ . Պէջիւք Վարօլոս տէ-
նիլէն փատիշահտան ճէմ՝ օլուն-
տու : ()նտա իւչ եիւզ Եպիս-
կոպոս հազըր իտի : Պատկերլէ-
րին ի՛պատէթինն եասագ էտիպ՝
օնլարըն՝ քիլիսէլէրտէ պուլունմա-
լարընա միւսա՛ատէ էյլէտի : Պիր
չօգ վագըրթատէք Վէմնէտէ հէմ
Պրանսատա՝ պու ժողովքա եէտին-
ճի Լ՛նդհանրական ժողովք տէնիլ-
տի :

815 . Իսթանպօլ . Պու ժողովք՝ Լ՛ւոն Հայ
փատիշահտան ճէմ՝ օլունուպ՝ Լ՛ի-
կիատա 787 սէնէսինտէ ճէմ՝ օլու-
նան ժողովքուն պատկերլէր հագ-

Թարիւ .
Սէնէ :

գրնտա սիճիլինի ըէտտ էյլէյիպ՝
պու սիճիլ՝ 842 սէնէսինէտէք
ալէսսէվի՝ ըէտտ օլուճմուշ գալ-
տը :

842 . Իսլանդ . Թէոդորա Թագուհիտէն
ճէմ՝ օլուպ՝ Հայոց Եկեղեցիլէ-
րինտէն մա՛տա՝ պատկերլէրին ի՛-
պատէթինի հէփ Լ՛րեւելեան քիլի-
սէլէրտէ մուգարրէր էյլէտի :

861 . Իսլանդ . Պա՛ղը Բուճարտան սէ-
քիզինճի Բ՛նդհանրական Ժողովք
տէնիլիւր : Իւչ եիւզ օն սէքիզ
Եպիսկոպոս օնտա հաղըր օլուպ՝
Ֆոթիոսու Իսթանպուլ փաթրիյի
նասպ էյլէտի :

869 . Իսլանդ . Պուճտա եիւզ Լ՛րեւելեան
Եպիսկոպոս Իսթանպուլ փաթրի-
յի Ֆոթիոսու անիծել էտիպ՝
Իգնատիոս փաթրիյի Թէսսալուպ
էյլէտիլէր : Բուճար պու ժո-
ղովքու ըէտտ էտէրլէր . վէ Լա-
թինլէր պիր գաչ եիւզ սէնէ՝ Թա
ախրը զէմանլէրէ կէլէնէտէք՝ օնու
Բ՛նդհանրական սայմազլարըտը :

879 . Իսլանդ . Պու՛ Բուճարտան պա՛-
ղէն սէքիզինճի Բ՛նդհանրական Ժո-
ղովք տէնիլիւր . օնտա իւչ եիւզ

Թարիխ .

Սէնէ :

օթուղ սէքիզ Եպիսկոպոս Տաղըր
 իտի : Պատկերներին ալէսսէվի ի՝
 պատէթի զըմն ընտա զօրլու թէր-
 թիպլէր թանգիմ էթտի . Վոթիո-
 սու փաթրիքլիք աթոռունա մո-
 գարրէր էյլէտի : Ի՝ Հօրէ և
 յՈրդւոյ իւզէրինէ միւճատէլէ օլ-
 տու : Իշպու ժողովքու Բալար
 գապուլ էտէր , վէ Լալէնէր ըտտ
 էտէր :

1122

1139

1179

Հասմայ . Պու իւշիւ՝ Լալէրտն տէ-
 նիլէն մաՏալտէ ճէմ՝ օլուպ՝ օնլար-
 տա՝ Սանիքէոսլու Հերետիկոսլա-
 րա անէծք օգուտուլար : Պունլար-
 տա օլան Եպիսկոպոսլարըն ճիւմ-
 լէսի Լըւմտնան իտի :

1215 . Հասմայ . Տէօրտիւնճիւ Լալէրտն
 տէնիլէն՝ Վոյափոխու թիւնու սա-
 պիթ էյլէտի :

1245 . Լէոն . Ֆրանսատա : Փափա՝ Ֆրան-
 սըզ փատիշահը Ֆրիտէրիգոսու
 ա՛ղլ էյլէտի : Լ՛տէթ ու ային-
 լէր իւզէրինէ պա՛ղը նիզամլար
 թախսիս օլունուպ՝ իման իւզէրինէ
 Տիչ պիր շէյ օլմատը :

274 . Լէոն Դ . Բուլար իլէ Լաթինէրին

Թարիխ .
 Սէնէ :

պիրլէշմէսի իւզէրինէ թերթիպլէր
 օլունտու :

1311 . Ս իէնն . Պարանսատա : Իշպու եօ-
 քարլտա զէքր օլունան եէտի ժո-
 Ղովքլարըն ճիւմլէսի՝ Լաթինլէր-
 տէն Ինգհանրական սայրլըր :

1408 . Փիլա . Լաթինլէր արասընտա սա-
 յիր փափալարըն հագգընտա վու-
 գո՛ւ պուլան ֆըրգայը տէֆ՝ էթ-
 մէք իչիւն ճէմ՝ օլտու :

1414 . Պօսթանցա . Պու ժողովք սիճիլ
 քէստի քի , պիր ժողովք փափատան
 իւսթիւն տիւր : Պիր վագըթտա
 իւչ փափա պիրտէն փափալըգ
 էթմէնին միւշքիւլիւնիւ հալլ էթ-
 տի : Ս իգլիֆին թալիմլէրինի ա-
 նիծեւ էյլէտի , վէ եալընըզ էք-
 մէք իլէ Հաղորդեւ օլմայը մուգար-
 լէր էյլէտի :

1431 . Պապ . Իշպու ժողովք Իումլար իլէ
 Լաթինլէրին պիրլէշմէսի վէ քիլի-
 սէնին բարեկարգու թիւնու իչիւն
 ճէմ՝ օլտու : Պու ժողովք տախի
 ժողովքու փափատան իւսթիւն
 թագրիր էթտի . վէ եալընըզ էք-
 մէք իլէ Հաղորդեւ էթմէյի սապիթ
 էյլէտի : Պու իւչ ժողովք Հոմվ-

Թարիխ .

Սէնէ :

մանրն էմրի իլէ ճէմ՝ օլտուլար ի-
սէտէ , օնլարըն կանոնլարը օնա օլ
գատար մագպուլ օլմատըղընտան՝
Հոովմայ օնլարը Բնդհանրախան
ժողովքլարըն տէֆթիրինէ կէչիր-
մէմիշտիր : Օլորա օնլար սիճիլէ-
րինի քէսսիքտէն սօնկրա՝ Հոովմայ
օնլարտան խօշանմատը :

1438 . Պիօրէնցա . Պու ժողովք՝ մախսուսէն
Բուվար իլէ Լաթինլէրին պիրլէշ-
մէսի իչիւն ճէմ՝ օլուպ՝ օնտա “ Է
Երդու ” Խուսուսունտա պիր
չօգ միւլճատէլէ օլտու :

1512 . Հոովմայ . Պէշինճի Լաթերան ժո-
ղովքու :

1569 . Տրիքէնդ . Պու՝ Հոովմալլարըն
Բնդհանրական սայտըղը ժողովք-
լարըն սօնու տուր : Պունուն մէ-
րամը Լաւտերին վէ Վափայը հէփ
րէտտ էտէնլէրին զիւր՝ միլէրի-
նի անիծել էթմէյէ . Վիլիսէյի
իլէ վէ Եկեղեցականլարը բարե-
կարգել էթմէքիտի :

Ե . Նիկիա ժողովքունտան սայարագ՝
Հոովմալլարա կէօրէ օն սէքիզ Բնդհան-
րական ժողովք վար : Բուվար Բնդհան-
րական տէյիւ՝ պունլարտան եալընըզ իլք

եւտիսինի վէ օնլարտան մա'տա պիր գաչ
 էյալէթ տէնիլէն ժողովքլարը գապուլ է-
 տէրլէր : Փրոթէսթանթլարըն պազըսը՝ եա-
 լընըզ իլք ալթը ընդհանրական ժողով-
 քու գապուլ էտէրլէր . վէ օնլարըն պիր չօ-
 ղու եալընըզ իլք տէօրթ ժողովքու գա-
 պուլ էտէր : Հայոց եկեղեցիսի օնլարտան
 եալընըզ իլք իւչ ժողովքու՝ վէ 'Նետտորա-
 կանլար եալընըզ իլք իքի ժողովքու գա-
 պուլ էտէրլէր : Նետտարանականլար կէ-
 ղէք 'Նդհանրական վէ կերէք էյալէթ ժո-
 ղովքլարըն կանոնլարընտա Նլաճըն 'Քէ-
 լամընտա աչըգտան աչըղա սէօյլէնմիշ վէ
 սապիթ օլմուշ շէյլէրին ճիւմլէսինի գա-
 պուլ էտէրլէր :

ՏԻՊԵՂԻ Ի :

ՀԱՅՐԱՊԵՏԼԵՌՆ ՏԵՖԹԵՐԻ

Վերստո Լ, ֆէնդիգլէն լաւիւնիւն գարլա-
րնիս էտլան Հայրապետէրն զէ առ-
յիւլէրն ապարանն Կէֆլէրն՝ զէ
օնլարն զէֆալ Էլիսիւլէրն
լաւիւնն պէյանի :

ՊԻՐԻՆՃԻ ԴԱՐ

Իսմէր	Ալէֆաթլէրի սէնէսի
Լաւրբալար	
Սուրբ Կղեմէս Հոովմայեցի	102
Հերմաս	81
Բառնարաս	65

ԻՔԻՆՃԻ ԴԱՐ

Սուրբ Իգնատիոս Վ կայ	108
Սուրբ Պօղիկարպոս Վ կայ	170
Սուրբ Յուստիանոս Վ կայ	161
Սուրբ Երանոս	202
Սուրբ Թէոփիլոս	169
Լ. Թէնագորաս	185

ԻՒՃԻՒՆՁԻՒ ԴԱՐ

Խամէր

Վէճաթէրի սէնէսի

Սուրբ Կղեմէս Լ՛ղէքսանդրացի	220
Տերտուղիանոս	216
Սուրբ Գրիգորիոս Հրաշագործ	265
Սուրբ Կիպրիանոս	258
Որոգինէս	254
Ըրնոբիոս	297
Ստեփաննոս. Փափա նասպ օլմա- սը	257
Սուրբ Գիորնէսիոս Լ՛ղէքսանդրացի	232
Վէ Հերետիկոսլարտան՝ Սապել- լիոս՝ Պօղոս Սամոսատացի Ս՝ա- նէս՝ Կեղսոս վէ Ս՝ոնտանոս եւ :	

ՏԵՕՐՏԻՒՆՃԻՒ ԴԱՐ

Սուրբ Ըթանաս	371
Լագթանթիոս	321
Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչին Ե- պիսկոպոս օլմասընըն թարիխի	302
Եւսէմիոս Կեսարացի	340
Սուրբ Կիւրեղ Երուսաղէմացի	385
Սուրբ Հիլարիոն	361
Սուրբ Եփրեմ Լսորի	378
Սուրբ Բարսեղ Կեսարացի	378
Սեղբեսթրոս՝ Փափա նասպ օլմասը	314

Իսմէր	Վէճաթէրի սէնէսի
Սուրբ Վրիգորիոս 'Նիսացի . . .	394
Սուրբ Վրիգորիոս 'Նաղիանցի . . .	390
Սուրբ Յակոբ Ս'ծընայ Հայրապետ	350
Սուրբ Եպիփանիոս	403
Վէ Հերետիկոսլարտան Տոնատոս' Լ-րիոս' Ս'ակեդոն' Շ'ովինիանոս և՛ :	

ՊԵՇԻՆՃԻ ԴԱՐ

Վ իչէնցիոս լ իրինէնսիս	450
Յովհան Սսկեբերան	449
Բուֆինոս	410
Սուրբ () գոստինոս	430
Սուրբ Աիւրեղ Լ'շէքսանդրացի	444
Թէոդորիտոս	460
Սուրբ Իսիդորոս	440
Սուրբ Հերոնիմոս	420
Սօզոմէնոս	450
Օլոսիմոս . փափա նասպ օլմասը	417
Պոնիֆաքիոս . փափա նասպ օլմասը	418
Վեղասիոս . փափա նասպ օլմասը	457
Սուրբ Լ'մբրոսիոս	493
Վէ Հերետիկոսլարտան Եւտիքես' Աեւստիոս 'Նեստոր և՛ :	

ԱԼԹԸՆՃԸ ԴԱՐ

Իսմէր	Վէճաթէրի սէնէսի
Սուրբ Իննէտիգտոս	554
Պոէտիոս	524
Եւաքրիոս	596
Սուրբ Գրիգորիոս Ս'եծն . Փափա .	504

ԱԽԸՐ ԴԱՐԼԱՐ

Յօճաննէս Պամասկացի	750
Մ'աշտոց Հայ	900
Յովհաննէս ալթընճը Հայ	900
Նիկոն Հայ	1000
Սուրբ Գրիգոր Նարեկացի Հայ	1000
Սուրբ Պերնարտոս	1153
Սուրբ Ներսէս Հայ	1153
Նիգօլա տէ Լիւրա	1340
Յօճաննէս Թորէքրեմաթա	1400
Աքօլարիոս	1460
Լուտեր	1546
Մ'ալտոնաթոս	1583
Պարոնիոս Կարդինալ	1607
Պելլարմիոս Շ'իզվիթ	1621
Փէրրոն Կարդինալ	1618
Փէթավիոս Շ'իզվիթ	1652

☞ Իշպուռ տէֆթէրտէ պուլունան իսմէր՝
էքսէրիա քիթապըն իչինտէ զիքր օլունան
մոլսանիֆլէրին ատլարը՝ տըր :

ՖԻԼՈՍՈՒ

Սահագործ

ՍՈՒԿԵՏԻՍՄՆԻ
ԻՊԹԻՏԵՒ ԳԼԽԼԱՍ : Իշպո-
քի թապտա թագաւոր՝ օլունան մատ-
տէլէրին թէրթիպի—Ախրր դարլա-
րըն իչինտէ վուգո՛ւ պուլան տին միւ-
ճատէլէլէրինտէ Հայրապետէրին հա-
քիմէր օլմասը միւմքիւնսիւզ օլտու-
ղու

Ը

1

ԳԼՍՍԸ ԵՎ ՎԵՐԵՐ

Հայրապետէրին թէլիֆաթէրինին
գարանըզ վէ անկլաշըմասը կիւճ օլ-
մալէրինին սէպէպլէրի

5

ՊԼՊ 1 : Իւր իւր գարաւորն Հայ-
րապետէրինին՝ իւրէրիթիպէրէ՛ր եկե-
լէն լեւիֆաթէրինն նէ գադար օլտա-
ղու—Ինչ ետի լեւիֆաթէրինն են չօղ-
նան գա՛յ օլմասը

5

լիսանլէր օլան Եռունանի վէ Լաթին տիլլէրինտէ եազտըգլարը—(Ժամտի միւճատէլէ օլմագտէ օլան մատտէլէր տէն Փարգլը մատտէլէր իւզէրինէ եազ մալէրի--Վիքր ու նիյէթլէրինի մախ սուսէն սագլամալէրի--Լչպու թէլի- Փաթլէրտէ չօգ գարանլըգ վէ անկլա- շըլմասը կիւճ շէյլէր պուլունտու- ղունա Հայրապետլէրին քէնտի իգրա- ըը

61

ՊԼՂ 6 : Հայրապետլէրին լէլէ- Փաթլէրինտէ տըգաան պէյան օլունան բէյլէր պա'զը Կէֆա օլէազան Հայ- րապետին քէնտի բէյի օլմապըզը--Ս'եկ- նութիւնլարընըն պա'զէն անկլաշըլ- մասը կիւճ օլտուղու--Բարոզլարը- նըն պա'զը քէրրէ ակլաշըլմասը կիւճ օլտուղու--()նլարըն միւճատէլէ թէ- լիֆաթլարընըն պա'զը քէրրէ անկլա- շըլմասը կիւճ օլտուղու--Հերոնիմո- սուն շէհատէթի--Հայրապետլէրին թէլիֆաթլէրինտէ պիրի պիրինէ զըտ շէյլէր պուլունմասը .

86

ՊԼՂ 7 . Հայրապետլէրին բէյ ու- լի- Լիգապետլէրինի Կէյիշլիբէլէրի--Սուրբ ()գոստինոսուն տէյիշթիրտիյի բէյ ու ի'թիգատլէրինի եազտըղը--Սրոգի- նէսին՝ Սուրբ Հերոնիմոսուն՝ Փափա

Սահիֆէ :

Վրիգորիոսուն ԷՃ . րէյ ու ի'թի-
գատէրինի տէյիշթիրմէլէթի . 100

ՊԼՊ 8 : Հայրապետէր Քենաթ րէյ
«- ի'լէֆապէրինի հո-հի' վէ Փարպէ
այի'ն րէյի- Տի «այարլար--Իյթ եէտի
Լ'նդհանրական տէնիլէն ժողովքլա-
րըն կանոնլարը--Պատկերլէրին իս-
թիմա'լէ խոսուսունտա պիրի պիրինէ
գըտ կանոնլար . 110

ՊԼՊ 9 : Հէր հանիլը հապաթ ի-դէ-
րինէ օլը-բառ օլը-ն' հէթ Հայրապետ-
լէրին րէյ «- ի'լէֆապէրինի Էօյրէն-
հաթ զայելլ իլ-ճ րի-ը--Իյթի մոլ-
սանիֆլէր' փէթ ազ մատտէլէր իւզէ-
րինէ սէջլէտիլէր . 120

ՊԼՊ 10 : Պի'ր Հայրապետին ի'լէ-
լէֆապը Լ'նդհանրախան Ելէդէցիին ի-
լէֆապը'լարը պիլմէզիզ--Լ'ստուածա-
շունչուն կանոնաւոր քիթապլարընըն
տէֆթէրի---Շ աբաթ կիւնլէրինտէ
ուրուճ դութմաղա գարշը կանոն--
ժողովքլարըն կանոնլարընը գապուլ
էթմէթ խոսուսունտա Լ'նասթասիո-
սուն շէհատէթի . 129

ՊԼՊ 11 : Պի'զ օ դարլարըն ի'երէ-
Լ'նդհանրախան Ելէդէցիին ի'լէ
պապը հախսո-« Ելէդէցիլէրին շէ'րի'թ
Տի-ճապաթլէրին խոսունտա րէյլէրինի

դիւբեղեւ--Եկեղեցի լուղէթինին մա-
նասը--Պոլ մատտէտէ Կիպրիանոսուն
շէհատէթի--Եպիսկոպոս իւէ Երէցին
Փարզը 138

ԳՐԱՄՐԱՆԻ

Հայրապետէրին եանդըշ ըկտէ օլմալէրի-
նին իհթիմալի : 149

ՊԼՊ 1 : Հայրապետէրին ըեյլէրի՝
պոպէ Կեֆա ըեւլարիիէ նապարէն Եանդ-
ըշ օլմալէրի--'Չօգ տէֆա' Հայրապետ-
լէր՝ եալընըզ քէնտիլէրին ի'թիգա-
տի մախսուսէլէրինի՝ սէօյլէտիլէր--
Հաղորդուլթիւն հաֆթատա իւչ քէր-
րէ օլմասը--\ յարդապետլէր՝ նէ խու-
սուստա Լ'րիստոտէլէ պէնկզէրլէր . 152

ՊԼՊ 2 : Հայրապետլէր Էնպիլէրի
շէհապէլէ Էպէրլէր Էի, պիւլ օնլարին
սապէ՝ սէօլէ-նի- ինանալէ Կէյիլէլ-
Պոլ խուսուստա \ ուրբ () գոստինո-
սուն շէհատէթի--\ ուրբ Հերոնիմո-
սուն շէհատէթի--\ կէրչէքլիյի նաճըլ
պուլմալը-- Հայրապետլէր նիճէ պի-
րի պիրինին ըէյլէրինի զէմմ էտէր-
լէր-- Հայրապետլէր Լ' զիզ Վիթապ-
լարա պազարլար 160

սուսուենտա Եանդըըըըըգ--- Հերեաի-
կոսլարըն մկրտութիւնու սահիճ օլ-
մագ խոսուսուենտա Եանդըըըըգ---
Ս'ասումլարա Հաղորդութիւն իգթի-
զալը օլմագ խոսուսուենտա Եանդըը-
ըըգ--- Ս'էլէքլէրին շէհվէթէ իսթի-
տատլէրի օլմագ խոսուսուենտա Եանդ-
ըըըըգ

214

ՊԼՂ 6 : Հայրապետէրին՝ զայել
հուհիմ զէ ապիմ հապալէրալէ պիլի պիլին
զըս օլմագ--- Պուսուս շօգ էօրնէքլէ-
րի--- () Նլարըն պիլի պիլինէ զըտ՝ Լ՝-
զիզ Լ՝ իթապլարա մեկնութիւն վեր-
մէլէրի

226

ՊԼՂ 7 : Հայրապետէրին՝ հագիգալի
իպլէ Ժէպինէ գալաղըսալ սայան էեր
իպլէրինէ հիշ պիլ Ժիլէսէ Էօգ Կոստ---
Պու մատտէտէ Լ՝ Ետարանականլա-
րըն ի՛ թիգատը--- Վարանսանըն բարե-
կարգեալ քիլիսէլէրի--- Պու մատտէտէ
Հոովմանըն ի՛ թիգատը--- Հոովմեա-
կան Լ՝ ստուածաբանլարըն շէհատէ-
թի--- Հոովմայ քիլիսէսի ա՛մէլէն Հայ-
րապետլէրի րէտտ էտէ Եօր--- ա . Իման
մատտէլէրինտէ--- ք . Լ՝ յինլեր մատտէ-
լէրինտէ--- ք . Թէրպիյէ մատտէլէրին-
տէ՝ մէսէլա Չեռնադրութիւն մատտէ-
սինտէ ևճ . Հոովմայ Հայրապետլէրի

րէտտ էտէյօր---Վողովքլարն նու-
ֆուզու---Սայրի քիմէլէրին ֆարգլը
ի'թիգատտէ օլտուգլարնտա օնլարը
չէքիպ թէհամիւլ էթմէք--Տին ի'թի-
գատլէրի իչիւն հալածել էթմէք---
Հալածումա գարշը Հայրապետէ-
րին շէհատէթի---Եկեղեցի լուղէթինին
մա'նասը 234

ՊԱՊ 8 . ԽԻԹԱՄ:

. Իքի սիւալէր---ա . Տինէ Կայեր Դ-
ճապէլէլէրէ նա'նը Գարար Վերիւլէյի-
ք . Հայրապետէրաւն Փայա Բահսիւ
էլմէնին Կողո- Կարիգի նէ Կեր---
Իլք սիւալէ ճէվապ--Իում Սքօլարիո-
սուն շէհատէթի---Իքինճի սիւալէ ճէ-
վապ---Հայրապետլէրին թէլիֆաթ-
լարնըն բարեպաշտլըղը---Իրիսթի-
անլըղըն տօղըու օլմասընա շէհատէթլէ-
րի---Հերետիկոսլարա գարշը շէհա-
տէթլէրի 265

ՏԻՊԱՃԵ

Լ . Եկեղեցիինն պաշլըճա ժողովք-
լարնըն տէֆթերի , վէ ժողովքլա-

ընն ճէմ՝ օլմալարընըն սէպէպլէրի վէ
 թարիխի 279

Ի . Իշպու քիթապտա զեքր օլու-
 նան Հայրապետէրին վէ Ղայրիէրին
 իսմէրինին տէֆթէրի վէ էօլմէլէրի-
 նին թարիխի 292

ԹԱՆՈՒՄ

3 2044 038 361 481

